

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1675. usque ad annum 1681

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1780

VD18 90119207

Liber CCVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67305)

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

CONTINUATÆ.
LIBER CCVIII.

INNOCENT. XI. PONTIF. MAXIM.
LEOPOLDUS I. ROM. IMP.

§. I.

*Iniquæ Puritanorum querelæ in An-
glia contra Catholicos.*

Nondum in Anglia profuso inno-
centium Catholicorum sanguine
extincta erat rabida sitis Pres-
byterianorum, ex quibus potissimum
plebæi Ordinis Senatus constitit: quam-
vis enim hi Seroggium capitalis fori Præ-
fectum, aliosque ab Oate & Bedloo falso
accusatos fuisse deprehenderent, eorum
testimonia ab aliis quamplurimis falsi-
tatis convicta, inter se pignantia, ac
centenis fabulis conspersa fuisse, etiam
manibus palparent, prævalente tamen
insano eorum Catholicos eliminandi
proposito ex Catholicis quamplurimos

*Salmon hist.
d' Angl.
Theatr. Eu-
rop. t. 12.
Rapin Hist.
d' Angl.
lib. 23.*

Ff 4

hoc

Sæc. XVII. hoc item anno ad carceres, exilia, ex-
A.C. 1680. tremaque supplicia condemnarunt,
 ipsumque Ducem Eboracensem successi-
 onis jure exuere, pertinaciter persti-
 terunt: Incassum Lionnellus Jenkins
 supremus Regni Secretarius pluresque
 alii indignitate facinoris commoti ob-
 jectabant, cunctis legibus imo ipsis etiam
 Religionis principiis esse adversum,
 quod duntaxat ob Religionis diversita-
 tem etiam privatus suo jure spoliatur,
 & de nullo crimine convictus, imo ne-
 quidem auditus condemnatur, & Rex
 qui tamen soli Deo suum jus debet, a
 quacunque potestate in terris privetur,
 præsertim cum omnes subditi adstringantur
 nupero juramento, quo pollicentur
 essent, quod Regi ejusque hæredibus ac
 Successoribus fidem & fidelitatem servaturi,
 & ipsum ipsosque pro viribus suis contra
 omnes conspirationes, & machinationes,
 quæcunque instituantur contra ipsius vel ipso-
 rum personas, coronas, ac dignitates, de-
 fensuri sint. Verum hæc, pluresque alie
 rationes nihil valere in animis eo-
 rum, qui ad promovendum Catholi-
 corum exterminium divinas, humanas-
 que leges proculcare, sibi haud reli-
 gioni ducunt: hoc furore incitati, om-
 nem captabant occasionem, ut populo
 in Catholicos odium instillarent, simul-
 que Catholicum Successorem exclu-
 dendum

dendi necessitatem persuaderent: cum ^{Sæc. XVII.}
 igitur Rex pro conservanda Tungri Ur- ^{A. C. 1680.}

be, quam Mauri toto impetu obsede-
 rant, suppetias peteret, hanc propo-
 sitionem e re nata censebant Senatores,
 ut novas querelas contra Catholicos ad
 Regem deferrent, non eo fine, ut Re-
 gni periculum ex Maurorum invasione
 imminens Regi exponerent, sed ut po-
 pulo Ducis exclusionem minus horren-
 dam depingerent: Porrecto itaque li-
 bello exponebant. I. Huic urbi ferme
 semper præfuisse Catholicos, & præsi-
 dium ex Tribunis & milite Catholico
 fuisse compositum. II. In Anglia adeo
 prævaluisse Catholicos, ut prodigii
 loco habendum, quod Parlamentum
 ad eos opprimendos remedium inve-
 nire potuerit. III. Eos in sui incre-
 mentum ipsas leges contra illos sanc-
 tas vertisse, Judices & Magistratus eis
 oppositos sua auctoritate spoliassse, eo-
 rumque, quos corrumpere non poterant,
 ruinam promovisse. IV. Parlamentum
 duntaxat in rei Catholicæ commodum
 toties fuisse dissolutum. V. Auri sup-
 petias Regi concessas ex Catholicorum
 consilio fuisse erogatas in arma Prote-
 stantibus inferenda, & augendam Gal-
 lorum potentiam. VI. Plurimos sub
 Gallorum signis militare co-
 actos, & Regis Ministros per Franciæ
 Regem

Sæc. XVII. Regem apud Batavos sollicitasse, ut
A. C. 1680. ibidem Catholici suæ Religionis liber-
 tate frui possent. VII. Leges contra
 Catholicos latis non fuisse executioni
 datas, imo Non-conformistas Prote-
 stantes eorum impulsu fuisse vexatos.
 VIII. Catholicos a præstiti juramenti
 fide fuisse a Papa solutos. IX. Quem-
 dam Regis Ministrum Catholicum ad
 exterminandam religionem cum Papa,
 aliisque Principibus consilia cudisse.
 X. Ex hoc autem literarum commer-
 cio ortam esse damnandam ac inferna-
 lem nuperam conjurationem. XI. Ca-
 tholicos, ut hanc conspirationem oc-
 cultam tenerent, quemdam trucidasse
 Judicem. XII. Parlamentum, dum præ-
 cipuos conjurationis auctores dijudi-
 care pararet, fuisse tamdiu dissolutum,
 donec interim Catholici sua crimina oc-
 cultandi, sibi que prospiciendi spatium
 haberent. XIII. Testes præmiorum de
 Ducis Eboracensis gratiæ pollicitationi-
 bus fuisse corruptos. XIV. Falsam
 conjurationem in odium Protestantium
 fuisse adinventam. XV. Judicem quem-
 dam suo officio fuisse amotum, eo quod
 scriptum quoddam contra Eboracensem
 Ducem acceptasset. XVI. Novellas,
 quibus Papismus ludibrio habetur, a
 Regiis fuisse prohibitas. XVII. Insu-
 per habitis decretis de Catholicis Lon-
 dino

dino & Westmonasterio expellendis, *Sæc. XVII. A.C. 1680.*
 hos tamen etiamnum ibi magno numero degere.

Hæc mere in Religionis odium excogitata fuisse, noverant non pauci, suspicabantur universi: nihilominus plæbei Ordinis Senatores suum edictum de Eboracensi Duce a successione excludendo ad Procerum Senatum transmittere præsumpsere, a quo ex nonaginta tribus suffragiis nonnisi triginta, & ex quatuordecim Episcopis duntaxat tres iniquæ sententiæ acceperunt: inde vero Puritani Senatores in rabiem acti, ex ipso suo Senatu nonnullos falsis criminationibus, carceribus, atque exauctoratione vexarunt.

§. II.

*Sententia Parisiensis Facultatis circa
 juramentum Anglicanum.*

Jam sæpius meminimus, quod Angli *Argentre*
 Catholicis, ut eos a sectæ suæ *Coll. Jud.*
 clis discernent, varia juramenta *t. 3. part. 1.*
 posuerint: inde vero tenerioribus *pag. 139.*
 Catholicorum quorundam animis injecta
 est religio, an salva fide ac tuta con-
 scientia Catholici Angli subsequens præ-
 stare valeant juramentum a Protestan-
 tibus præscriptum:

„Ego

Sæc. XVII. „Ego N. N. vere & sincere agnosco,
A. C. 1680. „profiteor, testificor, & declaro in con-
 „scientia mea, coram Deo & mundo,
 „quod supremus Dominus noster Rex
 „Carolus est legitimus, & verus hujus
 „Regni Rex, & omnium & aliorum
 „Majestatis suæ Dominorum & terra-
 „rum. Et quod Papa nec per seipsum,
 „nec per ullam autoritatem Ecclesiæ
 „vel Sedis Romanæ, aut per ulla alia
 „media cum quibuscunque aliis ali-
 „quam potestatem vel autoritatem ha-
 „beat Regem deponendi, vel de aliqui-
 „bus Majestatis suæ Regnis aut Domi-
 „niis disponendi, vel alicui Principi
 „extraneo ad ipsum damnificandum,
 „aut terras suas invadendum autorita-
 „tem concedendi, vel ullos subdito-
 „rum suorum ab eorum suæ Majestati
 „subjectione & obedientia exonerandi,
 „aut ullis eorum licentiam vel faculta-
 „tem dandi, ut arma contra ipsum ge-
 „rant, tumultus excitent, aut aliquam
 „violentiam aut damnum Majestatis
 „suæ Regiæ personæ, Statui vel regi-
 „mini, aut aliquibus Majestatis suæ
 „subditis intra sua dominia inferant.
 „Item juro ex corde, quod non ob-
 „stante ulla declaratione, vel sententia
 „excommunicationis vel privationis
 „facta vel concessa, aut facienda vel
 „concedenda per Papam vel Successio-
 „res,

„res, vel per quamcunque auctoritatem Sæc. XVII.
 „derivatam, aut derivari prætenfam A. C. 1680.
 „ab illo, seu a sua sede contra dictum

„Regem, hæredes aut Successores suos,
 „vel quacunque absolute dictorum
 „subditorum ab eorum obedientia, fi-
 „delitatem & veram obedientiam suæ
 „Majestati, hæredibus & successoribus
 „suis præstabo, ipsumque & ipsos totis
 „meis viribus contra omnes conspira-
 „tiones & attentata quæcunque, quæ
 „contra personam illius, vel illorum,
 „eorumque coronam & dignitatem ra-
 „tione vel colore alicujus ejusmodi Sen-
 „tentiae vel declarationis, vel alias
 „facta fuerint, defendam, omnemque
 „operam impendam, ut Majestati suæ,
 „hæredibus & Successoribus revelem,
 „& manifestas faciam omnes proditio-
 „nes, & proditorias conspirationes,
 „quæ contra illam, aut aliquos illo-
 „rum attentari cognoscam, vel audiam „

„Præterea juro, quod ex corde ab-
 „horreo, detestor, & abjuro tanquam
 „impiam & hæreticam hanc doctrinam,
 „& damnabilem propositionem, quod
 „*Principes per Papam excommunicati vel*
 „*depositi possint per suos subditos vel alios*
 „*quoscunque deponi aut occidi.*

„Et ulterius credo, & in conscien-
 „tia mea juro, quod nec Papa, nec
 „ulla alia persona quæcunque potesta-
 „tem

Sæc. XVII. „tem habeat me ab hoc juramento, aut
A. C. 1680. „aliqua ejus parte absolvendi: Quod
 „juramentum agnosco recta & plena
 „auctoritate esse legitime mihi ministratum,
 „& omnibus indulgentiis, ac dispensationibus in contrarium renuncians.
 „Hæcque omnia plane & sincere agnosco,
 „& juro juxta hæc expressa verba a me prolata,
 „& juxta planum & communem sensum,
 „& intellectum eorum verborum absque ulla æquivocatione,
 „aut mentali evasione, aut secreta reservatione quacunque,
 „que recognitionem & agnitionem facio cordialiter,
 „voluntarie, & vere in vera fide Christiani viri, sic me Deus adjuvet.,

Recurrerant igitur Catholici Angli ad Parisiensem Facultatem Theologicam, decidi petentes, an sine fidei conscientiae læsione hoc juramento se obstringere valerent. Die igitur decima sexta Augusti ejusdem Facultatis sexaginta Doctores declararunt: „hoc iusjurandum salva fide, & conscientia a Catholicis Anglis jurari posse: si modo in propositione, quæ est de depositione & cæde Principum, ut quæ damnatur ut hæretica, *deponi* „*Et occidi conjunctim accipiantur.* Imo „etsi divisim, ita ut tamen propositio „hæretica materialiter, id est verbo „Dei

„Dei contraria finiatur, quatenus de-Sæc. XVII.
 „poni posse principes effert; formaliter A. C. 1680.
 „vero etiam, quatenus & occidi posse
 „superaddit. „

Idem hoc iudicium Ecclesiæ & Aca-
 demix Parisiensis Cancellarius die no-
 na Augusti confirmavit, sequenti de-
 creto: „Testamur omnibus, quorum
 „interest, vel interesse potest, attento
 „nos animo vidisse, & perlegisse jura-
 „mentum supra transcriptum, nihil-
 „que in eo reperisse, quod sit verbo
 „Dei, aut Catholicæ & Apostolicæ Fi-
 „dei contrarium, proindeque cense-
 „mus, illud salva eadem fide & tuta
 „conscientia a Catholicis Anglis emitti
 „posse, imo & eos ex religione teneri
 „illud idem, ut fideles decet subditos
 „omni ratione adimplere & exequi, in
 „cujus rei fidem subscripsimus, & præ-
 „sentem subscriptionem sigillo nostro
 „muniri fecimus. „

Verum hæc Facultatis decisio nul-
 latenus justas Catholicorum Anglorum
 anxietates sedabat; Clerici enim ac
 præcipue Regulares, summi Pontificis
 auctoritatem a privatis restringi aut
 explicari haud posse censebant, sed id
 potius universæ Ecclesiæ iudicio reser-
 vatum esse propugnabant; quocirca
 Angliæ Regi supplicarunt, quatenus
 sola jurata fidelitatis sponsione conten-
 tus,

Sæc. XVII. tus, cæteras condiciones tam religioni
A. C. 1680. Catholicæ, quam conscientie tranquillitati tantopere adversas haud exigere vellet: Promptum sese æque huic petitioni monstrabat Rex, vehementius autem obstitere Ministri Protestantes, qui hoc juramentum his clausulis munitum eo fine præscripserant, ut inter ipsos Catholicos dissidia progerminerent, eosque tam Regi, quam populo exosos redderent: Acrius etiam huic Facultatis decisioni sese opponebant Gandavenenses Jesuitæ Angli, qui die quinta Julii anni sequentis habito conventu deciderunt, quod si quis contra Pontificis decreta, docuerit, permittitur præfatum fidei juramentum præstare, nisi solvi non valeat, nisi prius illud publice revocaverit, aut se secreto revocaturum pollicitus fuerit.

§. III.

Innocens Staffordiæ Comes Catholicus in Anglia capite plexus.

Salmon hist. d'Angl. 891. Postquam Puritani Senatores suo furori privatos Catholicos immolaverant, tandem etiam Procerum sanguine suas manus polluere aggressi sunt, non alio miserorum crimine, nisi quod Titus Oates bipedum nequissimus, eos esse Catholicos, proin conjurationis reos

reos accusasset. Erant hi Arunde-
 lius, Powisius, Petreus, Ballasius & Sæc. XVII.
A. C. 1680.
 Stafordix Comes: Hi omnes innocen-
 tia tuti, ultro sese iudicio sistebant, &
 quamvis Oates eorum accusator toties
 falsitatis convictus fuisset, & Samson
 Tongius post impiam Patris sui mor-
 tem pollicitus esset, se clarissimis testi-
 moniis comprobaturum, quod ejus Pa-
 ter & Titus Oates Catholicorum con-
 jurationem pro arbitrio suo commenti
 fuerint, nihilominus sanguinarii Sena-
 tores præprimis Stafordix Comitem,
 eoquod esset religioni Catholicæ cete-
 ris magis addictus, morti tradere, con-
 stitutum habebant. Igitur die trige-
 sima Novembris hunc Comitem e car-
 cere extractum in jus vocant, adver-
 sus eum tres conductitios testes, ne-
 quissimum Oatem, Dugdalum, & Tu-
 bervilleum excipiunt. Hi ergo pro in-
 veterata sua mentiendi consuetudine
 audacter illum meditati Regicidii ac-
 cusant, cum autem literas, ejusmodi
 criminis Indices, quibus tamen eorum
 testimonia unice initebantur, exhibere
 non possent, plebæi Ordinis Senatores
 in calumniæ subsidium Colemaninuper
 iniquo iudicio damnati literas denuo
 producant, in quibus tamen de Regis
 trucidandi proposito, vel de Stafordix
 Comitis conjuratione ne verbum qui-
 dem

Hist. Eccles. Tom. LXIV.

Gg

dem

Sæc. XVII. dem, continebatur; ambo enim hi Ca-
 A. C. 1680. tholici sperabant quidem, exoptabant-
 que, ut abolito juramento, legibus-
 que pœnalibus, Catholicis Regnante
 Eboracensi Duce major conscientie li-
 bertas indulgeretur, hanc quoque
 spem suam gaudiumque Ferriero &
 P. de la Chaife Jesuitis, ac Francie
 Regis Confessariis communicabant.
 En totum meditati Regicidii argumen-
 tum? Num forte hæc spes crimen est
 extremo supplicio dignum, nonne hanc
 spem firmabat ipsa Anglici ingenii mo-
 bilitas, qua ad Henrici VIII. postea ad
 Mariæ Stuartæ, & rursus ad Eliza-
 be hæ nutum Angli religionem suam
 toties mutarunt? Forte tanquam per-
 duelles carceribus, laqueo, capitisque
 poena mulctati sunt illi Angliæ Pro-
 ceres, qui Regnante Maria Catholica
 literis spem testati sunt fore, ut Stuarta
 e medio sublata, sub Elisabethæ regi-
 mine Calviniana secta refloresceret,
 plenaque suæ Religionis libertas Cal-
 vinistis concederetur: Nihilominus de-
 ficientibus omnibus aliis testimoniis
 ejusmodi literæ per manifestam iniqui-
 tatem ad conjurationis indicium de-
 tortæ unicum, validissimumque repu-
 tabatur argumentum. Incassum Sta-
 fordix Comes demonstrabat, mere con-
 fictam esse hanc conjurationem, Dug-
 dalum

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

dalum esse profligatissimæ vitæ homi-
nem, ob furta ab Heri sui famulatio
ejectum, ac unice intentum, ut falsæ
huius delationis ope suam ab ergastulo
liberationem emendicaret: Frustra Co-
mes Oatis testimonium ob tot repug-
nantias, additiones, omissiones &c.
falsitatis arguebat, ac Judicibus deli-
berandum proponebat, an par sit cre-
dere, quod tot Nobiles ac ditissimi Pro-
ceres tam arcana tantique momenti
consilia homini summa inopia consli-
tato manifestare voluerint, nullus ta-
men eorum ipsius miseriam aut data
aut saltem promissa stipe sublevarit?
Irrito etiam conatu Comes declarabat,
quod nec ipse, nec suorum Domesticorum
ullus unquam Tubervilleum Pa-
risiis viderit, ejus vero testimonium
plurimis perjuriis, falsitatibus, vitiis-
que scateat, ipsiusque præter alias de-
testandas execrationes hæc verba ef-
futare non abhorruerit: *rapiat me diabo-
lus, si nostro ævo melior, quam delatoris
conditio inveniatur*: Ad hæc omnia sur-
dæerant Puritanorum aures, & quam-
vis Comes se esse omnino innocuum
usque ad extremum vitæ halitum co-
ram Deo palam testaretur, nihilominus
a quinquaginta quinque suffragantibus,
reclamantibus triginta & uno, extre-
mo supplicio, non aliud ob crimen, nisi

G g 2

quod

Sæc. XVII. quod Catholicus esset, addicitur, æ
A. C. 1680. die vigesima nona Decembris anno æ-
 tatis suæ sexagesimo octavo in Londi-
 nensi Turri capite obtruncatur (*). Hæc
 laniena per integrum adhuc biennium
 tenuit, & quamvis nec minimo verita-
 tis testimonio conficta hæc conjuratio
 probari potuerit, nihilominus sub illius
 obtentu Oliverius Punckel Armacha-
 nus Archiepiscopus ac Hiberniæ Pri-
 mas, alique inhumana crudelitate sub-
 lati sunt, donec Tongio & Bedloo sce-
 leratissimis his delatoribus infamem
 morte hoc anno sublatis tandem anno
 hujus sæculi octogesimo tertio hujus
 conspirationis falsitas fuisset detecta,
 pluresque Calvinistæ de nimis vera in
 Regem conjuratione convicti, in vitu-
 cula conjecti, ac morte damnati
 fuissent.

§. IV.

*Hugonotarum libertas in Gallis
 restricta.*

(*) Eandem ob causam, parique inhumani-
 tate jam Anno 1641. Puritani, priusquam
 Carolus I. sanguinariæ suæ rabiei litaverant,
 fidelissimum Ministrum Stafordiae Comitum
 Catholicum trucidarunt. Vid. lib. 200. §. 1.
 Tom. 60. pag. 501.

Eodem anno, quo Joannes Hieronymus de Imhoff Norimbergensis Patritius ac Civici Judicii Assessor præter omnium expectationem ejurata Lutheri secta Herbipoli die vigesima nona Junii coram splendida hominum frequentia fidem Catholicam professus est, Ernestus Augustus Hanoveranus Princeps statim post Fratris sui Catholici obitum cunctos Catholicos e sua ditione expulit; mitius cum Calvinistis Ludovicus XIV. Franciæ Rex tam in Galliis, quam Colmaris, aliisque Alsatiæ urbibus egit; quamvis enim religioni Catholicæ aditum panderet, incolas tamen sua patria, ædibusque vi expellere, sibi religioni duxit: nec severiora in Galliis passi fuissent, si tolerata diutius eorum secta, inde ortum tumultuum periculo, ac Regni salutis tranquillitatisque consuli potuisset: Ea propter Rex die decima Junii edictum promulgare coactus est, vi cujus Hugonotæ prædia conducere prohibebantur: Die autem sexta Julii militiæ Præfectis injunctum, ut intra semestre vel religionem Catholicam amplecterentur, vel missionem peterent: Mulieres non aliis, quam Catholicis obstetricibus uterentur, earumque proles Catholicis Sacerdotibus baptizandos offerrent, nec alios quam Catholicos famulos in ædibus

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

Gottfrid.
Hist. Cont.
Chron. l. 10.
pag. 272.
Hode Hist.
de Louis
XIX. lib. 40.
pag. 215.

Gg 3

suis

Sæc. XVII. suis haberent, nec ullus Catholicam
A. C. 1680. ducat, nisi prius ipse ad veram fidem re-
 verteretur; Insuper Catholicis sub po-
 na perpetui exilii ad Calvinicastra trans-
 fire, & Calvinianis Præconibus tales ad
 suos cætus admittere, interminata su-
 spensionis, & interdicendæ Religionis
 Calvinianæ poena inhibitum est: De-
 nique vi Regii edicti plura Hugonot-
 rum Tempia contra Nanetensis edicti
 tenorem erecta funditus eversa fuere.

§. V.

*Vario Marte in Hungaria pugna-
 tum contra rebelles Calvinistas.*

*Han. Pan.
 nov. p. 479.
 Theatr. Eu-
 rop. t. 12,
 Gottfrid.
 Hist. Chron.
 cont. l. 10,
 pag. 265.*

Interim Leopoldus Imperator nullum
 non movit lapidem, ut in Hunga-
 ria seditiosos Protestantes ad obsequium
 revocaret, ac præprimis Strafoldo Co-
 miti negotium dedit, ut oblati re-
 duciis eos sensim ad pacis consi-
 lia inclinaret. Nec omnino alienum
 sese monstrabat Töckelius rebellium
 Ductor, obtendebat tamen, inscio Soli-
 tano pacem inire, sibi haud integrum
 esse; Insuper Franciæ Legatus, ut pa-
 cis negotium everteret, Töckelio quin-
 decim millia recentis militiæ suis im-
 pensis alenda promiserat, spe etiam
 facta, Tartariæ Chamum seu Regem
 mox in Cæsaris ditiones cum valido
 agmine

agmine irrupturum: Nondum tamen Sæc. XVII.
Imperator omnem sedandi tumultus A. C. 1680.
spem abjecerat, sed Leventiæ Episco-
pum ad Comitem ablegabat, cum eo
de pace acturum: Indicitur ad duodeci-
mam quintam Martii diem Tirnaviæ con-
ventus, comparent utriusque partis
Legati plena agendi facultate instructi,
ac præceteris Protestantes postulant,
ut I. Palatinus in proximis comitiis e-
ligeretur, II. Regni munia indigenis No-
bilibus conferrentur, III. ejectis Ger-
manis Hungari in finitimis propugna-
culis præsidia agerent, IV. plena sectæ
libertas restitutis omnibus Templis con-
cederetur: Vicissim vero Cæsarei rebel-
libus has proponebant pacis conditio-
nes. I. Töckelius, ac præcipui rebel-
lionis fautores petita delicti venia, de-
nuo sua bona in eo statu, in quo nunc
reperiuntur, recuperent. II. Positis ar-
mis trans Tibiscum sua figant domici-
lia, ibidemque, donec in proximis co-
mitiis res decidatur, plena sectæ liber-
tate gaudeant. III. Vacantia Regni
munia idoneis Hungaris Proceribus
conferantur, electio autem Palatini sit
Cæsari reservata: Verum æquissimas
hasce condiciones respuebant Prote-
stantes, qui violata induciarum fide
pro more suo rapinis, cædibus & in-
cendiis grassantes, Solnam, vicinos-
que

Gg 4

que

Sæc. XVII. que pagos deprædati sunt, atque us-
A. C. 1680. que ad Silesiæ fines omnia ferro flam-
 maque devastarunt: Ut vero novas vi-
 res colligendi spatium nanciscerentur,
 rursus pacem exoptare simulabant, inter
 alia audacter postulantes, ut restituta
 omnibus eorum Ecclesiis Jesuitæ e toto
 Regno ejicerentur: Quo hæc eorum
 consilia spectarent, haud ignorabat Im-
 perator, quocirca seditiosos armorum
 potentia ad officium redigere statuit,
 & Capraram Belliducem cum valido
 exercitu in Hungariam movere iussit:
 Haud segnior Töckelius omnes, quot-
 quot poterat, copias contraxit, cui et-
 tiam Bethunius Franciæ Marescallus
 conscriptos in Polonia milites, & Aba-
 fuis Turcas, Tartaros, suosque Tran-
 sylvanos adjunxit, atque in belli ex-
 pensas rursus septuaginta aureorum
 millia suppeditavit: Sultanus quoque
 Comitem de validioribus militum sup-
 petiis certiores reddidit, necnon su-
 premo Vezirio, cunctisque Bassis præ-
 cepit, ut Töckelio tot copias, quot
 postulaturus esset, sine cunctatione
 transmitterent: Tum vero crebris ve-
 litationibus pugnatum est, semper ta-
 men alternante fortuna, & sæpius Cæ-
 sareis adversa.

§. VI.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.*Amadæi Guimenii Apologia a summo Pontifice damnata.*

Jam supra meminimus, librum, quem *Argentore*
Guilielmus de Moja Jesuita sub e- *Coll. jud.*
mentito nomine Amadæi Guimenii e- *t. 3. p. 313.*
diderat, unacum laxioribus doctrinæ *Vid. supra*
moralis propositionibus a Parisina Fa- *l. 205. §. 29.*
cultate Theologica fuisse proscriptum. *t. 63. p. 89.*
Hæc censura haud parum offendit hunc
Jesuitam, quocirca sui libri apologiam
sub hoc titulo edidit: *Adversus quorum-*
dam expostulationes contra nonnullas Je-
suitarum opiniones. Eidem quoque libro
in auctiore editione hunc affixit titulum
Amadæi &c. opusculum singularia universæ
Theologiæ moralis complectens &c. Nec
his contentus, insuper Sacræ Cardi-
nalium Congregationi libellum suppli-
cem obtulit, in quo suum librum, quem
huic Tribunali denuntiatum noverat,
a censura vindicaturus, præter alia
hæc exposuit: *Insurrexit Sorbona in li-*
brum Amadæi Guimenii: Illi, quos So-
cietatis gloria offendit, illam obscurare ag-
gressi sunt. Non ergo de unius vel alte-
rius Jesuitæ honore, sed de universæ So-
cietatis causa agitur, & hac apologia Fa-
milie de Ecclesia bene merite, & ad pro-
ximorum salutem necessarie, famæ consu-
litur:

Gg 5

litur:

Sæc. XVII. *litur* : Nihilominus jam anno priori die
 A. C. 1680   vigesima septima Septembris Innocen-
 tius XI. proprio motu Bullam edidit,
 eamque hoc anno die decima sexta e-
 jusdem Mensis promulgari iussit, qua
 præfatum Mojæ librum damnavit: Hu-
 jus vero Constitutionis Apostolicæ te-
 nor erat sequens: „Cum (sicut acce-
 „pimus) liber quidam, cui titulus;
Adversus quorundam expostulationes contra
nonnullas Jesuitarum opiniones Morales,
authore Amadæo Guimenio: Esc. Bam-
bergæ, & Panormi Anno 1657. impressus,
& subinde Valentia, Lugduni, & Madridi
Anno 1664. additis nonnullis aliis opi-
 „nionibus non fanis, sub alio titulo, vi-
 „delicet: *Amadæi Guimenii Lomariensis,*
olim Primarii sacrae Theologiæ Professoris:
Opusculum singularia universæ fere Theo-
logiæ Moralis complectens, adversus quo-
rundam expostulationes, contra nonnullas
Jesuitarum opiniones Morales, Typis re-
 „cusus, non solum die 5. Aprilis 1666.
 „a Congregatione tunc existentium S.
 „R. E. Cardinalium Indici librorum pro-
 „hibitorum, & expurgandorum præ-
 „posita, sed etiam die 12. Septembris
 „1675. a Congregatione ejusdem S. R. E.
 „Cardinalium in tota Reipublica Chri-
 „stiana contra hæreticam pravitatem
 „Generalium Inquisitorum a S. Sede
 „Apostolica specialiter deputatorum
 „ite-

„iterato prohibitus fuerit; & nihilomi- Sæc. XVII.
 „nus nonnulli propriæ salutis immemo- A.C. 1680.
 „res librum eundem legere, & reti-
 „nere damnabili lectionis usu, & praxi
 „præsumant. Nos, quibus gregis sui
 „curam commisit Altissimus, periculis
 „animarum, quæ ex usu, & praxi per-
 „niciosæ doctrinæ in dicto libro traditæ
 „infici, & in æternæ salutis detrimen-
 „tum adduci possent, Pastoralis chari-
 „tate occurrere cupientes, motu pro-
 „prio, & ex certa scientia, & matura
 „deliberatione nostris, deque Aposto-
 „licæ potestatis plenitudine librum præ-
 „dictum sub utroque supra expresso, a-
 „liove quocumque titulo, nomine &
 „idiomate, siue in prædictis, siue in
 „aliis quibusve locis hactenus typis im-
 „pressum, ac etiam manu descriptum,
 „& quodcumque (quod absit) impri-
 „mendum, & describendum tenore
 „præsentium damnamus, reprobamus,
 „& denuo prohibemus, ac pro dam-
 „nato, & reprobato haberi volumus, il-
 „liusque impressionem, descriptionem,
 „lectionem, retentionem, & usum om-
 „nibus, & singulis Christi fidelibus, e-
 „tiam specifica, & individua mentione
 „& expressione dignis, sub pœna Ex-
 „communicationis per contra facientes
 „ipso facto absque alia declaratione in-
 „currenda, a qua nemo a quoquam,
 „præ-

Sæc. XVII. „præterquam a Nobis, seu Romano
A. C. 1680. „Pontifice, pro tempore existente, nisi
 „in mortis articulo constitutus, abso-
 „lutionis beneficium valeat obtinere,
 „omnino interdicimus. Porro quicum-
 „que librum hujusmodi penes se ha-
 „buerint, illum statim, atque præsen-
 „tium literarum notitia ad eos perve-
 „nerit, locorum Ordinariis, vel hære-
 „ticæ pravitatis Inquisitoribus tradere,
 „atque consignare teneantur; hi vero
 „exemplaria sibi sic tradita illico flam-
 „mis aboleri curent, in contrarium fa-
 „cientibus non obstantibus quibuscun-
 „que: Ut autem eædem præsentis literæ
 „ad omnium notitiam facilius perdu-
 „cantur, nec quisquam illarum igno-
 „rantiam allegare possit, Volumus, &
 „Auctoritate Apostolica decernimus,
 „ut illæ ad valvas Basilicæ Principis
 „Apostolorum, ac Cancellariæ Aposto-
 „licæ, & in acie campi Floræ de Urbe
 „per aliquem ex Cursoribus nostris, ut
 „moris est, publicentur, illarumque
 „exempla ibidem affixa relinquantur:
 „Sic autem publicatæ omnes, & sin-
 „gulos, quos concernunt, perinde affi-
 „ciant, ac si unicuique illorum perso-
 „naliter notificatæ, & intimatæ fuis-
 „sent. Utque ipsarum præsentium lite-
 „rarum transumptis, seu exemplis, e-
 „tiam impressis manu alicujus Notarii
 „pu-

„publici subscriptis, & sigillo personæ Sæc. XVII.
 „in Ecclesiastica dignitate constitutæ A. C. 1680.
 „munitis, eadem prorsus fides, tam
 „in iudicio, quam extra illud ubique
 „illorum haberetur, si exhibitæ forent,
 „vel ostensæ.,,

Jam antea P. Honoratus Fabri ite- *Lettr. d'un*
 dem Socius doctrinæ moralis Jesuiticæ *Theol. tou-*
 apologeticum conscripsit, in cuius se- *chant la mo-*
 cundo tomo libellum supplicem Patris *ral. p. 73.*
 Mojæ recensuit, suæque apologiæ au- *Alegambe*
 ctoritatem conciliavit approbatione *Bibl. Script.*
 ipsius Pauli Olivæ Societatis Præpositi *S. J. p. 350.*
 Generalis, sui P. Provincialis, Patris
 de la Chaise, & octo aliorum Socie-
 tatis Theologorum, nihilominus tamen
 hæc ipsa ejus Apologia Anno 1672. &
 1673. a S. Congregatione Indicis pro-
 scripta est.

§. VII.

*Burignoniæ Virginis fatuæ deliria,
 & obitus.*

Hoc demum anno Antonia Burigno- *Arnold. Hist.*
 nia deliriis vitæque suæ finem fe- *Hæret.*
 cit. Hæc Insulis in Flandria Patre *Vol. II.*
 Mercatore nata, dum supra ætatem *p. 3. c. 16.*
 sexumque sapere incæpit, nunquam *pag. 154.*
 desipere destitit. Decimum nonum æ-
 tatis suæ annum agebat, dum e pa-
 terna domo aufugiens, Montensem
 Archi-

Sæc. XVII. Archiepiscopum accessit, apud quem
 A. C. 1680. Catholicos omnes a vera fide defecisse
 insimulans, instabat, ut cum aliis Vir-
 ginibus in quodam pago, *Blatton* no-
 mine, Evangelicam vitam ducere va-
 leret: cum autem omnem orthodoxæ
 fidei cultum, disciplinam & sanctimo-
 niam ludibrio habere, novamque sibi,
 potissima ex parte Enthusiasticam do-
 ctrinæ ac disciplinæ normam confingere
 deprehenderetur, inde ejecta Insulas
 secessit, ubi se Spiritu Sancto regi men-
 titâ, se per divinationes, visiones, som-
 nia, ac cœlitus prolatas voces, fre-
 quentissime autem in intimo cordis sui
 sine omni illusionis periculo divinam
 voluntatem, cunctaque sublimia intel-
 ligere jactitabat: Joannis quidem En-
 gelberti, & Jacobi Bohemii celebrium
 e secta Lutherana fanaticorum visio-
 nes & dogmata Spiritui sancto tribue-
 bat, his vero se longe superiorem di-
 cebat, eoquod sibi Deus purum, ple-
 numque cognitionis lumen affudisset:
 His deliriis semetipsam, aliosque ali-
 quamdiu decipiens, rursus e Flandria
 emigrare jubebatur, unde Amsteloda-
 mum profuga, ibidem suas putidas
 merces divendebat; ast a Prædicanti-
 bus accusata, direque vexata, Nord-
 strandiam Insulam, quam Christianus
 de Cort Jansenistis vendiderat, inco-
 lere

Vid. supra
 §. 118.
 pag. 423.

lere statuit, in itinere vero ab Hol-
 satiae Præconibus apud Magistratum Sæc. XVII.
A. C. 1680.
 delata, sua typographia, libris, tota-
 que fanaticæ suæ artis suppellectile spo-
 liata est, Hamburgum secedere com-
 pulsa: ubi tamen haud mitiora expe-
 riri cogebatur, plurimos tamen sacri-
 lego calamo libros composuit, quibus
 eandem a Deo auctoritatem esse attri-
 butam, quæ Sacris debetur literis, sto-
 lida temeritate asseverabat. Adamum
 quoque promiscuo sexu, indeque Chri-
 stum Dominum ante creatam Evam
 fuisse genitum, gentiles sine ulla Evan-
 gelii prædicatione ex sola Christi inter-
 cessione salvari, pluraque alia impia
 ejusmodi commenta divulgavit, quin
 tamen suæ insanix Sectatores sollicitè
 quæreret, obvios tamen quosque sine
 Religionis discrimine recepit, dum-
 modo eam velut Spiritus Magistram ac
 Matrem venerari, seque ad pacti, quod
 eis præscripserat, formulam obstrin-
 gere vellent: nec etiam eos repulit,
 qui relictis uxoribus ei adhærebant,
 quinimo Maritos, ut uxores suas sequi
 recusantes deserant, jussit. Porro De-
 liræ huic fœminæ jam carceres para-
 bantur, quo tempestive comperto ipsa
 Lucemburgo clam hoc anno in Hollan-
 diam aufugit, ast in itinere febris cor-
 repta, Franckeræ die trigesima Octo-
 bris

Sæc. XVII. A. C. 1680. bris decessit: Sectatorem ferme unicum post se reliquit Petrum Poiretum Hugonotam, quamplurimos autem Calvinistas, qui fatuam hanc Virginem ejusque deliria summis celebrabant encomiis. Reliquit Burignonia novemdecim omnino scriptorum suorum volumina Amstelodami novissime typis edita.

§. VIII.

Lazari Pallavicini Cardinalis decessus.

*Oldoin. in
notis ad
Ciacon.*

Digniore longe memoria celebrandus est obitus Lazari Pallavicini Cardinalis, ac Genuensis Patritii: Hic ingenii acie præditus, atque in omni literatura exercitatus, primo Clericorum Cameræ Apostolicæ Decanum, postea Annonæ Præfectum, ac Urbis Romanæ Ædilem egit: cum autem hæc munia singulari sollicitudine adimpleffet, a Clemente IX. Cardinalis & paulopost Bononiensis Legatus renuntiabatur, qua legatione honorifice expleta, Romam reversus, publicis Ecclesiæ negotiis per plures annos intendit; tandem vero articuli morbo consumptus, egregius literatorum fautor, & pauperum Patronus ibidem justorum morte laboris præmium die vigesima Aprilis recepit.

§. IX.

§. IX.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

Caroli Carafæ Cardinalis extrema.

Primam lucem aspexerat Romæ anno Christi millesimo sexcentesimo undecimo Carolus ex nobilissimo Carafarum genere ortus. Hic acerrimi ingenii adolescens haustis politioribus literis primo Protonotarium, ac utriusque ut vocant, Signaturæ Referendarium & Antonii Barbarini in Ferrariensi & Bononiensi Legatione comitem egit. Mortuo autem ejus Patruo Aversanæ Ecclesiæ Episcopus præfuit; inde vero evocatus, sub Innocentio X. & Alexandro VII. in Helvetia primum, postea Venetiis, ac demum in Cæsaris Aula Apostolici Nuntii munere cum summa Principum commendatione, populique applausu defunctus est, atque in laboris meritique præmium ab Alexandro VII. Cardinalis renuntiatus, ab ipso Leopoldo Cæsare Ratisbonæ Cardinalitia insignia recepit. Postea Bononiam Legatus a Clemente IX. decretus, & ab Innocentio X. variis, arduisque negotiis adhibitus, Ecclesiæ utilitatem cum magno proventu ad extremum usque spiritum procuravit; decessit autem Romæ publicis curis ac senio confectus die decima Octobris

*Eggs Purp.
dott. 1.6.*

Hist. Eccles. Tom. LXIV. Hh anno

Sæc. XVII. anno ætatis suæ sexagesimo nono.
A. C. 1680. Scripsit Carafa orationem elegantem de Adventu Spiritus sancti, quam Urbanus VIII. Pontifex, coram quo illam juvenis Carafa perorabat, publici juris fieri curavit: Edidit quoque plures epistolas, necnon acta suorum legationum.

§. X.

Bernardini Rocci Cardinalis extrema.

*Palat. fast.
tom. 4.*

Hujus vestigia preffit Bernardinus Roccius patria Romanus, qui sub Patru sui Cyriaci Rocci Cardinalis cura educatus, omnique scientiarum genere mire excultus, Patrum suum in variis legationibus comitabatur, ac exinde uberrimam publicorum negotiorum cognitionem hauriebat. Postea a summo Pontifice Neapolin Legatus decernebatur, ibidemque dissidia inter Ecclesiasticos ac Regni Ministros exorta feliciter composuit: inde Romanus reversus, ab Alexandro VII. Papa supremus Pontificiæ Aulæ Præfectus nominabatur, hocque munere non sine maximo ærarii Apostolici augmento regnantibus Clemente IX. & X. defunctus est, a quo etiam Anno hujus sæculi septuagesimo quinto Romanus

Purpura decoratus, Urbivetanam Ec- Sæc. XVII.
clesiam Episcopus rexit, ab omnibus A. C. 1680.
ob animi candorem, morum suavita-
tem, & eruditionis profunditatem ma-
ximi habitus: Egerat etiam summa
cum laude Ferrariensem Sedis Aposto-
licæ Legatum, ubi tamen anno ætatis
sux quinquagesimo quarto die tertia
Novembris plenus meritis decessit.

§. XI.

*Jacobus Philippus Ninius Cardina-
lis mortuus.*

Pari fato sublatus est Jacobus Philip- Ciacon. in
pus Ninius Senensis Patritius, qui vita Ale-
ob ingenuam indolem, & acre inge- xand. VII.
nium a Fabio Chisio seligebatur, ut eo tom. 4.
ad mores ingeniumque suum efformato Palat. fast.
postea in gravioribus negotiis uti pos- Card.
set: cum ergo Ninius conceptam de
se spem haud falleret, ab eodem Car-
dinale ad Pontificatum assumpto ad
nobiliora Palatii munera nominabatur,
quibus summa Alexandri VII. totius-
que Aulæ satisfactione defunctus, li-
bellorum supplicum Magister & Palatii
Præfectus, ac tandem Cardinalis re-
nuntiatus est: Diversis etiam Patrum
cætibus adscriptus, in maxime arduis
non modo Urbis & ditionis Ecclesia-
sticæ, sed etiam totius rei Christianæ
Hh 2 caus-

Sæc. XVII. A.C. 1680. caussis suum consilium & operam sedulo impendit: nullatenus tamen induci potuit, ut Innocentii XI. Constitutioni, qua Nepotismum abrogabat, subscriberet, quocirca illum Cardinalis Cibo in publico Patrum consessu his verbis redarguit: *forte sua Eminentiæ Papatum sperat.*

§. XII.

Levis collisio Innocentii XI. Papæ cum Principum Oratoribus.

Fervebat adhuc leve dissidium circa nuper abolitam Palatiorum immunitatem; nonnulli enim exterorum Principum Oratores haud obscure insinuabant, sibi in mandatis datum, ut non modo in suis Palatiis, sed etiam in districtu, quem circa ea hucusque describere consuevissent, jurisdictionem armata manu tuerentur: Sed idem tempus quidam etiam Jesuita contra Papam librum sub hoc titulo: *Ratio Imperii* edidit: Illius Authorem Pontifex suo judicio sisti petiit, quoniam nam vero natione Gallus esset, & Franciæ Oratoris patrocinio frueretur, Patulus Oliva supremus Societatis Præpositus hunc Pontificio Tribunali tradere recusabat. Præterea Principum Oratores, alique, quos Purpuræ spes incita-

citaverat, importunius Papam urge-
bant, ut tandem novos crearet Cardi-
nales, eoquod jam viginti tres vita
functi fuissent, & non pauci periculose
decumberent: aliunde vero ob tam exi-
guum Purpuratorum numerum Urbs
commercio fraudaretur, pluresque fa-
muli, unde victum quæerent, non
haberent: Verum Pontifex ad hæc
surdas habuit aures, non gentem, sed
lætitiâ multiplicare intentus: crebras
tamen cum Cardinalibus instituit con-
sultationes circa occurrentia Ecclesiæ
negotia, quibuscum præprimis conclu-
serat, Poloniæ Regi decimas ex Eccle-
siasticorum bonis pro Turcico bello esse
concedendas, denegandam vero qua-
rundam Abbatiarum cessionem: cum
autem nuntiatum esset, quod Harlæus
Parisiensis Archiepiscopus Apostolicæ
Sedis Nuntios Episcopis subicere mo-
liretur, & Parisinum Parlamentum in
Regaliæ causâ sententiam contra Ec-
clesiarum immunitates pronuntiasset,
statuit Pontifex, supplicandum esse
Regi, ut læsæ auctoritati satisfieri cu-
raret, ipsumque P. Olivam Societatis
Generalem esse urgendum, quatenus
Patrem de la Chaise Regis Confessa-
rium moneret, ut hic Regem ab usurpan-
dis Ecclesiæ juribus dehortaretur: At-
tamen Generalis, sibi nullum in Per-
sonas

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

H h 3

sonas

Sæc. XVII. sonas liliis munitas jus competere, re-
A. C. 1680. spondit. Denique Pontifex novam So-
 cietatem, cui nomen a *Divina Misericordia*, instituit, cujus sodales quotidie
 eleemosynas ostiatim colligerent, ut
 bisque incolis charitatis opera frequen-
 tius exercendi occasionem præberent,
 atque egenis succurrerent.

§. XIII.

*Disputatio inter Jacobum Boileau &
 Petrum Allixium Hugonotam.*

*Du Pin.
 Nouv. Bibl.
 des Auth.
 t. 19. p. 67.*

Seria hoc anno intercesserat discepta-
 tio inter Jacobum Boileau Sorbone
 Doctorem necnon Senonensis Ecclesie
 Decanum, & inter Petrum Allixium
 Calvinianum apud Charentonenses præ-
 dicantem. Hic enim, ut realem Cor-
 poris & Sanguinis Christi præsentiam
 in Eucharistia negaret, in erroris sub-
 sidium detorquebat auctoritatem S. Au-
 gustini, qui a Consentino interrogatus,
*an nunc Corpus Domini ossa & sanguinem
 habeat*, Epistola 146. his S. Evangelii
 verbis respondit: *Palpate & videte, quia
 Spiritus carnem & ossa non habet*, quibus
 addidit S. Augustinus: *fides adfit, &
 nulla quæstio remanebit, nisi sorte de san-
 guine post Christi resurrectionem requi-
 rendum sit, quia cum Christus dixisset: Pal-
 pate &c. non addidit sanguinem: non ergo*

& nos addamus inquirere, quod ille non Sæc. XVII.
 addidit dicere, & de compendio, si placet, A. C. 1680.
 finita sit quæstio &c. Ex hisce D. Au-
 gustini verbis Calvinista perperam intu-
 lit, quod nec sanctus hic Doctor, nec
 Consentius realem Sanguinis Christi
 in Eucharistia præsentiam crediderint,
 alias nec Consentius de Sanguinis exi-
 stentia dubitasset, nec Augustinus tam
 trepide ad hanc quæstionem respondis-
 set: Postea in sui argumenti robur plu-
 res Ecclesiæ Patres allegabat, qui Christi
 corpus post Resurrectionem aereum, &
 exangue statuisent, hancque in rem
 dissertationem edidit: verum Boileau
 huic Calvinistæ dissertationem latinam
 de Sanguine Christi post resurrectionem
 opposuit, ac luculenter demonstravit,
 Divum Augustinum nequaquam de reali
 Sanguinis præsentia dubitasse; cum di-
 fertis verbis asseruerit, Corpus Christi
 ita in cælo esse, uti erat in terra, quan-
 do ascendit in cælum: duntaxat autem
 dubitarit, an non & pituitam, fel fla-
 vum & nigrum nunc habeat: Postea
 redarguit suum adversarium, quod una-
 cum sociis suis, valido contra realem
 præsentiam argumento destitutus, ad
 misera hæc atque infirma desperatæ
 suæ causæ præsidia confugere coactus
 fuerit. Denique illum Sanctos Patres
 perperam interpretatum fuisse ostendit,

Hh 4

ex-

Sæc. XVII. explicatoque vero eorum sensu demonstrat, quod opinio, qua Christi corpus sanguine destitutum & in aerem diffusum dicebatur, damnatus Origenis error sit, a quodam Lutheri discipulo innovatus.

§. XIV.

Innocentii XI. epistola ad Estræum Cardinalem in Regaliæ causâ.

*Esprit
d'Arnaud
part. I.
pag. 428.*

Innotuit Innocentio Pontifici, quod Ludovicus XIV. Franciæ Rex Estræum Cardinalem Romam in Regaliæ negotio decernere statuisset, quo circa illum ad operam suam strenue conferendam incitaturus, die vigesima octava Februarii has ad eundem dedit literas: „Probe intelligis, pro tua singulari prudentia ac eruditione, quam „injusta fuerit deliberatio, ad quam „improba nonnullorum consilia Regem „Christianissimum impulere, subjiciendi „oneri, quod *Regaliæ* nuncupant, Ecclesias quascunque illi non assuetas, „quam latius indies serpat hæc pestis, „quæ ex ea perniciēs & ruina non in istud „solummodo Regnum, sed in universam „Ecclesiam derivari aliquando possit. „Neque dubitavimus, quin ex tua præstanti pietate & rei ipsius gravitate „jampridem excitatus, omni ope, studio-

„dioque adnifus fueris, ut follicitudi- Sæc. XVII.
 „nem noſtram Regis ad ſaluberrima A. C. 1680.
 „conſilia fleſtendi adjuvares. Verum
 „cum nihil adhuc profeciſſe nos ſentia-
 „mus, imo pejora ſemper nuntientur,
 „opportune duximus, antequam ali-
 „quid decernamus, tertias ad eundem
 „Regem literas dare, in quibus dolo-
 „rem hac de re noſtrum ac debitum, quo
 „Apoſtolici Miniſterii ratio nos adſtrin-
 „git, occurrendi præſenti malo & gra-
 „vioribus ex eo conſecuturis, luculen-
 „tius aperuimus. Cum autem opera
 „atque officia tua negotium juvare in-
 „primis poſſint, tum propter gratiam,
 „qua apud Regem flores, tum propter
 „pietatis, doctriinæ, & prudentiæ, qua
 „præſtas, auctoritatem, mentem tibi
 „noſtram ſignificare voluimus, & mit-
 „tere exemplum literarum, quas ad
 „Regem dedimus, ut ex earum ſenten-
 „tia Majeſtatem ſuam alloqui poſſis, &
 „præclaram illius indolem, ad omnem
 „æquitatem deteſto errore, in viam
 „reducere. Poſtulat id a te dignitas
 „tua, vocata in partem ſollicitudinis,
 „quam gerimus omnium Eccleſiarum,
 „poſtulat optimi & clariffimi Regis erga
 „te liberalitas, cujus commendatione ad
 „tam ſublimem in Eccleſia honoris gra-
 „dum evectus fuiſti, quamvis non mi-
 „nus a tuo ipſius merito commendare-

Hh 5 „ris,

Sæc. XVII. „ris, cui quidem nullam rependere ma-
A. C. 1680. „jorem potes grati animi vicem, quam
 „admonendo eum maculæ, quæ ejus
 „gloriæ inuritur, & periculi, in quo
 „salus ipsius æterna versatur: postulat
 „denique hanc a te opem Laudensis Ec-
 „clesia, cui præes. Quamvis enim
 „fortasse in earum numero sit, quæ Re-
 „galia antiquitus subsunt, ad eam
 „tamen quoque derivatur aliarum ca-
 „lamitas; cum non solum abusus Re-
 „galia extendatur ad Ecclesias illi mi-
 „nime obnoxias, sed etiam Regalia ipsa
 „ad potestatem longe ampliorem, quæ
 „Episcopalem exhaurit, & omnem Ec-
 „clesiæ disciplinam pene subvertit. Ac-
 „cedit, quod Gallia Ecclesiæ propter
 „affinitatem illam communem omnibus
 „Christiani Orbis Ecclesiis, quam ex
 „ejusdem Capitis, a quo pendent, ori-
 „gine & influxu inter se contraxere,
 „adeo mutua utilitatis vinculo, & cha-
 „ritate invicem nexæ implicataeque
 „sunt, ut non possit una infirmari, quin
 „aliae quoque infirmentur, & unius pe-
 „riculum ad alias omnes pertineat.
 „Nobis vero, quo magis necessaria est
 „in hoc negotio societas officiorum tuo-
 „rum, quod non habemus isthic Se-
 „dis Apostolicæ Ministrum, qui possit
 „sensus nostros Christianissimo Regi co-
 „ram exponere, nec quemquam vide-
 „mus,

„mus, qui majori zelo & efficacia id Sæc. XVII.
 „exequi ac tu, possit. Dilecte Fili, cui A. C. 1680.
 „Apostolicam benedictionem peraman-
 „ter impertimur.,,

§. XV.

*Estræi Cardinalis responsum ad hæc
 Innocentii XI. literas.*

Verum Estræus Cardinalis Regis po- *Esprit. l. c.*
 tius quam Pontificis causæ favens *pag. 431.*

has Parisiis ad eundem literas die ter-
 tia Maij dedit: „Sanctitatis vestræ lite-
 ræ a Pontificii Nuntii Auditore Do-
 mino Abbate Lauri mihi traditæ sunt
 sub quadragesimæ finem Laudunum
 proficiscenti, & ea, qua decet &
 debeo maxima reverentia excepi. Re-
 dux quamprimum, ut par erat, has
 ad me missas Majestatem suam latere non
 passus sum, sed hoc negotium attingendi
 locus relictus non est, ea scilicet legi
 & inveni, quæ viam mihi ad tractatio-
 nem omnem præcludebant. Hoc uno,
 Sanctissime Pater, responsa ad Sancti-
 tatem vestram mea possem comprehen-
 dere, ex quo mandatis suis, modo,
 quo potui, satisfactum fuisse ostende-
 rem, nisi sincerum neum & efficax in
 Beatitudinem vestram & Apostolicam
 Sedem studium majus aliquid videre-
 tur requirere. Quandoquidem de in-
 telli-

Sæc. XVII. telligentiae meae tenuitate tam benigne
A. C. 1680. sentiat Beatitudo Vestra, grave, ut o-
 pinor, non erit, si quædam oculis ve-
 stris candidissime subjiciam, speremque,
 re satis intellecta, & perpensis utrin-
 que momentis, magna qua nunc tur-
 batur, sollicitudine levatum iri Sancti-
 tatem vestram, nihilque amplius pestis
 aut ruinæ, quam tenera pietas vestra
 reformidat, suspicaturam. Hanc longe
 magis pertimescerem ex mutuis, gra-
 vissimisque inter Sanctitatem vestram &
 maximum Regem offensionibus, si ali-
 quando orirentur. Equidem utrius-
 que Religio hoc accidere nunquam sinet,
 sed ad solam, licet vanam, tanti discrimi-
 nis cogitationem horremus. Infinita
 sunt, ut optime notavit B. V. nature,
 subjectionis, & ingentium in me, gen-
 temque meam beneficiorum vincula,
 quibus me Regi ita deditum alligatum-
 que sentio, ut addictior esse non possim.
 Imo ad gratiarum cumulum accedit,
 quod ejus constanti patrocínio in eo ho-
 noris gradu constitutus sim, in quo mihi
 parem super merita mea aliquando con-
 tigit habere Sanctitatem vestram, il-
 lam mihi & Orbi universo in Patrem
 optare, etiam ceteris in idem consen-
 tientibus obtinere. Præteritorum nihilo-
 minus beneficiorum memoria, aut no-
 vorum spe non ita ducor, ut meæ in
 Regem

Regem observantiæ nimium indulgere Sæc. XVII.
 velim, aut suæ Majestati impensius ob- A. C. 1680.
 sequi, si quod ubique apud omnes in
 confesso est, dico extitisse nullum reli-
 quos inter Principes & Imperatores, qui
 majorem potentiam, clariores aut bel-
 licas aut civiles virtutes cum puriori
 Religionis zelo conjunxerit, qui fidem
 Christianam intactam magis & a novi-
 tatibus immunem voluerit, qui Sedis
 Apostolicæ ac Prædecessorum vestro-
 rum Constitutionibus se præbuerit ob-
 sequentiolem, qui in heroicis suis ex-
 peditionibus profligationem hæreseos,
 & abolitæ apud hostes suos Catholicæ
 Religionis instaurationem majori studio
 sit prosecutus. Immensa sunt, quæ
 adversus Calvinii sectarios apud nos
 præstitit, ex quo ipse imperium admi-
 nistrat: Spirant adhuc tenues hujus
 perversæ sectæ reliquæ, quibus tamen
 non parcat, totus est in illa radicitus
 convellenda, edicta in dies ad hoc u-
 num eduntur. Ad Regni sui Ecclesias
 doctos & pios Viros eligit, illique præ-
 cipue debetur Clero Gallicano delatus
 honor etiam ab exteris, ejusque ingens
 apud Beatitudinem vestram, quod ma-
 gni decoris loco ducimus, existimatio.
 Vacantium Ecclesiarum redditus sibi
 jam olim adjudicatos aut promovendis
 Episcopis relinquit, aut partem aliquam
 in

Sæc. XVII. in levationem eorum, qui ab hæresi
A.C. 1680. pristinae fidei restituuntur, dispensat.

Hoc loco, Beatissime Pater, quis non
deprehendat aut prædicet Regii animi
magnitudinem & beneficentiam, qui ne-
gligit, quæ alii præferenda sectaren-
tur commoda, & in ipsosmet Episcopos,
quibus Sanctitatis vestrae favet aucto-
ritas, ejusmodi jura transfert? Hac
certe ratione, si non invenisset tradi-
tum per Avos atque Atavos hæredi-
tarium Christianissimi nomen in Re-
gnatrice domo, tot benefactis sibi pro-
prium faceret. Encomia videntur quæ
refero, Sanctissime Pater, sunt tamen
res gestæ. Hoc dum Augustissimus
Princeps apud se reputat, dum ad a-
moris & venerationis suæ & erga San-
ctitatem vestram sensus, quos illustris-
simis documentis comprobavit, animum
adjecit, qua mente Beatitudinis vestrae
minaces literas considerare potuit? In-
genue fateor, ad has non parum me ob-
stupuisse. Si quæ sentio, dicere licet,
& sane licet cum Parente optimo, æquissi-
mo & veritatis cupidissimo, dicam cum
Rege rem esse Europæ potentissimo,
de fide Catholica optime merito, cu-
jus gloriam & victorias, in illis singu-
lam moderationem suspiciunt omnes,
quo nullus singulos Regni sui subjectio-
res devinctioresque ordines unquam

habuit: unde operæ pretium esset, & **Sæc. XVII.**
magis e re Apostolicæ Sedis, amanter **A. C. 1680.**

hortari ac suavi potius quam acri sermone agere, iisque verbis, de quibus graviter me peccare crederem in Sanctitatem vestram, si præterirem silentio, plurimos me majoris notæ Viros audiisse, conquerentes, quasi ad invasores Ecclesiæ magis spectarent, quam ad Principem, quem apud Afros, Hungaros, Græcos, & Batavos, in medio Galliarum conspexerant universi fidem Catholicam asserentem, qui suis in religionem meritis ad Caroli Magni gloriam ceteris propius accessit, & in posterum, annuente Deo, & conspirante, ut spero, Beatitudine vestra, magis accessurus sit, si præconcepta semel consilia perficiat: qui tandem eo minus aliena invadere credendus est, quod in hac ipsa re propriis & non controversis minime utatur, sed in id negotii totus incumbit, ut a Regiis Magistratibus alias vindicata jura conservet. In Beatitudine vestra agnoscunt omnes Gregorii Magni innocentiam, fidem, constantiam, summum rerum humanarum contemptum, in supremo dignitatum apice humilitatem incredibilem, mentem capacem, a terrenis curis liberam, cælestibusque pene parem. Hæc cum olim in Sanctissimo

Præ-

Sec. XVII. Præsule miraretur Christianus Orbis,
A. C. 1680. inter tot excelsas dotes non minus lau-
 davit ejus in tractandis Principum ani-
 mis temperantiam, & modum. Ignosce,
 precor, candori meo, Beatissime Pater,
 si prolixius forsan & liberius in re tanti
 momenti locutus sum. Nihil apud piis-
 simum Patrem veritate & sinceritate
 potius esse probe scio. Allaboro, ne mu-
 tuus amor inter vos excidat, aut pri-
 stina necessitudo & conjunctio franga-
 tur. Plane credo, me neque de Apo-
 stolica Sede & universa religione im-
 pensius mereri, neque munere meo
 sanctius defungi posse. Sicut enim ex
 dissensione, quæ nunquam eveniet,
 certa perniciēs, sic ex firmiori nexu,
 & interiori utriusque benevolentia &
 charitate, quam multa, quam magna
 in Ecclesiarum derivatura sint com-
 moda, omnes intelligunt. Longævos
 interim annos, felix, gloriosum ac pa-
 catum regimen Sanctitati vestræ votis
 omnibus exopto, atque ejus pedibus
 advolvor.,

§. XVI.

*Excommunicatio ab Apamiensi Epi-
 scopo contra Regalistas inter-
 minata.*

Actior
H

Acrior adhuc fervebat in Galliis con- Sæc. XVII.
 troversia de Regaliis; cum enim A.C. 1680.
 nec Pontificis rationes juxta ac horta-
 tiones, nec Apamiensis Episcopi que- *Tract. de*
 relæ, minæ & preces eos, qui Re- *Regal.*
 gis gratiam occupandi studio Regali- *pag. 536.*
 stas etiam armata vi intrudere niteban-
 tur, ad mitiora consilia flectere possent,
 impune non pauci in curata etiam be-
 neficia solo Regaliæ titulo tuti velut
 lupi involabant; ne vero Franciscus
 Caulet dignissimus Apamiensis Ecclesiæ
 Pastor suis deesset partibus, hosce
 usurpatores sacro anathematis fulmine
 rursus percellere statuit, die septima
 Februarii promulgata hac Constitutio-
 ne: „Constitutiones a nobis nuper pro-
 „mulgatæ, quibus procul arcebamus,
 „qui in diæcesi nostra Regaliæ obtentu
 „beneficia quædam impetraverunt (cum
 „tamen constet, præfatam nostram
 „Diæcesin hujus Servitutis penitus im-
 „munem esse, nec proinde Regaliæ
 „subjici posse, nisi violatis quampluri-
 „mis sacris Canonibus Regumque edi-
 „ctis) adeo apud quorundam avaros,
 „ambitiosos, ac Beneficiis Ecclesiasti-
 „cis inhiantes animos nihil effecere,
 „ut potius reperti sint (quod non sine
 „animi dolore intelleximus) qui Re-
 „galiæ obtentu etiam ad Beneficia cu-
 „rata aspirare, & illa obtinere sint co-
 „nati;

Hist. Eccles. Tom. LXIV.

li

„nati;

Sæc. XVII. „nati; id vero omni exemplo caret, ac
 A.C. 1680. „etiam, ubi alias Regalæ locus est,
 „nunquam hætenus usurpatum. Et
 „igitur temeritatis deventum est, ut
 „in captandis Beneficiis Ecclesiasticis
 „nullus sit regulis aut pudori locus, &
 „quia huiusmodi intrusionibus sistendis
 „nulla amplius remedia supersunt no-
 „bis, quam auctoritas Episcopis a Deo
 „tributa, censuræque Ecclesiasticæ,
 „ultima videlicet Ecclesiæ remedia, &
 „quibus non ii solum coerceri debent,
 „qui aliunde, quam per legitimam
 „Canonicam januam in Ecclesias irru-
 „punt, sed illi etiam, qui ita irru-
 „pentibus auxilia & consilia submi-
 „strant; ideo ex his aliisque causis
 „Constitutiones nostras jam alias edi-
 „tas renovamus, ac insuper sub pœna
 „Excommunicationis ipso facto incur-
 „rendæ omnibus cujuscunque digni-
 „tatis ac conditionis personis districte
 „prohibemus, ne Dignitates, Priora-
 „tus, aliaque Beneficia curam animarum
 „rum annexam habentia pro se aut aliis
 „titulo Regalæ petere, aut impetrare
 „præsumant: neque, aut suo, aut alio
 „rum nomine eorum Possessionem ad-
 „eant, aut fructus seu mediate, seu
 „immediate percipiant. Prohibemus
 „etiam æque sub pœna Excommuni-
 „cationis cujuscunque status ac condi-
 „tionis

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

„tionis personis, ne scienter ac volun-
„tarie sub quovis prætextu aut colore,
„Notarii videlicet, testis, Emphyteutæ,
„sub-Emphyteutæ, aut alia quavis ra-
„tione, ad actus & usurpationes supra
„nominatas auxilium, consilium, aut
„favorem præstent. Reservamus etiam
„nobis, præterquam in articulo mor-
„tis, absolutionem a præfata poena
„Excommunicationis.”

Ne vero Episcopus quicquam eo-
rum, quæ ad avertendas hæc cala-
mitates adhibere posset, prætermis-
siveat, omnes suos Diæcesanos enixe
hortatus est, ut publicas preces, alia-
que pietatis opera exercerent, hisque
Divinam indignationem placare, atque
animarum damna ob intrusos mercena-
rios impendentia præpedire satagerent:
Hanc in rem die vigesima secunda Fe-
bruarii ad Clerum populumque Apa-
mensem Pastores hæc dedit literas:
„Tam manifesta sunt indignationis di-
„vinæ hanc nostram Diæcesin punientis
„argumenta, & effectus, ut oporteat
„aut cæcum esse, qui ea non videat, aut
„plane insensibilem, qui illis non inti-
„mo dolore conficiatur. Ecclesiarum
„Pastoribus ultima fere necessitas in-
„cumbit officio suo abstinendi, omit-
„tendique Sanctiores quasque functio-
„nes, imo eorum nonnulli, qui alioqui

Sæc. XVII. „se totos addixerunt curandis anima-
A. C. 1680. „bus, coguntur gregem suum frequen-

„ter deferere, necessitate alimenta men-
 „dicandi, id quod sine dedecore faci-
 „characteris, sine damno quamplu-
 „rium absque Sacramentis deceden-
 „tium, sine juventutis neglectu neces-
 „saria instructione carentis, ac denique
 „sine infinita morum corruptela fieri
 „haud potest. Hæc omnia inde pro-
 „veniunt, quod legitimi ac canonice
 „instituti Pastores redditibus sustentan-
 „dæ vitæ necessariis priventur; quam-
 „vis nec ad istos solos hæc miseriæ per-
 „tineant, sed etiam ad magnam par-
 „tem eorum pauperum, qui charitate
 „Ecclesiasticorum fovebantur.”

„Equidem ingenue fatemur, cala-
 „mitates, quibus conflictamur, nostris
 „peccatis nostrisque imperfectionibus
 „magna ex parte deberi; sed nec vol-
 „abnuetis, vestra quoque peccata mul-
 „tum ad eas contulisse: quamquam &
 „hoc ipsum negligentiae nostræ adscri-
 „bimus, quippe non ea, qua par est,
 „industria partes officii nostri explemus:
 „friget orandi studium: exempla minus
 „quam oporteret sincera & incontami-
 „nata: mores non satis incorrupti, ze-
 „loque Apostolico flagrant: denique
 „omnes fateamur, oportet, flagella
 „Divinae justitiæ nostris peccatis, ab-
 „usu.

„usuque Divinarum gratiarum provo- Sæc. XVII.
 „cata fuisse, & forsan graviora adhuc A.C. 1680.
 „impendent, nisi iustitiam Divinam
 „Cleri pœnitentia, dignaque satisfac-
 „tione occupemus.”

„Hæc nostra consilia illis forte in-
 „tempestiva videbuntur, qui dies Qua-
 „dragesimale jejunium præcedentes
 „omni voluptati morumque licentiæ
 „dedicarunt, perinde ac si propositum
 „haberent, Spiritui sancto futuræque
 „pœnitentiæ impedimenta objicere, &
 „jejunium, atque alia sacri illius tem-
 „poris opera contra intentionem Eccle-
 „siæ plane inutilia reddere. At veri
 „legitimique Christi fideles, ubi vident
 „Matrem suam Ecclesiam abjectis gaudii
 „insignibus luctu opertam, ut suum
 „amorem & obsequium in Matrem te-
 „stentur, eundem ipsi quoque dolorem,
 „eosdemque mores induunt: & quam-
 „quam omni Christiano nullum sit tem-
 „pus exercendæ pœnitentiæ importu-
 „num; tunc tamen, quicumque veram
 „fidem amplectitur, vacare illi obstrin-
 „gitur, quando iudicium Dei observat
 „a Sanctuario incipere, ac etiam cum
 „Divinæ gloriæ jactura, si ita loqui fas
 „sit, vindictam cælestem exerceri, quod
 „plane præcipuum est irati Numinis
 „argumentum. Nulla ergo ratio per-
 „mittit, ut filii Matrem dolentem de-

Sæc. XVII. „serant, multoque minus, lacrimas
A.C. 1680. „non solum non extergant, verum et
 „tiam novum ei mærendi fomitem ad-
 „jungant, effrænata vivendi licentia,
 „cogantque in eas voces cum Propheta
 „prorumpere: *Sustinui, qui simul contri-*
 „staretur, *Et non fuit: qui consolaretur,*
 „*Et non inveni.*„

„Non deerit fortasse, qui credat in
 „potestate nostra esse, torrentem malo-
 „rum sistere, utinam liceret id nobis
 „intacta conscientia, ac juribus Eccle-
 „siæ illibatis (quorum nos Deus cultor-
 „des constituit, etsi indignos) quovis
 „modo præstare. Sed quamvis om-
 „nem industriam locaverimus quæren-
 „dis honestis mediis, quibus hæc cau-
 „sa componeretur, preces quoque ad
 „Deum, & consilia ab hominibus vir-
 „tute & doctrina conspicuis addideri-
 „mus, nunquam tamen modum repe-
 „rimus in hac causa transigendi, Deo
 „conscientiaque inoffensis, præsertim
 „postquam repetitis literis mentem
 „quoque Sanctissimi Domini Nostri Ro-
 „mani Pontificis intelleximus, nostram
 „agendi rationem tanquam Ecclesiæ
 „utilem proficquamque apprimè com-
 „probantis.„

„Sed & illud salva omnino veritate
 „profitemur, præcipuum doloris nostri
 „argumentum non esse, ærumnas, qui-
 „bus

„bus in hac caussa acerbè jactamur, Sæc. XVII.
 „sed potius damna spiritualia, quæ in A.C. 1680.
 „nos quoque redundant, ac ultimam
 „necessitatem, qua pauperes conflictan-
 „tur, & cui sublevandæ nulla nobis
 „potestas relicta est. Æquum igitur
 „est, ut placando Deo, avertendisque
 „malis, quæ Diæcesin nostram partim
 „affligunt, partim etiam deinceps im-
 „pendent, manus nobiscum operam-
 „que societis.,

„Omnibus ergo capitulis, Paro-
 „chis, & Vicariis Diæcesis nostræ præci-
 „pimus, ut proxima Dominica, quæ
 „est 25. currentis mensis, publicas sup-
 „plicationes instituunt. Singulis quo-
 „que Sacerdotibus, ut quamprimum
 „commode potuerint, ter Missam reci-
 „tent, quæ in Romano Missali *pro qua-*
 „*cunque tribulatione* inscribitur. Reliquis
 „Ecclesiasticis, ut Psalmos pœniten-
 „tiales cum Lytaniis, Orationibus, ac
 „Versiculis consuetis persolvant: om-
 „nibus vero, ut quarta & sexta feria,
 „Sabbatoque proximæ hebdomadis
 „jejunent. Laicos etiam exhortamur,
 „ut Supplicationibus diligenter inter-
 „sint, ad Confessionis Sacramenta rite
 „obeunda sese disponant, Beatissimæ
 „Virginis Rosarium semel minimum re-
 „citent, jejunia Ecclesiasticis imposita
 „ipsi quoque suscipiant. Omnes deni-
 „que

Sæc. XVII. „que Diæcesis nostræ fideles ardentè
A. C. 1680. „ac serio commonemus, ut Eleemosi-
 „nis, aliisque piis operibus, placandæ
 „Divinæ justitiæ, impetrandæque mi-
 „sericordiæ diligenter incumbant. Ut
 „verò mens & intentio nostra omnibus
 „innotescat, iussimus hanc Constitutio-
 „nem sub sacro Missæ Officio in omni-
 „bus Parochiis proxima Dominica pro-
 „mulgari, & ad valvas Ecclesiæ Ca-
 „thedralis affigi.”

§. XVII.

*Duo Sacerdotes ab eodem Episcopo
 anathemate perculsi.*

Paulopost Petrus Brau Sacerdos, &
 Guerinus Palarin Collegiatæ B. Vir-
 ginis de Campo Canonicus ad præfata
 Ecclesiæ beneficia titulo Regaliæ fue-
 rant nominati, & quamvis Guerinus
 ipsemet antea Apamiensis Episcopi con-
 stitutionem ad publica Capituli acta re-
 ferri consensisset, & trina vice a præ-
 dicto Episcopo monitus fuisset, nihilo-
 minus ejecto Balthasare de Ouvrier De-
 cano jam per septem annos agnito, De-
 canatum dictæ Ecclesiæ possidere ag-
 gressus est; quoniam vero hoc benefi-
 cium, utpote electivum a Regalia exem-
 ptum erat, aliunde autem præfatus
 Guerinus, æque ac Petrus Brau nul-
 las

las legitimas suæ contumaciæ causas Sæc. XVII.
A. C. 1680.
allegare poterant, hinc Episcopus die
vigesima quarta Martii hoc anno ambos
tanquam excommunicatos declaravit,
eosque a communione Ecclesiæ, nec-
non a participatione Corporis & San-
guinis Christi segregavit, præcepitque,
ut horum absolutione sibi soli reservata,
ambo publice tanquam excommunicati
denuntiarentur, hujusque sententiæ
notitia vicinis quoque Diæcesibus in-
timaretur.

§. XVIII.

*Controversia ob Caronensem Ele-
ctionem.*

Sub idem tempus adhuc gravius Ro-
ma, Galliaque collidebantur ob in-
trusam Monasterii Caronensis Superio-
rem: Situm erat hoc Asceterium Ca-
ronæ exiguo agri Parisini vico: illic
Sanctimoniales degebant Congregatio-
nis B. Virginis Canonorum Regula-
rium S. Augustini Fundatore S. Petro
Forrerio ejusdem instituti Sacerdote: *Sfondr.
Gall. vind.
pag. 86.
Hode Hist.
de Louis
XIV. lib. 49.
pag. 218.
Abregé de
l'Hist. Eccl.
t. 13. p. 478.*
Harum quædam bello Lotharingiam
vastante inde in Belgium migrarunt,
ubi Aurelianensis Ducissa, harum pie-
tatem, morumque innocentiam admi-
rata illas extincto Richelio Cardinale,
secum in Gallias conduxit, eisque Ca-
ronæ

Sæc. XVII. ronæ haud procul Parisios Monasterium
 A. C. 1680. suo ære anno hujus sæculi quadrage-
 mo tertio erexit, dotavitque. Decimo
 quarto post anno eadem Ducissa ab
 Alexandro VII. Pontifice obtinuit, ut
 quædam Virgo nomine Magdalena e-
 dem Monasterio perpetuo præesset, et
 ex Regulæ instituto duntaxat Superio-
 res triennio durarent, & *Matris*, non
Antistitæ nomen gererent: adjecta ta-
 men erat conditio, ut Magdalena satis
 functa hæc gratia expiraret, ac deinceps
 juxta primævi instituti leges, Su-
 periores seu Matres a Sanctimonialibus
 quolibet triennio eligerentur: Quam-
 primum Magdalena obierat, mox Fran-
 ciæ Rex commendante Harlæo Parisiensi
 Episcopo Sororem de Quervent
 Ordinis S. Benedicti nominat, quæ Re-
 gio diplomate munita electionem præ-
 venit, hujusque Monasterii Præfectu-
 ram occupavit, interim vero in Curia
 Romana egit, ut sub specioso collapsæ
 Monasterii facultates reparandi obtentu
 ad solutiorem Ordinem transire posset,
 & Antistita confirmaretur: Utrumque
 vero eidem a summo Pontifice dene-
 gatum: ipsa autem paulopost vivis ere-
 reptæ est: Sperabatur eligendi libertas
 tandem reditura, cum illico rursus im-
 pellente Archiepiscopo & Patre de la
 Chaise Ludovicus Rex Angelicam le Mai-
 tre

tre Ordinis Cisterciensis Monialem de-
 signaret: Hæc igitur, cum oblatam di-
 gnitatem lubentissime acceptaret, Ar-
 chiepiscopi literis die octava Novem-
 bris munita, se Abbatisfam nominari
 præcepit: Obsistunt equidem Charo-
 nenses Virgines, jusque sibi competere
 obtundunt, ut ex propria sua domo Ma-
 trem eligerent, cujus gubernatio juxta
 instituti præceptum triennalis esset: Ast
 reclamant Archiepiscopus, caussatus,
 Angelicam restaurandæ Oeconomix,
 utpote frugalem, & sumptibus parcam,
 esse necessariam, nec similem in tota
 earum Congregatione reperiri: Inter-
 pellatus etiam Pontifex, ut Apostolicæ
 confirmationis diploma novæ hujus
 Abbatisfæ concederet; cum autem illud
 impetrari non posset, ingenio certatum
 est, atque artificioso violatæ libertatis
 temperamento Archiepiscopus statuit, ut
 Angelica esset Antistita & quidem perpe-
 tua, non tamen talis diceretur, quam-
 vis interim, donec Pontificium diplo-
 ma Roma veniret, officio fungeretur:
 Supplicavit Regi & Archiepiscopo Mo-
 niales, sæpius Parlamenti opem im-
 plorant, instituti sui leges infringi,
 suumque jus violari queruntur, diu
 contra intrusam luctantur; verum in-
 cassum omnia; eo quippe tempore, quo
 Moniales ad Divinam opem imploran-
 dam

Sæc. XVII.
 A. C. 1680.

Sæc. XVII. dam preces ad Aram fuderant, Ange-
A. C. 1680. lica pluribus famulis ac sæcularibus
 pata effractis violenter clauſtri foribus,
 in Monasterium irrupit; Archiepiſ-
 pus vero quasdam Moniales, quæ
 crius armatæ huic Antiſtitæ obſiſtebant,
 in Lotharingiam remiſit, ceteras vero
 ad præſtandum eidem obſequium ad-
 git: Hæ autem Romam ad Innocen-
 tium XI Papam provocabant, qui et-
 tiam afflictaſ, oppreſſasque ſolaturus,
 die ſeptima Auguſti ad illas paternum
 hoc dedit diploma.

„Dilectæ in Chriſto Filiæ, allatum
 „ad nos eſt, Monialem quamdam C
 „ſterciensis, ſeu alterius, non tamen
 „veſtri Ordinis Mariam Angelicam le
 „Maître nuncupatam, prætextu Regiæ
 „nominationis ad perpetuam, ſeu tem-
 „poralem illius Monasterii Præſecturam
 „ſe in ejusdem poſſeſſionem, effra-
 „violenter clauſtri veſtri foribus, dum
 „vos ad divinam opem implorandam
 „preces ad aram ſuppliciter funderetis,
 „immiſiſſe. Eam ſane ex hujusmodi
 „facto cepimus intimi doloris amaritu-
 „dinem, quam rei ipſius atrocitas, &
 „grave ſcandalum, quod exinde pro-
 „ſectum eſt, expoſcebat, neque minoris
 „commiſerationis ſenſu proſecuti vos
 „fuimus, qui cognitam & perſpectam
 „habemus pietatem atque egregiam
 „di-

„disciplinam, qua instituti vestri, præ- Sæc. XVII.
 „sertim in gratuita & fideli puellarum A. C. 1680.
 „instructione normam tenetis, spera-
 „mus non defutura vobis veriora sola-
 „tia a Patre misericordiarum, qui vir-
 „tutem Vestram exercet, & quasi per
 „ignem probat, ut ornet, & illustret
 „magis, & ampliori mercede suo tem-
 „pore coronet: Præcipimus interim
 „Vobis, ne præfatæ Mariæ Angelicæ
 „ullum obedientiæ actum exhibeatis,
 „aut quidquam faciatis, quod trahi a-
 „liquo modo possit in approbationem,
 „& consensum eorum, quæ hac oca-
 „sione a quocumque quovis colore per-
 „acta, & patrata sunt, quæque Nos
 „Apostolica auctoritate nulla, atque
 „irrita declaramus, & (quatenus opus
 „sit) cassamus, omniaque & singula
 „tam a dicta Maria Angelica, quam ab
 „ejus fautoribus attentata annullamus,
 „revocamus, atque abrogamus; sed
 „procedatis juxta Regularum vestra-
 „rum præscriptum, ad eligendam de
 „gremio vestro Matrem, seu Prioris-
 „sam triennem ea charitate & pru-
 „dentia, ut Monasterio vestro præesse
 „cum laude possit. Ceterum manda-
 „mus, ut Sorores seu Matres vestræ,
 „Moniales dicti vestri Monasterii, quæ
 „ausu temerario relegate afferuntur,
 „quanto citius redeant, ut ibi voce
 „acti-

Sæc. XVII. „activa & passiva frui, potiri & gau-
A. C. 1680. „dere possint, vobisque & ipsis, totis
 „que Congregationi Beatæ Mariæ Vir-
 „ginis instituti præfati Servi Dei Pen-
 „Fourier, & præsertim vestro Mon-
 „asterio Pontificium Nostrum patro-
 „nium ex animo pollicemur, dum ac-
 „curatis, & jugibus precibus vestris
 „necessitates Ecclesiæ, & Nos ipsos
 „commendamus, quibus Apostolicam
 „Benedictionem paterne impartimur.

Verum Pontificii hujus decreti ad-
 eo nulla Parisiis ratio habebatur, ut
 etiam Parisiensis Archiepiscopus & Re-
 gis Confessarius summopere indignati
 quod hæ Moniales Catharinam Angeli-
 cam Levesque in suam Superiorem ex-
 legissent, Senatui Regium accederent
 adversus Papæ diploma vehementer
 declamantes. Mox igitur Parlamentum
 die vigesima quarta Septembris edito
 decreto sacris hisce Virginibus præcep-
 ne Pontificis mandato parent, nec
 illud executioni darent, sed Archie-
 piscopi jussis obtemperarent. Insuper
 Regius Senatus novæ Superioris ele-
 ctionem a Monialibus factam, licet
 Papa confirmatam omnino irritam de-
 claravit, ipsumque Pontificis diploma
 quo Monialibus aliam eligendi libertas
 fuit reddita, suppressit. Ipsi etiam
 Franciæ Præsules Parisiis congregati,
 &

& præcipue inter eos Rhemenſis Archiepiſcopus palam declararunt, ea, Sæc. XVII.
A. C. 1680.
quæ Romæ hac in cauſſa geſta eſſent,
juri Canonico, Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus, Regniſque legibus adverſari, Regique ex jure Regalium competere poteſtatem nominandi Superiorem, Papam igitur immerito ad nudam relationem quarundam ſceminarum in propria earum cauſſa, parte altera non audita, ſine judiciali cognitione declaraffe irrita, quæ Regis & Archiepiſcopi auctoritate acta fuiſſent, hunc quoque agendi modum contra Canones, & Ordinariorum ac Metropolitaram jura pugnare, ordinem juridiſtionis everti, ac ſtudioſe Papam cum Eccleſia Gallicana collidi. His ſuſſaminabant egregie Pater de la Chaiſe Regis Confeſſarius, & P. Ludovicus Maimburgus Jeſuitæ, quorum poſterior calamo quidem Pontificiæ auctoritati inſeſtiſſimo, argumentis tamen nonniſi exoletis marcidisque, ac toties a Luthero, Calvino, Illiricoque recoctis Regaliæ cauſſam tuebatur, ac propterea Jeſuitæ omnes Romæ peſſime audiebant.

Sæc. XVII.

A. C. 1680.

§. XIX.

Extremus Apamiensis Episcopi conatus pro impedienda Regaliæ in suam Diæcesin introductione.

*Gall. l'vind.
Sfont.
pag. 275.
Traict. de
Regal.
pag. 543.*

Postquam Franciscus ad tuendam Ecclesiæ libertatem contra extensum Regaliæ jus preces, hortationes, rationes, privatas, publicasque & Canonicas denuntiationes & minas infusum adhibuerat, acerbiora remedia expeturus, cunctos Regaliæ titulo utentes, rursus anathemate perculit, dat trigesima prima Martii hac in eos pronuntiata sententia:

„Cum nihil Ecclesia habeat magis
„necessarium, majorisque pretii, quam
„& libertatem de Officiis Beneficiisque
„præsertim Cathedralium Ecclesiarum
„disponendi (in quibus Canonici alii
„que in dignitate constituti in partem
„solicitudinis Episcopalis, regendæque
„Diæcesis, præsertim vacante Ecclesia
„vocati sunt) & liberam temporalium
„proventuum administrationem, sine
„quibus nec Divina officia decore per
„agi, nec Ecclesiæ reparari ornarique
„nec habiles ministri sustentari, nec
„quotidianis pauperum necessitatibus
„sub-

„subveniri, nec denique expensæ quo- Sæc. XVII.
„tidianæ perferri possunt; introductio A.C. 1680.
„vero Regaliæ utroque hoc jure, sal-
„tem vacantibus Ecclesiis, privet, ea-
„propter non alio eam loco, quam
„duræ Servitutis habere possumus om-
„ninoque illi libertati adversæ, quam
„Christus suo nobis sanguine acquisi-
„vit, ipso etiam Ludovico Juniore teste
„in sua Declaratione de Anno 1137.
„ubi Provinciam Aquitaniam hujus jugi
„immunem esse fatetur.„

„Hic Regaliæ abusus Laicis Regiis-
„que Ministris occasionem tribuit, Ca-
„thedralium & Collegiatarum Ecclesia-
„rum, ac præcipua Diæcesis Beneficia
„hominibus sine ulla ad statum Eccle-
„siasticum vocatione conferendi, sine
„Scientia & pietate adimplendi, nec
„aliud meritum præferentibus, quam
„quod apud Majestatis suæ Ministros,
„quibus istorum beneficiorum distribu-
„tio permessa est, omnem industriam
„collocaverint, ut aliquo Beneficio po-
„tirentur; quod tamen unicum, quam-
„vis alia deessent, si ex Spiritu & di-
„sciplina Ecclesiæ res agatur, omnino
„indignos reddit omni Ecclesiastica di-
„gnitate. Ex quo sequitur, ut qui ad
„Episcopatus promoventur, tantum ab-
„sit, ut personas reperiant, in quarum
„humeros partem aliquam Pastoralis
„Hist. Eccles. Tom. LXIV. Kk „Sol-

Sæc. XVII. „Sollicitudinis secure deponant, sed po
A. C. 1680. „tius, quæ Episcopis boni aliquid præ-

„stare volentibus se omni conatu op-
„ponant. „

„Augēt malum damnumque, quod
„cum denominatio ad vacantes Epi-
„scopatus Regii juris sit, nunquam
„Regios officiales occasio & rationes
„deficient Regi persuadendi, ut mo-
„dificationem differat, Regiamque
„producat, id quod Divum Bernardum
„in eas querelas prorumpere coegit,
„quæ *Epistola* 122. leguntur, tempore
„videlicet Ludovici Junioris more re-
„ceptum fuisse, ut Episcopatum col-
„latio differretur, quo diutius eorum
„proventibus frui liceret. „

„Postquam ergo tam in Constitutio-
„nibus nostris, quam aliis publicis acti-
„bus justissimas rationes palam fecer-
„imus, quæ nos obstringunt, ut quæ-
„tum pro nostra virili parte fas est, le-
„bertatem Ecclesiæ contra Regiam
„tueamur, frustra etiam adhibitis dubi-
„cioribus remediis, qualia sunt prece-
„adhortationes, demonstrationes, pro-
„vatæ publicæque & canonicæ admo-
„nitiones, cogimur tandem non in-
„ingenti intimoque dolore alia & acce-
„briora remedia experiri. „

„Quamplurima sunt œcumenica Con-
„cilia, summorumque Pontificum Con-
„stituta

stitutiones, quibus contra bonorum ju- Sæc. XVII.
riumque Ecclesiasticorum usurpatores, A. C. 1680.
eosque, qui hujusmodi usurpatori-

bus auxilium aut consilium præstant,
Excommunicatio pronuntiatur, sic-
que a nobis editæ Constitutiones non
tam novas prohibitiones novasque pœ-
nas complectuntur, quam antiquas
renovant applicantque, tantoque ma-
gis ad hoc agendum impellimur, quod
Decreta pœnæque a sacris Canonibus
sancitæ, non solos Laicos respiciunt,
jurium, bonorum, libertatumque Ec-
clesiasticarum usurpatores; sed etiam
in Clericos & Episcopos vibrantur,
qui assensum præbent, neque se hujus-
modi usurpationibus, quantum licet,
opponunt, & præsertim Concilium
Lugdunense adeo inter alia celebre,
loquens de hoc ipso Regaliæ argu-
mento, non solum cap. 12. contra il-
los tam sæculares, quam Ecclesiasti-
cos, qui obtentu Regaliæ in Ecclesiis
hujus juris expertibus vacantia bona
usurpant, Excommunicationis senten-
tiam profert; verum etiam eos, qui
hujusmodi usurpatoribus connivent,
neque uti oporteret, se illis oppo-
nunt, fructibus omnium suorum be-
neficiorum privat.,

„Concilium Avenionense sub Papa
„Joanne XXII. Anno 1322. Excommu-
Kk 2 „nica-

Sæc. XVII. „nicationem indicit & illis, qui vacan-
 A.C. 1680. „tia bona Ecclesiarum usurpant, &

„qui usurpatoribus *gratis*, hoc est, vo-
 „luntarie *obediunt*, id quod iisdem fere
 „verbis in alio Concilio Avenione
 „habito sub Benedicto XII. Anno 1335
 „repetitum fuit. Concilium quoque
 „Tridentinum *Sess. 22. cap. 11.* omnibus
 „quacunque dignitate, etiam Regibus
 „aut Imperiali præfulgentibus sub po-
 „na Excommunicationis interdicit, ut
 „bona & jura Ecclesiastica sibi vendi-
 „cent; iisdemque poenis omnes Eccle-
 „siasticos afficit, quicumque hujusmodi
 „usurpatoribus aut consensum aut ope-
 „ram præstant.,

„Ecclesiæ quæcunque recepto in
 „more & antiqua consuetudine Regu-
 „læ jugo assueverunt, non possunt
 „gemere, & quamdiu Deo libent
 „hanc servitutem non patienter tol-
 „rare. Eas vero Ecclesias quod ant
 „net, quæ nullo hætenus titulo
 „consuetudine juri Regalæ subje
 „fuerunt, earum Episcopi, quippe
 „stores custodesque, sufferre potius
 „nia debent, quam ut antiquam &
 „nonicam libertatem aboleri, & j
 „tam gravi insuetoque Ecclesias
 „supponi patiantur.,

„Qui hætenus titulo Regalæ Be-
 „neficia nostræ Diæcesis occuparunt
 „am

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

ambitionis avaritiæque Spiritum, quo
nimium quantum agitantur, tam cla-
ris manifestisque signis prodiderunt,
ut omnino conjicere liceat, nullo eos
timore censurarum percelli, quas com-
minati sumus, quasque actualiter in-
currerant, licet nimia forsan conni-
ventia unicum pro excommunicato
hactenus denuntiaverimus. Et ta-
men nullum aliud remedium superest
nobis, quo hunc malorum torrentem
sistamus impediamusque, ne pauco-
rum exempla in plurium perniciem
transeat, irreparabili Diæcesis nostræ
damno, quam ut has pœnas exten-
damus, iisque etiam applicemus, qui
consilio, auxilio, aut alio quovis mo-
do introducendæ in hanc nostram
Diæcesin Regaliæ auctores fuerint,
tantoque magis ad hoc agendum con-
stringimur, quod in hac caussa non
alias partes vendicemus, quam ut
exequamur Decreta Ecclesiæ, idque
in materia, quam ad cognitionem &
potestatem nostram pertinere nemo
inficiabitur; quippe cum in illa non
de proventibus tantum Ecclesiæ, ve-
rum etiam de collationibus beneficio-
rum agatur, utique sunt res spiritua-
les mereque Ecclesiasticæ: & vero
pollicemur nobis, eos, qui privatis
lucris minus cæce obstinateque ad-
Kk 3 „hæ-

Sæc. XVII. „hærent, facile Constitutionibus nostris
A. C. 1680. „obtemperaturos, nec sacræ jurisdi-

„ctionis declinandæ causâ fallaci vā-
 „noque effugio profanos Magistratus
 „appellaturos, id quod in causis, quæ
 „connexionem aliquam cum civilibus
 „habent, sæpe multumque evenit.

„Erunt fortasse etiam, qui, cum
 „Censuras a nobis latas incurrerint,
 „superiorem auctoritatem, a qua ab-
 „solvantur, appellabunt: Verum cum
 „notorium sit, vanum hunc esse in-
 „tumque recursum, nihil aliud agent
 „quam ut contumaciam suam, legum
 „que Ecclesiasticarum contemptum ma-
 „gis magisque contestentur. Et præ-
 „sertim cum nihil aliud agamus, quam
 „ut quam plura cum Generalia, tum
 „Provincialia, & in Galliis recepta
 „Concilia exequamur, non potest hæc
 „præsens nostra Constitutio nisi ab illis
 „violari, qui totius Ecclesiæ auctori-
 „tati una adversantur: nec est alia po-
 „testas præter Pontificiam, quæ hujus
 „causæ cognitionem pro eo statu, in
 „quo versatur, arrogare sibi possit.

Multo minus eo prætextu Censuras
 „a nobis latas declinare poterunt, quod
 „non omnes solemnitates adhiberi aliis
 „solitæ, observatæ in præsentis negotio
 „fuerint; quis enim nesciat, acciden-
 „tia, quæ abesse possunt, substantiæ
 „posse

„postponi oportere? neque tunc solem- Sæc. XVII.
 „nitates necessarias esse, quando sunt A. C. 1680.
 „impossibiles, id quod in præsentī caussa
 „manifeste contingit; nemo enim igno-
 „rat, aliquos de Clericis nostris, qui
 „Decreta a nobis edita insinuare, &
 „promulgare sunt ausi, injuriis affe-
 „ctos, intentatisque carceribus abster-
 „ritos esse.,,

„Persuademus ergo nobis, nemi-
 „nem fore tam sui pietatisque ac Re-
 „ligionis immemorem, qui, ut Cleri-
 „cis gratificetur dignitatum quæstus-
 „que avidis, tam gravibus magnisque
 „malis (qualia sunt, quæ ex censuris,
 „præsertim Excommunicatione prove-
 „niunt) implicare se velit, tantumque
 „abfuturum, ut animæ, Dei, suæque
 „Salutis amantes Societate eorum,
 „qui anathemate percussi sunt, infici
 „se patiantur, ut potius magno sui me-
 „rito hanc occasionem, suam erga Ec-
 „clesiam obedientiam, fidelitatemque
 „contestandi, amplexuri sint, vi-
 „tando videlicet obduratos illos, &
 „ab Ecclesiæ communione separatos
 „peccatores. Quodsi aliqui sint, qui,
 „ne levi aliquo emolumento se privent,
 „aut humanis respectibus renuntient,
 „malint Ecclesiæ Decretis adversari, ii
 „plane, si in laqueos diaboli incidunt,
 Kk 4 „ani-

Sæc. XVII. „animæque naufragium patiantur, sibi
 A. C. 1680. „ipsis culpam, non aliis adscribent.”

„Nos enim quod attinet, Deum toto
 „cordis affectu enixeque precamur, ut
 „in omnes Diæcesis nostræ fideles mi-
 „sericordiæ & benignitatis suæ fontes
 „effluere faciat, flagella vero iustitiæ
 „& iracundiæ suæ clementer avertat.
 „Nec enim in hac caussa, Deo teste,
 „aliud nobis finem proposuimus, quam
 „ut obligationi responderemus, quam
 „nobis officium nostrum imponit, ut
 „que pro virili nostra parte Ecclesiæ
 „nostræ libertatem ac jura tueremur,
 „omniumque fidelium curæ nostræ sub-
 „ditorum saluti caveremus: eorum et-
 „tiam, quorum corpora vibrata Ex-
 „communicatione *potestati Sathanae tra-*
 „didimus, ut eorum corpora in die Domini
 „salva fiant. Quodsi aliqui sint, qui
 „Ecclesiæ poenis abuti, quam corrigi
 „malint, remedia iis curandis a me
 „adhibita in fomenta potius contuma-
 „ciæ convertant, id quidem maximo
 „dolori nobis erit; quippe cum id di-
 „vinæ iracundiæ, quam in hujusmodi
 „obduratos peccatores exercere etiam
 „in hoc mundo solet, præcipuum ar-
 „gumentum sit; illud saltem consolabi-
 „tur nos, quod videlicet omnes partes
 „ministerii nostri expleverimus, omni-
 „que metu liberati simus eas poenas
 „incur-

„incurrendi, quas alioquin timidis o-
 „tiosisque Pastoribus Propheta intentat, Sæc. XVII.
A. C. 1680.
 „quodque Decretis Ecclesiæ obtempe-
 „raverimus, ut arma Spiritualia pro
 „Ecclesiæ juribus defendendis stringa-
 „mus, nobis imperantis. „

„Has igitur aliasque ob causas post
 „invocatam Spiritus sancti gratiam,
 „postque audita consilia virorum, do-
 „ctrina & virtute præstantium, sub pœ-
 „na Excommunicationis ipso facto in-
 „currendæ, omnibus cujuscunque sta-
 „tus ac dignitatis hominibus districte
 „injungimus, ne pro se, aut pro aliis
 „Prioratus, Canonicatus, Præbendas,
 „aut alia quæcunque Diæcesis nostræ
 „Beneficia titulo Regaliæ petant, ne-
 „que eorum possessionem capiant, aut
 „si aliqua impetrarunt, ne eorum fru-
 „ctus sibi vendicare, aut functiones
 „exercere præsumant. Prohibemus e-
 „tiam æque sub pœna Excommunica-
 „tionis ipso facto incurrendæ omnibus
 „cujuscunque status ac conditionis ho-
 „minibus, ne sub quovis Procuratoris,
 „Commissarii, Conductoris, aut alio
 „nomine tituloque Regaliæ proventus
 „Episcopatus, seu Capituli nostri, aut
 „aliorum Beneficiorum Diæcesis Apa-
 „miensis, sive in parata pecunia, sive
 „in aliis rebus pretio æstimabilibus per-
 „cipere audeant. Prohibemus denique
 Kk 5 „om-

Sæc. XVII. „omnibus & singulis sub poena Excom-
A. C. 1680. „municationis, ne ad percipiendos,
 „distribuendosve proventus nostros, aut
 „obtinenda Beneficia nostræ Diæcesis
 „titulo Regaliæ, exercendasque eorum
 „functiones, aut alium actum eden-
 „dum, qui Regaliæ in hanc Diæcesim
 „introducendæ servire possit; ne, in-
 „quam, ad hæc omnia, aut istorum
 „aliquid auxilio, aut consilio quovis
 „modo concurrant. Quin potius om-
 „nes Diæcesanos, ac præsertim Eccle-
 „siasticos exhortamur, ut omni, qua
 „possunt, honesta ratione, ac modo,
 „se Regaliæ ejusque extensionem æ-
 „versari, ac improbare contestentur.
 „Quia vero Adversariorum potentia in
 „hac præsentis aliisque Constitutionibus
 „nostris promulgandis non permittit
 „omnes, alioqui necessarias, solemn-
 „tates observari, ideo declaramus eas
 „hoc ipso, quod a nobis publicatæ, &
 „ad valvas Ecclesiarum affixæ fuerint,
 „pro sufficienter promulgatis & publi-
 „catis habendas esse, nosque sine aliis
 „citationibus, monitionibus, aut infi-
 „gurationibus præcedentibus ad poenas,
 „Censuras, & Excommunicationes pro-
 „cessuros, quarum etiam absolutionem
 „nobis reservamus, nec permittimus,
 „ut ab his Censuris absolvere possint,
 „quibus alioqui facultatem generalem
 „de-

„dedimus a casibus reservatis absol- Sæc. XVII.
„vendi.,, A. C. 1680.

§. XX.

Apamiensis Episcopi Vindicia.

Cum autem non modo Regis Ministri, *Gall. vind.*
sed etiam Tolosanus Archiepiscopus, *pag. 281.*
ceterique Franciæ Præsules Apa- *Du Pin hist.*
mensem Episcopum contumaciæ, ac *de l'Eccl.*
infami zeli insimularent, imo & Tolosa- *t. 4. p. 364.*
nus excommunicationis sententiam
contra Palarinum nuper denuntiata
omnino irritam declarasset, huncque
Canonicum a censura ad *cautelam* ab-
solutum, ad exercendas beneficii &
officii usurpati functiones habilem red-
didisset, atque Episcopum ad diem
octavam Maij coram suo Tribunali com-
parere iussisset, hic eadem die præfato
Archiepiscopo literas submisit, quibus
sententiam a se pronuntiatam esse vali-
dam demonstravit, ita præfatus:

„Equidem fateri ingenue debeo, &
„præsentibus literis (posteaquam liber-
„tas mihi adempta est publicis ac so-
„lemnioribus tabulis id agendi) palam
„testari, me in iis, quæ Regaliam
„spectant, nullo modo illustrissimæ Do-
„minationis Vestræ Jurisdictionem a-
„gnoscerè posse, & consequenter nec
„ejus hac in re iudicio, sententiis,
„De-

Sæc. XVII. „Decretis, ad eamque interpositis Ap-
A. C. 1680. „pellationibus deferre. Rationes, quæ

„hoc mihi persuadent, jam alibi in
 „scripto prima Octobris Anno 1677. ex-
 „polui, & nemo eas legit, qui non
 „continuo professus sit, se illis convi-
 „ctum esse; nihilominus tamen non
 „prætermittam in præ-senti etiam epi-
 „stola aliqua fusius deducere. *Primo*
 „videlicet, illustrissimam Dominationem
 „Vestram non esse in iis, quæ ad
 „Regaliam pertinent, Judicem compe-
 „tentem. *Secundo.* In judicio, senten-
 „tiisque ab ipsa latis prætermittas fuisse
 „formas necessarias, & quarum defectu
 „validæ dici non possunt. *Tertio.* Et-
 „tiam in substantia ipsius Causæ a re-
 „gulis Iustitiæ plane deflexisse. *Quarto.*
 „Constitutiones a me editas, & quoad
 „modum, & quoad substantiam ipsam
 „æquas omnino esse. *Quinto.* Appel-
 „lationes ad Dominationem Vestram
 „Illustrissimam interpositas, & inhibi-
 „tiones ab ipsa factas non posse mearum
 „Constitutionum executionem morari.

Primum caput probabat ex Concilio
 Nicæni Can. 8. Sardicensis Can. 17.
 Chalcedonensis Can. 9. & Canonista-
 rum sententia in caput sicut olim de ac-
 cusationibus, ex quibus intulit, quod
 Excommunicationes contra Ecclesiasti-
 cos aut laicos pronuntiatae, in Conciliis
 Pro-

Provincialibus examinatae & discussae Sæc. XVII.
A. C. 1680.
fuerint.

Alterum a se jam Anno 1677. die 18. Octobris comprobatum fuisse ajebat, aliunde vero hoc judicium nec vocato, nec audito Episcopo fuisse pronuntiatum, & Palarino sacras functiones peragendi facultatem concessam, quin de eo constaret Episcopo, an censuris sit solutus, vel innexus, atque absolutionem ad cautelam tantum valere, quando constat, excommunicationem esse nullam, nec sufficere, ut excommunicatio sit injusta, nec aliud hanc absolutionem efficere, nisi ut absolutus in judicio stare possit.

Tertium probavit ex eo, quod Pontifex primum Tolosani decretum jam irritum declarasset, & Episcopi sententiam confirmasset.

Quartum probare nitebatur elisis Palarini objectionibus contra Episcopi sententiam allatis, perinde ac si Episcopus solemnitates (quæ tamen impossibiles erant) necessarias, tresque Canonicas monitiones prætermisisset, cum tamen Palarinus non primum sed excommunicationem jam incurrisse declararetur.

Quinto denique ostendit ex Juris Canonici dispositione, non esse appellationibus deferendum, si & quando illegitimæ sunt.

§. XXI.

Sæc. XVII.

A. C. 1680.

§. XXI.

*Cleri Gallicani epistola ad Ludovicum Franciæ Regem.**Palat. in vit.**Innoc. p. 59.**Du Pin. l. c.**Regal. Sa-**cerd. p. 79.**Vid. supra**§. 116.**pag. 420.*

Ad Innocentii Papæ literas, quas anno priori die vigesima nona Decembris scripserat, nondum Franciæ Rex responsum dedit, hoc autem anno ad eundem perscripsit, quod Cardinalem Estræum Romam decreturus sit, ut Regis mentem circa Regaliæ causam summo Pontifici declararet: postquam vero Franciæ Præsulibus innoverat, quod Papa in præfatis literis cælestis iræ animadversionem Regi denuntiavit, seque remedia, quæ tradita divinitus potestati competerent, adhibiturum comminatus esset, ac insuper Regios Ministros, & sub illis haud obscurè ipsos etiam Galliæ Præsules identicæ Filios nuncupasset, inde exacerbati Franciæ Archiepiscopi, Episcopi, alique Ecclesiastici a Clero Gallicano deputati, mox die decima Julii Conventum in oppido S. Germani in Laya habuerunt, ubi sequentem epistolam ad Regem esse mittendam decreverunt.

„Intelleximus, nec absque intimo
„doloris sensu, a Sanctissimo Domino No-
„stro Romano Pontifice ad Majestatem
„Vestram delatas esse literas, quibus
„non

„non solum Majestatem Vestram exhor- Sæc. XVII.
 „tandam ducit, ne aliquas nostrarum A. C. 1680.
 „Ecclesiarum Regaliæ subiciat; verum
 „etiam nisi paternis, ac sæpe repetitis
 „admonitionibus acquiescat, sua pote-
 „state se usurum denunciat: Enim vero
 „nostrarum partium, nostrique obsequii
 „esse credimus minime in re tanti mo-
 „menti silentium tenere, eo præsertim
 „tempore, quo invito, ægroque animo
 „ferimus, Filium Primogenitum, Ec-
 „clesiæque Protectorem iis omnino mi-
 „nis, eademque acerbitate tractari,
 „qua Principes solent, qui Ecclesiæ jura
 „invadunt. Non est nobis animus cum
 „Majestate Vestra in eo negotio disce-
 „ptare, in quo ab eadem tot argumenta,
 „notasque Pietatis & Justitiæ jam du-
 „dum accepimus; sed tantum hanc no-
 „vam agendi rationem dolentes intue-
 „mur, ex qua tantum abest, ut Ec-
 „clesiæ, sedique Romanæ honoris ali-
 „quid, & emolumentum accedat, ut po-
 „tius ingentia utrique mala, pessimi-
 „que effectus timendi sint; quis enim
 „non videat, intempestiva hac severi-
 „tate eorum animos, & molitiones
 „ali, qui turbido, inquietoque inge-
 „nio sunt, & contra Sanctitatis suæ
 „genium, ac intentiones rectissimas oc-
 „casionem hanc amplectuntur, vindi-
 „ctam, privatosque affectus explicandi,
 „&

Sæc. XVII. „& Majestatis Vestræ, ejusque Præla-
A.C. 1680. „torum honori, quod jam dudum fa-
 „ciunt, acerbe insultandi. Ipsi omni-
 „no sunt, qui lapidem omnem mo-
 „vent, industriamque collocant digni-
 „tati Sacerdotali cum Regia colliden-
 „dæ, eo potissimum tempore, quo
 „nunquam magis oportuit utramque
 „foederari, & nunc maxime, cum
 „quæ religioni augendæ, Disciplinæ
 „exornandæ, expugnandisque errori-
 „bus hæreticorum a Majestate Vestrâ
 „quotidie fiunt, orbe toto cantantur.
 „Enim vero nec consilia Nobis, nec
 „media desunt, quibus auctoritate Ma-
 „jestatis Vestræ, & potentia nixi, tam
 „perniciosos funestosque eventus aver-
 „tere possimus, explicata videlicet sum-
 „mo Pontifici animi nostri sententia,
 „aliisque remediis, quæ tam gravi
 „malo conveniunt, mature adhibitis,
 „illæsa tamen ea reverentia, obsequio-
 „que, quod Christi Vicario profiteamur.
 „Hoc siquidem Prædecessores nostri so-
 „lemne semper habuerunt, ut zelo,
 „quo Ecclesiasticam libertatem tuendi
 „flagrabant, reverentiam adjungerent,
 „tot titulis cum naturæ, tum Reli-
 „gionis suis Regibus debitam. Et quem-
 „admodum Majestati Vestræ inter alia
 „tot decora illud etiam accessit, ut
 „Majores suos omnes potentia & re-
 „ligio-

„ligione post se relinquat, ita Nos quo- Sæc. XVII.
 „que sic obstrictos habet, devinctos- A. C. 1680.
 „que, ut ab ejus obsequio nulla ra-
 „tione, nullisque artibus avelli possi-
 „mus. Serviet hæc animi nostri con-
 „testatio eludendis conatibus omnium
 „sacræ Sedi, Regnoque inimicorum,
 „eamque Nos tanto libentius, & quam
 „sieri potest candidissime, repetendam
 „ducimus, quod necessarium creda-
 „mus, ut totus orbis intelligat, & a-
 „morem Ecclesiis, & venerationem
 „Regibus debitam conjungi a nobis
 „posse, qui erimus perpetuum.,

Majestatis Vestræ.

*Humillimi, obsequientissimi, fidelissimi,
 obligatissimi Servi & subditi,
 Archiepiscopi, Episcopi, cæterique
 Deputati, &c.*

Hiscæ literis triginta septem partim
 Episcopi partim alii Ecclesiastici sub-
 scripti legebantur.

Interim Apamiensis Episcopus de
 horum Præsulum ausibus, ac præcipue
 Tolosani Archiepiscopi violentia Papam
 Innocentium datis literis certiores red-
 didit, ad quas hic die decima septima
 Julii hæc respondit: „Quod plurimo-
 „rum sermone Nostri auribus dudum
 „insonat, Fraternitatis tuæ ad Nos li-
 „teræ plane declarant, te scilicet in
 Hist. Eccles. Tom. LXIV. L1 tri-

„sec. XVII. „tribulationibus gloriantem, & inter
 „A. C. 1680. „affectæ valetudinis incommoda, inter
 „paupertatis & vexationum angustias
 „crescentem quotidie magis in Char-
 „tate Christi, magno fortique animo
 „illius causam agere, pergratum Deo
 „hominibusque spectaculum exhibere
 „magnum profecto ex tantæ virtutis
 „experimento dolori Nostro solatium
 „cepimus, & pari obligationis nexu
 „obstringimur, tendendi supplices in
 „cælum manus, ut uberes profitez-
 „mur misericordiarum Patri gratias,
 „quod difficilimo tempore suscitaverit
 „sibi in isto Regno Sacerdotem fidelem
 „qui in communi animorum confusa
 „natione & silentio, quasi tubam ex-
 „altet vocem suam, & opponat murum
 „pro domo Israel. Documentum illi
 „lustre cæteris, quos Dominus posuit
 „regere Ecclesiam, quam acquisivit
 „sanguine suo, quam præclara, quam
 „gaudii plena res sit, dignos habere
 „qui pro Jesu Christi nomine contume-
 „liam patiantur: si contumelia dicenda
 „est, ex qua vera & solida in hac quo-
 „que morali vita oritur gloria, iudicio
 „sapientum. Nos quidem, quantum
 „situm in Nobis erit, nullo loco deesse
 „mus virtuti tuæ: quamquam etiam de-
 „essent omnes, pro explorato tamen
 „habemus Deum causæ suæ, necessi-
 „tati

„tati Ecclesiæ, constanti tuæ in ipsum Sæc. XVII.
 „fidei, assiduis & accuratis precibus A. C. 1680.
 „Nostris, bonorum denique omnium
 „votis non defuturum. Statueramus
 „efficax remedium adhibere iis, quæ
 „Archiepiscopus Tolosanum contra Lug-
 „dunensis Concilii sanctionem, & con-
 „tra Apamiensis Ecclesiæ, vel potius
 „Provinciæ Tolosanæ jura, libertatem-
 „que attentare ausus fuit: sed redditis
 „Christianissimi Regis literis, in quibus
 „ad ultimas Nostras cum consueta fi-
 „lialis observantiæ significatione respon-
 „dens, se injunxisse significat dilecto
 „filio Nostro Cardinali d'Estrées, ut
 „expedito itinere ad urbem proficisca-
 „tur, regiam Nobis mentem super ne-
 „gotio Regaliæ declaraturus: operæ
 „pretium duximus, eidem remedio su-
 „perfedere, dum Cardinalis adveniat.
 „Nobis enim persuademus, Regem
 „quoque ipsum interim curaturum, ut
 „omnia in locum pristinum reponantur.
 „Quodsi secus accidat, & præfatus Ar-
 „chiepiscopus, ab eoque causam ha-
 „bentes pergant in te tuisque Canoni-
 „cis, aliisque Ecclesiæ tuæ Beneficia-
 „riis vexandis, prætextu juris Metro-
 „politici, tuæ Pastoralis sollicitudinis,
 „& spectatæ constantiæ partes erunt,
 „te, tuamque Ecclesiam adversus eorum
 „attentata, sacrorum Canonum, & Con-
 „stitu-

Sæc. XVII. „stitutionum Apostolicarum ope, armis
A. C. 1680. „que defendere. Ad nos enim quod
 „pertinet, omne tibi a Pontificia au-
 „thoritate, & a paterna charitate No-
 „stra præsidium polliceri debes, tibi
 „que Apostolicam benedictionem per-
 „amanter impertimur. „

§. XXII.

*Franciscus Caulet Apamiensis Epi-
 scopus fatis fundus.*

Hæ Pontificis literæ Franciscum Apo-
 miensem Episcopum vix non jam
 cum morte luctantem repperant; post-
 quam enim reparata Ecclesiæ disciplina
 Clerum, populumque ad sanctioris vite
 normam reduxerat, & propter Eccle-
 siarum libertatem, quam impertinens
 animo tuebatur, gravissimus calamita-
 tes, injurias, extremasque miseras
 perpeffus erat, vitæ suæ finem appro-
 pinquare sentiens, postremas ad Le-
 odovicum Regem literas dedit, quibus
 eum enixe rogabat, quatenus inspecta
 æquitatis causâ Apamiensis Provinciae
 Ecclesias hæctenus a Regaliæ servitute
 liberarum in pristina & Canonica immuni-
 tate relinquere dignaretur: tandem
 vero morbis, ærumnisque confectus
 die septima Augusti septuagenarius pie
 in Domino obiit. Præfuit Ecclesiæ suæ
 annis

armis-
m quod
cia re-
ate No-
s, tibi-
em per-

is Epic

um Apr
non jam
nt; poli
disciplin
oris vitz
r Eccle
terterris
alamiti
miferias
n appro
ad La
, quibus
inspecta
rovincie
servitute
immuni
tandem
onfectus
rius pie
esizæ suæ
annis

tandem
onfectus
arius pie
esiae sue
annis

onfectus
arius pie
esiae fua
annis

L1 3

con-

*Abrege de
l'Hist. Eccl.
t. 10. p. 439.*

Sæc. XVII. conventu Daubredum, & Patrem Rech
 A. C. 1680. elegit, qui Diæcesin, donec novus opta-
 retur Episcopus, Vicaria auctoritate
 regerent. Ex his Daubredus Archie-
 episcopum Tolosanum convenit, eidem
 sui electionem significaturus, a quo et-
 iam perbenigne exceptus, sine ulla
 tergiveratione officio suo fungi permis-
 sus est: Præprimis igitur ad cunctos,
 qui vi Regaliæ in hac Diæcesi beneficiis
 provisi erant, literas dedit, quibus eos
 monebat, & beneficiorum redditibus
 contenti, sacris officiis in Ecclesia Apa-
 mienſi sese non ingererent, ne novis
 tumultibus ansa præberetur. Verum
 hæc monita contempserunt Regaliæ,
 ac insuperhabita defuncti Episcopi cen-
 sura non pietatis studio, sed contra-
 dicendi animo vespers interfuere: Hoc
 contemptum ægerrime ferens Daubre-
 dus, obstinatos censuris perstrinxit. Tum
 vero hi in rabiem acti, cuncta susce-
 que verterunt, & contra Apamienſem
 Vicarium apud Regem, Parisienſem
 Archiepiscopum, Metropolitam, & Re-
 gium Senatum questi impetrarunt, ut
 Daubredo exilium & carceres decer-
 nerentur: In eandem quoque calami-
 tatem inciderat Pater Rech, qui ad
 Aquas Augustas haud procul Burdi-
 gala relegatus, ibidem in teterrimum
 carcerem detrudebatur, ab Aquitanie
 Præ-

Præfecto tam inclementer habitus, ut Sæc. XVII.
ne panis quidem ei porrigeretur, præ- A. C. 1680.
ter buccellas a militibus emendicatas:

Pari inhumanitate Pater Carlatus Capituli Syndicus tam ante, quam post Episcopi obitum vexatus est; cum enim æconomum, quem Regii Ministri pro administrandis Capituli proventibus constituebant, agnoscere recusaret, ex Regis mandato Gergolium usque exulare coactus fuisset, nisi Medici iudicio itineris molestias ob grave senium & periculosum morbum ferendo impar, beneficii loco habuisset, ut ad arcem Pequaïensem ad oram maris transportaretur, ubi tamen quinto post Mense ob aeris malignitatem denegatis etiam, quæ efflictim petebat, morientium Sacramentis, in carcere contabuit. Insuper innumeris pene ærumnis Sede vacante postmodum afficiebantur reliqui hujus Ecclesiæ Canonici, quos tamen Innocentius XI. Papa ad constantiam excitare haud destitit, datis ad eos die vigesima quinta Septembris hisce literis. „Nihil accidere nobis tristius „poterat nuntio, quem cum rumore „ipso publico vestræ literæ attulerunt; „decessisse bonæ memoriæ Franciscum „Apamiensis Ecclesiæ Episcopum, ea „virtute, eoque Pastoralis zelo, & in- „victa animi constantia præditum, ut

Ll 4

„Vir

Sæc. XVII „Vir secundum cor Dei, & vere Apo-
A. C. 1680. „stolicus dici meruerit. Quod autem
 „dolorem nostrum cumulat, eo tem-
 „pore decessit, quo eum maxime vivere
 „afflicta ejusdem Ecclesiæ conditio po-
 „stulabat. Causa enim vestra, quæ
 „tam vigili Pastore, tam provido pa-
 „rente orbatos videmus, non medio-
 „criter angimur. Omnem tamen do-
 „loris sensum ab animis nostris debet
 „abstergere consideratio præmiorum,
 „ad quæ illum, sicuti sperare fas est,
 „tot pro sua Ecclesia exhausti labores,
 „tot incommoda, atque ærumnæ pro
 „caussa Dei forti magnoque animo ad
 „supremum vitæ spiritum toleratæ, ex
 „hoc mortali carcere evocarunt. Unde
 „spes alia oriri debet, eum validiore
 „in posterum patrocínio rebus vestris
 „cælo affuturum, neque passurum, ut
 „Apamiensis Ecclesiæ Disciplinam tam
 „sapienter a se, tam salubriter restitue-
 „tam quisquam mortalium invertat.
 „Sed potius a Misericordiarum Patre
 „impetraturam, ut conversis in melius
 „animis, consiliisque aliter sapientium
 „pristina eidem Ecclesiæ pax, tranqui-
 „litasque reddatur, ut sponsæ sibi per
 „tot annos ad extremum dilectæ, in
 „præsens viduatæ, Præsul si minus
 „pari, simili tamen spiritu ac virtute
 „contingat; modo vos fideles invenia-
 „mini

„mini in Canonica libertate ipsius Ec-
 „clesiæ pro viribus tuenda, & in ob-
 „servandis Sapientissimis Constitutioni-
 „bus, quas ab eo lucubratas, vobis-
 „que ad sanctioris vitæ regulam pro in-
 „stituti vestri Sanctitate propositas,
 „Nos non ita pridem Apostolica aucto-
 „ritate firmavimus: quæ ut strenue
 „& constanter exequamini, utque istius
 „Diæcesis Clerum in tradita ab ipso di-
 „sciplina sedulo contineatis, superva-
 „caneum ducimus adhortari; cum diu-
 „turno experimento perspecta virtus,
 „fidesque vestra, plus etiam quam a
 „vobis petere æquum esset, pollicean-
 „tur. Cæterum ex nostris ad eundem
 „Episcopum literis decima septima Ju-
 „lii datis, cognoscere potuistis, quam
 „præcipuum sibi locum inter Pontifi-
 „cias curas vindicet negotium Apa-
 „mienſe, cum quo plurimarum Gallici
 „Regni Ecclesiarum, vel potius totius
 „Ecclesiæ Catholicæ caussa conjuncta
 „est. Meritas interim, rebus ab ex-
 „cessu Episcopi per vos pie ac fortiter
 „gestis, laudes tribuimus, utque in in-
 „stituto itinere strenue pergatis, vos
 „magnopere hortamur, nihil omiffuri
 „eorum, quæ ad prosperum rerum exi-
 „tum conducere posse intelligemus.
 „Speramus autem, ac plane confidi-
 „mus, Divinam bonitatem vos, atque
 „Ec-

Sæc. XVII.
 A. C. 1680.

Sæc. XVII., Ecclesiam istam singulari cum vestra
A. C. 1680., laude & proventu ab omni tribula-
 „tione, quam subire necesse est, qui-
 „cunque volunt pie vivere in Christo
 „Jesu, quam primum liberaturam. Læta
 „interim vobis omnia assiduo cum Di-
 „vinæ gratiæ incremento apprecamur,
 „& intimo paterni amoris sensu bene-
 „dicimus. „

§. XXIV.

*Epistola Innocentii XI. Papæ ad To-
 losanum Archiepiscopum & ad
 Apamiense Capitulum.*

Haud ignorabat Pontifex, quod Mon-
 pezatus Tolosæ Archiepiscopus ad
 Apamiensis Capituli invidiam Clericos
 vi regalæ promotos strenue defende-
 ret, omnemque molestiam Canonis
 inferre haud prætermitteret, hinc In-
 nocentius Pontifex, qui in vibrandis
 sacris fulminibus oppido tardus erat,
 hunc Archiepiscopum a tam indigna
 agendi ratione paternis hisce literis die
 secunda Octobris dehortatus est: „Non
 „possumus non vehementer mirari, quod
 „ad aures vestras pervenit, videlicet
 „Fraternitatem tuam veritam non esse
 „passim absolvere eos, quos novo &
 „injusto Regaliæ titulo, in Apamien-
 „sis Diæcesis Beneficia intrusos bone
 „me-

„memoriæ Franciscus Episcopus decla- Sæc. XVII.
 „ravit obstrictos censuris, a Generali A. C. 1680.
 „Concilio Lugdunensi inflictis; cum
 „præsertim non desint, qui parochia-
 „les quoque Ecclesias (rem antea in-
 „auditam) eo prætextu occuparint. Ad-
 „mirationem vero nostram vehementer
 „auget, quod nihil statuere potes con-
 „tra jura, libertatemque Ecclesiæ Apa-
 „miensis, quin idem contra Tolosanam
 „& universam Provinciam istam sta-
 „tuas. Præterea ignorare non potes,
 „Episcopum ipsum Apamiensem a tuis
 „Sententiis ad Nos, & ad hanc San-
 „ctam Sedem appellasse, Nosque ap-
 „pellationem hujusmodi admisisse, cu-
 „jus rei vel umbra ipsa, si debitam ei-
 „dem Sedi reverentiam in consilio ha-
 „bere voluisses, revocare te, atque re-
 „trahere debuisset. Hæc scribenda ad
 „Fraternitatem tuam duximus, ut &
 „ea, quæ perperam egisti, corrigas, &
 „a similibus in posterum agendis absti-
 „neas, atque interim conscientiæ
 „tuæ consulas.,,

Inquisissimo autem animo ferebat
 Pontifex, quod Daubredus Vicarius
 Generalis exulare jussus fuisset; cum
 ergo a Regiis Ministris absdubio alium
 intrudi prævideret, hinc utrique Clero
 & populo præcepit, ne præter Daub-
 redum ullatenus ullum tanquam Capi-
 tuli

Sæc. XVII. tuli Vicarium agnoscerent, huncque
A. C. 1680. in finem eadem die has ad Apamiense

Capitulum literas dedit: Præter om-
nem expectationem Nostram accep-
mus ex vestris literis, quæ nuper ist-
hic acciderunt de dilecto Filio Mi-
chael d'Aubarede Archidiacono, &
Vicario Generali, per vos verum &
legitimum ejusdem Ecclesiæ Capitu-
lum constituentes, Canonice Electo,
exulare jussu, deque admissis ad ce-
lebrationem divinorum officiorum iis,
quos tanquam in beneficiorum posses-
sionem temere ac violenter intrusos,
bonæ memoriæ Franciscus Episcopus
vester innodatos censuris, a Generali
Concilio Lugdunensi inflictis, promul-
gaverat. Vestræ tamen pietatis ac
fidei erit, manere in statione, & lo-
cum, in quo positi estis, constanter
tenere, sicut facitis: neque alios Vi-
carios Generales sede vacante agnos-
cere, quam præfatum Michaellem
d'Aubarede, & alios a vobis electos,
vel eligendos; quos etiam, quatenus
opus sit, autoritate Apostolica confir-
mamus, & respective confirmabimus,
mandantes Clero tam sæculari, quam
Regulari, & universo populo Apa-
mienti, ut neminem alium, quam
quos diximus, Vicarium Capitularem
agnoscant, aut illi actum ullum obe-
dient-

„dientiae praestent; de quo etiam per Sæc. XVII.
 „vos, seu per electos a vobis Vicarios, A. C. 1680.
 „moneri praefatos, Clerum & populum
 „volumus, ac mandamus; alios enim,
 „quicumque Vicarii Generalis auctori-
 „tatem sibi quocunque nomine usur-
 „pare auderent, antequam novum Epi-
 „scopum Apamiensi Ecclesiae praefece-
 „rimus, nullum plane jus, aut facul-
 „tatem habere eos, negotiis se Eccle-
 „siae & Diæcesis istius immiscendi, ea-
 „que omnia, quæ Vicariatus ejusmodi
 „titulo per eos agi contingeret, irrita
 „& inania, ac nullius momenti fore
 „declaramus. Agendæ interim Divinæ
 „Misericordiae uberes gratiæ de occa-
 „sionibus, quibus virtutem ac fidem
 „vestram exercet, & de singulari con-
 „stantia, qua vos armat, ad omnia a-
 „lacriter pro Christi nomine cum gau-
 „dio sustinenda. Nos Paternum No-
 „strum ob angustias vestras dolorem, ea
 „interim consideratione lenimus, quod
 „multæ sunt tribulationes justorum, &
 „de omnibus eis liberabit eos Dominus.
 „Ac vobis dilecti Filii, Apostolicam
 „Benedictionem peramanter imper-
 „timur.,

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXV.

Editio operum S. Augustini a P. Benedictinis Congregationis S. Mauri concinnata.

*Le Cerf
Bibl. des
Auth. de la
Congr. de
S. Maur
pag. 24.
Libell. M.S.
edit. ab
Auth. Bibl.
Germ. t. 33.
pag. 188.*

Quamvis pene innumeræ fuissent editiones operum S. Augustini, atque inter eas præcipue Parisienles, necnon illa Amerbachii de Anno 1504. Basileensis Erasmi de Anno 1529. & Antverpiana Lovaniensium Doctorum de Anno 1677. magno haberentur pretio, nihilominus eruditissimi Patres Benedictini ex Congregatione Sancti Mauri novam adornare editionem decrevere, quæ sane ob maximam sancti hujus Doctoris auctoritatem utilissima, illi autem ævo propter ferventes de gratia controversias difficillima erat: Videbatur quibusdam supervacaneus hic labor, eoquod vix triennium effluerat, a quo Lovaniensis editio prioribus longe elegantior prodiret, ex hinc vero a multis haud immunem, multis in locis depravatam, operibus supposititiis, atque inverso epistolarum, aliorumque librorum ordine deformatam, minus exactam esse, aliisque nævis scatere, existimabant non pauci. Prævaluit horum opinio, agebatur autem de Viris tanto labori natis, & genuinis, integris.

grisque Manuscriptis Codicibus operum Sæc. XVII.
 S. Augustini; utrumque vero abunde A. C. 1680.
 suppeditabat Congregatio Sancti Mauri,
 Viris eruditionis ubertate, laborisque
 assiduitate, ac plurium Patrum editio-
 nibus a se exactissime adornatis jam
 ubique celebratissima. Urgebant etiam
 hujus laboris executionem Viri scientia,
 auctoritate, & potentia in primis con-
 spicui, atque inter eos præcipue Fran-
 ciscus Harlæus Parisiensis Archiepisco-
 pus, pluresque alii Franciæ Præsules
 præfatæ Congregationis Benedictinos,
 ut hoc opus in se susciperent, admotis
 gloriæ, utilitatisque stimulis incita-
 bant, utque editionis labor magis ex-
 peditus redderetur, Lamoignonus pri-
 mus Regii Senatus Præsides, maximæ
 apud Regem auctoritatis Vir se procu-
 raturum spondit, ut hi Patres pro-
 priam Typographiam in ædibus suis
 erigere valerent, hunc tamen favorem
 Benedictini, non minus prudenter
 quam provide acceptare recusarunt.
 Postquam igitur novæ editionis confi-
 lium firmum ratumque steterat, præ-
 ceteris seligebatur Franciscus Delsavus
 suo ævo longe doctissimus, quo tamen
 ob funestum casum Congregationi e-
 repto P. Thomas Blampinus nominatus
 est, eique in laboris socios adjuncti
 Dionysius Sammarthanus, Robertus
 Gue-

Sæc. XVII. Guerardus, Joannes Durandus, Petrus
 A. C. 1680. Coutant, & Claudius Maurus, omnes
 Monachi ex Congregatione S. Mauri,
 eruditione, artisque criticæ scientia
 clarissimi. Timebatur scholarum quæ-
 rum quælibet sibi hunc S. Doctorum ven-
 dicat, offensio ob opinionum diversita-
 tem circa gratiæ dogma exortam; hinc
 autem modo cuneum reppererunt Bene-
 dictini, statuentes, ut editio tali fieret
 candore, quo ante exorta hæc diffidia
 fieri potuisset, proin nullius partis le-
 tentiis accederetur, sed præter notas
 duntaxat marginales & criticas ex pro-
 priis plerumque S. Doctoris verbis de-
 sumptas sine aliis annotationibus, re-
 flexionibus aut dissertationibus nomi-
 sola verba S. Augustini summa integri-
 tate redderentur; eruuntur igitur ex
 reconditis Provinciarum scriniis ve-
 tustissimi codices, qui Parisiis inter le-
 summo studio conferebantur: Datur
 labori initium, hocque anno primus
 prodiit Tomus, quem Ludovico XIV.
 Franciæ Regi nuncupatum clarissimus
 Joannes Mabillonius obtulit, atque e-
 leganti præfatione ornavit: circa se-
 cundum hujus operis tomum hoc item
 anno editum hærebant Patres, dubii
 quem ordinem in Sancti Doctoris epi-
 stolis tenerent: tandem vero suadente
 Abbate Santeuillio Chronologicum or-
 dinem,

dinem, illo priorum editionum relicto Sæc. XVII.
 secuti sunt: sequentibus porro annis A. C. 1680.
 alii novem tomi, & denique anno
 hujus sæculi nonagesimo decimus, &
 anno millesimo septingentesimo unde-
 cimus publicam aspexere lucem.

§. XXVI.

Hæc editio a variis impugnata.

Tanti operis successum Ecclesiæ ma- Epist. Ab-
 ximopere proficuum eruditis hisce bat. Germ.
 Benedictinis gratulabantur omnes æ- Du Pin
 quitatis studiosi, gaudebant, tandem Nouv. Bibl.
 ex omnibus Ecclesiæ Patribus celebra- t. 18. p. 223.
 rimi Doctoris opera primitivæ suæ pu-
 ritati restituta: novam tamen hanc e-
 ditionem præprimis suggillabant Pro-
 testantes, qui ad tuenda sæctæ suæ com-
 menta depravatis SS. Patrum editioni-
 bus uti assueverunt: nec deerant ex
 Catholicis, qui se in novo hoc sole ma-
 culas deprehendisse crederent, & qui-
 dem P. Spirito Aulonensis Cappucinus
 Parisiensi Archiepiscopo libellum sup-
 plicem porrexit, in quo Patres Bene-
 dictinos insimulabat, quod in Janse-
 nianæ doctrinæ favorem manu exaratis
 hæreticorum codicibus usi essent, id-
 que exinde patere ajebat, quod cum
 D. Augustinus in suo Enchiridion c. 195.
 dixisset, *cum possent salvi esse, si vellent,*
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Mm Be-

Sæc. XVII. Benedictini hæc verba: *si vellet*, subro-
 garint: Ad hanc accusationem ab Ar-
 chiepiscopo accersitus P. Blampinus,
 factæ depravationis rationem reditu-
 rus, qui unacum Mabillonio accedens,
 ex vetustissimis, fideque dignissimis Co-
 dicibus, quos ex Regis, sancti Victoris,
 Sorbonæ aliisque Bibliothecis extraxe-
 rant, demonstravit, ly *si vellet* in
 illis reperiri, hancque lectionem a Lo-
 vaniensibus sensui Sancti Doctoris adeo
 accommodam fuisse creditam, ut quam-
 vis antiquioribus Codicibus desit
 posuerint, *si vellet*, in margine tamen
 annotarint, lectionem *si vellet*, forme-
 liorem fore. Ab eo tempore hæc e-
 ditio ab æmulis non fuit impugnata,
 donec decimus illius tomus prælum re-
 liquerat: Tum vero novum indicetur
 bellum Patri Blampino, quod libro
de Correctione & gratia in variis ejus-
 dem libri exemplaribus adjunxisset Ana-
 lysin ab Arnaldo compositam: ergo pro-
 more Molinistis usitato mox Jansenismi
 accusatur, a suismet Superioribus ob
 imminutam editionis gloriam severe
 carpitur, ab Archiepiscopo rursus ve-
 catur: ostendit quidem Blampinus hanc
 Analysin jam anno hujus sæculi qua-
 dragesimo quarto typis editam, a Docto-
 ribus approbatam, Regioque privilegio
 munitam passim omnium manibus esse
 tri-

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

tritam, a se quidem, ut faciliior esset operis intelligentia, reimpressam, paucisque distributam fuisse, se tamen cuncta hæc exemplaria repetere, rogoque dicare paratum esse: de cetero autem hanc analysin nil nisi Catholicæ fidei consonum, ipsiusque Augustinianæ doctrinæ synopsis complecti: Nec tamen propterea resedit æmulorum insectatio: amovetur quidem a Superioris officio, adhuc tamen instant, & urgent ejus hostes, ut etiam Lutetia excedere juberetur: obstat vero Parisiensis Archiepiscopus, declarans, Blampinum non alterius culpæ reum esse, nisi quod inconsultis suis Superioribus Analysin jam antea approbatam, typisque editam novo prælo subjecisset: nihilominus ut obtrectantium ora clauderentur, Blampinus invidiæ victima in proximis Ordinis comitiis tanquam Sancti Nicasii Prior Lutetia Rhemos mittitur, præfatæ Urbis Archiepiscopi patrocinio tutus. Exonerata in hunc Virum tempestate in ipsam editionem calumniantium furor sese effudit: spargebatur enim, eam variis scatere erroribus, multisque in locis textus esse depravatos, ac propterea novum hoc opus Romæ fuisse proscriptum: ast temporis progressu hos rumores perperam

Mm 2

a

Sæc. XVII. a malevolis adinventos fecisse, com-
A. C. 1680. pertum erat.

§. XXVII.

*Acrior quorundam oppositio contra
 eandem editionem.*

Jam firmum, decretumque erat Con-
 gregationi San - Maurianæ, novæ
 que editionis Authoribus Jansenismi
 maculam adfricare; nil enim hac ca-
 lumnia aptius ad obscurandam eorum
 gloriam alienæ laudis æmulis videba-
 tur: hanc in rem passim plures divul-
 gabantur libelli famosi, qui tamen a
 Benedictinis flocci habebantur, eoquod
 ejusmodi scripta per aliquot dies in-
 gnas veluti accensi straminis flammæ
 diffundere, mox autem in modicos ci-
 neres residere comperiissent: Sæviorem
 autem tempestatem instare, Benedicti-
 nos monebat Luvsius, Abbas, qui
 Benedictinis Abbatiae ad S. Germanum
 nuntiabat, sibi transmissam fuisse epi-
 stolam exeunte anno Domini millesimo
 sexagesimo nonagesimo octavo typis e-
 ditam sub hoc nomine: *Epistola ab-
 batis . . . . . ad R. R. PP. Benedictinos
 Congregationis S. Mauri circa totum po-
 rem suæ editionis operum S. Augustini
 Colonice.* In hujus epistolæ præfatione
 Typographus monuisse præfertur, eam
 a quo

a quodam ex præcipuis Germaniæ Abbatibus fuisse primo in lingua latina Sæc. XVII.
A. C. 1680.
compositam, ob rei autem gravitatem

nunc Gallice redditam, utque commento veritas constare videretur, multo post tempore pauca quædam latina illius exemplaria divulgabantur. Nunquam genuinus illius Author detegi potuit; alii Patrem Danielelem, alii P. Bouhours vel Germanium Jesuitas in suspicionem trahunt, nulla tamen solida ratione sed nonnisi conjecturis aguntur: id unice constat, jactatum hunc Germaniæ Abbatem Molinismo, & veste nigra conspicuum fuisse. Utut autem sit, id certum est, quod biduo post Luffoniensis Episcopus alterum hujus epistolæ exemplar Renodotio Abbati Benedictino tradiderit, qui tot calumnias stomachatus, altera die Archiepiscopum Parisiensem adiit, supplex, ut S. Augustini doctrinam in hac epistola labefactatam vindicare, ac Benedictinos illius Editores protegere vellet. Lubenti animo suum Archiepiscopus spondebat patrocinium, minus benigne autem Patrem Priorem Abbatiae ad S. Germanum exceperat Carnutensis Episcopus, eidem exprobrans, quod decimus novæ editionis Tomus „ubique Jansenismi erroribus scateret, „& relicta Catholica doctrina de gratia

M m 3

„suf-

Sæc. XVII. „sufficiente novitates insperfas haberet,
A. C. 1680. „se proin Ecclesiæ causam intrepide
 „defensurum, cunctis, qui pro veritate
 „decertaturi essent, Antesignanum fore,
 „nec sibi deesse plures paris animi Præ-
 „sules, imo etli infimus Episcoporum
 „foret, atque ab omnibus derelictus,
 „se tamen solum in aciem erupturum,
 „*etsi res, uti epistola præfert, se ita ha-*
 „beret, pro gratiæ sufficientis dogmate
 „mortem appetiturum.,, Ex postre-
 mis Episcopi verbis Pater Prior haud
 temere inferebat, quod hic Præsul nec
 hunc tomum pervolverit, nec rem ad
 trutinam vocarit; quocirca eidem re-
 spondit, quod si hunc librum evolvere
 haud gravaretur, mox deprehensus
 esset, quod Benedictini gratiam *suffi-*
cientem non alio modo vel admiserint
 vel excluderint, quam quo illam Sæ-
 ctus Doctor adoptavit, admisit, vel re-
 jecit, cum ipsi ad S. Augustini verba
 nil addidissent, nec detraxissent. De cæ-
 tero autem disertis verbis de hac gra-
 tia specialem mentionem facere studiose
 prætermiserint, ne contra instituti sui
 rationem Theologos inter se dissidentes
 quavis ratione offenderent, novisque
 tricus ansam præberent. Hæc loquen-
 tem interpellabat Parochus ad S. Sul-
 pitium, qui minas ingeminans addi-
 dit, hanc culpam non solo silentio, sed
 publi-

publica palinodia expiari posse, & re- Sæc. XVII.
A. C. 1680.
liquos quoque novem tomos rigidæ cen-
suræ subjiciendos esse. In his angustiis
prehenſi Benedictini, per Patrem Ma-
billonium Bosſuetii Meldensis Episcopi
patrocinium implorarunt, supplices, ut
Sancti Doctoris honorem tueri vellet.
Hic vero respondit, se quidem Abbatis
epistolam non perlegiſſe, ſatis tamen
ſibi perſpectam eſſe novæ editionis uti-
litatem, in qua, eſſi quicquam repre-
henſione dignum oſtenderetur, pro-
pterea tamen nec tam excellens opus
rejicere, nec proficuos Congregationis
labores interturbare oportet, & cum
non deſint media, quibus Eccleſiæ do-
ctrina, & Congregationis honor in
tuto collocari poſſet. Enimvero Boſ-
ſuetius non modo Carnutenſem Epi-
ſcopum placare ſatagebat, ſed inſuper
Verſallias contendens Regi exponebat,
quod Benedictini paſſim famoſis libellis
Janſeniſmi accuſarentur, ipſe autem
de eorum Orthodoxia ſpondere poſſet,
proin ſuam Majeſtatem rogaret, ne ſi-
nſtram de eis opinionem ſibi inſtillari
permitteret: ad hæc repoſuit Rex, re-
primendos eſſe ejusmodi libellos, ſi-
mulque cohibenda eſſe Parlamenti de-
creta, quibus ejusmodi ſcripta flam-
mis addicuntur; nuper enim varii ejus
generis libelli contra Rhemenſem &

Sæc. XVII. Parisinum Archiepiscopum carnificis
A. C. 1680. manu die decima Januarii foere
 combusti.

§. XXVIII.

*Pater La Chaise aliquæ Jesuitæ ob
 hanc editionem cum Benedicti-
 nis collisi.*

Ne vero Franciæ Rex invidorum sag-
 gestionibus a vindicanda Editorum
 innocentia averteretur, supremus Be-
 nedictini Ordinis Præpositus Patrem de
 la Chaise Regis Confessarium adiit, ei-
 dem totius causæ merita expositurus:
 hic autem mox interrupto sermone hæc
 regeffit: „nullus Jesuita est Author epi-
 „stolæ contra novam editionem divul-
 „gatæ, immerito igitur ea Societati a
 „quibusdam adscribitur, & si Jesuita
 „illam consarcinasset, a suo Superiore
 „castigaretur: quoties autem Paterni-
 „tatem vestram hortatus sum, ut a sua
 „Congregatione novitates eliminari fa-
 „tageret, quotidie tamen vestri Mo-
 „nachi novas doctrinas divulgant.“
 Pluribus ultro citroque prolatis acris
 utrinque contentio incaluit, ex ipsa au-
 tem non petita excusatione præfatam
 epistolam ex Jesuitæ calamo profluxisse,
 haud parum augebatur suspicio, cui
 etiam accessit nova Patris Dionysii
 San-

Sanmarthani Benedictini contentio cum Sæc. XVII.
 Patre Turenemio; cum enim hic Je- A. C. 1680.

suita in quadam disputatione audien-
 tium patientiam prolixa nimis garruli-
 tate fatigaret, & Sanmerthanus tum
 Abbatiae Rotomagensis Prior palam
 exclamaret, quod si utiliora proferre
 non posset, tam diu confessum detinere,
 nimis molestum foret, Jesuita reposuit:
vos, vos depravatis vestris editionibus orbi
literario molesti estis: quoniam vero pau-
 cis post hanc altercationem diebus præ-
 fata Abbatis Germani epistola fuisset in
 lucem producta, ea Jesuitis adscribeba-
 tur: Paulopost idem P. Sanmarthanus
 eruditorum confessum habebat, in quo
 prolixius de præfata epistola differens,
 ex textibus inter se collatis demonstra-
 tum ibat, illius Authorem tam Theo-
 logiæ scientia, quam animi integritate
 carere: absoluto hoc sermone alium
 ejusmodi conventum indixit, id vero
 Jesuitæ iniquo ferentes animo, præci-
 puum Parisini Senatus Præsidentem solli-
 citarunt, ut ejusmodi confessus, utpote
 tranquillitati publicæ noxios præpedi-
 ret, hic vero utriusque partis dissidia
 componere intentus, tam Patri San-
 marthano suo Nepoti, quam Jesuitis
 auctor exstitit, ut habito inter se collo-
 quio contentionibus finem imponerent:
 huic consilio optatus allusisset successus,

M m 5

nisi

Sæc. XVII. nisi quidam Jesuita rebus jamjam amice
 A. C. 1680. compositis in fine colloquii addidisset, in

hac epistola validissimam objici difficultatem, quam prius a Benedictinis tolli, optandum foret: mox autem Sanmarthanus ex ipso D. Augustino Jesuitis demonstravit, id ipsum ceteris omnibus magis infirmum esse argumentum: ex ipso igitur hanc epistolam propugnandi ardore Jesuitæ illius Authores credebantur. Insuper Turoniensis Archiepiscopus, quod sex Jesuitæ in Collegio S. Ludovici decimum ceterosque novæ editionis tomos examini subiecissent, Mabillonio significabat, eidemque quindecim articulos veluti totidem intactæ accusationis capita tradebat, his verbis concepta. I. S. Augustinus ait:

Ench. c. 95. Nec utique Deus injuste noluit salvos fieri, cum possent salvi esse, si vellent: Benedictini in nova editione ponunt, si vellet, & annotatio in hunc locum addita, confirmat hanc lectionem; ajunt enim, velles, id est, si eadem voluntas maneret. II. Idem S. Doctor scribit: Quis enim diceret: Et quid fecisti, si damnares injustum? Benedictini hanc annotationem faciunt: Editi justum. Verius Corbei optimæ notæ MS. injustum; nam id Augustinus postea repetit num. 15. si damnares omnes iniquos . . . . Si massam istam iniquitatis damnas, quisquam tibi dicit:

*Enarr. in
 Psal. 70.
 Serm. I.*

injuste fecisti, neque profecto dicere ausus sis, justum aliquem Dei sententia posse dignum pœnæ fieri, sive pronuntiari, quod omnino significat verbo: damnare; respicere videtur ad verba Sapientiæ 12. v. 12. Hæc correctio & annotatio desumpta est ex Jansenii lib. 3. de Statu naturæ puræ, ubi in fine hæc addit: *si in textu ponitur justum, totum D. Augustini systema evertitur: Observandum per transferentiam, quod ex utriusque hujus textus conformitate unum per alterum correxerint Benedictini: quod autem hæc correctio æque ac annotatio sit mala, non demonstrarunt examinatores, si autem est bona, a quocunque demum sit facta, rejicienda non est.*

III. S. Augustinus hæc habet: *Ad De gratia
jutorium bene agendi adjunctum naturæ, at- Christi c. 35.
que doctrinæ per inspirationem flagrantis-
simæ, atque luminosissimæ charitatis: Be-
neditini in margine & Indice notant:
Gratiæ Christi definitio: hæc autem de-
finitio non convenit gratiæ sufficienti,
sed efficaci, igitur juxta novam editio-
nem gratia sufficiens non est gratia
Christi.*

Attamen hæc definitio convenit gra-
tiæ, de qua in textu sermo fit, defi-
nitio autem, quam adstruit S. Augu-
stinus, juxta Examinatores: non con-
venit,

Sæc. XVII. venit, nisi gratiæ efficaci, proin hæc
A. C. 1680. nota de non alia loqui potuit.

De Prædest. IV. S. Augustinus de iis, qui ad
SS. cap. 8. Filium veniunt, proin gratiam effica-

cem habent, differens, ait: *Hæc igitur gratia, quæ . . . . a nullo corde respuitur: ad hanc lenum Benedictini in Indice addiderunt falsissimam hanc propositionem: gratia ea est, quæ a nullo duro corde respuitur: Ast in ipso hoc articulo gratia restringitur ad gratiam efficacem; ait enim postea S. Augustinus, Gratia ipsos homines bonos operatur ex malis . . . . adjutorio gratiæ donata fit, ut invictissime, quod bonum est, velint, Et hoc deservit, invictissime nolint, talis autem gratia est, quæ a nullo duro corde respuitur.*

Lib. I. op.
imp. c. 47.

V. S. Augustinus ait: *Peccatum est voluntas consequendi vel retinendi, quod iustitia vetat, Et unde liberum est abstinere.* Benedictini in margine ponunt: *definitio peccati, sed in Adamo spectati, quo annotare voluerunt, necessarium non esse, ut ceteri peccatores libertatem habeant abstinendi a peccatis.*

Verum hæc interpretatio perperam afficta refellitur iisdem D. Augustini verbis: *ipse est Adam, quem nostra illa definitio, quæ tibi placuit, intuebatur, cum dicerem, peccatum est voluntas &c. mox autem hanc definitionem ceteros peccatores non tangere, declarat his verbis:*

bis: *Peccatum namque isto modo definitum* Sæc. XVII.
est, non peccati pœna, non utrumque. A. C. 1680.

VI. S. Augustinus hoc habet. Par-
vulum natum in eo loco, ubi non potuit per De Nat. &
Christi Baptismum subveniri, morte præ- grat. c. 8.

ventum, idcirco talem fuisse, id est, sine
lavacro Regenerationis exiisse, quia esse a-
liud non potuit: absolvat ergo eum, & a-
periat ei, contra sententiam Domini, Re-
gnum cœlorum. Editores in margine ad-
dunt: damnantur & ii, qui justificari non
potuerunt, hæc generaliter dicunt, cum
tamen nonnisi de parvulis sine baptis-
mo decedentibus sermo sit.

Verum S. Augustinus ibi non tan-
tum de his parvulis loqui videtur, sed
respondens ad hanc generalem Pelagii
propositionem: si idcirco tales fuerunt,
quia aliud esse non potuerunt, culpa carue-
runt Pelagius hos parvulos, etsi Chri-
stiani esse non potuerint, opponit a Re-
gno exclusos ea damnatione, quæ per uni-
versam massam currit, & postea suum
respondum ad omnes ætates extendens
addit: sed de infante non loquor, juvenis,
vel senex in ea regione defunctus est, ubi
non potuit Christi nomen audire &c.

VII. S. Augustinus ibidem cap. 46.
ait, perabsurdum est, ut ideo dicamus,
non pertinere ad voluntatem nostram, quod
beati esse volumus, quia id omnino nolle
non possumus, Benedictini ad mentem
Janse-

Sæc. XVII. Jansenii in margine hæc habent: Ne-
A. C. 1680. cessitas non pugnat cum arbitrio voluntatis.

Ast necessario amamus bonum in ge-
 nere, & tamen libere bonum amamus.

VIII. Præterea S. Augustinus in-
 quit: Nullo prorsus excepto, prævarica-
 tores existimantur omnes peccatores terra,
 omnes autem peccaverunt, & egent glori-
 Dei, omnes igitur prævaricantes, gratia
 Salvatoris invenit, alios magis, alios mi-
 nus: Quanto enim major in uno quoque
 cognitio, tanto minor peccati excusatio,
 tanto manifestior prævaricatio: restabat
 ergo, ut omnibus non sua, sed Dei, id est,
 a Deo donata justitia subveniret: Bene-
 dictini in margine notant, quod ma-
 nuscripti Codices prope omnes legant, ut
 hominibus: Ast periodi contextus ac
 ipsemet sensus deposcit ly. omnibus,
 quod tamen in pluribus Codicibus de-
 sideratur.

IX. Carpebant hi Examinatores,
 quod Benedictini majusculis literis ex-
 cudi fecerint hæc S. Augustini verba:
 simul enim ostendit, & sine adjutorio Do-
 mini Dei, eos intelligere, & obedire non
 posse oculis cordis, & auribus cordis: &
 tamen, si adjutorium Dei desit, non ideo
 esse excusabile hominis vitium, quamvis ju-
 dicia Dei occulta, tamen justa sunt, id ab
 eis ideo factum interpretabatur, quia
 hoc textu hæretici abutuntur. Hæc
 rita

rifu potius quam confutatione digna sunt. Sæc. XVII.
A. C. 1680.

X. Ad Caput X. Benedictini in margine addiderunt: *Gratia, quam confiteri debet, ut sit Christianus, ea est, qua non solum suadetur, sed persuadetur bonum:* *De gratia Christi contra Pelag. cap. 10.*
id duntaxat gratiæ efficaci convenit, quæ tamen sola non est profitenda, ut quis sit Christianus: Verum Benedictini aliam gratiam non excluderunt, nec dixerunt, *solum* gratiam efficacem esse, quam &c. & S. Augustinus ipsemet, loquens de gratia efficaci, per quam ille venit ad Christum, quem Pater traxerit, asserit: *hanc debet Pelagius gratiam confiteri, si vult non solum vocari, verum etiam esse Christianus.*

XI. S. Augustinus ibidem cap. 25. ait: *desinat itaque jam Pelagius, & seipsum & alios fallere, contra Dei gratiam disputando: non propter illorum trium unum, id est, propter possibilitatem bonæ voluntatis, atque operis, sed etiam propter bonam voluntatem, & operationem bonam erga nos, Dei gratia prædicanda est. Non ideo adjutorium Divinæ gratiæ commendatur, quia possibilitatem adjuvat naturalem. Ad hæc verba Benedictini in margine hæc notant: Pelagiana gratia possibilitatis exploditur: inde vero inferri videtur quod juxta ipsos omnis gratia, quæ dat posse ad agendum, sit Pelagiana. Attamen*
id

Sæc. XVII. id perperam inferunt, hæc enim verba:
A. C. 1680. *Pelagiana gratia possibilitatis exploditur,*
 non significant, quod omnis gratia possi-
 bilitatis seu quæ dat agendi potentiam, sit
 Pelagiana, sed significant, quod possibili-
 tatis gratia, quam adstruit Pelagius, ex-
 plodatur: studiose autem Examinatores
 omiserunt mox sequentia hæc D. Au-
 gustini verba: *Nam illam possibilitatem*
ad utrumque valere definit &c.

*Lib. 3. con-
 tra duas ep.
 Pelag. c. 4.
 num. 9.*

XII. S. Augustinus ait: Illi etiam,
 quicumque ibi erant, sola, quæ ibi Deus
 pollicetur, terrena promissa spectantes, &
 quid pro N. T. ea ipsa significant, igno-
 rantes, eorum adipiscendorum amor, &
 amittendorum timore, Dei præcepta serva-
 bant, imo non servabant, sed sibi servare
 videbantur. Benedictini hanc subjunxe-
 runt annotationem marginalem: *qui*
præcepta Dei timore, non amore servat,
non servat: hæc generaliter notantur,
cum tamen duntaxat de amore & ti-
more temporalium bonorum vel malo-
rum sermo sit.

Verum etiam hic, qui ex mero ti-
 more carnali, sine omni amore præ-
 cepta servat, non servat ad meritum,
 prout S. Augustinus semetipsum expli-
 cat dicens: *sic autem præcepta, qui facit,*
procul dubio. invitatus facit, ac per hoc in
animo non facit: magis enim vult omnino
non facere, si secundum ea, quæ cupit, &
metuit,

metuit, permittetur impune: ac per hoc in Sæc. XVII.
 ipsa voluntate intus est reus, ubi ipse, qui A. C. 1680.
 præcipit, inspicit Deus.

XIII. S. Augustinus hæc habet: quod Lib. I. de
 igitur in membris corporis mortis hujus in- Pecc. mer.
 obedienter movetur, totumque animum in cap. 29.
 se dejectum conatur attrahere, & neque
 cum mens voluerit, exsurgit, neque cum
 mens voluerit, conquiescit, hoc est malum
 peccati, in quo nascitur omnis homo: in
 margine Benedictini ponunt hanc notam
 hæreticis adeo gratam: Originale pec-
 catum in libidine venerea videtur statuere.

Verum Benedictini lectorem ad Ca-
 put 25. libri de Nupt. & Concupiscentia
 remittunt, ubi S. Augustinus ait I.
 quod generatio fiat ex concupiscentia,
 & parvulus cum concupiscentia gene-
 retur, II. quod ex hac concupiscentia
 proles, quæcunque nascitur, sit obli-
 gata peccato originali, III. quod in re-
 generatis non sit peccatum.

XIV. S. Augustinus inquit: Sic pro-
 fecto in ipso intus voluntate peccat, qui
 non voluntate, sed timore, non peccat: Be-
 nediectini hæc in margine: voluntate pec-
 cat, qui solo timore non peccat: proin in-
 dicant, quod poenæ metus non sit mo-
 tus bonus: verum ab hac interpreta-
 tione vindicantur ex eo, quod ipsi met
 in margine ad num. 34. lib. de Grat. &
 lib. arbitrio, necnon in Indice hæc
 Hist. Eccles. Tom. LXIV. Nn ver-

Sæc. XVII. verba apposuerint: *Spiritus timoris magnum Dei donum, Gehennæ timor non est malus.*

*Lib. I. contr.
2. ep. Pelag.
cap. 9.*

XV. Benedictini ad marginem l. 2. de peccat. mer. cap. 13. hæc ponunt verba: *Paulus Principatum Apostolatus meruit, quibus indicant se favere Arnaldi sententiæ de gemino Ecclesiæ Capite: „possent, inquiebant hi Censores, „produci plura loca, in quibus nova „editionis Authores Jansenium transferunt, „bunt, Arnaldum ex professo sequuntur, ac utriusque erroribus accedunt, „inter tot tamen notas marginales ferre, „me nulla reperitur, qua indicarentur „loca doctrinæ Catholicæ consona, & Jansenio opposita. „ Ceterum Parisiensis Archiepiscopus ægerrime ferens, quod se inconsulto in sua Diœcesi veluti Inquisitionis tribunalia erigantur, his Censoribus inhibuit, ne ulteriores ejusmodi conventus haberent: Benedictini autem hosce libellos potius contemptu, quam calamo refellentes declararunt, se de sua Doctrina Ecclesiæ atque Episcopis rationem reddituros, atque in tomo undecimo, si quid offensioni fuisset, correcturos, vel explicaturos.*

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXIX.

Objectiones contra Sanmaurionam editionem a personato Abbate Germano propositæ.

Majoris momenti nonnullis videbantur ea, quæ Larvatus Germaniæ Abbas in nova hac editione carpserat; præprimis autem duo capita demonstrare nitebatur, I. quod Benedictini in sua editione nil eorum præstiterint, quæ in ejusmodi occasione fecissent Catholici, firmiter persuasi, quod Jansenius sit jure damnatus, & Jansenistæ sint veri hæretici, & quod Sanctus Augustinus nunquam eorum errores docuerit, II. quod Benedictini a contrario nil eorum prætermiserint, quæ a Viris Jansenismum tueri paratis facta fuissent, quin tamen palam assererent, immerito Jansenium fuisse damnatum, nec illum a principiis & D. Augustini doctrina deviasse. Utrumque hoc caput probaturus, tredecim attulit argumenta, & I. quidem, mirum esse, quod Benedictini, postquam quinque Jansenii propositiones iterato & solemniter fuerint damnatæ, nec ullo tamen verbo Jansenistas tanquam hæreticos notarint, nec injuriam vindicarint S. Augustino ab illis illatam, qui suos errores

Nn 2.

res

Sæc. XVII. res auctoritate hujus S. Doctoris firmare nitebantur, & ne quidem secuti sint Parisiensem Archiepiscopum, qui in suo edicto S. Augustini doctrinam & Jansenismi censuram in libro *de expositione* contentam encomiis celebravit. II. illos non annotasse loca, quibus Catholici uti solent, ut demonstrent, Deum juxta S. Doctorem, habere sinceram salvandi voluntatem etiam alios præter prædestinatos, studiose autem notasse loca, ubi hic S. Doctor de sola Dei voluntate salvandi prædestinatos loquitur. III. Non annotasse, loca Jansenismo contraria, cum tamen Lovanienses annotarint textus Calvinismum evertentes, ut fideles contra Calvinæ dogmata præservarentur. IV. Eos S. Augustini textum: *perseverares, si velles*, quo gratia sufficiens ex S. Augustino demonstrabatur, corrupisse annotatione Arnaldi, qui hunc textum ita explicat: *perseverares si velles, id est, si eadem voluntas maneret*: insuper illos ad librum *de correctione & gratia*, ubi S. Doctor nonnisi de gratia efficaci loquitur, addidisse, *universam gratiæ Divinæ Oeconomiam*, subjicit hic liber, perinde ac si S. Augustinus nunquam de gratia, cui resistitur, locutus fuisset. V. Illos enervasse sensum gratiæ sufficientis, quam S. Augustinus per hæc verba:

Deus non deserit, si non deseratur, indi- Sæc. XVII.
cat. VI. Illos ad S. Doctorem textum: A. C. 1680.

adjutorium bene agendi per inspirationem
flagrantissimæ, & luminosissimæ charitatis,
addidisse in margine: *Definitio gratiæ*
Christi, perinde ac si S. Doctor non agno-
visset aliquam gratiam, quæ per pec-
catum inutilis redditur. VII. Idem
eos intendisse hac nota marginali: *in-*
telligenda est gratia Dei per Christum, quæ
sola homines liberantur a malo, & illa:
Gratia Dei per Christum, quænam sit?
eoquod gratia sufficiens homines nec
a malo liberat, nec eos sanctificat.
VIII. Studiosè ad excludendam gra-
tiam sufficientem iis locis, ubi S. Doctor
de gratia efficaci loquitur, Benedic-
tinos has subjunxisse notas: *Gratia cur*
non omnibus, nec semper Sanctis datur;
Gratia aliis ex veritate non datur: Auxi-
lium gratiæ necessarium; qui per gratiam
didicit, agit omnino, quid agendum didicit.
IX. Eo etiam ex fine Benedictinos ad
quæstionem, cum Deus nil impossibile
præcipiat, non aliam dedisse causam,
nisi quia omnia charitati sunt facilia,
scilicet gratiæ efficaci, cui non resisti-
tur. X. Benedictinos Lovaniensium
annotationi subrogasse hanc; *qui per*
gratiam didicit, agit omnino, quicquid a-
gendum didicit, perinde ac si S. Augusti-
nus doceret, omnem gratiam suam

Sæc. XVII. consequi effectum, ad quem Deus il-
A.C. 1680. lam offert. XI. Illos usos fuisse MS.

Codicibus, quos Gotescaldus ad stabiliendam hæresin Prædestinatianam cum suis sociis foede depravavit. XII. Benedictinos insinuasse, quod Sanctus Augustinus aliam libertatem indifferentem admiserit, quam Julianus; ac propterea hæc annotasse: *Liberum arbitrium quid sit juxta Julianum? Libertas, in quo consistat secundum Julianum; libertatis arbitrii definitio a Juliano, in quo conveniunt cum Novatoribus, qui docent; quod necessitas non destruat liberum arbitrium voluntatis.* XIII. Ad calcem decimi tomi eos addidisse eodemque characterem editioni suæ inseruisse Arnaldi Analysin, in qua omne Jansenismi venenum continetur.

§. XXX.

Famosi hujus libelli fata.

Præter hunc famosum personati Abbatis libellum varii etiam alii vulgabantur libri, quibus Editorum gloria indigne imputabatur; atque inter plures prodiit quædam epistola Abbatis commendatarii ad R. R. P. P. Benedictinos Congregationis S. Mauri, in qua Author frivolis æque ac malignis rationibus per-
tuadere satagebat, ut Benedictini in præ-

præsenti temporis vicissitudine contra Sæc. XVII.
Epistolam Abbatis Germani calamum A. C. 1680.

non stringerent: e contrario alius quidem author edito libello, cui titulus: *Epistola Benedictini non reformati ad R. R. P. P. Benedictinos Congregationis S. Mauri*, eosdem ad refellendam Germani epistolam toto conatu incitabat: nondum tamen Sanmauriana Congregatio suo nomine scriptum quoddam contra hunc existimatum Abbatem vulgari permiserat, partim quod potissimos ejusmodi libellos potius contemptum, quam responsum promere, aliunde vero operis integritatem publico ferme omnium applausu necnon Editores intentionis suæ rectitudine contra malignantium censuras satis vindicari crederent, partim quod prius causam ad sacram Sedem deferendam, ejusque judicium esse expectandum existimarent; jam enim res ad Innocentium Papam erat delata, & Cardinalis Casanate Abbatis libellum ad quisquitas rejiciens, die septima Aprilis ad Abbatem Renodotium rescripsit, sibi innotuisse, quod Franciæ Rex pro examinando hoc libello Meldensem & Carnutensem Episcopos nominarit, quocirca consultum fore censeret, ut, quo Rex inclinaret, exploraretur, & an Jesuitas hujus libelli Auctores esse, eorumque Superiores

Nn 4

riores

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

riores ad id consensisse, validis probatur argumentis, ac tum demum res non ad Congregationem Indicis hisce Patribus nimis faventem, sed ad S. Officium deferretur. Die vigesima secunda ejusdem Mensis Mabilonius unicum Theodorico Ruinartio novam S. Gregorii Turonensis editionem Parisiensi Archiepiscopo obtulit, atque ab eodem percepit, quod denuo alius libellus oppido virulentus contra Augustinianam editionem sibi fuisset submissus, ac propterea apud Regem graviter questus, ab eodemque perbenigne exceptus, etsi ad deferendas Benedictinorum partes, incusso etiam Jansenianæ suspitionis metu, vehementer fuisset sollicitatus, nihilominus causæ æquitatem constanter tueri constituisset. Interim ex Sanmauriani nonnulli, non Congregationis, sed privato suo nomine plurima scripta contra Abbatis Germani epistolam elucubrarunt, quorum aliqua supremus Ordinis Præpositus prælo subjici dissuadebat, publicam tamen lucem alia aspexere, & primo quidem: Pater Lami Superiorum iussu anno hujus sæculi nonagesimo nono Adversarium confutabat edito libro, cujus inscriptio est, *Epistola cujusdam Theologi ad Amicum suum circa libellum, cui titulus: Epistola Abbatie de . . .* &c.

Æc. Sub idem tempus Pater Santmar-Sæc. XVII.
 thanus publici juris fecit suas *Reflexio-* A.C. 1680.
nes in epistolam Abbatis Germani ad R. R.

P. P. Benedictinos Congregationis S. Mauri:
 demum sexto post Mense alia ejusdem
 prodiit *Epistola ad quemdam Sorbonæ*
Doctorem. Præ ceteris vero celeberrimus P. Montfauconius Romæ, ubi tum agebat, approbante ipso Magistro S. Palatii, typis edidit, libellum communi omnium applausu receptum sub hoc titulo: *Vindiciæ editionis S. Augustini a Benedictinis adornatæ adversus Epistolam Abbatis Germani Authore D. B. de Riviere:* Paulopost hic idem liber iterato prælo Parisiis unacum S. Officii approbatione comparuit, pari aggratulatione exceptus: inde vero rursus adversariorum invidia ac livor acuebatur, qui sua argumenta penitus enervari indignantes, desperatæ suæ causæ opem in iniqua crisi quærebant, publicis novellis pluribusque literis ubique spargentes, Parisienses vindicias a Romanis multo diversas esse, atque in his plures propositiones a Romanis Censoribus absdubio damnandas, fuisse omissas, ac primum editioni additas, studiose etiam ad fallendum Romanam approbationem Gallicæ editioni appositam fuisse. Ast horum calumnia mox detecta est, cum Romæ Parisina editio cum

Sæc. XVII. Romano exemplari collata ad verbum
A. C. 1680. respondere deprehenderetur: quocirca
 haud parum sinistra opinio de personato
 Abbate concepta, & e contrario Bene-
 dictinorum gloria multum Romæ au-
 gebatur: indignissime etiam adver-
 siorum machinationes ferebat Cardina-
 lis Colloredo, qui datis literis Nabu-
 lonium certiores reddidit, se nulli la-
 bori parciturum, ut *spuria hæc vitu-
 mina* altiores radios agere præpedian-
 tur; hanc enim agebat ipse, contentio-
 nem inter Religiosos circa gratiam non
 nisi diaboli fraude esse excitatam, ut
 hi de gratia disputantes, gratiæ jactu-
 ram facerent: Vehementius adhuc ad-
 versus ementitum hunc Abbatem de-
 clamabat Cantelmyus Cardinalis, qui
 die vigesima Junii præfato anno Nea-
 poli ad Montfauconium has dedit
 literas:

„Admodum reverende Pater,

*„Turbulentum Calumniatoris inge-
 „nium, ob luculentissimam Augustini
 „Editionem, quod invidiosam nomini
 „vestro labem inurere moliretur, me
 „quidem gravissime affecit. Nihil enim
 „ferre indignius possum, quam quod
 „seditiosa Nebulonis impudentia eos
 „labores intentet, & incessat, quibus
 „Res omnis Christiana, & Ecclesia
 „Di-*

„Disciplina incorruptis Sanctissimi Do-
 „ctoris monumentis asseritur, & illu-
 „stratur. Cæterum quam necessarios
 „conatus & calumnias, quas vel sola
 „integerrima sapientiæ & virtutis fama
 „frangere & refutare potuisses, gravis-
 „simo etiam libello repuleris; id quo-
 „que tibi gratulor, quod vel ipsa Ob-
 „trectatoris insania majora gloriæ tuæ
 „incrementa præbuerit: nec vereor,
 „ut nova tibi & Dei laudem & verita-
 „tis studium incrementa subiciat. Tuis
 „interim studiis & laboribus uberrimos
 „fructus & prosperos successus ad-
 „precor.,

Nihilominus tamen Sanmaurianæ
 editionis hostes interim plures sparge-
 bant libellos, & quidem I. *Relationem*
cujusdam Theologiæ Doctoris ad Franciæ
Præsules circa responsum cujusdam Theo-
logi Benedictini ad epistolam Abbatis Ger-
mani. II. *Sanmarthanum pessimum Theo-*
logum. III. *Antimonium præservativum*
contra P. Sanmarthani calumnias. IV.
Vindicias Patavii. His Benedictini op-
 ponebant. I. *Solutionem diversorum*
problematum. II. *Epistolam ad quemdam*
Sorbonæ Doctorem circa relationem Theo-
logiæ Doctoris ad Franciæ Episcopos,
 præter alia nonnulla.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXXI.

Personati Abbatis libellus a P. Renato Massuet confutatus.

Inter tot scripta, quæ contra confectum hunc Germaniæ Abbatem prodire, nullum majore legentium aviditate excipiebatur præter illud, quod, & creditum est, Pater Renatus Massuet Benedictinus sub titulo: *Epistola cujusdam Ecclesiastici ad R. P. E. L. I. (*)* Ossebrugi, seu verius Rothomagi edidit, ac Benedictinorum orthodoxiam non minus solide, quam erudite vindicavit. præprimis igitur ad primam Abbatis difficultatem respondit, Benedictino Editores non Theologorum sed criticorum munus obiisse, illorum quidem esse,

(*) Seu Reverendum Patrem Emericum Langois Jesuitam, quem Pater Massuet sub personato hoc Abbate latuisse suspicabatur; tum vero duo ejusdem cognominis Jesuitæ in Collegio Claromontano agebant, quorum junior graviter querebatur, quod durius in hac epistola habitus, Auctor hujus libelli diceretur, cum tamen ætate adhuc juvenis tantam scientiæ ubertatem haurire haud potuisset, potius igitur hic libellus seniori ascribi debuisset, si tamen illius Author esset Jesuita.

in Auctoribus, quos explanare aggre- Sæc. XVII.
A. C. 1680.
diuntur, loca controversa differtationi-

bus dilucidare, obscuros textus clario-
ribus explanare, Auctoremque ab er-
roribus perperam imputatis vindicare:
Criticorum autem, qui Patrum opera
edunt, munus duntaxat esse loca vel
per ignorantiam vel malitiam corrupta
in integrum restituere, ea cum anti-
quissimis juxta ac integerrimis manu-
scriptis conferre, vera opera a supposi-
titiis discernere, S. Patris textus puritati
sue restituere, articulorum, locorum-
que præcipuorum synopsis ad margi-
nem annotare &c. proin Sanmauriano-
rum fidem suspectam haberi non posse,
eoquod difficultates Jansenismum re-
spicientes non explanarint, nec secuti
fuerint exemplum Parisiensis Archiepi-
scopi; Præsulis enim non Editorum
esse, instruere populum suum, eum-
que de erroribus in libro, quem dam-
nat, præservare: alias etiam Frontonis
Ducæi Jesuitæ doctrina fidesque su-
specta haberi debuisset, eoquod San-
ctum hunc Patrem, qui Semi-Pela-
gianismi accusabatur, per quamdam
apologiam non vindicasset.

Secundam difficultatem Massuetus
duntaxat suppositioni initi asserit,
eoquod annotationibus, quas Edi-
tores ad textus S. Augustini de Dei vo-
lunta-

Sæc. XVII. luntate omnes salvandi addunt, sese
 A. C. 1680. revocent ad alia ejusdem S. Doctoris
 opera; ad tertiam asserit, Benedicti-
 norum notas plerumque esse easdem
 cum Lovaniensibus, & non raro textui
 magis consonas, magis frequentes,
 magisque intelligibiles, ad quartam re-
 spondet, quod hic textus: *Perseverare,*
si velles, equidem a Catholicis pro de-
 monstratione gratiæ sufficientis habe-
 tur, Sanctus quoque Doctor hunc tex-
 tum explicandi ansam eripuerit ex du-
 bio quorundam Monachorum Adu-
 metini Monasterii, qui sensum epistolæ
 ad Sixtum non assecuti putabant, quod
 si gratia ex seipsa esset efficax, & per-
 severantia singulare donum Dei, incaf-
 sum Peccatores reprehenderentur, quia
 opponere possent, quod perseverandi
 potentiam non habuerint, quibus S.
 Doctor respondet, quod hi Peccatores
 cum a bona vita ad perversam non alia
 ex causa prolapsi sint, quia voluerunt,
 semper verum maneat, quod perseve-
 rassent, si voluissent, Benedictinorum
 igitur annotatio vera sit, cum enim
 S. Augustinus his Monachis respondens,
 sibi contradicere & cum Pelagianis &
 Semipelagianis perseverantiam volun-
 tati adscribere videretur, necessarium
 erat, & Benedictini in sua annotatione
 verum sensum verborum S. Augustini,
 quem

quem ex aliis ejusdem operibus colli- Sæc. XVII.
A. C. 1680.
gere fas est, determinarent, de cetero
autem hæc eorum annotatio nullatenus
gratiæ sufficienti præjudicet. Insuper
ostendit, quod S. Prosper & Cardinalis
Norisius disertis verbis asserant, quod
*liber de correctione & gratia universam
Divinæ gratiæ Oeconomiam subiiciat.*
Quintam enervaturus difficultatem de-
monstrat, falsum esse, quod Catholici
ex hoc textu: *Deus non deserit, nisi de-
seratur*, gratiam sufficientem compro-
barint, quia Tridentini Concilii Patres
hoc textu duntaxat usi sint ad stabilien-
dum discrimen inter peccata venialia
& mortalia, in eo, quod hæc nos gra-
tia sanctificante privent, non item illa.
Ut sextam diluat difficultatem ostendit,
quod Editores per hæc verba: *gratiæ
Christi definitio* non excluderint gratiam
sufficientem, sed hanc notam fecerint
ad textum S. Augustini, respondentis
Pelagio, qui in sua epistola ad Pauli-
num gloriabatur, quod veram Dei gra-
tiam professus sit, observat ergo S. Do-
ctor, quod genuina idea de gratia Chri-
stiana non formetur, si ea duntaxat in
remissione peccatorum consistere creda-
tur, sed insuper admittendum sit *adju-
torium bene agendi per inspirationem flagran-
tissimæ & luminosissimæ charitatis*, recte
igitur annotarint Benedictini, hanc
esse

Sæc. XVII. esse definitionem veræ gratiæ: dein
A. C. 1680. exprobrat Abbati, quod male ita intulerit: *si hæc verba sunt definitio gratiæ Christi, hæc definitio convenire debet omni gratiæ Christi, quam S. Augustinus admittit, evidens autem est, quod hæc definitio non conveniat gratiæ sufficienti: eoquod gerundium agendi, significat actum non potentiam: & S. Augustinus hunc ipsum locum ibidem explicet, ac idem esse, ac gratiam qua adjuvamus ad aliquid agendum, indeque concludit Massuetus, quod nequidem detur gratia sufficiens, quæ non semper det operari aliquod bonum per inspirationem saltem inchoatam, aut per aliquem actum imperiectum flagrantissimæ & luminosissimæ charitatis. Ad septimam objectionem reprehendit Abbatem, quod, ut sæpe censuræ verosimilitudinem affundat, plusquam mediam partem a textu S. Augustini segregarit, restituta autem ejus integritate Benedictinorum annotatio optime textui congruat. Octavæ objectioni occursurus ostendit, quod S. Doctor demonstrarit, quod quamvis homines possint evitare omnia peccata, non tamen omnia evitent, quia evitare nolunt, & quod Deus permittat, ne velint, quodque perversa hæc voluntas nihilominus a nobis sit, & quod bona voluntas, quæ nos ad Deum trahit,*

fit effectus gratiæ nos excitantis & ad-
juvantis, interrogat postmodum, quare
Deus velit, ut aliqui ad eum conver-
tantur, alios autem punire velit? &
respondeat, quod justitiæ suæ abyssus
ita sint absconditæ, ut ei soli sint co-
gnitæ: his addat, quod nequidem suis
Sanctis aut cognitionem cujusdam actus
justi, aut delectationem victricem ad
illius executionem donet: optime ergo
Benedictini, ut S. Doctoris mentem
assequantur, & rectam quæstionis ideam
exhibeant, potuerint annotare: *quare
gratia non omnibus, nec semper Sanctis
detur*, quamvis, ut ait Mabillonius,
optandum fuisset, ut Editores, qui
quidem duntaxat de subtractione solius
gratiæ victricis locuti sunt, hoc nomen
victrix ad præcavendum scandalum ad-
didissent. Hac responsione etiam no-
nam dissolvit objectionem; ad decimam
respondet, quod hoc summarium ex-
acte consonet textui, & D. Augustini
sensui, qui disertis verbis ait: *quod in-
structio vere dici possit gratia Dei, quando
Deus eam intra nosmetipsos diffundit, ita
ut nobis non modo detegat veritatem, sed
etiam charitatem donet*, inde vero con-
cludit, quod *quicumque hoc modo, id est
per charitatem, est instructus, omnino agat,
quicquid agendum didicit*. Undecimam
difficultatem pariter postea proposuit
Hist. Eccles. Tom. LXIV. O o P.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

Sæc. XVII. P. Germonius Jesuita in duabus di-
A.C. 1680. *sceptationibus de antiquis Regum Fran-*
corum diplomatibus, qui Benedictinis ex-
 probrat, quod corruptis M.S. Codici-
 bus usi sint, ac præcipue Corbeiensis,
 qui quia Sæculo IX. scriptus creditur,
 inferri potest, illum in Corbeiensis Mo-
 nasterio tempore Ratrami descriptum
 fuisse, cum autem ibi tum vixerint Mo-
 nachi, quos Hincmarus de Prædesti-
 natiana hæresi reos esse, aut saltem er-
 roribus Gotescalchi Prædestinatiani Mo-
 nachi favisse insimulabat, proin hunc
 Codicem in illis locis, ubi de Præde-
 stinatione & gratia agitur, suspectum
 esse constet. Attamen dubium adhuc
 est, an hæresis Prædestinatiana non sit
 inter res fictitias reponenda: falsissi-
 mum autem, quod Benedictini cor-
 ruptis ejusmodi Codicibus usi sint, cum
 præter Gallicanos Codices etiam Vati-
 canos, Belgicos, Anglicos, ac quot-
 quot ubique terrarum reperire poterant,
 antiquissimos, & integerrimos ad ma-
 nus habuerint: ad duodecimam diffi-
 cultatem ostendit Massuetius, nullate-
 nus ex notis probari, quod aliam ad-
 miserint libertatem indifferentiæ, quam
 Julianus: postremæ denique accusationi
 opposuit, quod hæc Aanalysis utpote
 mera synopsis Augustinianæ doctrinæ
 nil nisi orthodoxum contineat, & 2-
 liunde

liunde Benedictini exemplaria, quibus Sæc. XVII. A. C. 1680.
adjecta erat hæc analysi, combusse-
rint, atque ab illorum manibus, ad
quas pervenerant, retraxerint.

§. XXXII.

*Mabillonii Apologia contra conficti
Abbatis calumnias.*

Tandem jussu ac nomine totius Con- Bibl. Germ. t. 34. p. 28.
gregationis Sanmaurianæ Joannes
Mabillonius editionem, atque Editio-
rum orthodoxiam percelebri scripto vin-
dicavit: Præprimis igitur palam pro-
fitebatur, quod in præfata Congrega-
tione quinque Jansenii propositiones eo
modo, quo eas Pontifex & Ecclesia
damnavit, semper fuerint damnatæ, &
omnis factio præcipue Jansenistica fuerit
rejecta, nec Sancti Augustini doctrinæ
inhæreatur, quam quia Pontifex & Ec-
clesia illam commendavit, *neque enim*
S. Augustino, inquiebat Mabillonius,
crederemus, nisi Ecclesiæ auctoritas id præ-
ciperet. Postea ostendit, quod S. Doctor
errorem Pelagii, qui Gratix fere nihil
tribuens, totum libero arbitrio adscri-
psit, confutaturus, gratiæ efficaciam,
& gratuitam Prædestinationem pro-
pugnaret, asserens, quod liberum ar-
bitrium post hominis lapsum ad malum
sibi soli sufficiat, ad bonum vero indi-

Sæc. XVII. geat adjutorio gratiæ, ac propterea
 A. C. 1680. S. Doctor plerumque locutus sit de gra-
 tia victrice, & efficacissima, quam ad
 quælibet opera meritoria necessariam
 existimavit: ubi vero de prædestina-
 tione egit, illam non ex prævisibilibus
 meritis, sed ex Dei voluntate mere gra-
 tuita esse docuerit, hancque gratiam
 per excellentiam vocarit efficacissimam,
 quin tamen alias gratias, quæ sufficien-
 tes a Thomistis appellantur, exclusit,
 quamvis hoc nomine nunquam usus
 fuerit.

Hæc, ut comprobata redderet, si-
 mulque ad Germani Abbatis objectio-
 nes responderet, septem firmavit regu-
 las, quarum I. erat: In S. Augustino
 nomen Gratiæ, Gratiæ Dei, Gratiæ Christi
 sumitur ordinariæ pro gratia efficaci, cum
 enim S. Doctor in Pelagio damna-
 tria ipsius media, quibus homo absque
 alio adjutorio, mandata Dei adimplet,
 scilicet possibilitatem, voluntatem, &
 actionem, e contrario statuit, quod
 Deus non modo det posse, sed & velle
 & agere, id autem a gratia efficaci
 proveniat, hinc in libris de gratia Christi,
 de gratia & libero arbitrio, de correptione
 & gratia, atque in epistola ad Vitalem
 loquatur de gratia efficaci, quæ facit ad-
 implere legem, quæ naturam liberat, &
 quæ impedit, ne peccatum dominetur, quod-
 que

que hæc gratia nec parvulis nec adultis propter eorum merita detur, quod omnibus hominibus non sit data, quodque illi, quibus data est, eam recipiant ex mere gratuita Dei bonitate, denique si quibusdam non fuit data, id ex justo Dei judicio factum: Hæc autem omnia nonnisi de gratia efficaci dici valéant.

His Mabillonius evertit omnes objectiones, quibus Abbas Benedictinos de abnegata gratia sufficiente accusabat; si enim S. Doctor per gratiam Christi ordinarie intelligit adjutorium bene agendi adjunctum naturæ atque doctrinæ per inspirationem flagrantissimæ, atque luminosissimæ charitatis seu gratiam efficacem, quæ facit, ut velimus & operemur, Benedictini jure gratiam sufficientem non annotarunt, ubi eam non invenerunt, Regula II. Gratia sufficiens in sensu Thomistarum ex S. Augustino eruitur, quamvis eam nunquam aut ferme nunquam simpliciter appellet gratiam aut gratiam Dei, vel gratiam Christi, sed quandoque charitatem, vel voluntatem parvam, invalidam, imperfectam. Id probabat Mabillonius ex ipso S. Augustino, qui D. Petro parvam & imperfectam charitatem non defuisse dicit, dum dicens Domino: Animam meam pro te ponam, putabat se posse, quod se velle sentiebat, & rursus ait: qui vult facere Dei mandatum, De grat. & lib. arbitr. cap. 17.

Libr. de perf. just. & cap. 6.

Sæc. XVII. *Et non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam Et invalidam, ac denique peccatum est, cum vel non est charitas, quæ esse debet, vel MINOR est, quam debet.* Quamvis ergo Benedictini ad hos textus non annotarint gratiam sufficientem, eoquod in textu hoc nomen sufficiens non invenerint, immerito tamen culpanitur, perinde ac si corruptissent textus, quibus Catholici ad stabilendam gratiam sufficientem utuntur. Regula III. *Loca, quæ adversarii ex S. Augustino pro gratia sufficienti allegant, potius intelligenda sunt de gratia efficaci.*

Hoc Mabillonius demonstrabat ex textibus libri de correctione cap. 7. & Enchirid. cap. 94. quos Abbas allegat, carpens hanc notam, *si velles, id est, si eadem voluntas maneret, quasi illusoria expressione diceretur, perseverabis, si perseveraveris.* Igitur Mabillonius ostendit, quod S. Doctor, vanam esse excusationem dicentium, quod immerito reprehendantur, si non perseverarunt, quia perseverandi donum non receperunt, ex eo probare intenderit, quia nec infidelibus prodesset excusatio, si dicerent, *non audivimus Evangelium:* justior tamen, ait S. Augustinus, esset horum excusatio, quoniam posset dici homini in eo, quod audieras Et tenueras, tu

eo perseverares, si velles, nullo modo au- Sæc. XVII.
tem dici potest id, quod non audieras, cre- A. C. 1680.
deres, si velles. Si autem, inferebat

Mabillonius, hic textus probaret gra-
tiam sufficientem pro Justis, qui non
perseverarunt, probaret eandem gra-
tiam etiam pro infidelibus, ergo pro-
bat gratiam efficacem, quia hi justii
non vellent perseverare, nisi Deus præ-
pararet eorum voluntatem ad volen-
dum: in vanum enim, juxta S. Augu-
stinum justus perseverare vellet, nisi Deus
faceret, ut vellet: ita autem velle perse-
verare, ut perseveret, est effectus gra-
tiæ efficacis: nec illusoriam esse Bene-
dictinorum notam ostendit Mabillonius;
ipse enim S. Augustinus quærens, cur
Diabolus in veritate non steterit, sibi re-
spondit, quia cum in veritate esset,
non permansit, item quis ignorat fuisse pe-
rituram fidem Petri, si ea, quæ fideliserat, Cap. 8.
voluntas ipse deficeret, & permansuram, si
eadem voluntas maneret, item, si Adam Cap. 10.
perseverantiam non habuit, hocque Dei dono
tam necessario caruit, quomodo sine vitio
fuit? facile respondetur, Adamum eam
perseverantiam non habuisse, quia in eo bono,
quod sine vitio fuit, non perseveravit, si
ergo hæ propositiones non sunt iden-
ticæ, nec illa Benedictinorum nota,
quam ideo apposuerunt, ne sibi con-
tradixisse videretur S. Augustinus, qui

Sæc. XVII. unacum Pelagio perseverantiam voluntati, perinde acsi voluntatis fuisset, seu quod non perseverarit, tribuere videretur, cum tamen totis viribus contra Pelagium propugnarit, quod in hominis voluntate non sit perseverare viribus humanæ voluntatis, nisi Deus ei det donum perseverandi: Circa alterum textum: *cum salvi esse possent, si vellent*, Mabillonius ostendit, quod S. Doctor generaliter de omnibus reprobis tam infantibus quam adultis loquatur, infantes autem usu rationis destituti velle non possint: Insuper ex triginta sex MS. viginti quinque legunt, *si vellent*, imo etsi legeretur: *si vellent*, inde non probaretur gratia sufficiens, quia agitur de tali voluntate, qua quis salvari posset, proinde de voluntate, quæ non datur nisi per gratiam efficacem.

Regula IV. S. Augustinus præcepta Dei esse impossibilia, omnino negat, libero autem arbitrio gratia efficaci adjecto, ea adimplendi potestatem ita concedit, ut in justis aliam internam gratiam, quæ præcepta reddit possibilia, non excludat. Hanc Regulam postea ad Bossuetii consilium Mabillonius ita immutavit: *Quamvis S. Augustinus reipsa admittat possibilitatem præceptorum, ob errorem tamen Pelagianorum fortius insitit gratiæ efficaci, quæ adimpleatur.* Ma-

Mabillonius ex his Tridentini Concilii & S. Augustini verbis: *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo admonet, & facere, quod possis & petere, quod non possis*, infert, quod homo ex libero arbitrio habeat potentiam adimplendi præcepta, actu autem adimplere non possit sine Dei adjutorio, quamvis ergo S. Augustinus completam potentiam ad actu adimplenda præcepta gratiæ efficaci attribuat, non tamen inde sequatur, quod justi, qui eam non habent, alia gratia interiore nova opus habeant, quæ ipsis reddat præcepta possibilia; nam præter gratiam sanctificantem habent pias motiones & illustrationes, quibus si consentiunt, acquirunt gratiam efficacem, & possunt his illustrationibus consentire, si volunt, & si non volunt, eorum culpa sit: hæc autem motiones &c. sunt gratiæ sufficientes, de quibus in Regula VII. Ordinarie tamen, subjungit Mabillonius, S. Augustinus duntaxat loquitur de potentia completa adimplendi actu præcepta, quæ nonnisi charitati, vel voluntati plenæ per gratiam efficacem inspiratæ possibilia dicit; cum enim hæreticos debellaret, qui nonnisi vires naturæ, ut homo possit actu adimplere præcepta, statuebant, illis gratiam efficacem opponere debuit, sine qua homo ea adimplere, non potest

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

Lib. de nat.
& grat.
cap. 43.

Sæc. XVII. potentia conjuncta omnibus causis &
 A. C. 1680 conditionibus ad agendum necessariis.

Si autem duntaxat gratiam a libero arbitrio dependentem opposuisset, Pelagiani affirmassent, voluntatem humanam posse semetipsam discernere. His positis Mabillonius infert, haud immerito a Benedictinis has notas fuisse additas: *Deus dat, quod præcipit, & quod libet est charitati facile.*

Regula V. Pelagiani tenebant, quod liberum arbitrium etiam post lapsum Adæ æquales habeat vires ad bonum & malum, id vero negat S. Augustinus.

Id probat Mabillonius ex lib. 2. contra Julianum num. 20. & ait, quod S. Augustinus doceat, liberum arbitrium fuisse infirmatum per peccatum originale, ac vires, quas ante peccatum ad bonum habuit, perdidisse, nec sanari, nec integræ libertati restitui posse, nisi per gratiam Christi. Observat autem Mabillonius, quod S. Augustinus distinquat liberum arbitrium a libertate, ita ut liberum arbitrium manserit post peccatum, non autem libertas, id est felix illa facilitas operandi bonum, quam iterum acquirit per gratiam Christi lib. 1. contra Jul. cap. 94. His evertit Abbat. Germani cavillationem, qua Benedictinorum notas: *liberum arbitrium quod juxta Julianum? carpserat, eique opposuit*

nit tres S. Doctoris textus, in quibus Sæc. XVII. A.C. 1680.
hanc libertatis definitionem a Juliano
propositam refellit, eoquod hic talem
statuit libertatem, cui ex seipsa ad vi-
tandum peccatum nihil desit, & quæ
ipsum peccatum originale excludat.

Regula VI. *Juxta S. Augustinum, nec* Lib. I. contra
vis invincibilis & victrix gratiæ tollit me- Jul. l. 78.
ritum nec certa necessitas peccandi, quæ sine ibid. n. 87.
gratia est sequela peccati, impedit demeritum l. 6. op. imp. n. 9. & 10.
Regulam Mabillonius in sua præfatione l. 3. de lib. arb. c. 18.
ita explicabat: Juxta S. Aug. nec vis l. de duab. anim. lib. de perf. just. cap. 4.
invincibilis & victrix gratiæ, nec certa
necessitas peccandi, quæ sine gratia est
sequella peccati, destruit libertatem,
proin nec meritum aut demeritum: qua-
propter Mabillonius maluisset hanc no-
tam Benedictinorum ita concipi: *non*
quævis necessitas pugnat cum arbitrio volun-
tatis, quia necessitas infallibilitatis non
est contraria libertati.

Id probat Mabillonius ex his S. Au-
gustini verbis: *fides Catholica non destruit*
liberum arbitrium sive ad malum, sive ad
bonum, sed fides non admittit libero arbitrio,
ut possit aliquid sine gratia, ut possit ex
malo bonum fieri, semper constantes novos
progressus in bono facere, aut ad vitam æ-
ternam pervenire. Infert igitur Mabillo-
nius, etiam in homine lapso admitten-
dam esse indifferentiam activam tam ad
bonum, quam ad malum, quæ tamen
nisi

Sæc. XVII. nisi adjuta per gratiam non est activa,
A. C. 1680. est tamen activa ad malum ex ipsa natura liberi arbitrii, quæ in sua cratione erat talis, ut pro sua voluntate ad bonum vel malum tendere potuerit: Ex his vindicat hanc Benedictinorum notam: *Necessitas non pugnat cum arbitrio voluntatis*, maxime cum sit consona textui, in quo S. Doctor sequens Pelagii principium confutabat, quod *nec liberum arbitrium nec deliberatio detur, ubi datur necessitas naturalis*, cum tamen Deus necessario non possit velle peccatum, & homo necessario amet bonum in genere.

Regula VII. *S. Augustinus voluntatem Dei salvandi omnes homines non restringit ad sola genera singulorum, excludendo voluntatem generaliore salvandi omnes*: Deus omnes enim salvos fieri vult voluntate antecedente. Sanctus Augustinus autem post Pelagianam hæresin ferme semper loquitur de voluntate consequente, ac propterea Dei voluntatem salvandi omnes homines non explicat de singulis generum, sed de generibus singulorum: id probat Mabillonius ex Cap. 15. lib. de corrept. & grat. & ex commentario in Psalm. 118. & ex cap. 33. de Spiritu & lit.

His regulis Mabillonius in sua præfatione addidit adhuc sequentes. I. Hoc

loquendi modo: *perseverares, si velles*, Sæc. XVII. A. C. 1680.
 aliisque similibus S. Augustinus denota-
 bat *culpabilem voluntatis defectum*, si non
 perseveretur, non autem auxilium gra-
 tiæ. II. S. Augustinus in hoc statu non
 agnovit ejusmodi gratias sufficientes,
 quas sola voluntatis liberæ determina-
 tio sine alio potentiore auxilio efficaces
 redderet. III. Pelagiani docebant,
 quod liberum arbitrium in homine æ-
 quales vires habeat ad bonum & ma-
 lum, ad peccandum, & non peccan-
 dum, quod S. Augustinus negabat.
 IV. Ex antiquis MS. dependet Editio-
 num bonitas (*).

§. XXXIII.

Hujus controversiæ successus.

Hæc Mabillonii vindiciæ, etsi com-
 muni omnium applausu fuissent ex-
 ceptæ, non tamen libellos famosos con-
 tra Editores divulgandi libidinem re-
 frænarunt: quam primum enim P. Ma-
 billonius Parisiis Rhemos contenderat,
 publicam lucem aspexerat alius ejus-
 modi libellus sub hoc titulo: *De agendi
 ratio*

Index lib.

proh. Lit. L.

pag. 153.

Le Cerf.

Bibl. des

Auth. de la

Congr.

(*) Hæc quantum ad doctrinam duntaxat
 narrando referimus, nec tamen nostra faci-
 mus, Historici, non Theologi partes agere
 intenti.

Sæc. XVII. *ratione, quam Benedictini post impugn-*
A. C. 1680. *tam editionem S. Augustini tenuerunt un-*
cum reflexionibus: Similior erat hic li-
 bellus fabulis, mendacijs & calumnijs
 male confarctatæ satyræ, quam so-
 lidæ confutationi: inter alias fallitates
 quam plurimas Author referebat, ju-
 venes Benedictinos a Sacris Ordinibus
 a Bellovacensi, & Podniensi Episcopis
 fuisse exclusos, eoquod juxta Jansenii
 dogmata in examine respondissent:
 Percepta autem hac calumnia Arman-
 dus de Bethuna Podniensis Episcopus
 die vigesima secunda Septembris anno
 hujus sæculi nonagesimo nono palam
 testatus est, quod triginta quinque con-
 tinuis annis, quibus huic Diæcesi præ-
 fuisset, semper omnibus Benedictinis,
 utpote doctrina & pietate conspicuis,
 S. Ordines sine omni cunctatione con-
 tulisset. Eodem tempore ad vindican-
 dum Congregationis honorem famosis
 ejusmodi libellis ab ignotis calamis op-
 ponebantur varia scripta, atque inter
 alia: *Epistola ad Sorbonæ Doctorem circa*
relationem cujusdam Theologicæ Doctores ad
Franciæ Præsules, necnon Exposulatio
Apologistæ pro Benedictinis ad Franciæ
Præsules circa libellos diffamatorios contra
Editores S. Augustini unacum ejusmodi Au-
thorum provocatione comparendi coram Ar-
chiepiscopo Parisiensi: In hoc libello
 P. La.

P. Lami Benedictinorum Apologista Sæc. XVII.
 cunctis ejusmodi libellorum Authori- A. C. 1680.
 bus denuntiat, eos tanquam calumniatores, illorumque libellos tanquam infames esse proscribendos, nisi intra bi-
 mestre Parisiis comparituri sint: nullo autem comparere auso, calumniæ stigma eorum fronti pressius inhæsit, anno autem sequenti Romæ die secunda Junii tam Abbatis Germani, quam Benedictini non reformati, & Commendatarii epistolæ, necnon relatio Doctoris Theologiæ, & libellus *de agendi ratione* &c. fuerunt proscripta: Pariter anno Christi millesimo septingentesimo quadragesimo nono die vigesima Septembris *Bibliotheca Janseniana* a Patre de Colonia, necnon *Dictionarium Jansenisticum* a P. Patuel editum, eoquod in utroque præter alios præclari nominis Viros etiam Mabillonium, Montfauconium, pluresque insignes hujus Congregationis Monachos in Jansenistarum censu accepissent, necnon anno sequenti die sexta Maij *epistola Doctoris Sorbonici ad Amicum Belgam* novo S. Congregationis decreto tanquam libelli famosi, propositionibus falsis, temerariis, scandalosis, seditiosis atque Apostolicæ Sedi injuriis scatentes damnati fuere. Cum autem ejusmodi libelli passim Jesuitis adscriberentur, hi
 autem

Sæc. XVII autem eorum Authores non essent,
A. C. 1680. hinc questum accessere Argenfonium
 Episcopum, qui etiam rem ad Archiepiscopum Parisiensem detulit, ipsumque Regem de hac contentione sat periculosa certiore reddidit: Eapropter Ludovicus Rex Pontchartrenio, suo a sanctioribus commentariis Ministro precepit, ut Parisiensi Archiepiscopo iungeret, quatenus tam Congregationis, quam Societatis Superiores ad suum Palatium venire juberet, eisque interdiceret, ne deinceps circa S. Augustini editionem ore vel calamo decertarent. Igitur Archiepiscopus Claudio Boistoardo supremo Benedictinorum Præposito die decima tertia Novembris hanc in rem Regias literas undecima præfati Mensis Versaliis datas exhibuit. Hic ergo mox die decima septima ejusdem Mensis ad cuncta Congregationis Monasteria has dedit literas: „Cum Regiæ suæ Majestati innotuisset, quod contentio inter Jesuitas, nostrosque Religiosos circa novam S. Augustini editionem in dies magis incalcesceret, ac libelli utrinque typis vulgarentur, quibus acrius hæc dissidia non sine pacis & charitatis læsione, ipsiusque Ecclesiæ scandalo effervercerent, hinc Rex per Parisiensem Archiepiscopum utriusque Ordinis „Super-

„Superioribus inhibuit, ne circa hanc Sæc. XVII.
 „controversiam scriberent, vel loque- A.C. 1680.
 „rentur, sed integra fide omnes utrin-
 „que editos libellos, secus Regis
 „indignationem incursuri, supprime-
 „rent, hinc omnibus præcipio, ut huic
 „Regis voluntati exacte obediatis,
 „hancque meam epistolam in Capitulis
 „prælegi faciatis, simulque omnes &
 „singulos adhortari curetis, quatenus
 „unionem & sinceram concordiam, ut
 „antea, cum Jesuitis restituant &c.,
 Has literas Generalis ad Parisiensem
 transmisit Archiepiscopum, qui ean-
 dem Patri Dez Jesuitarum Provinciali
 exhibens, ab eo sciscitabatur, an non
 ipsemet suos quoque subditos pari epi-
 stola ad concordiam animare vellet?
 Hic vero Archiepiscopo respondit, quod
 P. de La Chaise de toto negotio Regem
 instruendi curam in se suscepisset: ni-
 hilominus paucis post diebus comper-
 tum erat, quod ipse etiam missis ad
 suæ Provinciæ Collegia literis silen-
 tium suis imposuerit, eoquod de om-
 nibus, quæ in editione essent carpenda,
 Episcopi abunde edocti fuissent. Per-
 lectis itaque Regiis literis in omnibus
 tam Congregationis, quam Societatis
 Monasteriis, inter utrumque Ordinem
 pristina reffloruit pax, atque unio, in
 cujus signum Jesuitæ Patrem Charlier
 Hist. Eccles. Tom. LXIV. Pp inter

Sæc. XVII. inter Benedictinos celeberrimum Ec-
 A. C. 1680. clesiasten rogarunt, ut in S. Ignatii fe-
 stivitate in eorum Ecclesia sermonem
 haberet.

Nihilominus tamen quidam Sab-
 audixæ Abbas edito libello spargebat,
 quod Benedictini a suis adversariis de-
 victi, Regis etiam auctoritate ad silen-
 tium redacti fuerint: prodiit etiam eo-
 dem anno libellus livido dente contra
 Benedictinos scriptus, sub hoc titulo:
*Tumulus Theologiæ scholasticæ in The-
 Sandionysianis Anno 1699.* cui Bene-
 dictini opposuere, *Tumulum Philosophiæ
 Sophisticæ in The-
 Sandionysianis An-
 no 1699.* mox autem de violato Regis
 mandato Benedictini per Argenfonium
 apud Parisinum Archiepiscopum dele-
 runtur, hanc vero accusationem levi
 brachio diluit Congregationis Sancti-
 rianæ Præpositus Generalis, demon-
 strans, quod Mense Augusto *Tumulus
 Theologiæ*, & ante Regis edictum Mense
 Octobri *Tumulus Philosophiæ* prodisset.

Sub idem tempus Rhemensis Ar-
 chiepiscopus & Bossuetius Episcopus
 Meldensis Præfationem, quam Mabil-
 lonius editioni præfigere meditabatur,
 recognovere, multaque in ea corripi-
 petierunt, Bossuetius quoque Mabillo-
 nio injunxit, ut ex ipso S. Augustino
 volun-

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

voluntatem Dei antecedentem salvandi
omnes homines, indifferentiam acti-
vam &c. & gratiam sufficientem, quæ
veram dat potentiam, disertis verbis
probaret: petiit insuper, ut in secunda
editione hæc nota, *si eadem voluntas
maneret* &c. iterum reponeretur, quam
tamen postea a Blampino in secundo
prælo deletam fuisse compertum est:
Paruit Mabillonius, ejusque præfatio
utrique Episcopo, totique Clero Galli-
cano probabatur: hi vero, qui sese Divi
Augustini discipulos jactitant, variis
cavillis eam impetebant, indignantes,
quod plena etiam Romæ obtenta victo-
ria, Mabillonius victoriæ fructibus Con-
gregationem spoliaret, eoquod utrique
parti satisfactus, utramque offendisset,
& quasdam adversantium accusa-
tiones approbando, necessitatem admit-
tendi gratias sufficientes in omnibus
hominibus agnovisset, necnon gratiam
Molinisticam puræ possibilitatis his ver-
bis: *gratia sufficiens effectû suo caret, at-
que in Sanctis & peccatoribus cum S. An-
tislite minores gratias, easque sensu Tho-
mistico sufficientes admisisset.* Insuper non
modo exteri, sed ipsi etiam Congre-
gationis Benedictini hanc Mabillonii
præfationem suggillabant, atque inter
eos celeberrimus quidam Theologus
scriptum edidit sub hoc titulo: *Theo-*

P p 2

logi

Sæc. XVII. *logi Parisiensis ad Doctorem Belgam epistola.*

A. C. 1680. Alii ægre ferebant, quod Mabillonius

Apol. Monach. Scyth. cap. 2. §. 2. Præf. somn. 10.

tam Iesuitarum, quam Benedictinorum libellos appellavit *furtivas ex utraque parte velitationes*: E contrario autem excellentissimus quidam Congregationis Theologus bina epistola Mabillonii præfationem contra omnes objectiones solidissime vindicabat, ac ipsemet Norisius Cardinalis summis laudibus hanc Congregationem celebravit, & Pater Macedo ad Mabillonium hæc perscripsit: *ingens tuorum sodalium, quos inter princeps habetis, erga S. Augustinum cultus, atque in ejusdem Patris voluminibus, cum datissimis typis recudendis, labor ac diligentia jure suo poscunt &c.* Denique ipsemet summus Pontifex Clemens XI. Mabillonium uno ante obitum suum anno commendabat, die decima nona Aprilis Anno 1706. datis ad Claudium Boissardum Congregationis Generalem hisce literis:

„Dilecte fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Diutius prætere
„rire silentio non possumus, quanto
„pere nobis acceptum probatumque sit
„studium, quod Congregatio tua San-
„ctorum Ecclesiæ Patrum operibus re-
„censendis, iisque nitidiori, quam an-
„tea, cultu publicam in lucem profe-
„rendis impendit. Quod quidem stu-
„dium

„dium & professione virtuteque vestra Sæc. XVII.
 „maxime dignum ducimus, & non vo- A. C 1680.
 „bis duntaxat gloriosam, verum etiam
 „rei Christianæ, ac Orthodoxæ impri-
 „mis religioni saluberrimum fore con-
 „fidimus. Quamobrem te, Monachos-
 „que tuos in Domino hortamur, ut in
 „egregio hoc instituto strenue diligen-
 „terque pergatis, pro certo habentes,
 „quidquid in honorem commodumque
 „vestrum a Pontificia Benignitate po-
 „terit proficisci, id vobis nullo unquam
 „tempore defuturum. Interea vero
 „mitti ad te iussimus sacra quædam
 „munuscula, iis potissimum eruditis Vi-
 „ris arbitrato tuo distribuenda, qui e-
 „jusmodi Editionibus adornandis in-
 „cumbunt, ut ipsis argumenta sint pa-
 „ternæ, qua eos eorumque studia com-
 „plectimur, Charitatis. Tibi autem,
 „Dilecte Fili, præcipuæ Benevolentia
 „pignus, Apostolicam Benedictionem
 „peramanter impertimur.,,

§. XXXIV.

Principum atque illustrium obitus.

Inter Principes hoc anno defunctos me-
 morari meretur Elisabetha Friderici
 V. Palatini Electoris Filia, quæ inter
 ævi sui Heroas vel ideo recenseri digna
 est, quod liberalibus disciplinis apprime

Sæc. XVII. imbuta, ac Philosophicis præsertim
A. C. 1680. Cartesii placitis usque ad effætam se-
 nectutem addicta permanserit. Dudum
 in Brandenburgici Electoris Aula mora-
 batur, donec in Herfordiæ Abbatissam
 electa, atque Joannis Labbadæi, &
 Annæ Mariæ Schurmanii fanaticis de-
 liriis inescata, tandem anno ætatis suæ
 sexagesimo secundo die octava Februarii
 decederet. Ex eadem familia die vi-
 gesima octava Augusti Carolus Ludo-
 vicus Elector Palatinus Elbingæ in horto
 sub nuce anno ætatis sexagesimo tertio
 obiit, qui eodem anno, quo Fridericus
 Carolus Wirtembergæ Dux sæculare spa-
 tium, quo *concordiæ* liber a tot Prote-
 stantibus infamiæ nota aspersus, primo
 lucem aspexit, celebrabat, Elector Fri-
 dericoburgi in Palatinatu inferiore e-
 legans Templum, cui *concordiæ* nomen
 imposuit, die vigesima septima Junii
 erexit, ac solemni ritu sacrari voluit,
 eo fine, ut primo Calvinistæ, postea
 Lutherani, ac tandem etiam Catho-
 lici ibidem suæ Religionis ritibus fun-
 gerentur: Pari fato sublatus est Jo-
 nes Georgius II. Elector Saxonæ, re-
 licto dignitatis suarumque ditionum
 hærede Joanne Georgio III. ejus Filio.
 Denique apoplexia tactus in Hungaria
 postremum vitæ suæ diem egit Geo-
 rgus Scelepeseuius Strigoniensis Archi-
 episcopus

episcopus, generosus fidei Catholicæ Sæc. XVII.
 Athleta. Scripsit Leopoldum Cæsa- A. C. 1680.
 rem ac Hungariæ Regem ad con-
 terendos seditiosos Protestantes, hære-
 dem omnium suorum bonorum, quæ
 quinque aureorum milliones excessisse
 dicuntur.

§. XXXV.

*Diversæ Innocentii XI. Papæ Con-
stitutiones.*

Hoc item anno Innocentius XI. Pon-
 tifex Maximus Institutum unacum
 Constitutionibus Clericorum sæcula-
 rium in commune viventium a Ven. Bar-
 tholomæo Holzhauser Vicario Chie-
 mensi inchoatum, necnon Ecclesiæ uti-
 lissimum ad preces Cæsaris, Bavari &
 Moguntini Electorum, pluriumque Epi-
 scoporum confirmavit. Floret etiam-
 num hoc institutum non sine magno
 Clericalis vitæ, Pastoralis curæ, &
 animarum emolumento. Extendit quo-
 que Pontifex festum B. Mariæ de Mer-
 cede ad omnia Regis Catholici domi-
 nia, cum Missa & Officio celebrandum.
 Denique confirmavit decreta, quibus
 statutum, ut in statu Ecclesiastico, ex-
 clusis foeminis, masculi agnati ad con-
 servandas familias succedant.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXXVI.

Variae S. Congregationum decisiones.

*Decis. SS.
Congreg.*

Occurrentibus diversis dubiis præcipue circa Ritus Sacros, plura SS. Congregationum decreta emanarunt, ac primo quidem sacra Rota die decima nona Februarii decidit, quod ad Vicarium perpetuum Ecclesiæ Collegiatæ spectent functiones Ecclesiasticæ, quæ respiciunt tantum curæ exercitium & Sacramentorum administrationem: ad Canonicos autem in choro pertineant horæ Canonicæ, Vesperæ solemnes, Missæ Majores, Benedictiones fontis Baptismalis &c. Declaratum quoque die vigesima sexta Junii, quod jus privative faciendi processionem in festo Corporis Christi competat illi Ecclesiæ, quæ probat, se ab antiquo privative quoad alias fecisse. Die autem septima Decembris sacra Rituum Congregatio definivit, quod officia Sanctorum, quæ de Mense Decembri aliquando supersunt, transferri possint, & fieri in prima die non impedita sequentis anni, quando autem eadem die duo festa duplicia infra octavam Corporis Christi concurrunt, non sit de translato agendum immediate die sequenti non impedita, sed post prædictam octavam

vam, officium quoque particulare aliqujus Diæcesis, vel Religionis, quod occurrit die 25. Februarii, sit transferendum in Anno Bissextili ad primam diem non impeditam, nisi esset festum tituli, seu Patroni Ecclesiæ, si denique occurrat officium novem lectionum de pluribus SS. Virginibus & Martyribus eodem die, quo cadit festum simplex ejusdem qualitatis, servanda sit pro commemoratione simplici antiphona: *Istarum est enim Regnum cælorum*, uti in festo SS. Perpetuæ & Felicitatis.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXXVII.

Synodi Antverpiensis decreta.

Celebrabat hoc anno die secunda Martii Joannes Ferdinandus de Beughen Antverpiensis Episcopus Synodum suam, in qua Clerum suum ad observanda Concilii Tridentini decreta hortatus, præcepit, ut illi, qui S. Ordinibus initiari petunt, prius saltem cum Parocho vel Viro prudente de vocatione sua deliberent: postea Synodus eisdem vitæ Sacerdotalis præcepta præscripsit, eaque quibusdam sententiis firmavit.

Concil. German. t. 10.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXXVIII.

*Synodi Diœcesanæ Tornacensis
statuta.*

Pariter Gilbertus Choiseulius Tornacensis Episcopus die septima Maij ejusdem anni suam celebravit Synodum, in qua illos, qui ab ea ob nullam legitimam causam absentes erant, adesse iussit, ut se pœnas a jure statutas incurrisse, declarari intelligant. Præcepit etiam, ut nullo alio catechismo, nisi quem ipse imprimi iussit, Parochi utantur, ne ex varia catechisandi methodo confusio oriatur: denique nonnulla priorum Synodorum decreta innovavit.

§. XXXIX.

Monasteriensis Concilii decreta.

Insuper Ferdinandus de Fürstenberg Monasteriensis Episcopus ad Prædecessoris sui exemplum hoc item anno die decima quinta Octobris rursus Autumnalem habuit Synodum, in qua vehementer declamabat contra quosdam Clericos, qui ornati incedunt, quasi castrensia, non Ecclesiastica mererent stipendia; cum ergo ab Innocentio XI. Papa monitus fuisset, ut per-

nicio-

niciosam hanc corruptelam prorsus eliminaret, hinc sub pœna suspensionis & sub privatione proventuum præcepit, ut intra trimestre vestes laicales deponant, & deinceps vestem nigram, togamque ultra genua protensam palliumque itidem nigrum deferant, idque se facturos jurent. Denique jussit, ut campanarum pulsus ad festivitates nunquam ultra horam protrahatur.

§. XL.

Scriptorum Catholicorum funera & lucubrationes.

Non pauci ex Scriptoribus religione Catholicis hoc anno obiere, quos inter præcipue suis lucubrationibus celebres sunt. I. Joannes Thomas Pessina Pragensis Decanus, ac Samandriensis Episcopus, qui publici juris fecit Phosphorum septicornem de gloria & Majestate Ecclesiæ S. Viti Pragensis, S. Mercurium maximum Orientis Martirem, Martem Moravicum, & Prodromum Moravographiæ, dumque prælo reliquos hujus operis tomos parabat, morte præventus est. II. Petrus Lambecius, qui ejurata secta sua Romæ palam fidem Catholicam professus, edidit Prodromum Historiæ Literariæ, Chronologiam, syntagma originum & anti-

*Vita Pessin.
Le Cerf.
Bibl. de
Auth. de la
Congr.*

Sæc. XVII. antiquitatum Constantinopolitanarum,
A. C. 1680. Diarium sacri itineris Cellensis, com-
 mentaria in Bibliothecam Vindobonen-
 sem præter plurimas epistolas atque
 orationes. III. Christophorus Daven-
 port Ord. S. Francisci Catharinæ An-
 glizæ Reginae Sacellanus, scripsit tra-
 ctatum contra Astrologiam judicariam,
 de prædestinatione, meritis & remis-
 sione peccatorum, expositionem arti-
 culorum confessionis Anglicæ, systema
 fidei de Concilio universali, Apologiam
 Episcoporum, præter alia valde erudita
 opuscula. IV. Bernardus Planchete
 Benedictinus Congreg. S. Mauri typis
 vulgavit vitam S. Benedicti Galliarum
 Reginae nuncupatam, Historiam mira-
 culorum per intercessionem B. V. in
 Abbatia S. Petri patratorum, & volu-
 men Panegyrum de Sanctis. V. Joan-
 nes Jassenet ex eadem Congregatione,
 qui plures Sanctorum vitas notis criti-
 cis illustravit, & in Historiam Eccle-
 siasticam plura congeffit, quæ tamen
 prælo subicere, præmatura nimis morte
 præpediebatur. VI. Athanasius Kirche-
 rus e Societate, scripsit Musæum Ro-
 manum, mundum subterraneum, iter
 extaticum cæleste, Turrim Babel, ar-
 cam Noe, Chinam monumentis sacris
 & profanis spectabilem, Historiam Eu-
 stachio-Marianam, pluraque alia selectis-
 sima-

simarum materiarum opuscula. VII. Cy-Sæc. XVII.
 prianus a Nativitate B. V. Carmelita Dis- A. C. 1680.
 calceatus typis mandavit Praxin veræ
 fidei, pacis & pietatis Regiæ trium-
 phum, tractatum contra pugnantes in
 Duello, Sanctam cæcitatem & ingra-
 titudinem, meditationes de æternitate,
 consilia spiritualia, descriptionem Ere-
 morum, ac vitæ Eremiticæ, modum
 sancte vivendi in quolibet statu præter
 plurima alia partim a se exarrata, par-
 tim ex Hispano idiomate in Gallicum
 translata.

§. XLI.

*Opera & fata Scriptorum Pro-
 testantium.*

Obiere ex Scriptoribus Acatholicis *Freher*
 hoc anno sequentes, I. Joannes *Theatr. e-*
 Ludovicus Hartmannus, qui omnia *rud. part. 1.*
 concilia & colloquia a nato Christo us- *sect. 3.*
 que ad Casselanum edidit, scripsit quo- *Witte diar.*
 que tractatus de disciplina Ecclesiastica *Carol. mem.*
 revocanda, de Elencho morali & Do- *Sæc. XVII.*
 ctrinali, de impedimentis propagandæ *lib. 9.*
 pietatis, collegia super catechismum
 Lutheri, Prodromum in commenta-
 rium Biblicum, Manuale & Pastorale
 Evangelicum, præter quamplurima
 Exegetica. II. Nicolaus Arnoldus po-
 steris reliquit confutationem Catechismi
 Raco-

Sæc. XVII. A.C. 1680. Racoviani, Anti-Bidellum, commentaria in epistolam ad Hebræos, & disputationes varias. III. Carolus Patinus vulgavit relationes historicas, Itinerarium Comitis Briennæ, familias Romanas ex antiquis numismatibus, præter plura alia ad scientiam numismaticam perutilia. IV. Christophorus Crellius, prælo subjecit dissertationem de virtute Christiana & gentili, colloquium Racoviense inter Catholicos, & unitarios, præter alia pauca. V. Joannes Hilpertus publici juris fecit disquisitionem de Præ-Adamitis, disputationes de Judæorum flagellationibus, de gloria Templi posterioris, de perseverantia Sanctorum, de Agapis, de Hebræorum Philosophia contra Judæos, & tractatum de pœnitentia. VI. Joannes Paulus Deroldus enucleavit quæstionem, an hodierni Calvinistæ ab antiquis & horrendis dogmatibus suis recesserint, & ad Lutheranos propius accesserint. VII. Thomas Bartolinus, scripsit de latere Christi aperto, de paraliticis novi Testamenti, de Cruce Christi, & de variis Christianæ Reipublicæ morbis. VIII. Henricus Flockenius edidit Angelographiam operum Theol. & prolegomena Theologiæ Catholicæ. IX. Georgius Crauser scripsit Horeologiam Christianam, & Phosphorum seu

feu declarationem Græcarum vocum, Sæc. XVII.
& phrasium Novi Testamenti. A. C. 1681.

§. XLII.

*Sexdecim Præsules Romana Purpura
ab Innocentio XI. Papa decorati.*

Ineunte anno hujus sæculi octogesimo primo Estræus Cardinalis Gallici Oratoris Frater Romam venerat, cum summo Pontifice de Regaliæ negotio acturus: Hic ergo præprimis petebat, sibi adjungi Præsulem Pontificia auctoritate munitum, quocum de Galliæ Regis, Franciæ Præsulum, & Sorbonæ postulatis prævie conferre posset. Igitur ex Sacri Collegii consilio singularis hanc in rem erigitur Congregatio, cui præesset Ludovisius Cardinalis: Processerat hoc negotium lento admodum pede, eoquod Estræus, ceterique Cardinales Gallicis partibus addicti illud oretenus, Pontifex autem scriptotenus agitari vellent, aliunde vero Papa haud leviter Franciæ Præsulibus indignaretur, quod nuper non sine Pontificiæ auctoritatis læsione jus Regaliæ Regi afferuissent. Præterea in amaras effundebatur querelas, eoquod non sine Sedis Apostolicæ contemptu Historia Conciliorum generalium ab Edmundo Richerio Sorbonico Doctore edita communi

*Theatr. Europ. t. 12.
Godefrid.
Hist. Chron. cont. t. 3.
pag. 287.
Priest. Annal. cont. pag. 963.*

Sæc. XVII. muni applausu in Galliis divulgaretur;
A. C. 1681. eapropter eandem die decima septima
 Martii edito decreto ad libros legi ve-
 titos rejecit, simul tamen eo acrius le-
 gentium aviditatem ac orexin acuit;
 sub idem tempus non modo calamita-
 tes, quibus Catholici in Anglia preme-
 bantur, sed & bellici Turcarum appa-
 ratus, anxium tenebant summi Pontifi-
 cis animum; præprimis igitur bis cen-
 ties mille aureos in Angliam ad Jesui-
 tas transmisit, ut has pecunias in pau-
 peres Catholicos erogarent, simulque
 Ordinum Superiores hortabatur, ut
 indictis publicis precibus Deum ad a-
 vertenda pestilentiae, Turcicique belli
 mala flectere satagerent: Polonis quo-
 que quolibet Mense quinquaginta flore-
 norum millia pollicebatur, si rursus
 Turcas bello petere vellent. Cum au-
 tem nonnullas mulieres Romanas con-
 tempta nuperi edicti, ac poenarum se-
 veritate adhucdum nudato pectore in-
 cedere intelligeret, hinc Ecclesiasticos
 oscitantiae in exequendis Papæ man-
 datis incusans, anathematis poenam
 intentabat in eas, quæ indecentius
 vestitæ deprehenderentur: cum vero
 Pontifex unice tollendis Curiae, urbis-
 que Romanæ corruptelis hucusque in-
 tentus esset, Sacrum Purpuratorum
 Collegium augere distulit: defunctis
 autem

autem jamjam viginti septem Cardina-
 libus, tandem præter omnium expecta-
 tionem importunis plurium Principum
 precibus, necnon Urbis & Orbis Ca-
 tholici votis annuens, die prima Se-
 ptembris sexdecim Viros, quos ob pro-
 bitatem, generis nobilitatem, ac do-
 ctrinæ præstantiam maturo judicio di-
 gniores censuerat, Romana decorabat
 Purpura. Horum primus erat Joannes
 Baptista Spinula Genuensis Archiepi-
 scopus, ac Romanæ Urbis Gubernator.
 II. Antonius Pignatellius patria Nea-
 politanus, ibidemque Archiepiscopus
 & antea Leccensis Episcopus, Cardi-
 nalis Presbyter tit. S. Pancratii, ac
 postea Pontifex *Innocentius XIII.* nun-
 cupatus III. Stephanus Brancaccius iti-
 dem Neapolitanus, Episcopus Viter-
 biensis, ac sacræ Congregationi Con-
 cillii a secretis. IV. Stephanus Augu-
 stini patria Forolivienfis Archiepisco-
 pus Heracleensis & Datarius. V. Fran-
 ciscus Bonvisius patria Lucensis The-
 salonicensis Archipræsul, atque Apo-
 stolicus in Germania Nuntius, cui ipse-
 met Cæsar rubrum galerum Sopronii
 die prima Novembris imposuit. VI.
 Savus Melini Romanus Cæsareensis
 Archiepiscopus, & Pontificius in Hi-
 spania Nuntius. VII. Fridericus Vi-
 ccomes, patria Mediolanensis, ibi-
 dem

Sæc. XVII.
 A. C. 1681.

Hist. Eccles. Tom. LXIV.

Qq dem-

Sæc. XVII. demque Archiepiscopus, necnon Rotæ
A. C. 1681. Romanæ Auditor. VIII. Marcus Gal-
 lius Senensis, Ariminensis Episcopus.
 IX. Flaminius del Taya pariter Senen-
 sis, Rotæ Auditor. X. F. Raymundus Capizuchius patria Romanus ex
 Ord. FF. Prædicatorum, sacri Palatii
 Magister. XI. Joannes Baptista de
 Luca, Veronensis, utriusque Signa-
 turæ Referendarius, & summi Pontifi-
 cis Auditor. XII. F. Laurentius Brancatus de Laurea Ord. FF. Minorum
 Conventualium, SS. Theologiæ Professor, & Apostolicus Vaticanæ Bibliothecæ Custos, necnon Episcoporum
 Examiner. XIII. Urbanus Sacchetti, Florentinus Generalis Auditor
 Cameræ Apostolicæ. XIV. Joannes Franciscus Ginetti, Romanus, æranii
 Pontificii Magister. XV. Benedictus Pamphilius patria Romanus, Eques
 S. Joannis Jerosolymitani. XVI. Michael Angelus Ricci, itidem Romanus,
 Congregationis Indulgentiarum Secretarius. Fingunt quidem Protestantes
 Historici, quod Regem Ludovicum, eo quod nullus e Gallica natione ad Pur-
 puram a Papa fuisset assumptus, hic contemptus tædio affecerit non exiguo;
 ast Innocentius, nec Hispanum nec Germanum &c. assumpsit, eoque fine undecim
 adhuc Sedes reliquit vacantes, ut

ut alio tempore illos, qui a Regibus no-
minari solent, creare posset.

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

§. XLIII.

*Comitia Sopronii in Hungaria pro
sedanda Protestantium rebel-
lione habita.*

Habebatur hoc anno die decima octa-
va Martii Tyrnaviæ Hungariæ Pro-
cerum conventus, cui Esterhasius &
Forgatsius natione Hungari, ut intrusæ
gentis Germanæ calumnia declinare-
tur, præerant: Speratæ tamen pacis
successum rursus intercidebant Prote-
stantes, qui recoctis veteribus querelis
Hungariam Germano milite liberari,
omniaque Tempia reddi pertinaciter
petebant: cum autem ejusmodi postu-
lata tam Cæsaris dignitati, quam Rei-
publicæ bono adversarentur, omnibus-
que probe perspectum esset, quod con-
cessa sectæ libertate, Protestantium per-
duellioni atque impietati ad quævis
audenda habenæ laxarentur, aliunde
vero Cæsar jam antea eis Tempia suo
ære constructa concessisset, hinc non
modo Emericus ex Ordine Capucino-
rum Viennensis Episcopus, ac Clerici,
sed ipsi etiam Hungariæ Proceres eo-
rum petulantia irritati, illis exprobra-
bant, quod insuper Ecclesias Catho-
licis,

Wagner vit.
Leop. lib. 8.
pag. 564.

Qq 2.

licis,

Sæc. XVII. licis, ac vetustissimis earum Possessionibus, nonnisi armatæ rebellionis, ac
A. C. 1681. Turcicæ violentiæ auxilio per vim ereptas, nec ullo unquam aut comitiorum, aut Regis, vel Palatini consensu usurpatas extorquere præsumerent, ac propterea seditionem suam Religiosis velamine tegentes, universum Regnum tumultibus permiscerent. Simulabat Emericus Töckelius rebellium Princeps animum ad pacem propensum, seque fore Catholicum spondebat, si compensatis damnis Cæsar, ut Helenam Ragotsiam ducere posset, consentiret. Verum Leopoldus seditionis facies nuptialibus tædis, indeque nova præcipuorum rebellium affinitate acrius arsuras restringere, inconsultum ratus, prius positis armis, dimissisque externis militibus, & composita rebellione certiora fidei argumenta ab eo dari petiit. Hac repulsa offensus Töckelius, capta Bartfelda totam circum regionem fœde devastabat, ac Zatmaria incassum tentata tripartitum exercitum suum diripuit, partemque Balasso ad diripiendam Moraviam, Petrozio alteram ad invadendam Silesiam tradidit, ipse vero cum reliquis Cæsareis in Hungaria oppugnare statuit; cunctorum tamen molimina Starenbergius & Caprara Cæsarei exercitus Duces everterunt. Interim

terim vero de comitiis Sopronii habendis Viennæ deliberatum est. Præfigitur Mensis Majus, convocat publicis literis Ordines Paulus Esterhásius, conveniunt magno numero Hungariæ Proceres, unacum Strigonienſi Episcopo, & Forgatſio Comite. Töckelius tamen Gallorum opibus, Turcarum & Polonorum copiis tumidus, ut ad comitia veniret, permoveri haud potuit, etſi induciæ, ſectæque libertas ultra Tibiſcum profitendæ ſuis promitteretur, ac ipſemet Cæſar jam vigefima ſecunda Maij ſolemni apparatu adveniffet: Altera igitur die Leopoldus Imperator ornatiffima oratione latina comitiis initium fecit, ac præprimis Regni Palatinum eligi præcepit. Nominati ſunt ad delectum Joannes Coloniſius Hungariæ Curia præſes, Nicolaus Erdöduſ Croatia prærex, Petrus Czackius, & Paulus Esterhásius, qui poſtremus etiam unanimi omnium calculo die decima tertia Junii electus, eadem die Cæſari juratum fidelitatis homagium exſolvit. His peractis agebatur de rei deliberandæ ſumma, quæ ad duo Religionis, Germanique militis capita reducebatur: Proteſtantes igitur præ ceteris querebantur, Tempſa eſſe erepta, proſcriptos Prædicantes, Religionis indultæ exercitia interdicta,

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

Q q 3

Pro-

Sæc. XVII. A. C. 1681. Protestaness Magistratibus exclusos, plurimosque metu, minis & verberibus ad Catholicorum sacra adaectos: Ad hasce criminationes responderunt Catholici, anno quidem hujus sæculi decimo sexto non ex debito, sed Cæsaris benignitate eis sectæ libertatem fuisse indultam, ea tamen lege, ne exinde Catholica religioni præjudicium fieret: non fuisse erepta eis Tempia, sed duntaxat recuperata Catholicis propria, quæ ipsi conculcata vera religione Regno cœva, Sacerdotibus barbarorum more excarnificatis, contemeratis omni impietate sacrosanctis mysteriis, direptisque petulantè ornamentis, nonnisi armata Turcarum ope Catholicis suffurati essent: sique aliquamdiu hæc Tempia usurpassent, ea tolerandi indulgentiam a temporum iniquitate, & resistendi impotentia extortam fuisse. Prædicantes vero non ob religionem, sed horrenda scelera, conjurationes, sacrilegia, & inhumanas in Catholicos crudelitates fuisse mulctatos, ex æquissima sententia iudicum, quorum dimidia pars ex ipsis Protestantibus constitisset patere, Catholicos autem, si Protestantes ab officiis publicis exclusissent, nonnisi vices rependisse: in quatuordecim tamen comitatibus, totaque ferme superiore Hungaria Calvinistas & Lutheranos dominari, eosque

*Verwirrtes
Ungerland.
pag. 270.*

que nequidem Catholici nominis vestigium reliquisse: cum autem interim nuntiatum esset, quod Calvinistæ rebelles Hamonam urbem interceperint, eaque penitus direpta, plurimisque ædibus atque Ecclesiis in cineres redactis quatuor Franciscanos barbara crudelitate trucidarint, cunctosque Sacerdotes Catholicos, quos infausa fors in manus dedit, pari sævitia, tollendos minitati essent, ac insuper Töckelius audacter solvenda Turcis tributa, quæ datis in pignus uxoribus prolibusque sponderat, Cæsari imponeret, & cum duodecim rebellium millibus trajecto Tibisco in Hungariam irrumperere pararet, hinc Imperator rursus majoris mali metu territus, necnon Gabrielis Oxenstirni Sueci Oratoris precibus ac minis expugnatus, seditiosis tam Helveticæ, quam Augustanæ Confessionis Proceribus, si ad obsequium reversi, nec Parochis nec Dominis, in quorum fundo degunt, molestiam sint causaturi, sectæ libertatem pollicitus est, insuper concessit, ut Tempia, quæ in permixtæ dominationis urbibus possident, retinerent, & reliqua, qua anno septuagesimo conditione fuerint, recuperarent, necnon Posonii, ceterisque Regiis oppidis in loco proxime designando unum Templum suo ære extruere

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

Qq 4

strue-

Sæc. XVII. fruere valerent. Verum hæc ipsa Cæ-
 A. C. 1681. saris indulgentia omni expectatione
 major Protestantes ad obsequium emol-
 lire haud poterat; hi enim, quamvis
 a Bauningio Batavorum Oratore ad
 moderandum in Catholicos odium ad-
 moniti essent, a postulatis suis ne li-
 tum unguem desistere statuerunt, eo-
 rum audaciam inflammante Töckelio,
 qui unacum Abassio Transylvaniæ Prin-
 cipe, Turcis, Transylvanis, Valachis,
 Moldavisque Scepusium, Beserminum,
 Kaloam montanasque urbes interceptis,
 totamque trans Tibiscanam Regionem,
 incendiis, terrore, ac latrociniiis depopu-
 latus est. Rursus etiam Abassius
 Zatmariam urbem arcta obsidione cin-
 xit, Transylvaniam vero novo servitu-
 tis iugo adstringi veritus, e medio co-
 natu se recepit, ab insequentibus Hol-
 saris multa cæde, spoliisque multatus.

§. XLIV.

Comitiorum successus.

*Theatr. Eu-
 rop. Priet.
 Annal. cont.
 pag. 963.*

Indignabatur vehementer Leopoldus
 Imperator, quod, Protestantium se-
 rociam nulla re magis, quam sua in-
 dulgentia irritari, iterato experimento
 comprobatum cerneret, quocirca dilato
 Religionis negotio politicas Magnatum
 tam Catholicorum quam Protestantium
 quere-

Sæc. XVII.

A. C. 1681.

querelas discuti iussit. Hi ergo die se-
ptima Septembris petebant, ne dein-
ceps rebus pacatis exteri milites sine
Regni auctoritate inducerentur, ab
iisque Nobiles ac populi non molesta-
rentur, Hungari præsidarii in arcibus,
oppidisque Regiis ex Cæsaris ærario a-
lerentur, atque instaurandis limitum
præfidiis Papa & Hispaniæ Rex stipem
conferre rogarentur. Nobiles ad ex-
tera tribunalia non raperentur, nec de-
cretæ in perduelles poenæ ad Filios
pertraherentur, Regnum exactionibus
infolitis non gravaretur, & Nobiles a
tributis eximerentur, Hungariæ finibus
tandem designatis, libera mercium ne-
gotiatio non interdiceretur, graviora
Regni negotia non sine comitiorum au-
thoritate pertractarentur, præter Cæ-
sareum etiam Hungarus Orator Con-
stantinopoli foret; Regni dignitatibus
non exteri, sed Hungari præessent, at-
que ad reliqua gravamina maturius di-
scutienda Posonii nova celebrarentur
comitia. Ad hæc Cæsar respondit, nil
sibi gratius fore, quam si extincta se-
ditione copias suas alibi necessarias re-
ducere posset, nunc vero Protestantibus
cum triginta suorum millibus, Tur-
cisque cum ingenti exercitu Austriæ
ruinam minitantibus id insanum fore,
si vero milites sui licentius egissent,

Qq 5

co-

Sæc. XVII. cognita culpa eos omni severitate ple-
A. C. 1681. hendos, minus autem æquum esse,
 ut copię unice in Hungarorum secu-
 ritatem pugnantes, alieno sumptu pe-
 nitus alerentur, de cetero autem Ma-
 jestatis læsæ reos, petita venia, libe-
 ros esse dimittendos, ac cessante bello
 Nobiles quoque nullis exactionibus esse
 gravandos, in belli autem impendium
 & limitaneas munitiones subsidia con-
 ferre, necesse esse, concessam negotia-
 tionis libertatem revocatum, & Hun-
 gariæ fines præcipue ad Moraviam,
 Silesiam &c. proxime descriptum in:
 Cetera omnia Magnatum postulata in-
 dulgentissimus Cæsar pauculis immu-
 tatis probavit, atque in leges referri
 concessit. Nec tamen his contenti
 Hungariæ Proceres, insuper Colonitium
 Comitum Hungariæ Curie Præsidem
 suo munere amoveri, ac Nationis suæ
 laicum subrogari, & rebellium Comi-
 tum nuper capite plexorum bona eo-
 rum familiis restitui, ac Protestantibus
 liberrimum ubique sectæ exercitium,
 imo mille Ecclesias eis reddi postula-
 bant: Attamen Cæsar se præter jam
 concessa nil amplius indulturum, nec
 Colonitium optime meritum sine omni
 culpa tanta infamia affecturum respon-
 dit: nihilominus Comes, ut eo facilius
 rebelles compesci, & pax restitui posset,
 ultro

ultro sese suo abdicavit officio, ipse e-
tiam eadem ex caussa Strigonienſis Ar-
chiepiſcopus juri, vi cujus defuncti Pa-
latini vices agere ab antiquo conceſſum,
ſponte ceſſit. Poſtquam igitur Cæſar
ac Catholici Magnates ferme omnia
rebellibus clementer indulſerant, quæ
vel nutantem vel fractam eorum fidem
ad debiti obſequii leges denuo compo-
nere poſſent, concordix ſpes aſſurgere
videbatur: verum Turcarum Impera-
tor, quamvis eodem ferme Menſe Al-
berto Capraræ Cæſaris Oratori pacem
ad alios duodecim annos ſe protracturum
ſponſiſſet, Töckelii tamen ac rebel-
lium impulſu, tredecim Janiſſarorum,
& viginti Equitum millia ſeditioſis ſub-
miſit, datisque literis Abaſium juſſit,
ut ſeſe cum toto Tranſylvanorum, ac
Valachorum robore illis nulla mora con-
jungeret. Paruit huic mandato Abaſi-
us, atque jaſtato tuendæ Religionis,
libertatiſque obtentu in Superiorem
Hungariam irrupit, ruſusque incasſum
tenrata Zatmaria urbe octo pagos di-
ripuit, ac inde plusquam mille juvenes
abſtractos Turcis ſubmiſit: paulopoſt
tamen Baragoſius Hungaro-Cæſarei
exercitus Dux rebellium agmen ador-
tus, trucidato eorum Ductore, aliisque
octoginta novem, quamplurimos captos
abduxit, iteratoque prælio cæſis plus-
quam

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

Sæc. XVII. quam quadringentis ceteros in fugam
A. C. 1681. egit, & Barbaros in Turcarum ditiones
 retrusit. Interim fideles Hungariæ
 Magnates Töckelium, ut ab infami Tur-
 carum societate desisteret, oblatamque
 Cæsaris gratiam admitteret, maximo-
 pere hortabantur, ipse etiam Cæsar
 Saponaram Baronem ad eundem able-
 gavit, eique plenam præteritorum ob-
 livionem, omne clementiæ officium,
 necnon Ragotsiam ducendi licentiam
 obtulit, dummodo dimisso milite co-
 mitiorum legibus obtemperaret. Hic
 ergo se errorem suum, & Cæsaris cle-
 mentiam agnoscere simulans, rogabat,
 ut Cæsar inducias concederet, se inte-
 rim Budam profecturum, ibidemque
 cum Bassa, apud quem plurimum gratia
 valeret, rem confecturum. Enimvero
 Budam venit, sed ad Turcarum Sena-
 tum admissus, exposuit, se adventasse,
 ut se, suamque nationem Sultano tri-
 butariam redderet, atque ad restauran-
 dam sectæ, patriæque libertatem ejus
 opem imploraret: postea Protestantibus
 maximo numero ad sua signa con-
 volantibus, tacito nomine per Hunga-
 riam seditiosum disseminavit libellum,
 quo Hungaros, ne fallacis clementiæ
 velamine sese excæcari permetterent,
 ad armorum societatem provocare ni-
 tebatur. Cognita igitur rebellium per-
 fidia,

fidia, ac Protestantium pertinacia, Sæc. XVII.
cum ad præstitutum terminum nec com- A. C. 1681.
paruissent, nec oblatam veniam ac in-
ducias acceptassent, sonantibus tubis
ac tympanis, omnibus privilegiis ac li-
bertatibus tanquam jurati hostes exci-
disse, omnium Procerum consensu de-
clarati sunt. Postmodum Magda-
lena Theresia Cæsaris Conjux more ma-
jorum in Hungariæ Reginam die nona
Decembris a Strigonienſi Archiepiſcopo
uncta ac coronata est, quibus peractis
horum comitiorum acta die decima ter-
tia Decembris ab Hungariæ Magnati-
bus subscripta a Cæsare confirmata
fuere, denuo, frustrata tamen, reclaman-
tibus seditiosis Protestantibus, quibus
a clementissimo Cæsare in Regno tole-
rari, satis non erat, sed dominari ge-
stientes, ubicunque erant, primo tal-
parum more occulta Reipublicæ fun-
damenta suffoderunt, mox autem aucto
suorum numero per apertas seditiones
integrum Regnum evertere moliti sunt.

§. XLV.

Hugonottæ in Galliis repressi.

Quamvis Ludovicus Rex protendendi Carol. mens.
sui Regni cupidine incitatus, re- pag. 286.
belles Protestantes in Hungaria adver- Hode Hist.
sus Cæsarem omni subsidiorum genere de Louis
XIV. l. II.
fulci- pag. 222.

Sæc. XVII. fulciret, ipsa tamen noxia eorum rebel-
A. C. 1681. lione ac potentia territus, ex alieno
 periculo propriæ suæ domui prospicere
 edocebatur; eapropter succis Hugonotarum viribus, sensim a periculosa
 hac peste Regnum suum expurgare statuit; ad pii hujus consilii executionem
 viam magis expeditam sternebat armorum felicitas; postquam enim mortuo
 Friderico Ludovico Duce Bipontino hunc Ducatum sibi vendicaverat, eumque
 Christiano Birckenfeldano Duci ob præstitum sibi fidei sacramentum feudi
 nomine tradiderat, conversis in Alsatiam armis Argentinensem urbem inopina
 celeritate adortus, ad deditiorem compulit, omnesque Alsatiae Nobiles atque
 incolas Brisaccum venire iussos ad præstandum homagium adiegit. Die
 vigesima tertia Octobris Argentinam victor ingressus, hanc Diocesin
 Francisco Egoni de Fürstenberg, ædem vero Cathedralē a centum
 quingenta duobus annis a Lutheranis usurpatam Canonicis restituit, ceterasque
 Ecclesias profano ritu pollutas rursus ad verum Dei cultum sacrari iussit,
 indulta adhuc Lutheranis libertate, ut destinata hora ibidem suas cantilenas
 deblaterare possent: anno autem sequenti tam in Alsatia, quam in vicinis
 locis nuper subactis Sectarios hor-
 taba-

tabatur, ut vel Catholicam fidem am- Sæc. XVII.
 plecterentur, ac Missæ Sacrificium fre- A.C. 1681.
 quentarent, vel Regiis ditionibus exu-
 larent, & Argentinenses Templum
 Thomanum Jesuitis cum omnibus pro-
 ventibus cederent, iisdemque de com-
 modo exstruendi Collegii loco prospici-
 cerent; quibus etiam tandem Cano-
 nicorum Collegium seu ædes illæ, quæ
 vulgo *Aula Fratrum* seu *Brueder-Hof* vo-
 cantur, assignatæ fuerunt. Postquam
 vero Ludovicus Rex Casalem urbem in
 Italia sibi a Duce Mantuano permissam
 occupaverat, simulque Comitatum Chi-
 miensem, quem ob neglectum ab Hi-
 spano Rege homagium feudi titulo ad
 Barrensem Ducatum Curia Metensis de-
 volutum pronuntiabat, sibi vendicarat,
 promulgato edicto Hugonotis in Galliis
 omnia Tempia, quæ feudi rationem
 habebant, ademit, eoquod eorum pos-
 sessores religione Catholici essent. Ad
 Regis exemplum pariter Metensis Epi-
 scopus Lützelsteinii sectatorum Ecclesias
 Catholicis, quibus jure debebantur,
 restituit, importunis tamen, ac pene
 armatis precibus devictus, Ecclesiæ
 partem tabulatis segregatam, illis re-
 linquere cogeatur. Præterea Rex in
 Normania quatuor Calvinistarum Tem-
 pla contra Nannetense edictum erecta
 solo æquari iussit, alioque decreto
 Cha-

Sæc. XVII. Charentonii, Rupellis atque in Occi-
 A.C. 1681. tania præcepit, ut Hugonotarum
 pueri ac puellæ septimum ætatis
 annum egressi Sacerdotibus, ut et-
 tiam de rebus Catholicæ fidei imbuti
 inter utramque religionem discernere
 possent, instituendi traderentur, ac
 postea eis optio fieret, quam velint re-
 ligionem amplecti: quoniam vero in
 Sedanensi Academia juventuti dogmata
 non modo veræ fidei, sed etiam Regni
 tranquillitati noxia fuissent instillata,
 hinc Rex præfatam Scholam Jesuitis
 pollicitus est, omnibusque Notariis,
 Procuratoribus, ac Curiae Ministris
 significari jussit, ut vel sectæ vel officio
 suo nuntium mitterent.

§. XLVI.

*Joannis Everhardi Nidardi Cardi-
 nalis obitus.*

*Eggs Pur-
 pura docta.*

Prima hujus anni auspicia Joannes
 Everhardus Nidardus vitæ suæ exi-
 tialia habuit, Romæ diè trigesimo Ja-
 nuarii defunctus. Hic in Austriæ Su-
 perioris arce Falckensteiniana annolu-
 jus sæculi septimo natus, Societatem
 ingressus est, ubi emensis studiorum
 stadiis in Græcensi Academia Profes-
 sorem aliquamdiu egit, donec Mariæ
 Annæ Ferdinandi III. Cæsaris Filiae &
 Leo.

Leopoldi I. a confessionibus esse iussus, *Sæc. XVII.*
 ipsam Mariam Annam Philippo IV. Regi *A. C. 1681.*
 desponsatam in Hispaniam comitaretur:
 Quamdiu Rex vita superstes erat, Ni-
 dardus universæ Aulæ cumulate satis-
 fecit, eo autem vivis sublato, cum Re-
 ginæ animo dominari, Regnumque pro
 supremo arbitrio administrare argueretur,
 ab Aulæ Proceribus, præcipue
 Joanne Austriaco tam dire impeteba-
 tur, ut dimisso Inquisitoris Generalis
 officio a Regno exulare cogeretur, ne-
 quaquam tamen ab Hispaniæ Regina
 derelictus, ad cujus preces Edessen-
 sis Archiepiscopus, ac demum Cardinalis
 renuntiabatur, tandem vero annis æ-
 que ac meritis gravis anno ætatis suæ
 septuagesimo quarto decessit. Edidit
 Nidardus quædam in laudem immacu-
 latæ Conceptionis.

§. XLVII.

*Cæli Piccolominei Cardinalis ex-
trema.*

Hunc pari mortis necessitate sequeba-
 tur Cælius Piccolomineus patria *Old. in con-
tin. Ciacom.*
 Senensis, qui literis insigniter imbu-
 tus, ac Doctoratus laurea, & Magistrali *in vit.*
 Cathedra in Senensi Gymnasio donatus, *Alex. VII.*
 ab Urbano VIII. Camera Apostolicæ
 Prælatus renuntiabatur, ab eodemque
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Rr ad

Sæc. XVII. ad sedandos belli tumultus circa Ca-
A.C. 1681. strum exortos Legatus ad Ludovicum

XIV. Franciæ Regem decernebatur:
Mortuo autem hoc Pontifice, cum for-
tunæ cursum interruptum cerneret,
rursus defendendis forenlibus causis
animum applicuit, donec reflorescente
fortuna sub Alexandro VII. intimus Cu-
bicularius, libellorum supplicum Ma-
gister, Basilicæ Vaticanæ Canonicus,
ac demum Cæsareensis Archiepiscopus
crearetur, quo munere auctus, ab eo-
dem Pontifice in Gallias mittebatur,
ubi mira sua prudentia animique can-
dore Franciæ Regem Pontifici propen-
sum reddidit, eumque suspenso in Cæ-
sarem bello ad ineundum foedus contra
Turcas permovit, exortamque inter
Corfos & Gallicos milites contentionem
feliciter sedavit: unde in rei bene gestæ
præmium Romana Purpura, atque Ex-
archatus Ravennatensis Præfectura de-
coratus, utrumque munus cum ma-
ximo decore, justitiæ encomio, & po-
pulorum proventu sustinuit: variis de-
mum ac præcipuis Patrum Cætibus ad-
scriptus, necnon Senensi Insula dona-
tus, ibidem die vigesima quarta Maij
annos natus septuaginta duos meritis
ac senio gravis mortalitatem exiit:
Scripsit varia ad jurisprudentiam spe-
ctantia, tersas epistolas, carmina

Etru-

Etrusca, orationes, acta suarum legationum, & nonnulla alia.

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

§. XLVIII.

Petri Vidoni Cardinalis funus.

Ambos hosce Cardinales æternitatis itinere præcesserat Petrus Vidonus patria Cremonensis, qui in celebrioribus Italiæ Academiis sacratiores literas promerita etiam laurea hausit, atque in ipso Juventutis flore ab Urbano VIII. ad summas administrationes, ardua Ecclesiæ negotia, & ad varias urbes moderandas adhibitus est. Rexerat etiam verus Pastor Ecclesiam Laudensem, quam non modo sacra suppellectile exornavit, sed etiam ære alieno pressam suis pecuniis liberam reddidit, populumque optimis legibus, moribusque instruxit: inde vero ab Innocentio X. Romam evocatus, ad Joannem Casimirum Poloniæ Regem Apostolicus Sacræ Sedis Nuntius decernebatur, qua legatione strenue defunctus, ab Alexandro VII. Cardinalium Collegio adscriptus est, paulopost ad Bononiensem Legationem nominatus, cui, cum per triennium, necnon variis Cardinalium Congregationibus præfuisset, Romæ die sexta Januarii vivis valedixit, anno ætatis suæ septuagesimo primo.

R r 2

§. XLIX.

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

§. XLIX.

Caroli Rosetti Cardinalis obitus.

*Palat. Fast.
Card.*

*Ciacon. in
vita Ur-
ban. VIII.*

*Galanc. des
Card. p. 214.*

*Vid. supra
l. 199. §. 98.*

t. 60. p. 331.

497. 507.

654.

Postremus ex Purpuratis hoc anno decessit Carolus Rossetus patria Ferrariensis, qui a summo Pontifice Londinum ad Angliæ Reginam Nuntius missus, quanta ibidem ob Religionis studium perpeti coactus fuerit, jam a libi memoravimus, inde ergo redux ad Coloniensem pacis conventum decretus, Gallorum invidiam sibi accersebat, eoquod Hispanis nimium ad dictus crederetur: Biennio tamen Colonix moratus, ac Galliarum Reginx, quæ tum Colonix degebat, percharus, primo Faventinus Episcopus, ac paulo post ab Urbano VIII. Cardinalis renotiabatur: cum autem virtutibus, prudentia, animique sinceritate præstans esset, ad Monasteriensem Conventum Legatus a latere nominabatur, minus tamen bene cum Chisio Cardinale conveniebat, quocirca Romam reversus ipso hoc Cardinale sub nomine Alexandri VII. ad Petri Cathedram erecto omnino ad suum Episcopatum contendit, ubi ipsemet frequenter ad populum dicens, suis fidelibus Sacramenta administravit, cunctasque boni Pastoris partes explevit, ac vitæ innocentia, morum.

morumque integritate cunctis exemplo Sæc. XVII.
 ad virtutem præluxit, donec tandem A. C. 1681.
 Faventiæ hoc anno beato fine quie-
 visset.

§. L.

*Diversæ Innocentii XI. Constitu-
tiones.*

Pluribus caussis hoc anno ad Sacram Bull. magn.
 Sedem delatis Innocentius XI. va- Innoc. XI.
 ria edidit decreta, ac præprimis SS. Const. II.
 Joannis de Matha, & Felicis Valesii
 Festum, quod Clemens X. in tota Hi-
 spania celebrari indulgit, ad universam
 quoque Galliam, sicut etiam festum
 S. Rosæ Limanæ ad Lusitaniam exten-
 dit: cum autem quidam Christiani a
 Judæis descendentes, & ob imputata
 crimina in Inquisitionis Lusitanæ car-
 ceribus detenti apud Papam quereren-
 tur, quod non sine justitiæ læsione ad
 publicam abjurationem cogerentur,
 hinc jam Clemens X. horum caussam,
 & acta ad Cardinalium Congregatio-
 nem evocabat, postea autem Innocen-
 tius XI. Verissimo Inquisitori Generali
 & Braccarensi Archiepiscopo per Mar-
 cellum Sedis Apostolicæ Nuntium po-
 testatem reddidit, ut servato juris or-
 dine, juxta justitiæ & Constitutionum
 Apostolicarum Regulas in hosce reos,

Rr 3

non

Sæc. XVII. non tamen ad perpetuas triremes, aut
 A. C. 1681. bonorum confiscationes, procedere pos-
 sit, actaque Romam mitteret, cum au-
 tem Verissimus morem gerere detrecta-
 ret, pœnam suspensionis incurrisse de-
 clarabatur, tandem vero, quia duo ex
 hisce actibus ad sacram Sedem trans-
 misisset, a suspensione relaxatus est:
 Pontifex tamen certam de rebus in la-
 quisitionis officio gerendis normam die
 vigesima secunda Augusti præscripsit.
 Sub idem ferme tempus Hispaniæ Le-
 gatus Regis sui nomine pretiosissimum
 turribulum plusquam bis mille corona-
 tis constans Romæ in Templo S. Rochi
 obtulit, Pontifex vero plenariam indul-
 gentiam concessit omnibus, qui ibidem,
 necnon in Ecclesia S. Mariæ Majoris
 Deum exorarent, ut ab Hispaniæ Re-
 gnis ac Provinciis pestiferam luen-
 clementer avertere velit. Denique sum-
 mus Pontifex Alexandri Sigismundi
 Comitis Palatini Rheni electionem in
 Coadjutorem Joannis Christophori de
 Freyberg Augustani Episcopi a Capitulo
 factam confirmavit.

§. LI.

*Variae SS. Congregationum de-
 cisiones.*

Inter

Inter varia dubia subinde proposita, Sæc. XVII.
 atque a Sacris Congregationibus Ro- A. C. 1681.
 manis decisa, etiam die undecima Ja-
 nuarii Sacra Rituum Congregatio de-
 claravit, quod occurrente festo Purifi-
 cationis in Dominicis septuagesimæ vel
 aliis, ubi hoc festum transfertur, die
 secunda Februarii post Completorium
 recitanda sit antiphona: *Ave Regina*
cælorum, si vero eadem die occurrant
 duo officia, quorum unum sit particu-
 lare Ordinis, alterum vero descriptum
 in universali Calendario, & utrumque
 ejusdem ritus, tunc transferendum sit
 officium de Calendario, & recitandum
 officium sancti proprii, dummodo sit
 antiquior: pariter officium SS. Ange-
 lorum Custodum concurrens cum alio
 duplici minori, debeat habere integras
 utrasque vespervas. Die autem vigesima
 ejusdem Mensis decisa, quod quam-
 vis in Missa solemni in die obitus, vel
 Anniversarii solemnis dicenda sit unica
 oratio, id tamen locum non habeat in
 die prima Mensis, vel feria secunda,
 dum Missa principalis sit pro defunctis.
 Postrema autem hujus Mensis die
 S. Congregatio Indicis damnavit hunc
 librum: *Resolutio Theologica moralis, in*
qua occasione cujusdam casus occurrentis
propugnatur, licite permitti posse meretri-
ces, ubicunque majora mala aliter vitari

Decis. SS.
 Congr. Rit.
 Off. Rotæ
 Eccl.

Rr 4

non

Sæc. XVII. non possunt. Die autem decima Maij
 A. C. 1681. S. Concilii Congregatio declaravit, quod
Parochi teneantur pro Parochianis Sa-
 crificium applicare, & quidem, si reditus
 sint pingues, singulis diebus, si tenues,
 saltem diebus festivis: Eadem quoque
 Congregatio die quinta Julij decidit,
 quod Beneficiati debeant obsequi Ca-
 nonicis, nec iis æquiparari. Denique
 die vigesima tertia Augusti censuit, quod
 Abbates Cisterciensium possint per Ab-
 batem Generalem vel Vicarios Genera-
 les, aut alios ab eo subdelegatos bene-
 dici, etsi Abbates provideantur a Da-
 taria cum clausula, ut recipiant bene-
 dictionem a Catholico Antistite.

§. LII.

Natalis Vieuville a Sorbona multatus.

Argentre
Collect. Jud.
t. 3. part. 2.

Habebat die decima octava Augusti
 Natalis Vieuvilleus Baccalaureus
 pro obtinenda prima Doctoratus Laurea
 suam disputationem, in qua præter alias
 propositiones Parisiis propugnabat, si-
 bidinem sentiendi, nunquam esse sine pec-
 cato, ac Doctoribus, qui hanc thesin
 impugnabant, respondebat, motus con-
 cupiscentiæ primo primos esse peccata,
 necnon peccata dari quædam involun-
 taria & necessaria &c. cum ergo de
 ejus.

ejusmodi responsionibus plurimi que-
rerentur Doctores, Edmundus Pirotus
Sorbonæ Syndicus conscriptam tradi-
dit sanæ doctrinæ declarationem, quam
Natalis in proxima disputatione die trige-
sima præfati Mensis prælegeret. Verum
Baccalaureus, incassum etiam hortante
Præside, id facere recusabat, quapro-
pter Facultas Parisiensis Theologica
septem nominavit Doctores, qui hanc
causam discuterent, & desuper in pro-
ximis comitiis referrent. Hi ergo præ-
stituta die declararunt, quod præfati
Baccalaurei thesis in multis propositio-
nibus subdole & maligne esset contexta,
ac ipsemet disputans inter responden-
dum multa protulisset minus ortho-
doxa, & damnatis Jansenii propositio-
nibus consona; jubebatur igitur, pa-
lam profiteri, se quinque Jansenii pro-
positiones in ipsius sensu damnare, id
vero non semel, sed iterato, ac perti-
nacissime renuit, hinc ob tantam pervi-
aciam censuerunt Doctores, præfa-
tum Natalem peccasse in Constitutiones
Apostolicas, & Facultatis censuras, qui-
bus Jansenii doctrina damnatur, proin-
pœnis ibidem statutis eum subjacere,
atque omni jure ac Doctoratus laurea
privari, suoque gradu illum excidisse:
Hoc deputatorum judicium Facultas
post maturam deliberationem die octava

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

Rr 5

No-

Sæc. XVII. Novembris executioni dedit. Sub idem
 A. C. 1681. tempus David Clericus apud Antistites
 Cleri Gallicani Parisiis congregatos ac-
 cusabatur, quod in suo libro de *Cana-
 nicis Episcoporum judiciis* docuisset, Epi-
 scoporum causas in primo congressu
 ad Tribunal Pontificis deferri posse, nec
 sine auctoritate Romani Pontificis quic-
 quam ab Episcopis in Concilio congre-
 gatis definiri posse, Romanumque Pon-
 tificem in dijudicandis etiam quæstio-
 nibus facti infallibilem esse. Hæc ex
 suo libro perperam deduci, sibi que im-
 poni, David scriptotenus declarare co-
 gebatur, ut Gallorum Antistitem, qui
 se immotos Pontificiæ auctoritatis vin-
 dices verbis profitebantur, indignatio-
 nem, severasque poenas evitare posset.

§. LIII.

Synodi Tornacensis decreta.

Concil. ¹ Ger-
 man. t. 10.

Hoc item anno die vigesima secunda
 Aprilis Gilbertus Choiseulius Tor-
 nacensis Episcopus denuo suam Diæce-
 sanam celebravit Synodum, in qua
 sublatis quibusdam corruptelis prohibi-
 tum, ne infantes, antequam primum
 a nativitate annum compleverint, in
 Parentum lectis ponantur, nec etiam
 nocturni conventus inter utriusque se-
 xus Personas fiant. Præcepit insuper
 Syno-

Synodus, ut in omnibus Bibliopola-
rum officinis diligens fiat inquisitio in
libros scandalosos, infames, atque hæ-
reticos. Denique statutum, ut quando
petitur portio Canonica, antiqui redi-
tus abdicentur in favorem decimato-
rum, prius tamen petita Episcopi li-
centia: Paschalis autem communio in
illa Parochia suscipiatur, in qua quis
majore anni parte degit.

§. LIV.

*Innocentii XI. epistola contra intrusos
Apamiensis Ecclesiæ Vicarios.*

Postquam Michael Daubredus a Capi-
tulo Apamiensi electus Vicarius Ge-
neralis, eoquod contra Regalistas Ec-
clesiæ immunitatem ad defuncti Anti-
fistis sui exemplum strenue defendisset,
primo in exilium ac postea in carceres
detrusus fuerat, idem Capitulum Joan-
nem Cerlem Canonicum ac Præcento-
rem Daubredo suffecit: Cum autem
Innocentius XI. Papa perceptis Rega-
listarum artibus ac violentiis probe pro-
spiceret, haud dubie ab iis alios intru-
sum iri, hinc non modo præfati Cerlis
electionem confirmavit, sed etiam
cuncta ab iis, qui profana potestate
muniti hoc officium usurpaturi essent,
attentanda omnino irrita declaravit.
datis

*Gall. vind.
p. 82. & 304.
Acta Cleri
Gall. t. 7.
Hode Hist.
de Louis
XIV. l. 40.
Mem. Chron.
& Dogm.*

Sæc. XVII. datis die prima Januarii ad Cerlem,
A. C. 1681. ceterosque Canonicos hisce literis:

„Quoniam novas in dies prodire accipi-
 „mus Sathanæ artes, & machinatio-
 „nes, ut quæ a piæ recordationis Fran-
 „cisco Episcopo Vestro pro istius Eccle-
 „siæ, & Diæcesis utilitate salubriter
 „statuta fuere, penitus evertat, & eo-
 „rum, quæ hucusque acciderunt, ex-
 „perientia nos admonet, non defuturos
 „filios perditionis, errare facientes in
 „via plurimos, qui miscere, ac turbare
 „nituntur omnia, perperam interpre-
 „tando literarum ac mandatorum no-
 „strorum sensus, ut excusent pro more
 „suo excusationes in peccatis. Nos ne
 „ullum huiusmodi hominum molitioni-
 „bus locum relinquamus, ad literas,
 „quas die secunda mensis Octobris, su-
 „per negotio Vicariatus Capitularis ad
 „vos dedimus, uberius explicandas per
 „Præsentes addendum duximus. Quod
 „si quis præter Vicarios Capitulares,
 „qui a vobis verum Apamienſis Eccle-
 „siæ Capitulum constituentibus, Cano-
 „nice, & de more electi fuerunt, vel
 „pro re nata eligentur, quos autori-
 „tate Apostolica, quatenus opus sit,
 „confirmamus, & respective confirma-
 „bimus, Vicariatus ejusmodi nomen,
 „auctoritatemve quocumque titulo e-
 „lectionis, vel deputationis factæ ab
 „in-

„intrusis in Canonicatus ejusdem Cathedralis, quos idem Episcopus promulgavit obstrictos censuris Concilii Lugdunensis; vel ab ipso Metropolitano, vel ab alia quacunque potestate usurpare præsumpserit: omnia ab ipsis eo nomine acta vel agenda, decreta, vel decernenda, cum omnibus & singulis inde secutis, & quomodolibet secuturis, temeraria, & a non habentibus potestatem attentata, ideoque irrita & inania, ac nullius roboris fuisse, nec unquam fore declaramus; eisque, qui prætextu electionis, vel deputationis ejusmodi ullam jurisdictionem exercere ausi fuerint, in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub poena majoris excommunicationis, privationis dignitatum & Beneficiorum, quæ obtinent, & ad alia obtinenda inhabilitatis perpetuæ ipso facto incurrendæ districte prohibemus, & interdiciamus, ne id facere ulterius præsumant. Eos quoque, qui iis quomodolibet paruerint, aut favorem, consilium, & auctoritatem quocunque modo præstiterint, cujuscunque ordinis, gradus ac dignitatis sint, tam Laicos, quam Clericos, tam Sæculares, quam Regulares, etiam Patres Societatis Jesu, & Metropolitanum ipsum, quem cæteroqui præter causæ, meri-

Sæc. XVII.
A.C. 1681.

Sac. XVII. „meritum, perspecta voluntas nostra,
A. C. 1681. „& per nos admissa appellatio ab ejus
 „sententiis, debent in officio continere,
 „similibus respective pœnis eo ipso &
 „absque alia declaratione innodamus,
 „& innodatos fore decernimus, ac man-
 „damus; ac earundem pœnarum ab-
 „solutionem, & relaxationem Nobis &
 „Romano Pontifici pro tempore existen-
 „ti duntaxat specialiter reservamus:
 „monentes insuper utriusque sexus fi-
 „deles, de quarum æterna Salute sol-
 „liciti esse debemus, invalidas esse ac
 „fore confessiones, quas Presbyteri Sæ-
 „culares, vel Regulares vigore facul-
 „tatis a prædictis nulliter electis, vel
 „deputatis Vicariis, audierint, vel in
 „posterum audient: nulla & invalida
 „matrimonia coram Sacerdote aut Pa-
 „rocho, non Canonice ingresso, con-
 „tracta, vigore licentiæ ab eis con-
 „cessæ, ac proinde sic contrahentes in
 „concubinato victuros: idemque de Pa-
 „rochiis, & aliis Beneficiis per eos
 „collatis decernimus, & ordinamus;
 „& de Licentiis concionandi, & de
 „quocunque alio actu, aut decreto per
 „eos facto, vel faciendo. Vos interim,
 „dilecti Filii, loci & muneris vestri me-
 „mores, in creditam vobis curam dili-
 „genter incumbite, & haustam ab e-
 „gregio Pastore, & Patre vestro disci-
 „pli-

„plinam, Apamiensis Ecclesiæ bono, Sæc. XVII.
„& aliarum incitamento constanter re- A.C. 1681.
„tinete.,“

Verum vix ulla Parisiis Pontificiæ indignationis ratio habebatur, quin imo Parisiense Parlamentum die vigesima quarta Januarii publico edicto scriptum Romæ impressum sub forma Bullæ ab Innocentio XI. die decima octava Decembris anni præcedentis editæ suppressit, typisque edi, aut legi, vel retineri inhibuit: idem quoque fatum subiit mox allegata Innocentii epistola. Quamprimum vero Pontifex intellexerat, has suas literas a Parlamento fuisse suppressas, earum exempla Tolosanæ & Apamiensibus Jesuitis submisit, præcepitque, ut ea divulgarent, publicique juris facerent. Hi vero rem silentio prefferunt, se dubitare simulant, an hæc literæ reipsa Roma venissent. Inde vero irritatus Pontifex Patri Olivæ Societatis Generali injunxit, ut præfatæ epistolæ exempla Parisiensi & Tolosano Provincialibus traderet, ac disertis verbis præciperet, ut ea promulgarent, suisque subditis injungerent, quatenus, ea ab ipsius Pontificis calamo reipsa profluxisse, declararent, ut hac ratione scandalum, quod affectata sua incredulitate Tolosani & Apamienses Jesuitæ dedissent, aliquatenus

Sæc. XVII. tenus repararetur: Denique etiam præ-
A. C. 1681. fato Generali Præposito præcepit Pon-
 tificex, ut responsa, quæ desuper a suis
 subditis tulisset, Inquisitionis Assessori
 manifestaret. Hæc Pontificis mandata
 per ipsos, ut creditum est, Jesuitas in-
 notuere Parlamento, quod illico die
 decima octava Junii decrevit, ut Pari-
 siensium trium Collegiorum Superiores
 nulla mora in Curia comparerent, ac
 de Pontificis epistola & mandato ra-
 tionem redderent. Paruere hi, mor-
 que Parlamentum condito decreto Je-
 suitis inhibuit, ne quovis pacto Pon-
 tificis mandatum exequi præsumerent,
 nec cujuscunque Ordinis vel Congre-
 gationis Superiores aut Religiosi ullam
 Bullam vel Pontificis epistolam, præ-
 ter illas, quæ internam atque ordina-
 riam sui Conventus disciplinam concer-
 nunt, publici juris facere aut exequi
 auderent, ni omnibus gratiis & privi-
 legiis hucusque concessis spoliari velint.

§. LV.

*Joannes Cerles a Regalists graviter
 vexatus, atque officio amotus.*

*Gall. vind.
 pag. 302.*

Nondum Joannes Cerles Innocentii
 Pontificis epistolam acceperat, cum
 jamjam illi, qui nuper ob usurpata Ec-
 clesiæ beneficia anathemate percussi
 fuerant,

fuerant, in eum tota rabie insurgerent; Sæc. XVI.
A. C. 1681.
præprimis enim hunc insimularunt, quod

usurpata potestate, sibi Vicarii munus vindicasset: His quoque pro more suo suffragabatur Tolofanus Archipræsul, qui sine prævia causæ cognitione, servato nullo juris ordine, factam Cerlis electionem edito decreto irritam declaravit, & Fortasium, quem ab Eleemosynis habebat, in Cerlis locum, Vicarium Generalem atque Officialem designavit: In tanta rerum confusione, ac calamitatum cumulo Joannes Cerles die septima Januarii ad summum Pontificem sequentes transmisit literas: „Quanta sit hæc nostra tribulatio, Pat-
„ter Sanctissime, enarrare quis queat?
„dum enim Sanctitas Vestra, pendente
„istiusmodi negotii tractatione, non so-
„lum poneret fulmina, sed etiam ef-
„feratos tot adversariorum nostro-
„rum animos, omnimodis Paternæ
„Clementiæ officiis delinire conaretur,
„nobisque, & induciarum fides, & spes
„propediem ad futuræ pacis securita-
„tem pollicerentur; ecce repentina tem-
„pestas ingruit. Quodque sede vacante
„nihil innovari passi sumus, & nulla
„ratione adduci unquam potuimus, ut
„anathematizatos, & publice denun-
„tios Regalistas in communionem
„nostram admitteremus, bonis, patria,
Hist. Eccles. Tom. LXIV.   S s   „li-

Sæc. XVII. „libertate spoliatur; erramus in soli-
 A.C. 1681. „tudinibus, egentes, & angustiat,
 „vinculis, catenisque constricti, per
 „oppida circumducimur ad terrorem
 „omnibus incutiendum; cum sicariis
 „ac parricidis teterrimis ergastulis con-
 „clusi, suspiria mittimus surdis auribus
 „suscipienda; quid plura? Maledici-
 „mur, & blasphemamur: extra Syna-
 „gogas faciunt nos: & ne quid malis
 „nostris desit, in occisionem quoque
 „mittimur. „

„Stupenda, sed vera loquor, Pater
 „Sanctissime! extinctus enim est, sub-
 „latusque durissimi carceris incommo-
 „dis R. P. Carla, Canonicus ac Prior
 „noster, felix, quod libertatis Eccle-
 „siasticæ prima victima cecidit. Fuerat
 „ille venerabilis Episcopi nostri in re-
 „stauranda hujus nostri Capituli san-
 „ctiore disciplina adjutor, & administer
 „præcipuus: jamque senescebat, suæ
 „nostræque salutis sedulo invigilans;
 „cum ecce afflictis nobis, & lacryman-
 „tibus repente ac violenter eripitur.
 „Nulla innocentissimo Seni, qui vel
 „vultu Sanctimoniam spirabat, habita-
 „est reverentia; laboribus, morbis, &
 „extrema macie confectus rapitur, tra-
 „hiturque in ultimos Gallix recessus,
 „ibique in quadam arce includitur, quæ
 „cum sit ad littus Mediterranei maris,
 „sub

sub pestilenti aere posita, optimo Seni
 exitio fuit. Morienti, ac tantum be-
 neficium cum lacrymis postulanti, Ec-
 clesiae Sacramenta negata sunt; quod,
 cuius scelere factum sit, nondum pla-
 ne scire potuimus. R. P. Michaellem
 d'Aubarede Presbyterum virtutibus
 quam natalibus nobiliorem, quem pu-
 tabamus exilio tantum mulctatum,
 audivimus ductum Cadomum, ibique
 in carcerem detrusum. R. P. Rech-
 tam arcta custodia inclusus, constri-
 ctusque est, ut quid de eo factum sit,
 penitus ignoremus, nisi quod a non
 levi auctore didicimus, multas illum,
 initio praesertim, ærumnias esse per-
 pessus: quodque fidem superare vi-
 detur, multi temporis inedia crucia-
 tum. Cæteri Canonici Regulares,
 Fratres mei sedibus suis pulsi, in va-
 riis oppidis inter se, & a nobis dissi-
 tis, tristissimam (secundum hominem
 loquor) mæstissimamque vitam agen-
 tes, exulant.,

Ego peccator peccatorumque pri-
 mus, solus relictus sum, ut hæc nun-
 tiarem Sanctitati Vestrae. Quamquam
 quis relictum intactumque putet, ho-
 minem toties proscriptum, publica-
 tumque, tam diligenter quæsitum?
 quem si quis in domum admiserit, in
 summo bonorum libertatisque periculo

Ss 2

„ver-

Sæc. XVII.
 A. C. 1681.

Sæc. XVII. „versatur? ad quem capiendum Guber-
 A. C. 1681. „nator & Præses Provinciæ ingentis
 „mercedis pollicitatione omnes ac fin-
 „gulos cohortatur? cui vincula trire-
 „mes, & acerbiora fortasse supplicia
 „parata sunt? Sed hæc mala, Beatif-
 „sime Pater, culpæ meæ, atque adeo
 „flagitia, in caput meum, iusto Dei
 „iudicio invexerunt: cum sodales mei
 „quorum consortio nec Mundus, nec
 „ipsi digni sumus, non ut hostes, sed
 „ut filii, non in pœnam, sed in pro-
 „bationem, & in præmium flagellentur.
 „Sic premimur, sic affligimur, Pa-
 „ter Beatissime. Nec mitius habentur,
 „quicunque suspecti sunt, auxilio nos,
 „consilioque juvare suo, aut propen-
 „sione benevolentia nos prosequi. Non
 „modo periculosa, sed etiam exitiosa
 „res est amicitia nostræ, quemadmo-
 „dum multi experti sunt. In his est
 „Albionensis Ecclesiæ Theologus, nomine
 „Duserrier, vir inter nostrates, si quis
 „quam alius, de Ecclesia benemeritis,
 „pietate, eloquentia, rerum Ecclesiæ-
 „sticarum peritia conspicuus, quem bo-
 „nus quisque Episcopus non modo com-
 „plectitur ut filium, sed etiam audit
 „ut Magistrum, reveretur ut Patrem.
 „Hunc in extremam Senectutem ver-
 „gentem, in ultimos Burgundiæ fines
 „ablegarunt, non alius certe criminis
 „reum.

„reum, nisi quod adversariis in suspi-
 „cionem venerit, venerabili Episcopo
 „nostro, & nobis consilium aliquando
 „dedisse. Simili poena, & ob eandem
 „causam affectus est Presbyter alius
 „nomine Jacobus Cazanave, qui Eccle-
 „siam Tolosanam eximia pietate, &
 „Academiam singulari doctrina coho-
 „nestat.,

Sæc. XVII.
 A. C. 1681.

„Oboriuntur mihi lacrymæ, cum
 „de nobili quodam adolescente mentio-
 „nem facio, qui, quod mandatum ali-
 „quod nostrum Apamienſis Ecclesiæ
 „foribus appendisset, in horrendas car-
 „ceris tenebras projectus est, ibique
 „foetore, aliisque loci molestiis prope-
 „modum enectus, ut pro magno be-
 „neficio habuerit, hinc eductum, ad
 „Tribunal extraordinarii Judicis magna
 „cum ignominia trahi, capitisque pe-
 „riculum adire. Plus illi nocuit unus
 „e nostris, qui consanguineus ejus est,
 „quam proſit habere Patrum insignem
 „militia Virum, & rebus gestis toto
 „orbe conspicuum. Qua re proſecto,
 „ſi quo alio argumento, intelligi poteſt,
 „quanta ſit adverſariorum acerbitas,
 „odiorumque magnitudo.,

„Alios permultos omitto, Pater
 „Sanctiſſime, pro cauſſa Dei extrema
 „quæque ſubeuntes. Sed hæc quanta
 „ſint, levia fortasſe videbuntur, ſi con-
 „ſideraverimus

Sæc. XVII. „ferantur cum lugendo illo schismate,
 A.C. 1681. „quo in Ecclesia Apamiensi tunica

„Christi inconsutilis scinditur.,

„Illustrissimus Archiepiscopus Tolo-
 „sanus non dubitavit Presbyterum quem
 „dam mittere, qui per summam vim,
 „nobis omnibus expulsis, in illa Eccle-
 „sia, sede vacante, vices illius ageret,
 „revera, ut Sponsam Christi Regalitis,
 „ut vocant, conculcandam, adulter-
 „randamque traderet.,

„Religio magna est, ac summa pie-
 „tas Vicario Generali, partem contra
 „Canonicas Sanctiones auctoritatem
 „armis, quibus tota Regio pertrepat,
 „asserere: anathemate perculos homi-
 „nes altaribus admove: plebem Chris-
 „tianam ad celebranda cum excom-
 „municatis mysteria, & ab iis suscipien-
 „da Sacramenta, renuentem licet, &
 „fidem sacrarum legum obtestantem,
 „immissis militibus adigere: Monachos
 „& Sanctimoniales in obsequio reman-
 „entes, ab usu Sacramentorum arcere,
 „& Monasteriis suis ejicere: Sororem
 „Episcopi nostri, alteram Tabitham,
 „viduam Dynastæ Mirapicensis (quod
 „nomen inter Primates Regni perce-
 „leberrimum est) quæ jam multos annos ex-
 „tremis in Christiana disciplina pau-
 „peribus puellis, cum nonnullis piissi-
 „mis Virginibus, quas secum alebat,
 „sum-

„summa cum humilitate vacabat, Apa-
 „miis expellere: Seminarii domum,
 „qui locus orationi, piis lectionibus,
 „religioso silentio facer hucusque fue-
 „rat, Regalistarum clamoribus, aleis,
 „comotationibus, in multam noctem
 „protractis, foetandam relinquere: Apa-
 „miarum Prætori, Provinciæ Fuxensis
 „Proregi, Aquitaniæ Præsidi, eorum-
 „que Ministris Ecclesias ac Monasteria
 „diripientibus, rapinisque, ac sacrile-
 „giis cuncta miscentibus, non solum
 „non resistere, sed etiam omni ope fa-
 „vere, adniti, præsto esse.

„Tot tantisque flagitiis, ex uno
 „schismate, tanquam ex suo fonte pro-
 „fluentibus, accessit hæresis. Ajunt
 „enim homines isti Ecclesiæ perduel-
 „les, ac publicis instrumentis confi-
 „gnant, jus istud Regaliæ, non aliunde
 „adscitum, non Ecclesiæ, aut sanctæ
 „Sedis beneficio partum, sed ipsis Re-
 „gibus innatum, ipsorumque sceptro,
 „ac diademati naturæ legibus ita esse
 „conjunctum, ut ab iis nulla ratione
 „divelli possit: hoc est, licere Laicis qua-
 „tenus Laici sunt, si modo rerum potian-
 „tur, præcipua Episcoporum obire munia:
 „Canonicos, qui sede vacante spirituales
 „jurisdictionem habent, efficere: Theolo-
 „gos ad prædicandum Dei verbum mitte-
 „re: Parochis curandas animas tradere,

S s 4

„&

Sæc. XVII.
 A.C. 1681.

Sæc. XVII. „& alia id genus multa præstare. Qui
A. C. 1681. „error, Pater Sanctissime, Henricianæ

„hæresi, toties a sancta sede profligatæ,
 „non modo simillimus est, sed ea multo
 „pejor, multoque pestilentior. Quod
 „enim Henriciani obscure, & quasi per
 „ambages innuebant, isti palam profi-
 „tentur, & prædicant. Ex investitu-
 „ris veniebat quidem ad hæresim; at
 „sensim, nec nisi per multos gradus.
 „At in Regalia statim se prodit, & quæ
 „olim in investituris erubescerat, os,
 „frontemque meretricis assumit hæresis.

„Hujus præcipui fautores, Beati-
 „sime Pater (horrens, lugensque dico)
 „RR. PP. Societatis Jesu censentur, &
 „sunt. Non mentior Petro, quem scio
 „coram se mentientes verbi sui mucrone
 „aliquando interemisse. Hi enim pri-
 „vatis colloquiis, publicis professorum
 „prælectionibus, libris quoque in lu-
 „cem editis, Regnantium in rebus Ec-
 „clesiasticis auctoritatem evehunt, &
 „extollunt. Hi summos Pontifices,
 „quorum constantia in vindicanda Ec-
 „clesiæ libertate omnium Sæculorum
 „venerationem promeruit, tamquam
 „aut plus æquo credulos, aut nimium
 „in consiliis præcipites, aut gerendæ
 „rei parum idoneos spernunt, scomma-
 „tis, dictisque proscindunt. Non
 „habent alios Regaliæ consiliarios,
 „patro-

„patronos, amicos, per hos fit illis in Sæc. XVII.
 „Aulam aditus, horum consilio, suasu- A.C. 1681.
 „que multi, quos ante religio impedi-
 „bat, fractis tandem conscientiae repa-
 „gulis, in Beneficia Regaliæ, ut men-
 „tiuntur, obnoxia, impetu facto irrue-
 „runt. Ut non immerito quispiam di-
 „xerit, Regaliæ parentem esse Patrem
 „Ferrier: Nutritium, & educatorem
 „Patrem de la Chaise: Præconem Pa-
 „trem Maimburg: Defensores, & Ad-
 „vocatos, atque adeo milites, cæteros
 „omnes Jesuitas. Quod quidem mirum
 „nullatenus videri debet; pinquiores
 „enim Regaliæ fructus Societas perci-
 „pit; nam cum hujusmodi Beneficia
 „ex nutu fere, ac voluntate Confessarii
 „conferantur a Principe, nulla re ma-
 „gis Societatis potentia provehitur.
 „Hoc illi familias devincit, hoc innu-
 „merabilem clientum multitudinem illi
 „conciliat. „

„Quod pertinet ad Archiepiscopum
 „Tolosanum, ut est Jesuitis in cæteris
 „rebus addictissimus, ita in opprimen-
 „dis nobis conjunctissimus. Hujus erga
 „Sanctam sedem animum nulla res ma-
 „gis demonstrat, quam quod nuper
 „recepto Apostolico Brevi præstitit. Vo-
 „cat illico Regium Notarium, jubetque
 „scribere: nefas esse, sibi ullum Pon-
 „tificium rescriptum injussu Regis, aut
 Ss 5 „lege-

Sæc. XVII. „legere, aut aperire. Eam esse Con-
A.C. 1681. „cordatorum fidem: sic ferre Ecclesiæ

„Gallicanæ libertates. O miseram li-
 „bertatem, omni servitute crudeliorem!
 „qua durissimo sæcularium potestatum
 „jugo Gentium Regina subjicitur, tot-
 „que habet ergastula, quot sunt in Gal-
 „lia Jurisdictionum Curix.

„Ad istiusmodi calamitosam liber-
 „tatem pertinet, quod nuper in Senatu
 „Tolosano, authore Illustrissimo Archie-
 „piscopo, factum est. Nam cautum
 „fuit, ne quis in posterum ullum Apo-
 „stolicum Breve reciperet, quod non
 „esset prius in Consilio Regis excussum,
 „ipsique probatum, multaue immensa
 „dicta eis, qui secus fecerint. Ego vero,
 „quod Breve miserim, ac unus e Ca-
 „nonicis nostris, quod obtulerit, in præ-
 „nam nescio quam (gravissimam certe)
 „diligentissime quærimur.,

„Ecce, Sanctissime Pater, non Apa-
 „miensis modo, sed totius Ecclesiæ
 „Gallicanæ miseria, & ærumnosa con-
 „ditio, hæc ad Sanctitatem Vestram
 „supplices manus tendit, quantum per
 „vincula, quibus atteritur, tendere
 „licet. Consolamini, precor, mæren-
 „tem, erigite conculcatam, vinctam,
 „captivamque redimite. Pereat, Pa-
 „ter Sanctissime, spes adversariorum
 „nostrorum, qui totam vincendi spem
 „ciam

„ciam in eo collocant, quod tristissi- Sæc. XVII.
„mum, acerbissimumque luctum uni- A. C. 1681.
„verso Christiano orbi afferre debet.

„Quorsum enim negotium istud in tam
„longas, tamque affectatas moras pro-
„trahitur? sperant nimirum, nec dissi-
„mulant, extinctis tum Alecensi, tum
„Apamiensi Venerandis Præsulibus, qui
„duo soli conatibus eorum adversaban-
„tur, litem ipsam ex ipsorum voluntate,
„sub alio summo Pontifice, finem pro-
„pediem habituram.

„Quod quidem, vel cogitasse sce-
„lus, & parricidio simillimum. Sed
„hæc tam impia, tam crudelis expecta-
„tio divinæ providentiæ munere deci-
„pietur. Vivet, vivet in multos annos
„Sanctitas Vestra, Ecclesiamque Gal-
„licanam non modo Regaliæ compedi-
„bus liberabit, sed alia quoque vetu-
„stiora ipsius vincula, catenasque con-
„fringet. Cujusmodi sunt extincta pror-
„sus Ecclesiastica jurisdictio, Clerico-
„rum omnium pessumdada dignitas, &
„ea portenta, quæ vocant appellatio-
„nes ab abusu, quibus quidem per sum-
„mam temeritatem, & supra Episco-
„pale fastigium, & supra Sanctam se-
„dem erigit se sæculare Tribunal.

„Hæc sunt vota, Sanctissime Pater,
„non nostra duntaxat, sed omnium fere
„tum Clericorum, tum Episcoporum
„totius

Sæc. XVII. „totius Galliæ, quorum eadem est no-
A. C. 1681. „biscum Sententia, etiamsi præ metu
 „longe sit dispar agendi ratio.

„Quod ad nos attinet, Pater Bea-
 „tissime, immensas Sanctitati Vestræ
 „gratias referimus, non solum quod
 „nos, causamque nostram, Paterna
 „benignitate prosecuta sit, sed etiam,
 „quod ad nostram tenuitatem indignum
 „Apostolico vertice minime putaverit.
 „Qua in re, Pater Beatissime, sicut in
 „cæteris omnibus, summorum Aposto-
 „lorum vestigiis insistitis; nam & Pau-
 „lus pro Onesimo fugitivo mancipio,
 „& Discipulus Domini, Electæ foeminæ
 „Canonicam scripsit Epistolam. Nos
 „vero ea res & honore cumulat, & so-
 „lacio plurimum afficit. Nam quemad-
 „modum Machabæi inter tot adver-
 „saria nullum aliud rebus suis refugium so-
 „lacioque quærebant, habentes so-
 „lacio Sanctissimos libros; ita nos tot
 „malis jactati, tot incommodis affecti,
 „vix tanti doloris acerbiter sentimus,
 „habentes solacio Apostolicas literas.
 „Ignoscat precor, Sanctitas Vestræ,
 „quod ad ipsam minus decenti charta
 „scribere non dubitaverim, istud non
 „meæ culpæ, sed fugæ tribuendum.”

§. LVI.

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

*Joannis Cerlis Vicarii Apamiensis
vindiciæ.*

Transmissis Romam hisce literis Joan-
nes Cerles libello palam divulgato
dignitatem suam frivole impugnata-
atque iniquius sibi ereptam vindicare
nitebatur: ut vero eo securius viola-
tam Capituli jurisdictionem, suæque
Ecclesiæ jus defendere posset, se in tu-
tum locum recepit, inde vero regalistis,
ac præcipue Montpezato Tolosano Ar-
chiepiscopo aliud opposuit edictum, in
quo eidem præposteram agendi ratio-
nem exprobens, illum injustitiæ insi-
mulabat, eoquod nullus Metropolita
in vacantem Diæcesin jus sibi arrogare
valeret, nisi Capitulum aut negligen-
tia, aut malitia delinqueret, neu-
trum vero contigisset, aut si quæ
ejusmodi culpa intervenisset, partes
vocari, & causa, necnon Vica-
riorum electiones examinari debuif-
sent, de cætero autem pro earum va-
lore jura præsumerent, nisi contrarium
probetur: nunc vero nec vocatis par-
tibus, nec discussa causa, canonicas
electiones everti, electos amoveri,
eisque externos, ignotosque invito &
reclamante Papa & Capitulo subrogari,
sic-

Sfondrat.

Gall. vind.

pag. 84.

Abregé de

Hist. Eccl.

t. 10. p. 437.

Sæc. XVII. sicque Ecclesiam Apamiensem suo Pa-
 A. C. 1681. store viduatam, ac recentibus adhuc
 dum lacrimis mæstam, novo schismate
 funestari, inhumanum esset, præcipue
 cum Archiepiscopus. ejusque sententia
 nonnisi vanis innitatur rationibus,
 quas adversarii suggererant, caussan-
 tes, invalidas esse Vicariorum electio-
 nes, eoquod le juge, qui nonnisi Re-
 galia obtentu intrusus fuerat, præter-
 missus fuisset, cum tamen nemo igno-
 ret, hunc nominatim excommunica-
 tum fuisse, tamque pertinaciter cen-
 suram neglexisse, ut ne absolvi quidem
 curasset: aliunde vero hic neque ex
 numero Regularium Capitularium esset,
 proin, cum alterius instituti socius, &
 Canonorum Regularium vitam ne-
 quidem tyrocinnio expertus, ad Re-
 gularium Conventum vocari nequidem
 potuisset, minus vero ob ejus absen-
 tiam aliorum electiones, pro irritis ha-
 beri deberent. Hæc pluraque alia ab
 Apamienfi Vicario tanta rationum effi-
 cacia, veritatisque testimonio profere-
 bantur, ut ne ipsi etiam ejus hostes
 quidpiam inficias ire auderent: quo-
 circa Archiepiscopus Tolosanus, ne er-
 rasse aut cessisse videretur, cunctos au-
 licæ artis fontes exhaustit, ut Fortassi-
 num hoc officio tantopere indignum
 removeret, simul tamen celando pu-
 dori

dori honestum quæreret obtentum: Sæc. XVII.
A. C. 1681.
 cum ergo exilia, carceres, spoliationes, equitum turmas, & quicquid in hostes
 parari solet, nulla sacrorum ordinum
 habita ratione, nulla Canonorum,
 dignitatis aut senii discrimine admovisset,
 imo quosdam duntaxat eo ex capite,
 quod defuncto Apamiensi Episcopo
 amicitia juncti fuissent, contumaciæ
 reos fecisset, necnon seniculum Rous-
 seum Canonicum ac tum Ecclesiæ
 Parochum in publicos Urbis carceres
 conjecisset, sub obtentu, quod in Vi-
 carii decreto quædam immutasset, cum-
 que Domini ani, etsi propterea P. Prior
 in exilium detrusus & Philosophiæ ca-
 thedra eis adempta Jesuitis fuisset adjudicata,
 hunc Vicarium agnoscere detrectarent,
 necnon Sanctimonialia Confessarium
 sibi a Fortassino designatum recusassent,
 dicentes, *male se semel in anno ad Ecclesiæ præscriptum expiari, quam ignoto, intrusoque subjici, ex his omnibus*
turbis Archiepiscopus opportunam arripuit occasionem, ut Fortassino suaderet,
quatenus veluti tot tumultuum & ærumnarum tædio affectus, Vicarii officio, quod acceptare coactus fuisset,
ultro abiret: Re ad Parisiense Parlamentum delata, illud hujus Vicarii electionem sacris Canonibus adversam fuisse
haud obscure declarabat, novo-
que

Sæc. XVII. que decreto præcipiebat, ut Canonici
 A. C. 1681. Apamienses intra triduum convenirent,
 & viduatæ Ecclesiæ Vicarium præficerent, nisi id facerent, Metropolita suppleret. Attamen omnibus notum erat, cunctos Canonicos, aut proscriptos, aut carceribus inclusos fuisse, totamque Galliam exulantibus esse impletam: aliunde etiam Vicarios a se legitime electos, atque a Papa confirmatos exauctorare, eisque novos subrogare, ipsis haud integrum esset: nihilominus Archipræsul Tolosanum, etsi intentato etiam anathemate Joannem Cerlem in suo Vicarii officio turbare, a Papa prohibitus esset, Canonicos in vinculis detentos, ac convenire prohibitos, velut contumaces declarans, paulopost rescripsit: *quia ex Parisiensis Parlamenti præscripto Canonici Apamienses non convenissent, nec Vicarium vacanti Ecclesiæ dedissent, se vices neglegentium supplere, & Episcopum Leonensem in Vicarium destinare.* Verum Leonensis tam foedæ actioni implicari abhorrens, hoc munus etsi a Rege ad Episcopatum Apamiensem jam nominatus fuisset, ac propterea sese Parisios itineri accinxisset, compertis tamen iis, quæ Apamiis contigissent, continuo iter relegit, generosoque contemptu infulas tam indigne jactatas recusavit: Cum ergo alii deessent Vicarii, Tolosanum

fanus Dandaurum, qui Archiepiscopo Sæc. XVII.
A. C. 1681.
crucem præferre solebat, Virum non mi-
nus indignum in Vicarium designabat,
simulque Parlamento Tolosano supplica-
bat, ut in Joannem Cerlem, eoquod in-
fami edicto Metropolitanum suum impe-
tiisset, tanquam calumniatorem ac per-
tinacem inquireret, eumque tanta pœ-
næ severitate plecteret, ut hujus exem-
plo ceteri terrerentur, debitæque obe-
dientiæ monerentur. Verum Tolosanus
Senatus tunc nondum immoderatæ Ar-
chipræsulis intemperantiæ ancillari,
consultum censebat.

§. LVII.

*Joannis Cerlis querelæ ad Innocen-
tium XI. Papam.*

Interim Joannes Cerles Vicarius ad nu-
peras suas literas responsum a Papa Gall. vind.
pag. 309.
accepit, inde ergo accepta occasione
eidem novas, quibus ipse, ceterique
Canonici premebantur, ærumnas die
decima quinta Martii datis hisce literis
fufius exposuit: „Acceptis flexis geni-
bus, pronoque in terram vultu, San-
ctitatis Vestræ literis ad meam tenui-
tatem die prima Januarii datis, dixi
cum Paulo: *Benedictus Deus, & Pater
Domini Nostri Jesu Christi, Pater miseri-
cordiarum, & Deus totius consolationis,*
Hist. Eccles. Tom. LXIV. T t qui

Sæc. XVII. qui consolatur nos in omni tribulatione
A. C. 1681. nostra.

„Quæ enim tanta est, Beatissime
 „Pater, tamque acerba tribulatio, quam
 „non delinuat vel sola tanti tamque mi-
 „rabilis Pontificis de nobis recordatio?
 „qui se tum in universos fideles, tum
 „peculiariter in nos, quantumvis im-
 „meritos, Christi Vicarium exhibet,
 „non solum in plenitudine potestatis,
 „verum etiam in plenitudine charita-
 „tis? quæ tanta est præ malorum por-
 „dere animi abjectio, quam non eri-
 „gat invictum illud animi robur, quod
 „in Sanctitate Vestra pro tuenda Eccle-
 „siæ libertate pii omnes hujus Sanctæ
 „Matris Filii demirantur, illaque Se-
 „dium ipsius assistrix Sapientia, cujus
 „ope atque lumine inter calumniarum
 „tenebras, & mendaciorum caliginem,
 „veritatem atque justitiam tam peripi-
 „caciter internoscit?

„Sunt equidem, Beatissime Pater,
 „etiam in Gallia non pauci Sacerdotes,
 „Monachi, Senatores, omniumque Or-
 „dinum homines, qui etiamsi aliter pa-
 „lam loquantur, etiamsi opem nullam
 „ferant: etiamsi metu potestatum in-
 „fensos sese simulent, nobiscum tamen
 „sentiant, & ubi fidos arbitres nati
 „fuerint, quantum nobis condoleant,
 „dissimulare non possunt. Hæc ani-
 „morum

„morum circa causæ justitiam consen- Sæc. XVII.
 „sio non parum affert consolationis, sed A. C. 1681.
 „nisi Sanctitatis Vestræ frequentes con-
 „solationes, & quod jam experti sumus,
 „multoque magis quod adhuc spera-
 „mus, efficax auxilium, confirmarent,
 „fortasse quos calamitatum acerbitas
 „nondum dejecit, diuturnitas tandem
 „opprimeret: adeo enim non minuitur
 „incendium, quo jam pridem flagrant
 „Apamiæ, ut majores in dies vires
 „capere videatur, pergentibus nos af-
 „fligere atque conterere, iisdem qui
 „antea hominibus.,

„Abuterer, Beatissime Pater, San-
 „ctitatis Vestræ benignitate atque pa-
 „tientia, si quæ illi postremis literis mala
 „percensui, adhuc commemorarem. Id
 „unum affirmo, tantum abesse, ut quæ
 „his literis continebantur, veritatem
 „excederent, ut etiam plurima omissa
 „fuerint. In his sunt exilium Canonici
 „Ecclesiæ Collegiatæ Apamiensis, no-
 „mine Mascaras, qui, quod divinis in-
 „teresse cum Regalisticis excommunica-
 „tis constantissime recusaverit, in urbem
 „Brivam Diæcesis Lemovicensis rele-
 „gatus est: exilium Procuratoris Fisca-
 „lis Reverendissimi Patris Nostri Epi-
 „scopi Apamiensis in oppidum Daubus-
 „son relegati, eo quod inter concionan-
 „dum fideles ad fundendas in præsentibus

T t 2

„bus

Sæc. XVII. „bus Ecclesiæ necessitatibus preces suis
A. C. 1681. „set cohortatus: ærumnæ Parochi ad
 „Beatum Genesium ob publicatam signi-
 „ficatamque ordinationem nostram, &
 „Vicarii B. Magdalenæ de Saurat, ob
 „solam de affixa Ecclesiæ foribus eadem
 „ordinatione suspensionem, in carceres
 „detruorum: pecuniarum summa ab
 „aliis extorta ob dilationem in agnoscendo
 „Vicario generali a Reverendissimo Metropoli-
 „tano delegato: Patribus Prædicatoribus Apamiensibus, quod
 „eidem Vicario parere, & officia Divina
 „coram Clericis sub prætextu Regaliæ
 „in beneficia nostra intrusis, ideoque
 „publice declaratis pro excommunicatis celebrare
 „recusaverint, erepta schola Philosophica cum suis
 „stipendiis, & in Jesuitarum Gymnasium trans-
 „vecta, addita insuper praviæ doctrinæ criminatione.
 „Verum quæ omnia vix longè possent enumeratione
 „comprehendi, ex immensi superioris Aquitanici Præ-
 „sidis voce conjici poterunt: *Tædet nos, inquit, exiliis tantum atque carceribus in-
 „sanos istos homines plectere: jam crucibus res agenda est, ut perduelles, qui alia ratione domari non potuerunt; ista tollantur.*
 „Ex illis, quæ postmodum suble-
 „cuta sunt, Beatissime Pater, pauca seligam.
 „Vix e manibus emissæ fuerant posteriores nostræ ad Apostolicos
 „San-

„Sanctitatis vestræ pedes literæ, cum Sæc. XVII.
 „Prætor Apamiensis in optimos quos- A. C. 1681.
 „que Parochiarum Rectores truculen-
 „tissime irruit, propterea solum, quod
 „putaverint oportere Deo magis obe-
 „dire, quam hominibus. Quos quidem
 „capere potuit, ut Parochos S. Petri
 „d'Ornolac, S. Juliani d'Axiat, S. Lau-
 „rentii de Verniole, S. Petri de Bonac,
 „tam arctæ custodiæ mancipavit, ut
 „nec Missæ audiendæ, etiam diebus
 „Dominicis, nedum celebrandæ facul-
 „tas concederetur. Aliorum, qui fuga
 „saluti consuluerant, supellectilem, pe-
 „cunias, frumentum, & quicquid ju-
 „vandis alendisque Christi pauperibus
 „provida paraverat charitas, invasit.
 „Quo pacto impletum est, nec uno mo-
 „do, illud Isaïæ: *Parvuli petierunt panem,*
 „*& non erat, qui frangeret eis:* nam &
 „corpori suus panis, & animæ suus ab-
 „latus est. Expulsis veris Pastoribus
 „substituti sunt lupi, qui non solidum
 „dispensant Evangelii cibum, sed vene-
 „natam propinant doctrinam, laxam
 „vivendi rationem non modo conceden-
 „tes, sed ad eam etiam invitantes. Pa-
 „rochi, qui non animarum tantum,
 „sed & corporum necessitatibus pater-
 „na providentia consulebant, vilioribus
 „cibis dubiam & ærumnosam vitam to-
 „lerant, solisque interdum lupinis ve-

Sæc. XVII. „scuntur a suis Parochianis emendica-
A. C. 1681. „tis, noctuque quæsitis, & in suspicio-
 „fissimis temporibus tremula manu da-
 „tis, acceptisque.

„P. Franciscus Rousse, qui solus
 „Fratribus nostris Canonicis, non in
 „civitate (ibi enim ne unus quidem so-
 „pererat) sed in quadam hujus Diæce-
 „sis Parochia hætenus relictus fuerat,
 „sive quod adversariorum oculis non ita
 „frequenter esset obvius, sive quod pro-
 „pter optimæ indolis innocentiam pa-
 „rum ipsorum studiis nociturus crede-
 „retur, tandem & ipse post graves mi-
 „nas, & convitia, Viro religioso, &
 „Sacerdote indignissima, conjectus est
 „in carcerem, ubi quæ ad sustentan-
 „dam vitam necessaria erant, cum nec
 „Amici possent, nec inimici curarent
 „suppeditare, appenso ad fenestras sac-
 „culo, dum hæc ad Sanctitatem vestram
 „scriberem, emendicare meditabatur.
 „Sic nempe plectendum erat crimen ipsi
 „objectum, quod scilicet in quadam oc-
 „dinatione nostra paucos Typographi
 „errores emendasse inculcetur.

„Similem experti sunt ultionem Vi-
 „carii ad S. Baudelium de Signer, & ad
 „S. Petrum de Mauleon, licet non ipsi
 „sed Parochi, rei judicarentur: alter
 „quidem, quod Concionatorem a Vi-
 „cariatus Generalis Usurpatore missam
 „ad.

„admittere recusaret: alter, quod me ab Sæc. XVII.
 „infectantium ira fugientem hospitio ex- A. C. 1681.
 „cepisse, falso crederetur. Affliguntur
 „enim non modo, qui Ecclesiæ juribus,
 „aut ea defendentibus favent, sed &
 „qui vel minima circa hoc laborant su-
 „spicione.

„Non est, B. P. habita sexus ratio:
 „exulavit Mater Anna Carmelitarum
 „Virginum e numero prudentum Præ-
 „posita, cujus precibus, operibus, &
 „præsertim uberrimis pœnitentiæ fru-
 „ctibus non parum, uti putamus, apud
 „Deum res nostræ juvabantur: non alia
 „ex causa, quam quod Sanctitatis ve-
 „stræ literis cohibita, non potuerit, nec
 „ipsius Alumnæ, spretis nobis, Vicario
 „Generali ab Archiepiscopo Tolosano
 „Apamias misso, obedientiam ex-
 „hibere.

„Male habetur Urbanistarum S. Cla-
 „ræ Virginum Conventus constantissime
 „nobis semper adhærens, quia illarum
 „Priorissa non receptis Sacramentis de-
 „cessisse creditur, repulsis scilicet Sacer-
 „dotibus a prædicto Vicario Generali
 „commisiss, eaque offerentibus: quam-
 „vis Divina sic ordinante providentia
 „non defuerit, qui a nobis legitime ap-
 „probatus necessaria omnia occulte &
 „quasi furtim, administraverit.”

T t 4

„Eo

Sæc. XVII.

A. C. 1681.

„Eo devenerunt cæcitatibus tot malorum auctores, ut non a nostris tantum ordinationibus, sed etiam a Sanctissimis vestræ censuris tutos se arbitrentur, si literis illas continentibus omnes aditus præcludant. Excubant in civitatis Apamienfis muris, ad ejus portas, & extra in via custodes, qui accedentes quosque excutiant, ne forte aliquis actus minus gratus illuc clanculum inferatur. Si mihi, B. P. Ecclesiæ hujus jus jura aliunde non constarent, vel ipse introducendæ in eam Regaliæ modulus suaderet, causam justitiæ non nititur, quæ tam violentis, tamque a Christiana charitate, atque a Canonica disciplina alienis viis, ad finem intentum promoveatur.

„Sed si juxta incarnatæ Veritatis oraculum a fructu arbor certissime cognoscitur, quomodo potest esse bona, quæ tam malos fructus facit? Qui a nostris nos beneficiis exturbarunt, eorum redditus in ludos, & computationes expendunt. Dominica tertia in quadragesima, tres ex illis post lautam Cænam apud quemdam ex hujus Urbis Magistratibus usque ad tertiam post mediam noctem horam, vigilas protraxerunt, ut, cum foeminis quibusdam cænaverant, operam choreis darent. Qua in re eo majus creavit eorum

„rum licentia scandalum, quod erat a Sæc. XVII.
 „moribus sub prædicto Episcopo viven- A. C. 1681.
 „tium remotissima. Vicarii Generalis
 „ab Archiepiscopo missi præsentia, licet
 „non per totum illud tempus, interces-
 „sit. Domus illa, quam Domum oratio-
 „nis dicere non dubitabo, in qua nos Re-
 „verendissimus Pater noster Episcopus
 „Apamiensis, nuper in Christo rursus
 „genuerat, foverat, enutrierat, suis ver-
 „bis & multo efficacius exemplis ad om-
 „ne virtutum genus instruxerat; domus
 „illa, inquam, dum Episcopus morbo
 „extremo laboraret, aut etiam dum gra-
 „tissimum Deo Spiritum redderet, pro-
 „priæ ipsius Sorori, quamvis pietate in
 „tota Gallia celebri, ac Diæcesi Apa-
 „mieni ob institutam Virginum socie-
 „tatem, ad erudiendas in Christiana di-
 „sciplina puellas optime meritæ, non est
 „concessus introitus, Domus, inquam,
 „illa nunc domicilium Regalistarum est,
 „qui non inter se solum, sed aliquando
 „etiam cum mulieribus ibi lautius epu-
 „lantur. In eo horto, ubi nonnisi spiri-
 „tualia colloquia fere habebantur, vi-
 „sæ sunt adolescentulæ cum novis istis
 „Canonicis profana colloquia miscentes.
 „Liceat hic exclamare cum Propheta:
 „Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam,
 „polluerunt Templum sanctum tuum.

Tt 5

„Quam

Sæc. XVII.

A. C. 1681.

„Quam felix esset Apamiensis Eccle-
 „sia, si cum exteris hostibus sibi pu-
 „gnandum esset, si paratæ ab Ethnicis
 „cruces, equlei, rogi, craticulæ, in or-
 „bitatem conjicerent. Ast Ecclesiam
 „cum Ecclesia dimicare, luctuosissimum,
 „miserrimumque est. Vix dici, vix capi
 „potest, Beatissime Pater, quam mul-
 „tis, iisque gravissimis vulneribus Ar-
 „chiepiscopus Tolosanus Christi spo-
 „sam in nostra Diæcesi affecerit, pa-
 „ternas Sanctitatis vestræ communitio-
 „nes, imo & literas ipsas parvi pendens.
 „Scio, Reverendissimos Episcopos
 „in comitiis Occitanix congregatos, æ-
 „gerrime tulisse, quod Præsul ille ne-
 „fas sibi duxisset, Apostolicas literas
 „legere, priusquam Regi fuissent exhi-
 „bitæ. Quod quid aliud est, ajebant,
 „quam turpissimum cervicibus nostris
 „jugum imponere, quam sacra inter Pa-
 „trem & Filios commercia præpedire,
 „quam æternum afflictorum Episcopo-
 „rum asylum objecto novo isto obice
 „cludere?

„Ea est, Beatissime Pater, Metro-
 „politani nostri erga Apostolicam Sedem
 „observantia, de qua, ut accepimus,
 „in suis ad Sanctitatem vestram literis
 „gloriatur, & brevissimo intervallo
 „post oblatum sibi Breve, die secunda
 „Octobris datum, ordinationem edide-
 „rat,

„rat, quam & alias antea editas ex- Sæc. XVII.
 „cutioni mandari præcipiebat, non ob- A. C. 1681.
 „stante quacunque appellatione vel jam
 „emissa, vel in posterum emittenda,
 „quæ clausula nonnisi ad Sanctam Se-
 „dem referri poterat, tum quia Eccle-
 „sia Tolosana aliam a Romana superio-
 „rem non agnoscit, tum quia eo tende-
 „bat hæc ordinatio, ut aliam a nobis
 „promulgatam abrogaret, qua interpo-
 „sitæ jam appellationes ad Sanctam Se-
 „dem rursus declarabantur.

„Infremuit nuper Tolosa, cum in-
 „audiisset variis commonitoriis, præ-
 „fati Metropolitanæ auctoritate, ana-
 „thema proclamari ad inquirendum in
 „eos, qui Apostolica de rebus nostris
 „Brevia aut gallice reddidissent, aut
 „typis mandassent, aut populo legenda
 „proposuissent; videlicet crimen est igni
 „& ferro vindicandum, in re tanti mo-
 „menti doceri fideles, quodnam sit de
 „tam celebri lite Sanctitatis vestræ ju-
 „diciu, & quisquis vel auctores vel
 „fautores novit, ad denuntiandum ex-
 „communicationis gladio sit adigendus.
 „Tanta commotus audacia gravissimus
 „Senator ait, fore propediem, ut co-
 „ram Officiali Tolosano dies summo Pon-
 „tifici diceretur.

„Solet identidem præfatus Archi-
 „episcopus Tolosanus & nos & defun-
 „ctum

Sæc. XVII. „ctum Venerabilem Patrem nostrum Epi-
 A. C. 1681. „scopum Apamiensem insanos vocare,

„quod pro re tantilla, & ad disciplinam
 „tantum pertinente, tot adversa per-
 „pessi simus. Verum quocunque no-
 „mine res ista nuncupetur, malum
 „cum Gregorio VII. Gelasio II. Ansel-
 „mo, Thoma Cantuariensi, aliisque
 „Sanctis Pontificibus, quorum vestigia
 „in hoc stadio premimus, malum
 „inquam (quod pace illius dictum sit)
 „cum istis Ecclesiæ luminibus insanire,
 „quam cum Tolosano Antistite sapere.

„Miror istam sapientiam non per-
 „spicere, quod insaniam nostram non
 „quam latere potuit, videlicet, non
 „disciplinæ splendorem tantum, sed
 „Regiam Ecclesiæ dignitatem, sed fi-
 „dem plane hoc in negotio in discrimen
 „vocari. Volunt adversarii licere Regi
 „decimas, rem Sacram, Sede vacante,
 „capere, dignitates, aliaque Beneficia
 „pleno jure tribuere, non simplicia mo-
 „do, verum etiam ea, quibus animarum
 „cura conjuncta est, imo & meras Pa-
 „rochias. Quo pacto, ut de aliis fileam,
 „Archipresbyteratu Aquensi, clarissi-
 „mo Magistro Dorat erepto potitur in
 „præsentiarum Regalista Morean, unius
 „ex Patribus Societatis Nepos, quem
 „hac de causa excommunicatum ab
 „Illustrissimo Domino Episcopo Apa-
 „mien-

„mienti declaratum, Archiepiscopus Sæc. XVII.
 „Tolosanus absolvit. A. C. 1681.

„Affulserat, Beatissime Pater, spes
 „aliqua, fore, ut ab Illustrissimo Ar-
 „chiepiscopo Tolosano pace frueremur,
 „sparsa scilicet fama, ipsum ad Sancti-
 „tatem vestram literas scripsisse, quibus
 „se imposterum a rebus nostris velle pe-
 „nitentius abstinere profiteretur. Sed e-
 „vanuit citissime, multiplicatis a præ-
 „fato Præsule Vicariorum Generalium
 „pro nostra Diœcesi nominationibus.
 „Cum enim primæ a se factæ, & ab
 „illis ipsis, quos consuluerat, damnatæ,
 „vitium tandem agnovisset, jam qui-
 „dem revocavit, sed post Senatus Pa-
 „risiensis placitum, cui in edicto suo se
 „obsequi protestatur, Illustrissimum Epi-
 „scopum Leonensem nova præsumptio-
 „ne Vicarium Generalem creavit. O
 „summum Sacerdotem de Regali Sa-
 „cerdotio magnifice sentientem! o Ec-
 „clesiæ bene consulentem! sanctiora
 „sunt ei Parlamenta, quam Concilia,
 „minusque veneranda Sancti Petri Ca-
 „thedra, quam profana sæcularium Ju-
 „dicum subsellia.

„Illustrissimo Episcopo Leonensi, ab
 „hujusmodi Vicarii Generalis munere
 „abhorrente, & ut passim creditur,
 „Sanctitatis vestræ censuram pertime-
 „scente, Presbyterum quemdam do-
 „mesti-

Sæc. XVII. „mesticum suum, & Cruciferum, re-
 A. C. 1681. „gendæ huic Ecclesiæ præfecit: itera-
 „tis illis nominationibus significans,
 „quam parum valuissent apud illum Apo-
 „stolicæ literæ die secunda Octobris,
 „tum ad nostrum Capitulum, tum ad
 „illum ipsum datæ. Obtemperavit Cru-
 „cifer, ab eo longe dissimilis, cujus con-
 „filio atque increpatione Divus Thomas
 „Cantuariensis erectus, firmatusque est.
 „cum nimio pacis amore, nimiaque de-
 „liniendi Regis cupiditate pene subver-
 „sus esset.

„Tentavit & ipse, commonitorio,
 „& censurarum interminatione in Diæ-
 „cesi Apamiensi, Sanctitatis vestræ li-
 „terarum interpretes, Typographos,
 „promulgatores, executoresque dete-
 „gere: conscientiæ tamen stimulis exa-
 „gitatus, aliquando post Tolosam repe-
 „tiit: Verum Archiepiscopus, qui ad-
 „versus Sanctitatis vestræ literas studet
 „impavidus videri, postridie quam Ar-
 „chiepiscopalis Palatii valvis affixum
 „fuit Breve Kalendis Januarii datum,
 „præfatum Vicarium Apamias remisit,
 „pristinumque locum resumere coegit:
 „utque contentam in Brevi excommu-
 „nicationem, in quam inciderat, sepa-
 „rum reformidare universæ plebi sua-
 „deret, Sanctissimum Missæ Sacrificium
 „publice, aliaque Divina Officia solem-
 „niter

„niter celebravit, a quibus per sex Sæc. XVII.
 „Menses abstinerat. A. C. 1681.

„Non est, Beatissime Pater, tam
 „parum Christiana Gallia, ut prædictus
 „D. Archiepiscopus Sanctissimæ Sedis
 „contemptum posse non improbari ar-
 „bitretur: quamobrem tam odiosam a
 „se opinionem amovere nititur, falsita-
 „temque literis a Sanctitate vestra emis-
 „sis affingendo, atque ut res verosimi-
 „lior evadat, affirmando falsitatem non
 „modo a Sanctitate vestra fuisse dete-
 „ctam, sed & vindicatam, ejectione Secre-
 „tario, huiusmodi Brevium fabricatore.

„Huic rumori adstipulantur quasi
 „testes certissimi, aut verius auctores
 „sunt Patres Societatis Jesu, præsertim
 „Pater Roques. Non alio fere Consi-
 „liario, non alio rerum suarum scriptore
 „utitur Reverendissimus Archiepiscopus
 „Tolosanus. Utinam unius, aut paucorum
 „tantum, & privatorum huius Socie-
 „tatis hominum esset hæc erga Eccle-
 „siam affectio, ac propagandæ Regaliæ
 „studium. Unus eorum, nomine Mey-
 „nier (ut ceteros omittam) eum ex
 „novo Regaliæ jure fructum jam per-
 „cepit, ut tres suos Nepotes totidem
 „beneficiis, ut ipse putat, auxerit, ut
 „ego existimo, jugularit.

„Quot Episcopos eo nomine invisos
 „aulæ fecerunt, ex iis præsertim, qui
 „opti-

Sæc. XVII. „optime ministerium suum implent,
A. C. 1681. „quique Sanctitatem vestram æmulati,

„corruptissimam illam de moribus do-
 „ctrinam e suis Diæcesibus eliminant?

„Quod nobis a Patribus Societatis
 „Apamiensibus obsequium hucusque
 „denegatum sit, de sententia atque de-
 „creto primorum Provinciæ factum est,
 „quos accepimus eam ob causam To-
 „losæ in unum convenisse: utrum non
 „adversus Dominum, & adversus Chri-
 „stum ejus? quid in eo cætu delibera-
 „tum, conclusumque fuerit, subsecuta
 „demonstravit contumacia, quæ neque
 „per Sanctitatis vestræ literas, pœnam
 „excommunicationis latæ sententiæ
 „continentes, comprimi potuit. Siqui-
 „dem etiamnum publice sæcularium
 „Confessiones excipere pergunt, & ani-
 „mas Christi sanguine redemptas diaboli
 „laqueis irretiunt, hoc est absolutioni-
 „bus, quas Sanctitatem vestram nullas
 „declarasse, non ignorant.

„Hæc tanta mala, Sanctissime Pater,
 „quis crederet, non alio de fonte pro-
 „fluere, quam ab eorum de probabilitate
 „doctrina? narrabant non ita pridem Pa-
 „ter . . . & Pater . . . non esse qui-
 „dem indubitatum jus Principis circa
 „Regaliam, esse summo Pontifici ratio-
 „nes suas, & Regi suas, & nihilomi-
 „nus fas esse Regi, probabilem sen-
 „ten-

„tentionem secuto, jus suum tueri, nec Sæc. XVII.
„debere eum istius controversiæ Judicium A. C. 1681.

„Sacrae Sedi permittere, qui sermo ad-
„eo perculit quemdam adolescentem
„Clericum, Nobilem, doctum ac pium,
„ut instar Danielis insurrexerit in istos
„senes, qui non Susannam, sed Spon-
„sam Christi charissimam summa con-
„tumelia afficiebant.

„Hæc sunt B. P. quæ Beatitudini
„vestrae significare, e re Ecclesiæ esse
„putavi, non ad condemnationem eo-
„rum, de quibus locutus sum (erunt
„enim semper in cordibus nostris ad
„commoriendum & ad convivendum)
„sed ut eos Sanctitas vestra in gremio
„suo tanquam filios non quidem optime
„valentes, amanter diligenterque con-
„fovendo, pristinae sanitati restituat.

„Quod vero calamitates nostras ocu-
„lis vestris subjecerim, non alio con-
„silio factum est, quam ut iis reme-
„dium a S. V. quaereretur. Minuuntur
„quidem mala, quæ tam sacris auribus
„excipiuntur, deliniuntur filiorum vul-
„nera, quæ videt & dolet tantus
„Pater. Verum ingravescentis doloris
„magnitudo nonnisi validioribus medi-
„camentis curatur. Non precor adver-
„sariis, quæ merentur poenas; expo-
„nam tantum, impunitate, aut potius
„paterna Sanctitatis vestrae patientia
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Uu „il-

Sæc. XVII. „illos ad conterendum nos audaces
A.C. 1681. „jam effectos. At inquit Viri *secun-*

„*dum carnem prudentes*, concedendum tem-
 „pori, indulgendum Potestatibus, a qui-
 „bus multum metuas, speres plurimum
 „scilicet istis artibus imperium Christi
 „partum est? has docuit Apostolos Do-
 „minus artes? sic indulgendo, palpar-
 „do, exivit in omnem terram sonus eo-
 „rum? Nequaquam sane, sed Marty-
 „rum cruore irrigata crevit Ecclesia. &
 „persecutionum fluctibus jactata firmius
 „stetit. Quid vero ista indulgentia, ista
 „aulica obsequia, istæ demum sæculi,
 „non æternitatis artes, Ecclesiæ con-
 „tulerint, nec me sacræ literæ, nec me
 „Ecclesiastica monumenta docuerunt.

„Flecto genua cordis mei, Beatif-
 „sime Pater, vestræque Sanctitatis, pa-
 „cem Evangelisantis bona, speciosos pe-
 „des deosculor. Iisque in spiritu affixus
 „peto, precorque, primo quidem mihi
 „peccatorum omnium miserrimo, dein
 „Collegis meis, atque in Deo Parenti-
 „bus, Reverendo Patri d'Aubredo, R.P.
 „Rech vinctis in Domino, postremo ce-
 „teris Canonicis Regularibus, aliisque
 „omnibus, carceres, exilia, vel qua-
 „lescunque ærumnas pro causa Dei
 „subeuntibus Apostolicam benedictio-
 „nem, quæ a dextera bonis tot operi-
 „bus

„bus secunda, non potest non admo- Sæc. XVII.
„dum copiosa in capita nostra defluere, A. C. 1681.

§. LVIII.

*Tolosani Senatus in Joannem Cer-
lem Vicarium Apamiensem capitis
sententia.*

Interim Tolosanus Archiepiscopus suam *Abregé*
auctoritatem a Joanne Cerle Vicario *Chronol. de*
graviter læsam ratus, dolorem suum ex *l'Hist. Eccl.*
ejus contemptu conceptum severissima *tom. 3.*
ultione explere meditabatur: iteratis
igitur literis a Tolosano Senatu petiit,
ut pronuntiata mortis sententia, ultimum
supplicium in hunc Vicarium decerne-
ret: Tam horrendam injustitiam primo
exequi detrectabant Judices Tolosani,
haud ignari, quod præfatus Cerles nulla
alia gravaretur culpa, quam quod in-
nocens esset, & juramenti Ecclesiæ suæ
ac summo Pontifici præstiti tenax, Ec-
clesiæ suæ jura contra Metropolitæ &
Regalistarum violentias propugnarit:
quocirca omnes Tolosani Senatores ju-
diciū recusabant, in quo aut innocen-
tia damnari, aut Tolosanus Antistes of-
fendi deberet. Verum hic de Parisien-
sis Archiepiscopi & Regii Confessarii pa-
trocinio tutus, ad Regium Senatum
graves admodum dedit literas, verbis
imperio similibus postulans, ut in im-
pro-

Uu 2

pro-

Sæc. XVII. A. C. 1681. probum Cerlem in signe vindicis justitiæ exemplum constitueretur: Denuo ferocioribus literis instabat Archiepiscopus ut Tolosanus Senatus mortis sententiam in Vicarium ferre haud ultra cunctaretur: Renuunt hi tam indigno facinore judicii sui sanctitatem contaminare; cum autem Archiepiscopus a Regio Senatu decretum extorsisset, quo Judices Tolosani Cerlem severius judicare jussi, ob ignaviam, morasque graviter reprehendebantur, inde territi sententiæ diem dixere: Præstituta igitur die Archiepiscopus summo mane Curiam ingressus, vultu minaci ac torvo Judices objurgavit, eosque ad maturandam sententiam vehementi oratione in Vicarium declamata accendit: Obtendebatur ad honestandas enormes hæc injustitias Regis quantumvis inscii auctoritas, voluntasque: obstupere Judices, Religiosum, Sacerdotem, primæ dignitatis Ecclesiasticum, Virum doctrina ac pietate conspicuum, ab ipso summo Pontifice in suo jure firmatum, accusante & urgente Archiepiscopo suo ad extremum supplicium expeti: nihilominus Regis, ac Regionum indignationem veriti, digresso Archiepiscopo, communi suffragio innoxium hunc Vicarium ad mortem damnarunt, tanta etiam judicii præcipitantia, ut quidam ex hisce Judici-

dicibus sese haud continere potuerit, Sæc. XVII.
 quin exclamaret; *nunc vero constat, quam* A.C. 1681.

magna, quam mira sit timoris potentia;
ecce enim vos omnes ob metum damnatis,
quem tamen omnes innocentem creditis: In-
 terim rumor per urbem spargebatur,
 Cerlem nonnisi capitis supplicio dam-
 nandum esse; cum autem hoc mortis
 genus horrendæ hujus scænæ Authori-
 bus minus infame esse videretur, mox
 mutata sententia laqueo perimendus
 decernitur. Indicitur executioni dies
 decima sexta Aprilis: lictor tamen ma-
 gis humanus intempesta adhuc nocte
 unacum uxore aufugit, ne se tam ini-
 quo facinore contaminaret: nihilomi-
 nus indigna hæc sententia, cujus etiam
 ultimæ fortis hominem pudebat, con-
 tra Vicarium fuga dilapsus non modo
 Apamiis, Tolosæ, Foxiæ, sed in plu-
 ribus aliis Regni urbibus executioni da-
 tur, hoc modo, Vicarii simulacrum pa-
 leis & centonibus suffultum, & ne quid
 ludibrio deesset, superpelliceo albo, quo
 vestiri solent Canonici Regulares, tectum
 plastro imponitur, ac per omnes Urbis
 plateas ad populi spectaculum circum-
 ducitur, tandem ad eum locum, ubi
 malefici puniri solent, delatum in pati-
 bulo suspenditur: Hujus rei indignita-
 tem ipsemet Pater Cerles descripsit in
 quadam epistola die decima quarta Ju-

Uu 3. ni

Sæc. XVII. nî ad Innocentium Papam data, quam
A. C. 1681. integram huc referre, plenior hujus
 facti notitia deposcere videtur:

„Securior jam, perscriptis Cerles,
 „audaciorque, ad Vos Sedemque Apo-
 stolicam, iterum, iterumque venio;
 „ . . . Olim humi repens, vermi quam
 „homini similior, nunc cæpi surgere,
 „jamque cælum, sanctamque Sedem,
 „quæ tota Cælestis est, propius intue-
 „or, nimirum factus de Cruce celsior,
 „de furca & patibulo sublimior. Sum
 „certe, nec diffiteor, hominum vilissi-
 „mus, omniumque pedibus conculcan-
 „dus: videtur tamen non contemner-
 „dus, quem confessionis umbra nobili-
 „tat, & imago Martyrii. Insuper sum
 „ctus sum, Pater Sanctissime, mente ex-
 „cedo, sed sobrium esse non licet sub
 „tanto gloriæ pondere, in tanta gaudii
 „superabundantia.

„Porro gloriam illam, illudque gau-
 „dium debeo Tolosano Senatui, qui sive
 „sponte sua, seu potius Reverendissimi
 „Archiepiscopi Tolosani impulsu, Au-
 „licisque mandatis, capitis sententiam,
 „quam pridem meditabatur, tandem
 „aliquando in me dixit. Damnatus sum
 „peccatorum primus, miserrimusque,
 „ut olim celeberrimi quique fidei Con-
 „fessores, Christi que Athletæ, qui om-
 „nes tanquam publicæ quietis pertur-
 „bato.

„batores, patriæ proditores, Principum ac potestatum obtrectatores (con-
 „fictis scilicet sathana auctore, crimini-
 „bus) feliciter perierunt.

Sæc. XVII
 A. C. 1681

„Ita perire nondum mihi tribuit
 „Deus, Pater Sanctissime, qui dum a-
 „lieni insurgentes adversum me e Sy-
 „nagoga potentium quærerent animam
 „meam, in nomine suo salvum me fe-
 „cit, susceptorque fuit animæ meæ.
 „Verum spe sua frustrata crudelitas,
 „cum nostro satiari cruore non potuis-
 „set, summo nos dedecore, contume-
 „liaque afficere tentavit. Circumducta
 „est a Carnifice in curru, vehendis ad
 „supplicium reis destinato effigies nostra
 „per frequentiores Tolosæ vicos & com-
 „pita, ferali pompa, insolentique ritu:
 „mox in celebri foro præcelsæ trabi su-
 „spensa; magnum afflictæ Religionis lu-
 „dibrium! ingens ferocientis impietatis
 „trophæum? Ita Pater Sanctissime,
 „mundo & hominibus utinam & Ange-
 „lis, spectaculum facti sumus.

„Visebatur in illa tabella, vir Reli-
 „giosus veste candida unacum superpel-
 „liceo indutus, qui Canonorum Re-
 „gularium habitus est. Stabat retro
 „pictus carnifex, truci vultu, bipen-
 „nem vibrans, ac genuflexi cervicibus
 „imminens. Ad huiusmodi lætum ad-
 „versariis, mihi profecto non lugendum

Uu 4

„spe-

Sæc. XVII. „spectaculum, fremere omnes boni, &
 A.C. 1681. „indignari cæperunt. Quid? aiebant

„Sacrae & Religiosæ vesti tam procaci-
 „ter illudere? Ceteri Rei demptis vesti-
 „bus interficiuntur, ut dum scelus ple-
 „ctitur, dignitati parcatur. Vere Re-
 „ligionis ludibrium totum illud est, non
 „hominis supplicium. Felix, qui sic
 „probrio afficitur! ita olim Martyres in
 „stola candida & amictu nitidiori ad ne-
 „cem tanquam ad nuptias procedebant
 „fuit quoque S. P. qui argute simul &
 „sapienter diceret: quicquid in ea ta-
 „bula penicillus expresserat, videri sibi
 „earum rerum, quæ intra Gallias ea
 „tempestate gerebantur, emblemata. Sub
 „illo superpelliceo candidoque amictu
 „Ecclesiam Gallicanam latere, mise-
 „ram prorsus & ærumnosam, cui schis-
 „ma Regalistarum, stricto gladio, cæ-
 „put amputare pararet, dum eam a
 „summo Pontifice capite suo, valido
 „quidem, sed casto conatu divellere
 „niteretur. Hæ sunt, P. S. proborum
 „omnium querelæ, sic sentiunt, sic lo-
 „quuntur, quicumque apud nos plus
 „Deum timent, quam hoc sæculum
 „diligant. „

„Nemo bonus est, qui sine indigna-
 „tione audiat, impios quorundam per-
 „ditorum hominum, paucorum certe,
 „de instituendo in Ecclesia Gallicana
 „Pa-

„Patriarcha susurros: quasi vero, qui Sæc. XVII.
 „juxta antiquos Canones, nequidem A. C. 1681.
 „Metropolitanum, sine proprii gradus
 „periculo possunt constituere, possint
 „sibi præficere Patriarcham? aut mi-
 „nus subditus futurus esset Patriarcha
 „iste summo Pontifici, quam ii, a qui-
 „bus accepturus foret potestatem?
 „nisi forte (quod de Gallicanis Præsu-
 „libus sentire nefas est) aliud caput
 „Ecclesiæ adjungentes, monstrum ef-
 „fingere meditentur. Nemo sapiens,
 „qui non intelligat, quo consilio petita
 „sit a Rege nostro Christianissimo con-
 „gregandorum comitiorum facultas,
 „præsertim per Reverendissimum Archi-
 „episcopum Senonensem, Tolosani Fra-
 „trem, ac Parisiensi per omnia obse-
 „quentem; nemo verus Ecclesiæ Filius,
 „qui non doleat, Regis Regum Spon-
 „sam Ecclesiam, nefariis laicorum ju-
 „dicum artibus in ordinem redigi. San-
 „ctitatem vestram minime latere puto,
 „quid contra postremas ad nostram exi-
 „guitatem Apostolicas literas Senatus
 „Parisiensis statuerit, quantumque ea-
 „rum occasione Procurator Generalis
 „garrierit. Inter innumeros, quibus
 „tota ejus scatet oratio, schisma inve-
 „hentes errores, hic imprimis est, non
 „posse Regni Magistratum decreta
 „(quantumvis S. Canonibus & Aposto-
 „licis

Sæc. XVII. „licis statutis adversa) ab ulla potestate
 A. C. 1681. „Sacra inhiberi aut infringi; non a Con-

„cilio Oecumenico, non a Petro, ullo-
 „que Petri Successore, quæ vox pro-
 „fecto Rapsacis cujusdam potius esse
 „videtur, quam hominis Deum Israel,
 „ejusque Christum confitentis. Audent
 „quotidie Judices laici Synodicis de-
 „cretis, Pontificiisque rescriptis aucto-
 „ritatem omnem demere? non poterit
 „Christi Vicarius, totaque cum ipso Ec-
 „clesia, unius Parlamenti judiciis sese
 „opponere, quamquam illa Canonicam
 „disciplinam omnem, jura omnia, Sa-
 „cram forsitan & ipsam fidem subver-
 „terent? Hoc habet in supremis illis
 „Curiis Mater Ecclesia præsidium? sic
 „illis (quod quidem nuperi Aulicorum
 „Episcoporum cætus acta tantopere
 „jactitant) tanquam firmissimis fulcris
 „æternum Christi solium innititur.

„Novissimorum sane temporum ini-
 „quitas est, B. P. ut quicunque bellum
 „Ecclesiæ inferunt, benevolentiam
 „simulent, amicitiam præferant.
 „Olim hostes Ecclesiæ, hostes diceban-
 „tur: divexabant non decipiebant, suo
 „fatis proditi nomine. Nunc duplex
 „religioni labor incumbit; nam prius-
 „quam se ad hostes suos debellandos ac-
 „cingat, debet illos detegere; quod
 „quidem hodie difficillimum est; cum
 „alii

„alii Reformatores dicantur: alii vo- Sæc. XVII.
centur Tutores defensoresque: alii A. C. 1681.
„aliis nominibus nuncupentur. Non-
„dam extincto Calvinistarum bello, no-
„vum a Parlamentis exoritur. Illi Ec-
„clesiam reformando dilacerant, isti de-
„fendendo amplectendoque præfocant.
„Gloriabatur olim Lutherus, Lu-
„therique principes asseclæ, se novos
„Prophetas, novosque Apostolos a Deo
„extra ordinem missos, qui non modo
„collapsam Ecclesiam erigerent, sed e-
„tiam extinctam penitus, in lucem re-
„vocarent. Nescio, an de novo quo-
„dam, & extra ordinem Apostolatu,
„supremæ nostræ Curix glorientur: il-
„lud scio, putare homines istos, sui
„muneris esse antiquos Canones tueri,
„prisamque disciplinam vindicare, la-
„benti Ecclesiæ humeros supponere. Ni-
„mirum dormit in cymba Christus, otia-
„tur Spiritus sanctus, Sponsa Christi
„consenuit, annisque fatiscens, seipsam
„non potest regere. Potuit quidem alias,
„dum juventute vigeret, dum floreret
„annis, Canones condere, leges ferre,
„sibi ipsi cævere: nunc Rectore, Pæda-
„gogoque indiget, nunc est tutoribus &
„actoribus committenda: quicquid ege-
„rit anus decrepita, anus delira, suo-
„rum Curatorum, Parlamentorum in-
„jussu, irritum decernitur, nullumque
„pla-

Sæc. XVII., plane censebatur. O scelera! o verba
 A. C. 1681. „impia! o hostium quam filiorum di-
 „gniora consilia?

„Hæc tanta tamque acerba Eccle-
 „siæ mala, Pater Sanctissime, malo-
 „rum nostrorum sensum adimunt, at-
 „que oblivionem inducunt: de his ta-
 „men malis nostris Vestræ Beatitudinis
 „auribus pergam paucula quædam in-
 „gerere. Cum fuisset, ea qua di-
 „ximus, ignominia in civitate Tolosana
 „affecti, eadem postmodum Apamiis,
 „& in ceteris Diæceseos oppidis, inusti-
 „sumus: tum contumelia filii, gloriam
 „Patris in memoriam revocavit. Ob-
 „versabatur omnium animis, Patris pa-
 „riter & Episcopi nostri optimarum vir-
 „tutum exemplar, merita quoque &
 „beneficia, quibus tot annis gen-
 „tem nostram cumulaverat. Hanc ergo,
 „ajebant, reddunt vicem ei, qui toties
 „nos sua paupertate ditavit, jejuniis
 „aluit, periculis securos effecit, opti-
 „mis exemplis ad pie Christianeque vi-
 „vendum provocavit, qui corpus suum
 „exhibens hostiam sanctam, Deo pla-
 „centem, toties in tempore iracundiæ
 „factus est reconciliatio? Pro tot, tan-
 „tisque Viri Dei erga nos meritis, di-
 „spersis exteris ejus filiis omnibus,
 „eum, qui unus superesse videbatur,
 „suspendio necare non perhorrescunt.
 „Fuit

„Fuit tum afflictissimæ hujus Ecclesiæ Sæc. XVII.
 „perquam lugubris facies, Rachaele A.C. 1681.
 „plorante filios suos & nolente conso-
 „lari, quia non sunt.

„Quis fuerit, Pater Sanctissime,
 „mansuetiorum omnium sensus animus-
 „que, ex ipso Apamiensi carnifice con-
 „jici potest. Ille, qui toties oculos suos
 „humano cruore paverat, cui ars, imo
 „ludus erat, homines torquere, urere,
 „membratim concidere, omnique sup-
 „pliciorum genere necare, vehementi
 „horrore perculsus est, vixque potuit,
 „conceptam animo feritatem authore
 „Deo dedoctus, ore pallenti, labenti-
 „bus genibus, tremulaque manu, ef-
 „figiem nostram cruci appendere: cum-
 „que id sibi iterum iterumque præstan-
 „dum intellexisset, cum conjuge, re-
 „busque suis, noctu fugam capeffit. Mi-
 „seras terras! infelix solum! cui tanta
 „feritas est, ut tædio, horrorique sit
 „vel ipsis carnificibus. Abiisse hominem
 „cum comperissent, prætor Civitatis,
 „Præfectusque Provinciæ, mittunt il-
 „lico, qui sedulo fugitivum quærant,
 „inventumque vi revocent. Compre-
 „hensus ad sexagesimum circiter millia-
 „rium, negat se in eam urbem reditu-
 „rum, in qua patibulum innocentiae pa-
 „ratur, religioni securis imminet: se
 „miserum atque calamitosum, esse ta-
 „men

Sæc. XVII. „men Catholicum, nec posse Calvin-
A. C. 1681. „starum more adversus Ecclesiam bel-
 „lum gerere, eosque necare, quos illa
 „salvos vellet, summaque benignitate
 „prosequeretur: vereri se Dominum Epi-
 „scopum Apamiensem, signis & virtu-
 „tibus coruscantem, & suorum haud
 „dubie non oblitum.

„Videtur mihi tortor ille, boni la-
 „tronis constantiam æmulari, qui de
 „Cruce pendens, ausus est confiteri
 „Christum, a scribis & Pharisæis accu-
 „satum, damnatum a Magistratibus, a
 „Regibus illusum, ab Apostolis ita vel
 „negatum, vel traditum, vel derelictum,
 „ut unus tantummodo inventus sit, qui
 „staret juxta crucem ejus, ne unquam
 „de magno numero improbitas gloria-
 „retur, aut erubescendum sibi putaret
 „de paucitate pietas: sic nimirum, di-
 „vina disponente providentia, ut inno-
 „centiæ non modo testimonium, sed &
 „præsidium ab eis præstaretur, a qui-
 „bus minus videretur expectandum,
 „cujus præclarum, & a causa nostra
 „non alienum legitur in Annalibus Ec-
 „clesiasticis exemplum.

„Edinero referente, contendebat
 „Sanctissimus Præsul Anselmus cum
 „Henrico Anglorum Rege circa investi-
 „turam & Regaliam: Mittit uterque
 „Legatos Romam ad summum Pontifi-
 „cem

„cem Paschalem, & suum utriusque Sæc. XVII.
 „hac in re, nemine refragante, judi- A. C. 1681.
 „cem: nondum enim aliud suaferat
 „adulatio Christianis Regibus. Caussam
 „Anselmi, id est, Ecclesiæ defenden-
 „dam suscipiunt duo Viri Religiosi, caus-
 „sam Regis, id est sæculi, tres Epi-
 „scopi: Horum unus, qui præerat Ec-
 „clesiæ Norvicensi, nomine Herebertus,
 „exigit ab Episcopo, ne quid imposte-
 „rum contra Anselmum, ejusque Ec-
 „clesiæ dignitatem, aut libertatem co-
 „gitaret, aut faceret.

„Non meæ parvitatis est, S. P. Re-
 „verendissimos Episcopos, Dominos ac
 „Patres meos officii admonere sui. Opta-
 „rem tamen vehementer, ut ista legis-
 „sent, quos nuper in ædes suas, Il-
 „lustrissimus Archiepiscopus Parisiensis
 „coire jussit. Maluissent profecto, San-
 „ctitati vestræ, pro ipsarum Ecclesia-
 „rum dignitate, tantis laboribus, tan-
 „taque gloria decertanti, gratias agere,
 „quam de Apostolicis literis, pari in
 „Sanctam Sedem contemptu, ac in au-
 „lam adulatione conqueri. Utilius sibi
 „fore putassent, Regem nostrum Chri-
 „stianissimum, ac nunquam satis nobis
 „suspiciendum, precibus, & lacrimis
 „pro extinguenda Regalia, reddenda-
 „que Apamiensi Ecclesiæ tranquillitate,
 „adire, quam cum miseris quibusdam
 „Le-

Sæc. XVII. „Leguleis, de Sacrosancti Concilii Lug-
A. C. 1681. „dunensis auctoritate, summo cum Or-
 „dinis sui dedecore, dubitare. Sati-
 „existimassent, Præsules nostri, Viri
 „(ut Sanctitas vestra loquitur) vere
 „Apostolici, ac decoris Domus Dei Ze-
 „latores, æmulatoresque fieri, quam
 „iis, qui nos, ejus filios, ad interne-
 „cionem usque persequuntur, socios se,
 „amicosque adungere.

„E re sua potius duxissent, Procu-
 „ratoris Generalis Parisiensis, adversus
 „Sanctam Sedem adlatrantis audaciam,
 „furoremque, Ecclesiasticis censuris
 „comprimere, quam eum tanquam egre-
 „gium athletam, invictumque Ecclesiæ
 „Gallicanæ libertatum vindicem sum-
 „mis laudibus evehere. Sanctius de-
 „nique commodiusque putassent Archi-
 „episcopum Tolosanum, Regalistas, Re-
 „galistarumque fautores omnes, excom-
 „municationis vinculis innodatos, &
 „Ecclesiam audire nolentes, tanquam
 „Ethnicos & Publicanos habere, & in-
 „terim eos ad faciendos dignos pœniten-
 „tiæ fructus hortari, quam eorum pa-
 „trocinium suscipere, & circa Apосто-
 „licarum literarum formulas cavillando
 „pereuntium cubitis pulvillos consuere,
 „malisque suis indormientibus cervica-
 „lia parare. Sed Benedictus sit Deus,
 „qui ut olim in condenda, ita nunc in
 „ser-

„servanda Ecclesia non multos poten-
 „tes, non multos Nobiles, sed ignobi-
 „lia mundi & contemptibilia elegit, &
 „ea, quæ non sunt, ut ea quæ sunt de-
 „strueret: nunc piscatores, aliquando
 „latrones, postremo carnifices nominis
 „sui testes habuit.

Sæc. XVII.
 A. C. 1681.

„Inter tot vinctos in Domino, qui
 „pro justitia persecutionem patiuntur,
 „unus ex nostris est, gradu tantummodo
 „Novitius, sed probitate, cunctisque
 „Religiosi hominis dignis virtutibus,
 „antiquioribus conferendus. In ejus
 „caput Senatus Tolosanus diligentissime
 „quæstionem habet. Accusatur, Apo-
 „stolicas literas, nostraque edicta To-
 „losam attulisse, novo prorsus & inau-
 „dito crimine, propterea cum sicariis,
 „ac parricidis in carcerem missus est.
 „Quo in loco Pater Sanctissime, vene-
 „rabilis Episcopi nostri dignum se præ-
 „buit discipulum, filiumque non dege-
 „nerem: nihil illo simplicius, mitius,
 „humilius, ac rursus nihil fortius, ani-
 „mosiusque, agnus simul, leoque vide-
 „tur. Interroganti Laico Judici, negat
 „Sacerdotem respondere, fas esse: mi-
 „nanti ferrum & ignem, hoc unum re-
 „fert, quod facis, fac citius. Interim
 „semper vigilat, semper orat, semper
 „jejunat: sic pugil Evangelicus Martyr
 „maturefcit, sic Confessor Christi passioni
 „Hist. Eccles. Tom. LXIV. Xx „sux

Sæc. XVII. „suzæ præludit: Conquiruntur undique
 A. C. 1681. „testes. Sed quid referant testes? na-
 „rat ille, hominem istum semper silere,
 „aut loqui tantum sermones Dei, alius
 „continuata per multos dies jejunia præ-
 „dicat, alius intentam semper, Deo men-
 „tem collaudat, alii alias ejus virtutes
 „commemorant. Nemo est, qui non jure-
 „jurando affirmat, videri sibi hominem
 „istum non innocentem modo, sed san-
 „ctum: Quæ cuncta, Pater Sanctissime,
 „tantum tamque religiosum timorem
 „omnibus injecerunt, ut non nisi trepide
 „ac reverenter ad Reum Judex accedat.
 „Istius Athletæ, aliorumque, qui no-
 „bis adhæserunt, constantiam Sancti-
 „tatis Vestræ literis die prima Januarii
 „datis, post divinum adjutorium acce-
 „ptam referimus. Sed non unius fuit
 „illarum fructus: Rem plane confectile
 „videbantur; plurimi ex iis, qui lapsi
 „fuerant, ad meliorem frugem, peracta
 „etiam publica poenitentia generosiores
 „evaserunt. Regalistæ nunc sibi proxi-
 „me, loco cedendum esse dubitabant,
 „Clerus & populus erga Sanctam Se-
 „dem optime affecti, negotio finem jam
 „fere impositum gaudebant: Jesuitas
 „fortiores Regaliæ propugnatores, San-
 „ctæ Sedi resistere cum puderet, variis
 „artibus inobedientiam occultabant,
 „præsertim falsitatem Apostolicis literis
 „affin-

„affingentes. Ipsemet Archiepiscopus Sæc. XVII.
 „Tolosanus in tanta erat perturbatione, A. C. 1681.
 „ad fulminis imminentis fragorem con-
 „citatus, ut tam conscientiae stimulis,
 „quam pertinacissimæ febris paroxis-
 „mis dirius exagitaretur. Verum P. S.
 „diuturna Sanctitatis vestræ patientia,
 „quæ reos ad perfectam conversionem
 „adducere debuisset, nascens pœniten-
 „tiæ desiderium præfocavit. Archiepi-
 „scopus primum quidem sparsa de falsi-
 „tate rescripti Apostolici fama, deinde
 „Aulicorum Episcoporum defensione,
 „tum literis a S. Congregatione ad ipsum
 „scriptis confirmatus est, & Sanctita-
 „tem vestram ulterius non progressuram
 „confidens, nos, aliosque Ecclesiæ ob-
 „sequentes Clericos & laicos, sive per
 „se, sive per Vicarium Generalem a se
 „constitutum usque ad exterminium per-
 „sequitur. Si quis Ecclesiæ mandatis
 „obtemperans, Confessarios quærit le-
 „gitime approbatos, in strictissima vin-
 „cula detruditur, aut aliis gravissimis
 „pœnis plectitur. Non alterius crimi-
 „nis reus est Vir quidam (ut de reli-
 „quis taceam) jam pridem in tetro car-
 „cere Apamiis distentus, quam quod
 „Parochum canonice institutum ad au-
 „diendam mulieris periculosisime de-
 „cumbentis confessionem accersisset. A
 „Parochiis fugant Vicarios omnes pie
 X x 2 „san-

Sæc. XVII. „sanctæque viventes, gregique suo se
A. C. 1681. „dulo invigilantes, qui tenuitatis meæ

„vel potius Sanctitatis vestræ vocem au-
 „diunt, alienosque sequi recusant: quod-
 „que vehementissimi doloris sensum au-
 „get, substituuntur perditissimi homines,
 „quorum aliqui publice ebrii visuntur,
 „alii verbis obscænis fugientes castas
 „virgines insequuntur, & si compre-
 „hendere nequeunt, in blasphemias
 „prorumpunt: nec laudabiliores sunt
 „Regalistarum mores: eorum unus cum
 „soluta, cum conjugata alter ita con-
 „versantur, ut toti civitati maximo
 „sint scandalo.

„De Jesuitis, utinam! aut nulla
 „mihi dicenda forent, aut bona! sed
 „charitas, quæ operit multitudinem
 „peccatorum, non refugit imo festinat
 „de errantibus ovibus protinus admo-
 „nere pastorem. Ignoscat illis Deus non
 „quidem nescientibus, sed maxime om-
 „nium scientibus, quid faciunt, dum
 „Sanctæ Sedi palam illudunt. Post ac-
 „ceptas a Præposito Generali geminas
 „litteras, quarum altera de ultimarum
 „Sanctitatis vestræ literarum veritate
 „certiores illos faciebat, publice Regal-
 „istarum, aliorumque quorumcunque
 „ad ipsos accedentium confessiones ex-
 „cipere pergunt, quod a testibus fide-
 „dignissimis ipso Sanctissimo Corporis
 „Chri-

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

„Christi die, aliisque visum & confir-
matum est. Sperant scilicet, ob Re-
gionum longinquitatem & pertimescen-
tibus cunctis, qui veritatis conscii sunt,
ipsorum iram & in aula Christianissimi
Regis favorem, quæ illic notoria sunt
usque ad Sanctitatem vestram non per-
ventura. Toleranda fors videretur te-
meritas, si volentibus tantum nocerent,
si solos Regalistas jam excommunica-
tos vinculis innexos hujusmodi con-
fessarii solverent, aut verius arctius
constringerent, seipsos eisdem vincu-
lis innodantes: si cæci cæcos tantum
in foveam traherent, sed quod omnem
credulitatem supererat, in ruina vel
invitæ trahuntur animæ. Rector Col-
legii, nomine Espagnac, qui de præ-
stito Regalists auxilio & consilio, in-
nocens apud Sanctam Sedem videri
voluit, ipsos ad celebranda publice so-
lemniterque Divina officia paucis post
scriptas suas apologeticas literas die-
bus, hoc est in festo Sancti Xaverii,
suam in Ecclesiam admisit, & ad con-
fessionem sibi aut suis faciendam, non
solum ultro venientes, etiamnum ex-
cipit, sed refugientes militum metu
adigit, quod quam sincera fuerit ejus
excusatio, declarat.

„Is est, P. S. deplorandus Ecclesiæ
„Apamiensis status, cui nisi citissimo

X x 3

„præ-

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

„præsidio a vestra Sanctitate succurra-
 „tur, qua possit ratione integram rui-
 „nam vitare, non video. Haftenus e-
 „nim venturi a Sancta Sede auxilii spes
 „labantes sustentabāt; sed jam plerique
 „Sanctitatis vestræ longanimitatem, sa-
 „lutem non arbitantes, & insipientium
 „errore traducti, excidunt a propria
 „firmitate. Moveant, obsecro, pater-
 „na Sanctitatis vestræ viscera, non be-
 „neficiorum aut bonorum temporalium
 „rapinæ, nec carceres, nec exilia, quæ
 „patimur (pretiosa Dei munera sint ista)
 „sed parvuli petentes panem, nec ha-
 „bentes qui frangat, sed oves, quas o-
 „lim regebant pastores ad vitam prædu-
 „ces, nunc perdunt, & mactant lupi
 „voraces, sed fideles, qui aut sacra-
 „mentis carent, aut ea a Ministris ac-
 „cipere coguntur, quos Sanctitatis ve-
 „stræ literæ, omni potestate destitutos
 „declararunt. Qui Ecclesiæ causam
 „impugnant, non aliud, quod saltem
 „justitiæ, rationisque umbram præse-
 „ferat, ostendunt, quam Sanctitatis
 „vestræ literas, rescripta esse privata,
 „consolationi nostræ indulta, non sen-
 „tentias judicarias, quibus necessario
 „sit parendum: Ceterum, altum in
 „tanta rerum perturbatione silentium,
 „non leve esse inditium, Sanctitatem
 „vestram earum rerum momentis, quæ
 „ex-

„exhibent impressa nuper Conventus ^{Sæc. XVII}
 „Episcoporum acta, eo perductam, ut ^{A. C. 1681.}
 „ea, quæ geruntur, dissimulando signi-
 „ficet, se non iusta quidem, sed tole-
 „randa tamen judicare.

„Intret ergo B. P. in conspectu ve-
 „stro gemitus compeditorum, nec di-
 „cant inimici nostri, prævaluimus ad-
 „versus eos. Exurgat, obsecro, San-
 „ctitas vestra, & judicet causam no-
 „stram: reddat vicinis nostris septu-
 „plum in sinu eorum, vindicet sangui-
 „nem animarum, qui effusus est, imo
 „qui & indies magis effunditur. Ap-
 „prehendat arma & scutum, & exur-
 „gat in adjutorium nobis. Effundat fra-
 „meam, & concludat adversus eos, qui
 „persequuntur nos, & tradat hujus-
 „modi sathanæ in interitum carnis, ut
 „Spiritus salvus sit in die D. N. Jesu
 „Christi. Exurgat & judicet suam &
 „Ecclesiæ causam, cujus certe si du-
 „bia esset nobis iustitia, indubitata
 „facerent, non solum merita venerabilis
 „Patris nostri Episcopi Apamiensis, a-
 „cerimi illius defensoris, sed & mira-
 „cula (parcat verbo Sanctitas vestra)
 „quæ per Pastoralem illius annulum,
 „quem semper mecum gesto, frequen-
 „tissime operatur Deus Optimus Maxi-
 „mus. Firmiorem habebimus prophe-
 „ticum Sanctitatis vestræ sermonem,
 Xx 4 „Chri-

Sæc. XVII. „Christi Vicarii iudicium lapsos eriget,
 A. C. 1681. „titubantes confirmabit, imo & ipsos
 „adversarios in tenebris & umbra mor-
 „tis sedentes illuminabit, & ad præve-
 „niendam supremi Judicis sententiam
 „excitabit. Nec enim ita omnem extin-
 „xerunt Religionis sensum, ut si non
 „citius, saltem dum de reddenda Deo
 „ratione cogitabunt, æternam damna-
 „tionem, cujus excommunicatio imago
 „est, non pertimescant. Et si (quod
 „avertat Deus) ipsi perituri sint in ini-
 „quitate sua, Sanctitas vestra liberabit
 „animam suam, & ab ea illorum sanguis
 „non exquiretur.

„Eos omnes, qui pro Ecclesiæ di-
 „gnitate, pro fide, & Religione in ago-
 „ne contendunt, meque ipsum, om-
 „nium peripsema, merumque aborti-
 „vum, Sanctitatis vestræ precibus sup-
 „pliciter & religiose commendo. Fiet
 „enim, B. P. Apostolicis meritis, ut qui
 „servorum Christi tribulationes & an-
 „gustias patimur, servorum quoque
 „Christi vitam, moresque consecremur.

§. LIX.

*Cleri Gallicani conventus in Regaliæ
 causa.*

*Abrege de
 l'Hist. Eccl.
 tom. 10.*

Interim Cerles Vicarius ex suis tene-
 bris, in quibus delituit, cunctas Me-
 tropo-

tropolitani sententias irritas declaravit, Sæc. XVII. A. C. 1681.
 necnon Vicarium Generalem & Promo-
 torem ab eo constitutos anathemate
 perculit; hæc tamen inde Archiepi- Dupin Hist. de l'Eccl. t. 4. p. 365.
 scopum Tolosanum adeo non a sua vio-
 lentia remorabantur, ut multo magis
 adhuc ira accensus bilem suam in ce-
 teros Apamienses Canonicos effunderet,
 quocirca ejus impulsu Cadulus & Guba-
 retus Canonici Regulares, necnon Ru-
 theus, Serenus aliique Apamiensis Ec-
 clesiastici in carceres detrudebantur,
 extremis miseriis atque ærumnis usque
 ad mortem confecti, nec ipsi etiam Epi-
 scopi Apamiensis Sorori parcebatur,
 quæ unacum puellis, quas Magistris in-
 stituendas tradiderat, ex Diœcesi ejecta
 in Mirapicensem arcem relegata est:
 Enimvero summus Pontifex iteratis li-
 teris horum calamitatibus finem impo-
 nere adlaborabat: incassum tamen om-
 nia; prævalebant enim, quos vel Re-
 gis gratia, vel præmii spes, vel indi-
 gnationis metus Regiis partibus adstri-
 ctos tenebat: ea tamen res vix non ad
 apertum schisma spectare videbatur,
 quocirca Clerus Gallicanus cunctos Epi-
 scopos tum Parisiis tum in Aula agentes
 ad Mensen Majum convocabat, habi-
 toque conventu reque maturius exa-
 minata decrevit, supplicandum esse
 Regi, ut pro componendo hoc negotio

Xx 5

aut

Sæc. XVII. aut Concilium Nationale, aut saltem
 A. C. 1681. generalem totius Cleri conventum cele-
brari permetteret. Hoc postremum
 præplacuit Regi; die ergo nona No-
 vembris huic conventui datur initium,
 ubi Rhemensis Archiepiscopus cetero-
 rum Præsulum nomine in favorem Re-
 galix ad Regis, Regionumque senten-
 tiam ac vota prolocutus, cuncta quæ in
 Innocentii XI. literis Regi molesta fore
 noverat, studiose exaggerabat, inter
 alia asserens: *Jus Regaliæ servitutem*
esse, quam præsertim collationes Episcopo-
rum quod attinet, imponi, nisi ab Ecclesia,
ejusque consensu, non posset, semper nobis
persuasum fuit, & ideo cum Concilium
Lugdunense Regaliam, ubi hætenus invo-
luerat, tolerandam esse duxerit, ad eas vero
Ecclesias, ubi hætenus insueta, extendi om-
nino, & sub pœna anathematis gravissime
interdixerit, sequitur, ut nec illæ hanc ipsam
servitutem recusare debuerint, quæ hæte-
nus eam tulerunt: illæ vero, quæ hætenus
naturali & Canonica libertate fruebantur,
justissime ferre renuerint usque ad Regiam
Anni MDCLXXIII. declarationem, quæ
cunctas Regni Ecclesias Regaliæ juri
sine discrimine subjecit: Verum ægre
persuadere potuisset hic Archiepiscopus,
quod Ecclesiæ, quæ suam libertatem
naturalem & Canonicam decreto Con-
cilii Generalis firmatam usque ad præ-
fatum

fatum annum conservarunt, eam per- Sæc. XVII.
diderint per hanc declarationem: A. C. 1681.

Plura adhuc alia protulit hic Archi-
episcopus, quibus Regionum Judicum
severitatem circa Regaliæ causam vin-
dicare, ac demonstrare nitebatur, quod
hæc controversia non adeo facile in Epi-
scoporum favorem decidi posset, ac
Pontifici persuadere, nonnulli conati
fuissent: tandem censuit, ad compo-
nendam hanc causam omnino peten-
dam esse plenitudinem Sacerdotum, ut a-
nimi nimium exasperati deliniri va-
lerent.

In eodem hoc Conventu Præsules
librum Gerbasii de causis majoribus, uti
jam memoravimus, approbarunt, nec-
non Davidi injunxerunt, ut in suo li-
bro de *Judiciis Canonicis Episcoporum* a-
pertius declararet, se admittere, quod
Regis subditi ad exterum tribunal ex-
tra Galliam trahi nequeant, sed Papa
cognitionem causarum, quæ Regni
Episcopos concernunt, ad Franciæ Ju-
dices devolvere teneatur: insuper idem
Author mentem suam circa Ecclesiæ
Gallicanæ libertates & Regni doctrinas
Ultramontanis contrarias aperte pro-
mere jubebatur.

Denique Præsules in hoc Conventu
Regaliæ jus in omnes Regni Ecclesias
Regi quidem adjudicarunt, eidem ta-
men

Sæc. XVII. men exposuere, haud abs re esse, ut
A. C. 1681. illi, quibus Rex Ecclesia vacante, vi

Regaliæ beneficia ejusmodi, quæ an-
nexas sibi habent functiones Ecclesiasti-
cas, conferre voluerit, sese pro recipien-
da institutione ac Missionē Generalibus
Vicariis a Capitulo electis repræsentent.

§. LX.

*Innocentius XI. Pontifex Franciæ
Regem ab Regaliæ extensione ab-
sterere conatus.*

Tandem Estræus Cardinalis a Ludo-
vico Galliarum Rege, ut circa Re-
galix jus cum Papa ageret, Romam
advenit; cum autem hic Regem a suo
proposito haud discessurum exponeret,
ac coram Papa controversam Regaliam
eidem asserere non dubitaret, hinc
summus Pontifex die tertia Martii se-
quentes ad Ludovicum Regem literas
dedit: „Quo expectatior eo gratior no-
„bis accidit dilecti filii nostri Cardinalis
„d'Estrees in urbem adventus, virum e-
„nim nobis merito suo jam pridem cha-
„rum, judicium de illo tuum, & huc
„proficiscenti munus impositum fecit e-
„tiam chariorem, læto itaque ac per-
„libenti animo eum ad nos adeuntem
„excepimus, & intimo paternæ chari-
„tatis sensu complexi sumus, gaudium
„au-

„autem hoc nostrum non leviter cumula-
 „runt redditæ nobis ab eo Majestatis
 „tuæ literæ, insignibus refertæ notis,
 „non solum eximæ, & vere filialis tuæ
 „erga nos, atque erga hanc Sanctam
 „Sedem observantiæ, sed etiam præ-
 „clari inflammatique cujusdam studii,
 „pietate & avita gloria digni, de Ca-
 „tholica Ecclesia, & de tota re Chri-
 „stiana bene merendi, nostrosque in ea
 „administranda pastorales labores &
 „conatus strenue juvandi. Qua quidem
 „pii ac liberalis, & plane regii animi
 „tui testificatione nihil evenire nobis
 „optatius poterat, in his rerum angu-
 „stiis, maximisque periculis, quæ Ec-
 „clesiam Dei omni ex parte circumstant,
 „quæque cor nostrum de remedio oppor-
 „tuno valde sollicitum continenter ex-
 „cruciant, cum tibi, & animi tui Re-
 „ligio, ac magnitudo suadeant, ut velis,
 „& florentissimæ Gallici Regni opes,
 „& conciliata nomini tuo apud Barba-
 „ras quoque gentes reverentia tribuant,
 „ut possis, quæ liberaliter exhibes, effi-
 „caciter implere. Ab hoc tamen solatio,
 „quod perpetuum & in dies uberius cu-
 „peremus, pene excidimus, ubi idem
 „Cardinalis differere nobiscum aggressus
 „est de negotio Regaliæ, in quo illum
 „Regiæ tuæ mentis interpretem apud
 „nos fore ad nostras literas in exitu an-
 „ni

Sæc. XVII.

A. C. 1681.

Sæc. XVII. „ni superioris ad te datas, rescripse-
 A. C. 1681. „ras; cum enim & causæ ipsius meri-
 „tum, & animi tui æquitas, postinter-
 „posita apud Majestatem tuam tot Of-
 „ficia precesque nostras, felicem tan-
 „dem gravissimo huic, & multis nomi-
 „nibus permolesto negotio, exitum pol-
 „licerentur; nosque hac una spe lenire-
 „mus, & longiorem ejus moram in iti-
 „nere, & paterni doloris sensum, quo vi-
 „scera nostra assidue transfigunt voces Ec-
 „clesiarum Galliæ, Apamienſis præsertim,
 „graviter gementium sub novo jugo per
 „decretum, seu arrestum, quod prodiit
 „octo abhinc annis mense Februario,
 „illis imposito, ea idem Cardinalis tuo
 „nomine nobis exposuit, quæ nos ad
 „pristinam sollicitudinem mœroremque
 „revolvunt; quantum enim ex ejusdem
 „sermone conjicere hætenus potuimus,
 „non aliud videtur mandatum habere,
 „quam explicandi causas, & rationes,
 „quibus innititur decretum, quod dixi-
 „mus, qua quidem in consideratione
 „hæsimus dubii, quid consilii capere-
 „mus: sed vicit sensus, & vivida vis
 „accensi nostri erga te amoris: quam-
 „vis enim ex certis & indubitatis ra-
 „tionibus, & documentis perspecta no-
 „bis explorataque sit justitia causæ,
 „quam tuemur, & pateat ipsa per se,
 „ac propterea fieri non posse credamus,
 „ut

„ut Cardinalis quicquam novi afferat, Sæc. XVII.
 „quo nos a sententia dimoveat, cum A. C. 1681.
 „verum sit vero contrarium; con-
 „venire tamen Pontificiæ erga Te cha-
 „ritati nostræ duximus, patienter ex-
 „cipere, quæ ille nobis exponenda ha-
 „bebat, sicuti fecimus. Audivimus e-
 „nim illum luculenter, & quantum ei
 „libuit, hac de re differentem; si quæ
 „addenda præterea habet, iterum audie-
 „mus. Sed tolle moras, fili charissime,
 „& parentis amantissimi veram tibi,
 „solamque, non fucatam & umbrati-
 „lem gloriam, tum in hac mortali vita,
 „tum in æterna, illa peroptantis verba
 „plena salutis libenter audi, & quæ per-
 „peram acta sunt, celeriter emenda &
 „nos ab hac molestissima cura, & mo-
 „lestiore necessitate, pastorale officium
 „exequendi, te vero ipsum & regnum
 „populosque tuos, quos omni felicitate
 „florentes cupimus, a divinæ animad-
 „versionis periculo liberes: cui quidem
 „magnopere veremur, ne via quampri-
 „mum aperiatur, si paternis hortatio-
 „nibus, & iustissimis postulatis nostris
 „aures diutius occluseris; facile enim
 „fiet, ut dum nos lenta nimis mitique
 „manu (quod utinam divinam non ar-
 „met in nos quoque) vulnus Ecclesiæ
 „libertati inflictum tractamus, exurgat
 „Deus, & judicet causam suam. Nemo
 „est,

Sæc. XVII. „est, qui non intelligat in hac discepta-
 A. C. 1681. „tione summam rerum ecclesiasticarum
 „in discrimen adduci. Si enim diffi-
 „mularetur diutius decreti, sive arresti
 „illius malum in dies magis invalescens,
 „brevis profecto fieret, ut disiectis ac re-
 „vulsis ubique gentium terminis, quos
 „inter utramque potestatem divina ordi-
 „natione posuerunt patres nostri, nulla
 „relinqueretur ratio tuendæ disciplinæ,
 „nulla sacerdotio reverentia, nullum
 „episcopali ordini vestigium pristinæ di-
 „gnitatis. Notum est jam omnibus, &
 „pervulgatum causæ illius meritum.
 „Neque tu, ut rei veritatem assequare,
 „necesse habes peregrina documenta
 „scrutari, cum amplissima & certissima
 „domi habeas, interroga majores tuos,
 „& dicent tibi. Plura sunt ab iis hac
 „de re edita, eaque regiis tabulariis in-
 „clusa, & asservata, quæ omnem du-
 „bitationem de medio tollunt, acce-
 „dente præsertim perpetua & incon-
 „cussa quadringentorum annorum ob-
 „servantia. Stamus adhuc ad ostium, &
 „pulsamus, aperi fili charissime, aperi
 „cordis tui sinum vocibus Patris tui,
 „qui te assiduo gerit in visceribus cha-
 „ritatis Christi, non minus anxius de
 „tua æterna salute, quam videt, & ma-
 „gno quidem cum animi sui dolore a-
 „perte periclitari, quam de ecclesiarum
 „Gal-

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

„Galliæ libertate, cui sustinendæ ma-
 „num applicuit. Exigua sane ab hac
 „Regaliæ extensione occasio fieret ad
 „regiam tuam auctoritatem & ampli-
 „tudinem; sed non parum nominis tui
 „locus accederet, si in animis homi-
 „num suspicio oriretur, te rei parum
 „consonæ æquitati patrocinium tuum
 „præbere: hæc paulo uberiore affectu
 „voluimus ad te scribere, ut nihil in-
 „tentatum relinquamus, quod Majesta-
 „tem tuam possit ab eorum consiliis ab-
 „ducere, qui prælare secum, & cum
 „rationibus suis actum iri putant, si
 „summa illa conjunctio animorum, quæ
 „majoribus tuis Galliæ Regibus, Re-
 „gnoque ipsi, cum prædecessoribus no-
 „stris, atque apostolica sede, semper &
 „magna quidem cum utrorumque uti-
 „litate, & Catholicæ Ecclesiæ singulari
 „solatio intercessit; quamque inter nos
 „conservari atque in dies magis mutuæ
 „charitatis officiis colligari, in præsens
 „si unquam antea, necessarium videtur,
 „paulatim debilitari ac dissolvi incipiat,
 „quod improbum sane lucrum (quan-
 „tum ad nos pertinet) nunquam illi
 „assequentur. Te enim, quæcunque
 „hominum vel temporum iniquitas in-
 „ciderit, intimo & constanti semper a-
 „more (salvis Dei honore & Sedis apo-
 „stolicæ dignitate) prosequemur, quem

Hist. Eccles. Tom. LXIV.

Yy

„in-

Sæc. XVII. „interim quasi præsentem in spiritu cha-
 A. C. 1681. „ritatis arcæ complectimur, dum Maje-
 „stati tuæ veram in utroque homine le-
 „licitatem ab immortali Deo precamur,
 „& Apostolicam benedictionem aman-
 „tissime impertimur.,

§. LXI.

*Scriptorum Catholicorum opera
 & obitus.*

Decessere hoc anno ex Scriptoribus Catholicis non pauci, quorum opera recensere haud injucundum erit. Die igitur undecima Februarii Romæ obiit Cornelius Margarinus Montis Cassini Abbas, qui tomos duos Bullarii Cassinensis, Dictionarium Longobardicum, discursum apologeticum pro quodam documento familiæ Capisucchianæ, thesaurum historicum Sacræ & politicæ veritatis, & inscriptiones antiquas Basilicæ S. Pauli de urbe posteris reliquit. II. Jacobus Gassarellus scripsit abdita divinæ cabalæ mysteria contra Sophistas, Paraphrasin in Psalmum: *Super flumina Babylonis*, quæstionem pacificam, an dissidia in religione per Philosophorum principia &c. componi possint, tractatum de fine mundi, & historiam mundi subterranei, quam tamen morte præventus elaborare haud pote-

poterat. Vulgavit etiam *curiositates in-* Sæc. XVII.
auditas, de cujus libri fato jam supra A. C. 1681.
mentionem fecimus. III. Carolus Le
Cointe Sacerdos Congregationis Ora-
torii, qui impigro labore primus Eccle-
siasticam Francorum Historiam ab An-
no Christi 235. usque ad Annum 845.
prosecutus, septem edidit Annalium
Francorum tomos, octavum vero Pater
Gerardus du Bois Caroli Amicus com-
plevit. IV. Christianus Lupus Ord. FF.
Eremitarum S. Augustini strenuus con-
tra Regaliæ causam adversarius edi-
dit quinque volumina de Synodorum
Generalium & Provincialium statutis &
Canonibus unacum notis eruditissimis,
& dissertationibus scientia solida non
minus ac profunda claris: scripsit con-
tra Petrum de Marca, Boileau, & Ger-
baisium, tractatum de appellationibus
ad Sacram Sedem, necnon alium de
privilegiis S. Petri, notas in tractatum
Tertulliani de præscriptionibus, disser-
tationem de sensu legitimo SS. Patrum
circa attritionem, vitam & epistolas
S. Thomæ Cantuariensis, Alexandri III.
Ludovici VII. Franciæ, & Henrici II.
Angliæ Regum aliorumque, præter
plurimas dissertationes. V. Joachimus
Pastorius ab Hirtenberg ex Sociniano
Catholicus, & Protonotarius Apostoli-
cus, qui publici juris fecit Aulicum in-
cul-

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

culpatum, Palæstram Nobilium, vitam
Theodosii Magni, Florum Polonicum,
& planiorem Poloniæ Historiam, cui
ultimam manum admovit Georgius
Adamus ejus Filius, itidem Protono-
tarius Apostolicus. VI. Joannes Gar-
nierus e Societate, edidit notas ad E-
clanensis libellum, & Marii Mercato-
ris opera cum notis, quarum prior pars
ea, quæ ad hæresin Pelagianam, alte-
ra, quæ ad Cælestianam spectant, con-
tinet: Eodem anno seu 1673. quo Hen-
ricus Norisius Cardinalis suam Histo-
riam Pelagianam edidit, easque ad epi-
graphen 90. & 92. epistolarum Synodi-
carum perlegens multis erroribus sca-
tere animadvertit, Garnieri notæ pro-
dierunt, ideoque Norisius anno sequenti
earum censuram edidit, palam profes-
sus, quod si Garnieri de hæresi Pela-
giana commentarii ante suam Historiam
prodiissent, se suam Historiam non fuis-
se editurum, cum multa, quæ ipse de
hac hæresi se primo publicaturum exi-
stimaverit, Garnierus tam feliciter asse-
cutus fuerit, ut ipse absdubio plagii
suspicionem cariturus non fuisset, si post
Garnierum eadem repetere voluisset.
Vulgavit etiam Garnierus Regulas fidei
Catholicæ circa Dei gratiam per Jesum
Christum, diurnum Romanorum Pon-
tificum & Volumen primum Theodoretii
una.

unacum quatuor Dissertationibus. VII. Sæc. XVII. Paulus Oliva Societatis Præpositus edidit elegantes epistolas, commentaria, A. C. 1681. variosque sermones domesticos. VIII. Joannes Baptista Gonet Ord. FF. Præd. edidit decem tomis clypeum Theologiæ Thomisticæ, Dissertationem Theologicam, in qua recentiorum casistarum laxitates, & Jansenistarum rigores ex S. Thoma confutat, ubi præcipue alterationes pro resolvendis casibus institui solitas, velut sæpissime vanas atque inutiles damnat: Iteratis etiam prælis excusum prodiit ejus Manuale Thomisticum.

§. LXII.

Scriptorum quorundam A catholicorum opera.

Celebratur inter Scriptores A catholicos hoc anno defunctos præprimis Carol. mem. tom. p. 16. Joannes Musæus, qui variis contentio- Witte p. 14. nibus & decemplici exilio notus, scripsit de electionis decreto, de Ecclesia, Syncretismo, S. Scriptura, conversione hominis ad Deum, conjugio, & usu principiorum rationis in Theologia præter introductionem in Theologiam. II. Joannes Felwinger posteris reliquit concessionem primæ normæ Religionis Photiniano-Zwinglianæ, solidam demon- stratio-

Y y 3

stratio-

Sæc. XVII strationem Divinitatis Christi, collatio-
A. C. 1681. nem Religionis Lutheranae cum reli-
 gione unitariorum, immodestam mo-
 destiam Valentiani Baumgarten, vin-
 dicias Incarnationis Christi, speculum
 veritatis, aucupium pecuniæ, id est, de
 Missis solitariis, examen methodi Au-
 gustinianæ, de potentia Dei absoluta,
 de natura & essentia luminis naturæ,
 & lumine revelationis præter alia non-
 nulla. III. Ernestus Müllerus edidit
 metricè canticum canticorum, Cate-
 chismi praxin, homilias, speculum pœ-
 nitentiæ, Rigam obsessam, & bucci-
 nam pacis ac belli. IV. Petrus Kra-
 gelmund elucubravît expositionem Psal-
 mi XV. Auxilium a Jehova, & symbo-
 lum Christianorum. V. Hermanus Cor-
 ringius publici juris fecit defensionem
 Ecclesiæ Protestantium, concussionem
 fundamentorum fidei Pontificiæ præter
 alia tam Historica quam politica. VI.
 Joannes Hipsstad vulgavit collationes in
 Epistolam ad Romanos, & delineatio-
 nem Ecclesiæ Dei. VII. Andreas Glauch
 scripsit schediasma de usu concordan-
 tiarum Biblicarum, dissertationes de
 Adventu Messiae, de Verbo otioso, de
 Corona Christi præter alia. VIII. Geo-
 rgius Neumarch edidit Davidem victo-
 riosum, Abigaelem prudentem, Thea-
 trum sapientis Magistratus, coronam Davi-

Davidicam Christiani Principis, ac pre- Sæc. XVII.
ces pro foeminis præter alia, quorum A. C. 1681.
jacturam Orbis literarius certe nun-
quam deplorasset.

§. LXIII.

*Conventus Cleri Gallicani Parisiis
continuatus.*

Probabatur Ludovico Franciæ Regi
nuperum Cleri Gallicani consilium, *Regal. Sa-
cerd. p. 49.*
propositumque restringendæ Regaliæ *Hvde vie de
Louis XIV.
lib. 41.*
temperamentum, quapropter ad finem
hujus anni edictum promulgari jussit,
vi cuius Regaliæ titulo provisi Decanati-
bus, Archidiaconatibus, Theologici Do-
ctoris, vel Pœnitentiarii munere, aliisque
beneficiis, in quæ titulares peculiare
jus suo nomine habent exercendi ali-
quam jurisdictionem & functionem Sa-
cram atque Ecclesiasticam, tales æta-
tem, Ordinum gradus & requisitam ca-
pacitatem haberent, necnon Vicariis
electis a Capitulis. si Ecclesiæ adhuc
vacant, vel ab Episcopis, si eas possi-
dent, sese pro approbatione & missione
Canonica obtinenda sisterent, prius-
quam ullam functionem exercere præ-
sumant. Hoc Regis edictum die vige-
simo quarto Januarii ad Parlamenti acta
relatum est. Quamprimum autem illud
fuit promulgatum, mox Præsules in
Y y 4 suis

Sæc. XVII. A. C. 1681. fuis comitiis congregati eidem sua ap-
posuere chirographa, ac die tertia Fe-
bruarii Regaliæ extensioni publico do-
cumento suum addiderunt consensum:
spe freti, summum quoque Pontificem
confirmatione Apostolica eis suffragatu-
rum; eadem ergo die ad eundem has de-
dere literas: „Quam consecrandi fecimus
„Apostolicæ Sedi Canonicæ obedientiæ
„professionem, ea nos impellit, quæ ut
„Parisiis jussu Regio congregati gessimus,
„ad Apostolatum vestrum referamus, gra-
„vesque metus nostros paternum in si-
„num effundamus (a). Cum enim te Do-
minus gratiæ suæ præcipuæ munere in Sede
Apostolica collocaverit, talemque nostris
temporibus præstiterit, ut nobis potius ad
culpam negligentiae valeat, si apud venera-
tionem tuam, quæ pro Ecclesia suggerenda
sunt, tacuerimus: quam ea possit Sanctitas
Vestra, vel fastidiose, vel negligenter acci-
pere, non ambigimus, quin magnis periculis
nostris Pastoralem diligentiam adhibere di-
gneris.

„Sane, Beatissime Pontifex, a ma-
„joribus nostris, sanctis, gravibusque
„viris accepimus, Regni & Sacerdotii
„tuta, piaque Concordia res humanas
„niti (b). Dum unum ab altero impugna-
tur

(a) Epist. Concil. Milevit. ad Pap. Inno-
centium inter Epistolas S. Augustini, Epist. 92.

(b) Goffridus Vindocinensis opusc. 4.

tur, periclitari utrumque, ea occasione, *Et de Sæc. XVII.*
Regno tolli Jusitiam, Et de Ecclesia pacem, A. C. 1681.
schismata, Et scandala suscitari, Et fieri
animarum perditionem simul Et corporum (c)
sine horum concordia res humanas nec inco-
lumes esse posse, nec tutas. Hæc Goffri-
„dus Vindocinensis, hæc Ivo Carnoten-
„sis, Sanctissimi gravissimique Ecclesiæ
„Gallicanæ Præsules immortalibus scri-
„ptis testata reliquerunt. Hos in me-
„dium afferre, & ad Vestram sanctita-
„tem allegare juvat, quos pro Eccle-
„siastica libertate, atque Apostolica
„Auctoritate multa perpessos Sancti Ve-
„stri Decessores non tantum ut probabi-
„les Magistros, sed ut præcipuos, sin-
„gularesque filios semper habuerunt.
„His accedat tertius Clarævallis Ab-
„bas non Gallicanæ tantum sed universæ
„Ecclesiæ lumen, Sanctus Bernardus (d)
„ille Canonum propugnator, ac fortis-
„simæ cujusque sententiæ gravissimus
„Auctor, ubi nimio rigore regnum, &
„Sacerdotium dividi, atque inconsuti-
„lem Christi tunicam scindi animadvertit,
„utili condescensione temperari Cano-
„nes supplicavit, ac pacem utriusque
„potestatis, quæ utramque fulciat, re-
„tineri, præsertim in Gallia (e) ubi

Y y 5   nul-

(c) Ivo Carnot. Epist. 60.

(d) Epist. 219.

(e) Ivo Carnot. Epist. 238.

Sæc. XVII. „nullam unquam regnum inter & Sa-
A. C. 1681. „cerdotium divisionem fuisse antiquiores

„Episcopi gloriati erant, ubi denique
„ipso teste Bernardo, toto orbe colliso,
„ipsisque Pontificibus gravi toties tem-
„pestate jactatis, non modo nullæ scif-
„suræ factæ essent, sed etiam *solerent*
„*scissuræ aliæ resarciri* (f).

„Nec minore studio Apostolici Præ-
„sules (g) Vestræ Sanctitatis Antecesso-
„res eam concordiam commendarunt,
„cum gemina potestate res humanas
„regi ex sacris literis accuratissime tra-
„didere, quarum proinde Concordia
„publicam pacem, totiusque generis
„humani statum contineri certissimum
„sit, dicente Propheta: *Ecce vir orient*
„*nomen ejus, Zorobabel in persona, in*
„*figura Christus, certe populi Dei Dux*
„& Princeps; & *ipse extruet templum*
„*Domino, & ipse portabit gloriam, & se-*
„*debit, & dominabitur super solio suo; &*
„*erit Sacerdos super solio suo, & consi-*
„*lium pacis erit inter illos duos* (h) *stet*
„ergo utriusque solium, alterum Prin-
„cipis, alterum Sacerdotis, auxilio mu-
„tuo, mutua consensione munitum, hinc
„populi salus, hinc non tantum cor-
„por-

(f) S. Bernard. ep. 219.

(g) Gelasius Epist. 8. ad Anast. Imp.

(h) Zach. cap. 6. v. 12. 13.

„porum, sed etiam animarum lucra pro- Sæc. XVII.
 „veniant, hinc denique res humanæ A. C. 1681.
 „stabili, ac Deo pariter, hominibusque
 „placita tranquillitate decurrant. Quæ
 „cum ex Patrum traditione, ipsaque
 „adeo prophetica ac Divina Auctoritate
 „descenderint, ubi eam pacem nostris
 „temporibus occasione Regaliæ sollici-
 „tari vidimus, cæpimus cogitare, quid
 „Majores nostri, quid antiqui Sedis
 „Apostolicæ Antistites præscriberent,
 „pro certo habituri, quod verbo pari-
 „ter & exemplo docuissent. Sic autem
 „comperimus, quæ Ecclesiastica Aucto-
 „ritate, æterna lege sancita essent, ma-
 „nere inconcussa; quæ Ecclesiastica pro-
 „hibitione gestarent, in his Ecclesiarum
 „Principes multa pro tenore Canonum
 „districtius judicasse, multa pro tem-
 „porum necessitate tolerasse, ubi non
 „periclitatur fidei veritas, aut morum
 „honestas, quædam instituta tempe-
 „rari, non cæca tamen, & indiscreta
 „relaxatione disciplinæ, sed si adesset
 „necessitas, ex qua leges quoque mu-
 „tari contingeret: Sanctos enim Pon-
 „tifices Antecessores vestros ita præce-
 „pisse: *ubi necessitas non est, Sanctorum*
 „*Patrum decreta manere inconvertibilia* (i).
 „Eadem ergo decreta ex necessitate in-
 „terdum

(i) S. Bernard. tract. de Præcept. & di-
 spen. cap. 4.

Sæc. XVII. „terdum temperanda, eam vero necessi-
A. C. 1681. „tatem esse, si graves dissensiones, si
 „turbulenti motus, tumultusque immi-
 „nerent, quam *populorum stragem* S. Pa-
 „tres vocant, tunc enim charitatem,
 „quæ summa Ecclesiæ Lex sit, alias e-
 „molire, ac temperare leges, ac (k)
 „*detrahendum aliquid canonum severitati,*
 „*ut majoribus morbis sanandis Charitas sin-*
 „*cera subveniat:* hinc nempe profectam
 „a S. Patribus, ipsaque Apostolica sede
 „toties celebratam moderationem Ca-
 „nonum, quæ utili dispensatione, &
 „provida Compensatione librata Eccle-
 „siam ædificet, propulset diffidia, Re-
 „gnum & Sacerdotium firma pace com-
 „ponat.,

„Hæc ex S. Augustino, aliisque Pa-
 „tribus, hæc ex S. Pontificibus, Leone,
 „Gelasio, cæterisque Majores Nostri di-
 „dicerunt, notisque tradiderunt: *Salvo*
 „*scilicet fidei fundamento, & communi mo-*
 „*rum Regula, toleranda quædam, etiam sa-*
 „*cienda, quæ infirma videantur, hæc enim*
 „*facit Charitas, quæ operit multitudinem*
 „*peccatorum, quæ cum infirmantibus infir-*
 „*matur, cum scandalizatis uritur, & om-*
 „*nibus omnia fit, ut omnibus prodesse me-*
 „*reatur* (l), quod si jus illad Regium,
 „quod

(k) August. Epist. 50.

(l) Ivo Carnot. Epist. 214.

Sæc. XVII.

A. C. 1681.

„quod Regaliam dicimus, aut fidei fun-
 „damentis, aut morum regulis esset ad-
 „versum, non illud utique S. Pontifices
 „Doctrina & pietate conspicui Alexan-
 „der III. Innocentius III. atque alii
 „comprobassent; non illud denique Sa-
 „crum generale Lugdunense Concilium
 „tot Personis, totque sub titulis sua
 „Auctoritate firmasset. At enim extendi
 „vetuit ad eas Ecclesias, quæ primæva
 „atque innata libertate gauderent; sed
 „ut hanc interim quæstionem omitta-
 „mus, neque minutatim verba Concilii,
 „variosque sensus, quæque antegressa,
 „quæque consecuta sint, expendamus:
 „id sane liquido constat, nullum esse
 „periculum, ut extensum fidei, mori-
 „busque noceat, quod illæsa fide, sal-
 „vaque morum Regula, longe, lateque
 „propagatum, plurimas jam Regni
 „Ecclesias occupavit, ex quo illud effi-
 „citur, Regaliæ causam, non (m) ad
 „fidei, morumque Regulam, quæ immo-
 „bilis, & irreformabilis sit, sed ad Disci-
 „plinam, quæ pro locis, ac temporibus
 „subinde mutetur, quæque tempera-
 „menta, ac salubrem illam moderatio-
 „nem admittat, omnino pertinere.”

„Jam ergo constituto quæstionis sta-
 „tu, Beatissime Pater, quantum intel-
 „ligi-

(m) Tertull. de Virginibus vellandis.

Sæc. XVII. „ligimus rem totam expediri haud dif-
 A. C. 1681. „ficile fuerit; cum id unum inquiren-

„dum restet, justane causa fuerit,
 „cur post Ecclesiarum quarundam
 „libertatem totis sexaginta annis stre-
 „nue propugnata, victi in eo tri-
 „bunali, quod ipsi antiquo more Re-
 „gni appellavimus, acquiescere potius,
 „quam omnia commovere, Regiam po-
 „testatem cum Pontificali committere,
 „nova denique bella ciere vellemus.
 „Nos pacem anteponimus, nec in si-
 „mili causa piget imitari Vindocinen-
 „sem Abbatem (n) non minus fortitu-
 „dine, quam prudentia clarum, cujus
 „verbis dicimus: *habeat Ecclesia suam*
 „*libertatem, sed summopere caveat, ne dum*
 „*nimis emunxerit, eliciat sanguinem, &*
 „*dum rubiginem de vase conatur eradere,*
 „*vas ipsum frangatur.*„

„Neque vero publicam pacem, ac
 „sub tanto Rege prosperum rerum Ec-
 „clesiasticarum cursum turbatum oportebat. Adhibe pias aures, Sanctissi-
 „me Pontifex, & tantisper cogita, quem
 „Regem habeamus, non invictam bello
 „dexteram, ac decora victoriarum præ-
 „dicaturi sumus pacifici Sacerdotes:
 „habent illa laudem suam universis gen-
 „tibus celebratam, ac pacis gloria cu-
 „mula-

(n). Opusc. 4.

„mulatam. Utinam, Beatissime Pater, Sæc. XVII.
 „rebus nostris interesse, & coram in- A. C. 1681.
 „tueri posses (paternis sane oculis di-
 „gnum spectaculum) quam benigne
 „optimus Princeps Episcopos audiat,
 „quam rebus Ecclesiæ faveat, quam
 „bonos fulciat, quam invicta auctori-
 „tate frangat contumaces, quam cæle-
 „stem illam nobis a Domino traditam
 „potestatem intemeratam velit.

„Eo protegente, jurisdictio Episco-
 „palis propemodum profligata emergit e
 „tenebris: nostris jam decretis, nostræ
 „Auctoritati parlamenta obsecundant,
 „ac Regia Decreta Canonice Discipuli-
 „næ ancillantur. Jam vero hæresis quot
 „accipit subinde salutares plagas? quot
 „edictis comprimitur? quot amissa tem-
 „pla luget? quantas nobilium plebejo-
 „rumque turbas ad Petri, hoc est, ad
 „Christi ovile revocatas, quid deinde
 „referemus, ut regius animus exosas ha-
 „beat novitates omnes, nulloque Re-
 „gni loco consistere patiatur? Est pro-
 „fecto Ludovicus Magnus alter ille Mau-
 „ritius a S. Gregorio Antecessore Vestro
 „toties commendatus (o): *cujus tempo-*
 „*ribus hæreticorum ora conticescunt, quia*
 „*etsi eorum chorda in insaniam perversi sen-*
 „*sus ebulliunt, Catholici tamen Principis tem-*
 „*pore prava, quæ sentiunt, eloqui non præ-*
 „*sumunt.*”

Hæc

(o) Lib. 7. epist. Epist. 48.

Sæc. XVII.

A. C. 1681.

„Hæc coram admiramur, hæc lu-
 „culentius Vestra quoque Sanctitas, ab
 „altissima illa, cui totus orbis subest,
 „Petri sede commemorat; his Aposto-
 „licum vestrum pectus exultat, si quid
 „fortasse tot inter prospera emergit in-
 „commodi, non omnia proinde ad ju-
 „ris apices exigimus; Magno enim Cy-
 „rillo Alexandrino Præsede docente di-
 „dicimus (p) œconomia rerum plerum-
 „que cogi nos etiam a stricto, & con-
 „fesso Ecclesiæ jure discedere. Quanti
 „vero æstimamus illa privilegia aliquot
 „Ecclesiarum, si emolumentis damna
 „contendimus. Quid, quod illud onus
 „vix Ecclesiæ sentiunt, vacantium Ec-
 „clesiarum fructibus, quos Reges vin-
 „dicare fisco in Ecclesiarum longe ma-
 „xima parte non dubia consuetudine
 „poterant, Successori reservatis, rebus-
 „que ad Canonum auctoritatem Ludo-
 „vici decimi tertii Augustæ memoriæ
 „edicto redactis. Quid quod in qui-
 „busdam præbendis, ac dignitatibus
 „conferendis, si quid erat asperius,
 „nobis supplicantibus a Rege mollitum;
 „tanti Principis pietatem, largitatem-
 „que commendat? Quid quod capituli
 „sua jura servata, certique judici-
 „bus præscripti limites, ne Regaliæ no-
 „mine

(p) Epist. ad Gennadium Presbyt. & Ar-
 chimandritam.

„mine omnia invadantur, id subjuncta Sæc. XVII.
 „his literis gesta testantur, certoque A. C. 1681.
 „indicio sunt, quam bene illi aliqua
 „concedantur, qui multa jam sibi pos-
 „sessione vindicata ultro concedat.,

„Sed enim exprobabunt, qui votis
 „suis omnia metiuntur, leve illud quo-
 „que (sic enim sentiunt) quod Rex Chri-
 „stianissimus tanto studio assertum Co-
 „ronæ suæ velit, nobis Auctoribus ac
 „flagitantibus potuisse dimitti: næ illi
 „falsi sunt, rerumque nostrarum impe-
 „ritissimi. Liceat vero nobis, Beatissi-
 „me Pater, quando eo in ordine totius
 „negotii summa versatur, paulo libe-
 „rius interturbare graves illas curas
 „Apostolicæ mentis, ac jus Regaliæ
 „francorum Regibus insitum, inditum-
 „que est, ab ortu repetere.,

„Sic nempe inclamant Regii Magi-
 „stratus, Christianissimos Reges jam
 „inde a Clodovæo, ac primis Christia-
 „næ Religionis exordiis, Ecclesiarum
 „omnium, ut pietate filios, ita effusif-
 „sima liberalitate nutritios, & Regia
 „defensione propemodum Patronos, ac
 „tutores existisse: ea vero, quæ Ec-
 „clesiæ in fundis haberent, teste Augu-
 „stino, jure Cæsareo, hoc est, Regio
 „obteneri, supremamque eorum omnium
 „potestatem penes Reges esse, hinc a
 „priscis temporibus, vacantium Eccle-
 „Hist. Eccles. Tom. LXIV. Zz fia-

Sæc. XVII „
A. C. 1681. „

„fiarum Regia manu occupata bona,
„mox reddita Successoribus: nec a Sede
„Apostolica reprobata, quæ huic juri
„tuendo antiquissimis etiam temporibus
„Reges Francorum fecissent; præ-
„bendas quoque, hoc est, nativo sensu,
„stipendia Clericorum, partem Eccle-
„siasticæ possessionis, ac proventus,
„necdum a toto discretas, si vacarent
„Ecclesiæ, eodem quoque jure a Prin-
„cipibus collatas; quarum quippe col-
„latio, & antiquo jure a solida massa
„decidi non posset, & recentioribus quo-
„que juris Pontificii institutis in fructu
„haberetur. Hæc omnia ab antiquo
„Regibus de se bene meritissimis con-
„cessisse Ecclesiam, sane consensisse, jus-
„que illud utriusque potestatis consen-
„sione firmatum, Regiæ Majestati pro-
„prium atque congenitum ita coaluisse,
„ut distrahi nequeat: neque vero fas
„esse, ut Ecclesiæ primis Francici im-
„perii temporibus diverso jure habe-
„rentur, quas eadem Regia protectione
„fulciri, eadem liberalitate ditari, ejus-
„dem Majestatis reverentia ac potestate
„contineri certum esset; si quid ergo
„tristioris diversitatis exortum est, id
„esse referendum ad illa tempora, quæ
„scissum Regni Corpus, Ducumque &
„comitum olim innocuo, tunc infaus-
„tissime avulsa, ac discerpta membra
„vix

„vix inter se cohærent: hos enim Sæc. XVII.
 „Principes, Regalibus occupatis, sæpe A. C. 1681.
 „etiam sine Regum conscientia relaxa-
 „tis, omnia perturbasse: at postquam
 „Regia potestas distractas Provincias
 „ad se revocavit, & afflictum diu, dis-
 „sipatumque Regnum suam demum in-
 „tegre sub uno capite nobilissimo pari-
 „ter, ac valentissimo sanitatem intelle-
 „xit, tunc oblitterandam, quæ laceros
 „artus olim dehonestabat, foedam di-
 „versitatem, nec Regio juri ex antiquis
 „simis, receptisque Regni Francici le-
 „gibus nocere potuisse possessionem in-
 „termittam, quam & per Principes sibi
 „subditos diu retinuissent, nec ipsi un-
 „quam animo dimisissent, universasque
 „Ecclesias non tantum ad decorem, sed
 „etiam ad robur, firmamque compa-
 „gem, eodem denique jure componen-
 „das. Neque vero obstare Lugdunense
 „Concilium; quippe quod nec Reges
 „nominet, ex Pontificiis quoque Decre-
 „tis pro sua Majestate specialiter appel-
 „landos, nec de præbendis loquatur,
 „& alio verti possit; neque a Pontifici-
 „bus, Regibusque in quæstione Rega-
 „liæ, cum de ea maxime ageretur, me-
 „moratum, aut leviter saltem indica-
 „tum fuerit.
 „Hæc utcunque se habent; neque
 „enim lubet commemorare, quæ Ante-
 „cesso-

Sæc. XVII. „cessores nostri reposuerint, aut litigare
A. C. 1680. „est animus coram vestra Sanctitate pa-
 „cis negotium tractaturis; hæc, inquam
 „adeo Regiis Magistratibus infixamenti
 „sedent, ut a se avelli nulla ratione
 „patiantur, caussaque ceciderimus, eo-
 „rum quoque sententia, qui & æquita-
 „tis laude florerent, & in nostrum or-
 „dinem essent propensissimi; qua con-
 „sensione victus Rex Maximus, satis-
 „que sibi conscius, quam ab invaden-
 „dis Ecclesiarum juribus abhorreret,
 „jus Regium putat, quod in Universum
 „pene Regnum diffusum, suo velut
 „cursu undique protendatur, rerum si-
 „militudine, parique Ecclesiarum con-
 „ditione, velut in proclive ductum.
 „Quid hic nobis mentis, Sanctissime
 „Pontifex, plane simpliciterque dice-
 „mus: hæc neque omnia ut certa pro-
 „ponimus, nec ut erronea, & fidei Re-
 „gulis adversa propulsamus, ac dispen-
 „sationi providæ locum esse censemus,
 „gravissimos scilicet Authores secuti
 „Apostolicos Viros Antecessores nostros.
 „Prodeat fane Vir maximus, non
 „minus in Sacris literis, quam in Ca-
 „nonum disciplina versatus Innocent. III.
 „atque in simili caussa quid agendum
 „sit, doceat: de Regalibus agebatur;
 „jure autem Regalium multa contineri,
 „quæ jam Ecclesiis Regum liberalitate
 „re-

„remissa sint, certo certius est. Primum Sæc. XVII.
 „jus procurationis, sive hospitii, quo A. C. 1681.
 „Episcopi Abbatesque Regem domo ex-
 „cipere, totamque cum ipso Curiā,
 „publicasque personas alere certis tem-
 „poribus: tum jus exercitus, quo cer-
 „tos milites ad Regiū exercitū du-
 „cere, eosque alere deberent, & qui-
 „dem occupari a Rege Ecclesiarum bona,
 „non modo si illæ vacassent, verum e-
 „tiam si Episcopi consueta, quæ voca-
 „bant, servitia omisissent, eaque om-
 „nia ab eodem fonte Regalium existere,
 „& perspicuum ex se est, & ipse Inno-
 „centius profitetur. Duo ergo Episcopi
 „a Rege accusati, quod illius injussu
 „milites abduxissent, eorum Regalia
 „manu Regia confestim invaduntur,
 „nullo judicii forma, nec tantum Re-
 „galia, sed etiam alia bona quæcunque
 „possidentur; id enim juris Regii esse
 „Rex contendebat: Episcopi id negare,
 „tum factum excusare, vim illatam
 „conqueri, gravissimasque expostulatio-
 „nes deferre ad Innocentium. Quid ergo
 „tantus Pontifex? suscepta, ut dece-
 „bat, Episcoporum causa, Philippum
 „Augustum aggreditur, multa intermi-
 „natus, multisque adhortatus (q). Ne
 „inter Regnum & Sacerdotium scandalum

Z z 3

orire-

(q) Lib. I. epistolarum Epist. 107.

Sæc. XVII. „*oriretur*; intentato quoque Apostolicæ
A. C. 1681. „*censuræ metu*, nisi Episcopis regalia,
 „*aliaque omnia præter jus, fasque* (sic
 „*enim ferebat*) occupata relaxaret;
 „*Gravis sane caussa*, in qua Rex Maxi-
 „*mus* (r). *Censura cohibendus esse videre-*
 „*tur*, sed interim Innocentius ad Epi-
 „*scopos scribit* (s). *Fraternitati Vestræ*
 „*consulimus bona fide, quatenus cum cha-*
 „*rissimo filio nostro Rege, quanto melius*
 „*poteris, componere studeatis; quoniam*
 „*arcus, qui semper est tensus, vires amit-*
 „*tit, & nonnunquam Reges melius vincuntur*
 „*mansuetudine, quam rigore.* Præclare
 „*ille quidem, ubi nullum fidei, nullum*
 „*morum Regulæ creatum periculum est;*
 „*sed particulare factum, inquit, nec*
 „*in exemplum trahendum; & tamen*
 „*agebatur, uti prædictum est, non tan-*
 „*tum de Episcoporum facto, sed etiam*
 „*de Regalium jure, quousque pateret,*
 „*quæ bona complecteretur, qua forma*
 „*exerceri posset: sed hæc omittamus.*
 „*Quid Benedictus XII. unus omnium*
 „*Pontifex, & constantiæ & prudentiæ*
 „*laude ornatissimus? is Philippum Va-*
 „*lesium Regem edita Philippina multa*
 „*(t) Regaliæ juri ab antiquo more di-*
 „*versa velut inferentem gravissimis mo-*
 „*nitis*

(r) Lib. 3. Epist. 40.

(s) Lib. 3. Epist. 107.

(t) Rainald. ad Anno 1337. num. 17.

„nitis ab ea tutanda lege deterruit sed Sæc. XVII.
 „præclare functus officio, ab negotio A.C. 1681.
 „destitit, neque enim omnia urgenda
 „Pontifici, nec exacte semper ad minutos
 „quoque apices res Ecclesiasticas dedu-
 „cendas: Philippinaque ad nostra us-
 „que tempora stetit incolumis.,

„Sed ne Vestræ Sanctitati molesti
 „simus, postremum commemoramus
 „Bonifacium VIII. nec tamen refrica-
 „mus infausta illa dissidia, quæ nec si-
 „ne lacrymis legi queant: abeant illa
 „in tenebras æterno sepelienda silentio.
 „Id de Bonifacio referre lubet, quod ad
 „pacem conducat, quod dignitate pa-
 „riter atque clementiam summæ Sedis
 „deceat. Grave erat Bonifacio a Phi-
 „lippo pulchro, pleno etiam jure con-
 „ferri præbendas, seu Regaliæ, seu
 „quovis alio titulo, nec tamen nega-
 „bat Pontifex, imo profitebatur id
 „fieri posse Ecclesiæ consensu tacito vel
 „expresso (u), Rex interim se possessione
 „tuebatur; eo enim jure a se conferri
 „Præbendas, quo a Majoribus, & a S.
 „Ludovico Avo datæ essent, Recte ille
 „& ordine, ut videtur, satis enim
 „constabat, reclamante nemine, eo
 „jure usos: neque fraudi esse poterat
 „optimis Regibus, quod ad jus Regium

Zz 4

„ea

(u) Hist. de difference de Bonifac. VIII. &
 Philippe le Bel. pag. 90. 93. & 78.

Sæc. XVII.
A. C. 1681.

„ea revocabant, id enim jus Regium
„esse, quod coronæ Regiæ ab antiquo
„insitum, coalitumque sit: atque ut ex
„simili rem conficiamus, an non Patro-
„natus, quos vocant Laicos, ipsis quo-
„que terris atque Dominiis ex posses-
„sione inhærere, ac quasi temporalis
„juris loco esse constat: cum tamen id
„juris ex Ecclesiasticæ potestatis fonte
„profluere nemo non fateatur? Quanto
„ampliora Regibus & beneficentia, &
„propria Majestas conciliare potuit ne-
„que id Bonifacium juris consultissimum
„fugiebat; sed cum in ancipiti esse vi-
„deretur, quatenus juri Regio Præ-
„bendas conferendi Ecclesiæ consensus
„accessisset, quod dubium, quod illi-
„citum reputabat Pontifex, de potesta-
„tis plenitudine concedebat, ac licitum
„faciebat? quid enim litigamus, inquit,
„volumus, ut Rex faciat licite, quod
„facit illicite: volumus super hoc sibi
„facere gratiam omnem, quam poterimus.
„Sic quem nondum solvere ex
„Pontificis sensu, antiqua momenta,
„juraque non poterant, Apostolicæ po-
„testatis gladio amputabat; atque id
„Bonifacius VIII. tot inter similitudines
„conferre ultro voluit in Philippum:
„quanta Innocentius XI. Benevolentif-
„simus, & propensissimus in Ludovi-
„cum Magnum.

„Ne-

„Neque vero ambiguum, quid or- Sæc. XVII.
 „bis Christianus expectet, si Pontifici A.C. 1681.
 „Pontificem, Regem denique Regi com-
 „ponamus, id tantum postulamus, ne
 „plus æquo audiantur, qui in jure Co-
 „ronæ novas hæreses fingunt, nimis-
 „que intelligendo faciunt, nihil ut in-
 „telligant præposterii homines, qui quem
 „exsufflant pulverem, ut præclare S.
 „Augustinus, in suos, aliorumque ex-
 „cutiunt oculos. Vestra vere sanctitas
 „hæc omnia supergressa, Christianique
 „orbis intenta commodis, tantas con-
 „tentiones ex tenui ortas, sed in gra-
 „vissima mala, nisi Deus avertat, ali-
 „quando erepturas, Apostolica Aucto-
 „ritate componat: pacem expetimus,
 „pacem flagitamus, pacem, quæ Ve-
 „strum nomen tanta pietatis, ac San-
 „ctitatis laude omnibus gentibus, ipsis-
 „que adeo Ecclesiæ hostibus clarum ve-
 „nerandumque immortalitati consecra-
 „tura sit. Satis jam, superque Parens
 „optimus, devotissimusque filius re-
 „pugnante animo altercantur. Nos qui-
 „dem, Beatissime Pater, ut gratias agi-
 „mus, quas possumus maximas, quod
 „jura quarundam Ecclesiarum, quæ
 „nobis omnibus communia facit ipsa
 „Fraternitas, facta, tecta que esse vul-
 „tis, ita nostra causa concuti orbem, Pa-
 „cemque Christianam conturbari nolu-
 „mus:

Sæc. XVII. „mus: quare eo quoque, quidquid in
 A. C. 1681. „erat, jure decessimus: id in Regem
 „optimum, atque beneficentissimum ul-
 „tro contulimus (x). *Et si forte propter
 Canonum rigorem minus licebat, factum est
 tamen, quia Ecclesiasticæ paci sic expedie-
 bat; cum enim plenitudo legis sit Charitas,
 in hoc legibus obtemperatum esse credimus,
 in quo Charitatis opus impletum esse cogno-
 vimus.*

„Quæ a nobis acta, si Vestra Sancti-
 „tas dignetur inspicere, probaturam esse
 „pro sua æquitate confidimus. Sane sum-
 „ma consensione, pronaque omnium
 „nostrorum voluntate gesta esse testa-
 „mur; cum præsertim nemo sit, qui
 „rebus nostris intellectis, ac perpensis om-
 „nibus, quæ recens nobis supplicanti-
 „bus a Rege Maximo statuta sunt, non
 „ultro fateatur, plura & ampliora con-
 „cessa, quam dimissa, atque Ecclesiæ
 „causam Regia æquitate, ac liberalitate,
 „meliore nunc omnino conditione esse:
 „quamobrem obsecramus, ut quæ a
 „nostra humilitate, non modo publicæ
 „pacis intuitu, sed maximo Ecclesiæ
 „emolumento gesta sunt, quæque Rex
 „Maximus, tanto Religionis studio,
 „tantaque omnium nostrorum obtesta-
 „tione concessit, Regiis Magistratibus
 „ne-

(x) Ivo Carnot, Episs. 190.

„nequicquam reclamantibus, sic Vestra Sæc. XVII.
 „Sanctitas complectatur, ut Sacerdo- A. C. 1681.
 „tii, Regnique concordiam æternum
 „firmet, & sanciat. „

„Quid enim luctuosius quam sub
 „tanto Pontifice, ac tanto Rege, quo-
 „rum consensione tot in Ecclesiam bona
 „redundatura sint, per invisa, & im-
 „portuna dissidia eludi expectationem
 „orbis, & publica commoda retardari?
 „Sane ex quo Ecclesia est, sede Apo-
 „stolica, Regnoque Francorum nihil
 „conjunctius fuisse, & maximo honori
 „ducimus, & Vestri Antecessores liben-
 „tissime prædicant; hanc vero perpe-
 „tuam conjunctionem animorum nostris
 „quoque temporibus auctam oportuit.
 „Quid enim videt orbis Magno Ludo-
 „vico majus? Quem Turcæ sævientes
 „graviores hostem? quam expeditio-
 „nem manum? quem animum promptio-
 „rem? Quem idoneum magis, quocum
 „ea, quæ Vos assidue pulsant, coercendi
 „hostis, atque amplificandæ Ecclesiæ,
 „communicare Consilia? quem ad ar-
 „dua quæque jam sponte currentem in-
 „citare possitis? Ne vero prohibeat Ve-
 „stram Sanctitatem Ecclesiarum aliqua-
 „rum haud tantis sane motibus digna
 „libertas: solet Ecclesia Christi quædam
 „omittere, ut alia, eaque potiora ser-
 „vet, multa quoque in melius ferendo
 „com-

Sæc. XVII., commutare. Ipsa Regalia, quantum
A.C. 1681. „imminuta est, cum pii Principes a po-
 „tiundis fructibus jam abstinuerint, &
 „gravissima onera alendorum militum,
 „ac procurationum sponte remiserint,
 „ut jam illi a nobis, si necesse sit, me-
 „morem animum suo quodam jure re-
 „poscere videantur? Quid attinet com-
 „memorare in Episcopis, atque Abba-
 „tibus eligendis, investituris, in iustis-
 „nibus, permissionibus, assensionibus
 „Regiis, in Episcopatum, & Abbati-
 „rum concessione, & dono, in Homa-
 „giis quoque, & Sacramentis fidelita-
 „tis, quam multa primum censuris gra-
 „vissimis reprobata mox ultro concessa
 „sint? Ipsa Apostolica Sedes, arx Ec-
 „clesiasticæ libertatis, quam multa Prin-
 „cipum in seipsam quoque jura tolera-
 „rit, imo aliquando concesserit, ipsa
 „temporum mora excussa Cervicibus,
 „& in optimum statum sponte restituta?
 „An ergo Ecclesia *levitate usa est?* *suit-*
que in illa est, & non (y) absit, sed sa-
 „tis sibi conscia æternitatis suæ, ipsi-
 „que veritati semper immobili animo
 „adhærescens, aliqua sui parte huma-
 „nis se rebus utcumque accommodat,
 „nec tam temporibus, quam animarum
 „saluti servit. *Hæc dicendo doctam Pa-*
terni-

(y) Ad Corinth. cap. I. v. 17.

„ternitatem Vestram non docemus, sed ean- Sæc. XVII.
 „dem consulendo & rogando monemus, ut A. C. 1681.
 „ibi consiliis, & pietatis studeatis visceri-
 „bus abundare, ubi fas non est, fortitudi-
 „nem exercere (2).

„Quare, Beatissime Pater, ad Sa-
 „cros Vestros pedes rite provoluti, at-
 „que Apostolicam Benedictionem ex-
 „pectantes, summum illum Ecclesiæ,
 „vestrique unici primatus Auctorem
 „oramus, obsecramus, uti mentem Ve-
 „stram ad pacis consilia inflectat, &
 „quæ pacis studio, exemplo Majorum,
 „Sanctitas Vestra gesserit, ea in Vestram
 „gloriam, quam in Christo habetis, toti-
 „que Ecclesiæ utilitati vertat.

*Obsequentissimi & devotissimi Filii
 ac Servi vestri,*

Archiepiscopi, Episcopi, alique
 Ecclesiastici Viri in comitiis
 Generalibus Cleri Gallicani Pa-
 risiis congregati,

FRANCISCUS,

Archiepiscopus Parisiensis, Præses.

(2) Ivo Carnot. Epist. 190.